Dzisiaj 28 stron

**Wydanie główne**

Cena 20 groszy

# KURJER POZNAŃSKI

**wychodzi dwa razy dziennie**

A B C

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Bogdan Piotrowski, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 599 P

**Poznań, niedziela dnia 31 grudnia 1933**

Rok XXVIII

Poznań, 30 grudnia.

## Idziemy w rok nowy z wiarą i poczuciem siły

Rok, u którego schyłku stoimy, nie był zaprawdę rokiem gospodarczej szczęśliwości i politycznych słodkich wywczasów.

Wbrew zapowiedziom oficjalnym, że zbliżamy się już do kresu przesilenia ekonomicznego, społeczeństwo odczuło na własnej skórze boleśnie, że nietylko kresu tego nie widać, ale że bieda, często nędza spoziera z wszystkich kątów naszego życia gospodarczego coraz natarczywiej, czego nie widzą tylko ci, którym się w dobie obecnej rzeczywistej rzeczywistości wiedzie lepiej, niż kiedykolwiek. Wbrew wieściom głoszonym, że się u nas polityczne życie wewnętrzne coraz bardziej prawidłowo normalizuje, wie każdy narodowiec albo z doświadczenia własnego, albo z własnej obserwacji, na jakich podstawach zbudowana jest przewaga fizyczna jednych i w jakich warunkach z przewagą tą fizyczną borykać muszą się siły moralne drugich.

Dwie te prawdy są u nas każdemu obywatelowi, myślącemu samodzielnie, głęboko uświadomione. Nie oddaje się on też złudzeniu, by rok nowy zapoczątkował nagle okres gospodarczego dobrobytu, by przyniósł zmianę stosunków politycznych bez trudu, bez ofiar, bez walki. Rok nowy nie będzie niewątpliwie mniej twardy, szorstki, brutalny od minionego.

A jednak w rok ten nowy my narodowcy idziemy z wiarą. Bo nietylko wierzymy w ostateczne we wszystkich dziedzinach zwycięstwo czynników moralnych nad pierwiastkami materjalnemi, ale przekonani jesteśmy niemniej, że zarówno w gospodarczych udrękach, jak w politycznem zmaganiu się tylko ten zachowuje równowagę ducha i nie straci zdolności do walki, kto w sobie posiada bodziec moralny, mocny, nieugięty, niepozbawiony uporu.

Idziemy w rok nowy z poczuciem siły. Bo rodzi się ona u narodowców nietylko z harmonji działania z nakazem sumienia, ale ponadto ze zgodności naszych przekonań i poczynań z ideałami i dążeniami najszerszych warstw społeczeństwa. Czuć w sobie społeczeństwo i jego wolę, być z niem zrośniętym wszystkiemi pobudkami, instynktami i fibrami swego jestestwa, to wielka rzecz, — rzecz wielka i wielkie nakładająca obowiązki.

Idziemy z wiarą i poczuciem siły, jak szliśmy dotąd, pokonując przeciwności i niebezpieczeństwa — zdawałoby się czasami — nieprzezwyciężalne. Świeże, zwycięstwa wyborcze, odniesione przez obóz narodowy wbrew wszystkim i wszystkiemu, czem rozporządzali i czem nie gardzili „możni" nasi przeciwnicy, stały się źródłem głębokiej radości dla obozu narodowego, jak Polska długa i szeroka, a dla jego nie-

doszłych u nas „pogromców" przedmiotem dociekań, czem to się dzieje, że, gdy tyle charakterów słabych gnie się i pada, obóz narodowy umie stać i trwać, umie iść naprzód i łamać zapory, jest zawsze sobą, do siebie przyciąga, rośnie, potężnieje. Czem to się dzieje? Jak to możliwe? — pytali i pytają siebie.

Możliwe, — bo w sferze sił duchowych, moralnych dwa razy dwa bywa czasami więcej, niż cztery.....

W rok nowy idziemy z wiarą i poczuciem siły, mając oczy otwarte na to, co narodowi i państwu grozi od wewnątrz i zzewnątrz, od swoich i od obcych.

Jak dotąd, będzie obóz narodowy nadal zwalczał bezwzględnie rozsadzanie i rozproszkowywanie własnego społeczeństwa, a kojarzenie się z elementami obcemi w państwie i wzmacnianie ich przez to.

Jak dotąd, będzie obóz narodowy przeciwstawiał się ze wszystkich sił zachłanności żydowskiej, jako największemu trwałemu niebezpieczeństwu wewnętrznemu, godzącemu w byt moralny i kulturalny, gospodarczy i polityczny narodu polskiego.

Jak dotąd, będzie obóz narodowy wszędzie stawiał zdecydowanie czoło fali czerwonej, pchanej przeważnie przez związanych z bolszewizmem wschodnim Żydów, a zagrażającej nietylko ustrojowi naszemu społecznemu, lecz i egzystencji naszej państwowej.

Jak dotąd, będzie obóz narodowy stał czujnie i nieugięcie na straży nienaruszalności granic Rzeczypospolitej, na straży nietykalności ziem naszych zachodnich, zdzierając konsekwentnie maskę obłudy z niemieckiej „pokojowości" i „przyjaźni" wobec Polski oraz piętnując głuchotę i ślepotę tych, którzy w „pokojowość" i „przyjaźń" niemiecką wierzą i wmawiają w innych, że wierzyć w nią należy.

Na posterunku tym wraz z całym obozem narodowym „Kurjer Poznański" czuwać będzie stale i trwale jako bezkompromisowy szermierz ideologji narodowej, opartej na zasadach katolickich. Tego żąda od nas społeczeństwo ziem zachodnich; to winni jesteśmy własnej tradycji; to nasza racja bytu. Obowiązek spełnimy ochoczo, z zapałem, którego źródłem świadomość, że służymy wielkiej, czystej i świętej sprawie.

# Po zamordowaniu premjera Duci

***Zamachowiec, Constantinescu twierdzi, że działał samorzutnie, uważając swój czyn jako akt protestu przeciwko rządom masonerji***

**ZAMACHOWCY**

**Londyn. (PAT.) Z Bukaresztu donoszą, że policja zaaresztowała dwóch wspólników zamachowca Constantinescu. Władze wydały energiczne zarządzenia celem zapobieżenia wszelkim manifestacjom politycznym. Min. spraw zag., Titulescu, bawiący w Szwajcarji został wezwany do niezwłocznego powrotu do Rumunji.**

**Bukareszt. (PAT.) Według dotychczasowych wyników dochodzeń sprawca zamachu, słuchacz Wyższej Szkoły Handlowej, Mikołaj Constantinescu jest rzekomo członkiem rozwiązanej niedawno organizacji t. zw. „Żelaznej gwardji".**

**Zwłoki zamordowanego premjera na rozkaz króla przewieziono do zamku Pelles.**

**ECHA Z BERLINA**

**Berlin. (PAT.) Wiadomość o zamachu nadeszła do Berlina niezwykle szybko. Biuro Wolffa zauważa, że o zamachu w Bukareszcie dowiedziano się najpierw przez radjo berlińskie. — Rozgłośnia bukaresztеńska nadała wiadomość o morderstwie w 15 minut później.**

**Prasa niemiecka wyraża opinję, że śmierć Duci będzie miała daleko idące następstwa polityczne, gdyż nastąpiła właśnie w bardzo ważnym momencie dla polityki wewn. Rumunji. Dzienniki podkreślają poza tem znaczenie zewnętrzno-polityczne tego zamachu wskazując na zdecydowanie pro-francuskie stanowisko Duci.**

**PRZED POGRZEBEM**

**Bukareszt. (Tel. wł.) Zwłoki zamordowanego premjera przewiezione zostaną w ciągu dnia dzisiejszego do stolicy, gdzie odbędzie się uroczysty pogrzeb. Odpowiednie przygotowania zrobiły władze rządowe, przyczem pogrzeb odbędzie się na koszt państwa.**

**ZEZNANIA CONSTANTINESCU**

**Bukareszt. (Tel. wł.) Z zeznań aresztowanego głównego sprawcy, którego przewieziono do więzienia w stolicy na specjalne podkreślenie zasługują jego oświadczenia co do motywów zamachu.**

**Constantinescu twierdzi, że o zamachu poza nim i jego dwu wspólnikami nikt nie wiedział. On sam opracował plan po aresztowaniu, które nastąpiło w wyniku rozwiązania „Żelaznej gwardji". Komendanta gwardji Codreanu nie wtajemniczał.**

**Constantinescu oświadczył, że nie czuje żalu z powodu dokonanego czynu i pragnąłby, aby w Rumunji wytężono wszystkie siły w walce z międzynarodową masonerją. Niewątpliwie są to główne motywy dokonanej zbrodni.**

**SZCZEGÓŁY ZAMACHU**

**Bukareszt. (PAT.) Wiadomość o zamachu na premjera Ducę nadeszła do Bukaresztu w chwili, gdy publiczność tłumnie opuszczała teatry i kina, wywołując wszędzie olbrzymie wrażenie. Niezwłocznie zwołane zostało posiedzenie rady min., które trwało po pierwszej w nocy. Wydany po tem posiedzeniu komunikat precyzuje szczegóły zamachu i wyjaśnienia Constantinescu, który przyznał się do należenia do rozwiązanej niedawno organizacji skrajnie prawicowej „Żelaznej gwardji" i dodał, że zamach już od dawna był przygotowywany. Nastąpił on w następujących okolicznościach:**

**Premjer Duca, w otoczeniu burmistrza Costinescu i gen. sekretarza prezydjum rady min. Vlahide skierował swe kroki w stronę grupy turystów, wśród których stał jego znajomy. W momencie, kiedy premjer chciał się z owym znajomym przywitać Constantinescu strzelił do niegoztyłu, trafiając w głowę. Po strzałach premjer Duca padł martwy.**

**Sprawca zamachu, chcąc wywołać panikę, którąby ułatwiła mu ucieczkę rzucił petardę. Wybuch jej zranił lekko Costantinescu, Vlahidę i dwóch agentów policji.**

## Niemcy a sprawa rozbrojenia

***Wywiad min. Neuratha — Nowa odmiana znanych komunałów niemieckich na temat pokoju***

Berlin. (PAT). Min. spr. zagr. Rzeszy v. Neurath udzielił berlińskiemu korespondentowi „New York Times" wywiadu, w którym ponownie przedstawił znane zresztą stanowisko Niemiec w sprawie rozbrojenia.

Na wstępie min. Neurath omówił akcję Niemiec w Genewie, mającą na celu doprowadzenie do rozbrojenia państw zaznaczając, że akcja ta natrafiwszy na sprzeciw niektórych państw swojego celu nie osiągnęła. Wystąpienie Niemiec z Ligi Narodów i konferencji rozbrojeniowej, było wezwaniem innych narodów do wyciągnięcia z długotrwałych rokowań ostatecznych konsekwencyj przez oparcie swojego stanowiska na rzeczywistości politycznej.

Niemcy pragnąc nadal porozumienia z innemi państwami co do zagadnienia rozbrojenia straciły jednak nadzieję, że uda się osiągnąć na tej podstawie ograniczenie silnie uzbrojonych państw. Doświadczenia ostatnich 8 lat wykazały — zdaniem Neuratha, że silnie uzbrojone państwa, zwłaszcza Francja nie chcą się rozbroić, to też ich brak woli musi być przyjęty obecnie za punkt wyjścia dalszych rokowań.

Żądania Niemiec w tych warunkach są nadzwyczaj skromne (!). Zmierzają one do zapewnienia minimalnego, defensywnego zabezpieczenia wojskowego, z którego nie mogą zrezygnować z uwagi na wysoki stan zbrojeń u swoich sąsiadów. Rozmowy, prowadzone w tej kwestji są w toku. Ze strony niemieckiej rokowania prowadzone są w duchu gotowości do porozumienia i ze szczerą wolą pokoju.

„Jeżeli partner — mówił Neurath — ożywiony będzie tym samym duchem, można mieć nadzieję, że dojdziemy do porozumienia. W każdym razie rząd niemiecki przy żądaniu równych praw i równego bezpieczeństwa stawia kwestję z całą energją i nieugiętością, mając za sobą zwartą wolę narodu".

## Upaństwowienie gimnazjum

Warszawa. (Tel. wł.) Czechosłowacka rada ministrów postanowiła upaństwowić polskie gimnazjum w Orłowej na Śląsku. (w)

# Rok 1933 w gospodarce światowej

### ZANIK GOSPODARKI ŚWIATOWEJ

Nawiązując do powyższego tytułu, stwierdzić trzeba, że pojęcie „gospodarka światowa“ prawie już nie istnieje w dawnem swem znaczeniu, że obejmuje ono dzisiaj już tylko wyliczenie zarządzeń polityki gospodarczej poszczególnych państw, zmierzających raczej ku izolacji niż ku współpracy. Gospodarka światowa, rozwijająca się według naturalnych praw ekonomicznych, należy już do pojęć niemal mitycznych.

### NIEPOWODZENIE ŚWIATOWEJ KONFERENCJI GOSPODDARCZEJ

Dowiodła tego przedewszystkiem światowa konferencja ekonomiczna, która obradowała w Londynie od 12 czerwca do 27 lipca i która skończyła się niepowodzeniem na całej linji. Była ona niejako kamieniem probierczym dzisiejszych nastrojów i tendencyj w światowej polityce gospodarczej. Okazało się w całej jaskrawości, że świat obecnie jest poprostu psychicznie niedojrzały do porozumienia się co do zasad polityki ekonomicznej, że jest niezdolny do zgodnej i harmonijnej współpracy narodów. Konferencja była ostatnim na długie lata wysiłkiem w kierunku ustalenia programu opanowania kryzysu na szerokiej podstawie międzynarodowej.

### NA WŁASNĄ RĘKĘ

Nie będziemy tutaj szerzej przedstawiać jej przebiegu i smutnego końcaż Jej niepowodzenie podkreśla tem silniej wzrost tendencyj zwalczania kryzysu na własną rękę przez poszczególne państwa. Jesteśmy świadkami odrodzenia kierunków polityki gospodarczej, panujących przed okresem liberalizmu. Obojętnie, jak je określimy, czy mianem merkantylizmu, organizacji stanowej czy autarkji, zjawisko odwracania się od zasad gospodarowania na podstawie wolnościowej jest zbyt oczywiste, by trzeba je uzasadniać.

### EKSPERYMENTY USTROJOWO - GOSPODARCZE

Rok 1933 posunął nas dalej na drodze eksperymentów ustrojowo-gospodarczych. Prezydent Roosevelt, który w marcu tego roku doszedł do władzy, w książce swej „Looking ahead“ (Spojrzenie w przyszłość) dał wyraz potrzebie szukania nowych dróg. Jeśli jest źle, jeśli istniejący ustrój społeczno-gospodarczy nie odpowiada potrzebom chwili, trzeba go reformować, nie wolno ustawać w wysiłkach w kierunku naprawy.

Ta dyspozycja umysłu ludzkiego, wyrażona przez prez. Roosevelta, panuje na całym świecie. Wszędzie coś się robi, ale robi się niezawsze składnie, rozumnie i celowo. Wkracza się na nowe drogi, które prowadzą w niewiadome. Im większy wysiłek nad zmianą dotychczasowych form ustrojowych, im głębiej wrzynają się nowe zarządzenia w życie gospodarcze, tem bodaj gorszy wynik wywołują. Okazuje to się w szczególności na przykładzie Stanów Zjednoczonych, które rozwinęły szeroko zakrojoną akcję eksperymentatorską. Natomiast tam, gdzie postępuje się rozważnie i ostrożnie, tam gdzie reformy wprowadzane są stopniowo i gdzie gospodarstwo ma czas na przystosowanie się do nich, jak np. w Anglji, a częściowo i w Niemczech, rezultaty są bez porównana lepsze.

### PRYMAT POLITYKI NAD GOSPODARSTWEM

Panujący obecnie kierunek reformistyczny był możliwy dzięki uzyskaniu prymatu polityki nad gospodarstwem. Gdy okazało się, że siły gospodarcze nie są zdolne do samoczynnego uzdrowienia stosunków ekonomicznych, podjęto próbę narzucenia gospodarstwu nowego ustroju, który jakoby lepiej ma funkcjonować, mniej ma wyrządzać szkód społeczeństwu. Idea pracy dla zysku ma ustąpić miejsca idei pracy dla dobra społecznego, którego określeniem zajmuje się państwo, normujące coraz szczegółowiej funkcje poszczególnych części składowych społeczeństwa.

### WZROST INGERENCJI PAŃSTWOWEJ

Wpływ państwa na życie gospodarcze w minionym roku wzrósł ogromnie na całym świecie. Wyrażał on się szczególnie we wzmocnieniu ochrony własnego gospodarstwa w stosunkach handlowych z zagranicą. Nie pomogły tu rozejmy celne czy inne porozumienia międzynarodowe o krótkiem życiu. Poza tem państwo regulowało również wewnętrznie pracę społeczeństwa (kodeksy przemysłowe, reorganizacja bankowości w St. Zjedn., organizacja stanowa w rolnictwie niemieckiem i t. d.). Wyliczenie wszystkich zarządzeń polityki wewnętrzno-gospodarczej, mającej na celu przeobrażenie strukturalne, zajęłoby zbyt wiele miejsca.

### „ŻÓŁTE NIEBEZPIECZEŃSTWO“

Jeżeli świat zachodni, t. j. Europa i Ameryka, przedstawia obraz poklócenia i rozdźwięków, to na wschodzie, w Azji wyłania się coraz wyraźniej proces całkowania sił politycznych i gospodarczych pod przewodnictwem Japonji. „Żółte niebezpieczeństwo“ przybleka się w coraz realniejsze kształty i wywołuje w świecie zachodu coraz większe zaniepokojenie. Produkcja przemysłowa Japonji zagarnia jeden rynek po drugim, wypierając z nich drożej pracującą konkurencję zachodnią. Może właśnie ta groza niebezpieczeństwa azjatyckiego zcementuje świat zachodni i doprowadzi do uzgodnienia rozbieżnych poglądów.

### LIKWIDACJA SKUTKÓW WOJNY

Wstrząs, jakiego doznały państwa europejskie wskutek wojny światowej, który później odbił się na gospodarce Ameryki wobec dyslokacji sił gospodarczych, zwolna dobiega kresu. Likwidacja skutków wojny bowiem znacznie posunęła się naprzód. W 1932 r. uregulowano, zdaje się, już definitywnie kwestje reparacyj wojennych (układ w Lozannie), nierozstrzygnięto wprawdzie jeszcze formalnie problemu długów międzysojuszniczych, jednak życie samo narzuciło jego rozwiązanie. W 1933 r. Anglja i kilka mniejszych państw europejskich wpłaciła tylko cząstkę rat przypadających do uiszczenia, inne państwa, jak Francja, Polska i t. d. wogóle odmówiły regulowania tych zobowiązań i prawdopodobnie Ameryka będzie musiała się zadowolić przyjęciem jakiejś niewielkiej kwoty tytułem ostatecznego skreślenia zadłużenia wojennego.

### DEWALUACJA DOLARA

Straty, jakie poniosła Ameryka na dewaluacji dolara jako wierzyciel państw europejskich i innych przekraczają zapewne kilkakrotnie te kwoty, jakich oczekiwać mogła na podstawie umów o spłatę długów wojennych. Dewaluacja dolara, zadekretowana przez prez. Roosevelta, była obok światowej konferencji gospodarczej w Londynie najważniejszem wydarzeniem z dziedziny ekonomiczno-finansowej roku 1933. Celu swego — podniesienia cen i ogólnego ożywienia życia gospodarczego Stanów Zjednoczonych, nie osiągnęła. Okres haussy trwał bardzo krótko na wiosnę i wczesnem latem, potem wróciła depresja, która nadal trwa. Zarządzenia prez. Roosevelta raczej zdezorganizowały życie gospodarcze Ameryki, były może jednak konieczne ze względu na stan umysłów społeczeństwa amerykańskiego, które domagało się od rządu energicznego kursu polityki gospodarczej.

### OBOK CIENIÓW I ŚWIATŁA

Nie wszystkie jednak państwa mają powody do skarg na rok 1933. Oprócz Japonji, która przechodzi okres wysokiej konjunktury i Anglja zanotowała wyraźną poprawę niemal na wszystkich polach życia gospodarczego i finansowego. W szeregu innych państw widoczne jest zatrzymanie koła rozpędzonego kryzysu. Indeks światowej produkcji przemysłowej podniósł się dość pokaźnie ponad poziom roku 1932, również i w obrotach handlowych widoczna jest poprawa. Bezrobocie w Anglji, Niemczech, nawet Stanach Zjednoczonych zmniejszyło się o kilka miljonów. Ogólnie stwierdzić można, że w 1933 r. nie nastąpiło dalsze zaostrzenie przesilenia, lecz raczej jego stabilizacja, przy tendencji ku poprawie.

### SYTUACJA GOSPODARCZE POLSKI

Podobne zjawisko obserwujemy również i w Polsce. Sytuacja przemysłu poprawiła się nieco, natomiast w rolnictwie i handlu jest ona nadal bardzo poważna. Mimo to organizm gospodarczy i finansowy naszego kraju wykazał znaczną odporność na działanie kryzysu. Załamaniu się finansowemu rolnictwa, które niechybnie byłoby nastąpiło, przeszkodziła akcja oddłużeniowa, która odbyła się kosztem interesów wierzyciela, niemniej akcja ta, zdaje się, uchroniła kraj od zbyt głębokiego wstrząsu.

Perspektywy na następny rok nie są wesołe, jednak nie uprawniają również do nadmiernego pesymizmu.

# Rok 1933 w gospodarstwie wielkopolskiem

Jakim był rok 1933 dla gospodarstwa wielkopolskiego? Oto pytanie, na które pragniemy poniżej odpowiedzieć pokrótce. Samo się przez się rozumie, że w ramach artykułu dziennikarskiego trudno pomieścić obraz rzeczywistości naszego życia gospodarczego, tak niezmiernie skomplikowanego i zmiennego. Okres roczny naszych czasów równa się przedwojennym dziesięcioleciom...

To też ograniczamy się do zanotowania najważniejszych (i to nie wszystkich!) faktów, jakie zaistniały w dziedzinie rolnictwa, przemysłu, handlu, spółdzielczości, eksportu oraz na rynku pieniężnym i kapitałowym Wielkopolski i częściowo Pomorza.

## ROLNICTWO

### PRODUKCJA ROŚLINNA

Zbiory tegoroczne wykazały specjalnie duży wzrost produkcji zbóż chlebowych (pszenicy o 38,5 proc., żyta o 4,9 proc.), przy produkcji owsa i jęczmienia równej niemal produkcji zeszłorocznej. Nawet, jeżeli uwzględnimy, że rok ubiegły (1932) był rokiem wyjątkowego nieurodzaju pszenicy, to jednak ten wzrost produkcji zbóż chlebowych w ciągu 1933 r. uznać musimy za zbyt duży. Mimo wzrostu konsumcji, mamy poważne nadwyżki eksportowe. Możliwości eksportowe są specjalnie niepomyślne w zakresie żyta, wskutek rekordowo wielkiego urodzaju światowego tego artykułu.

Zbiór kartofli w r. 1933 wypadł gorzej niż w r. 1932, był jednak stosunkowo duży. Specjalnie korzystnie kształtowały się możliwości eksportowe dla chmielu, wobec nieurodzaju tego artykułu w głównych krajach produkujących oraz wobec wzrostu zapotrzebowania na chmiel w Stanach Zjednoczonych. Zbiór buraków był dość słaby, co stało w związku z brakiem odpowiedniej ilości ciepła w czasie wegetacji oraz słabszem nawożeniem.

Stan zasiewów ozimych jest zadowalający: pszenica ozima — 3,2, żyto ozime — 3,2, jęczmień ozimy — 3,3, rzepak ozimy — 3,5, koniczyna — 3,1. (Dla orjentacji nadmieniamy, że stopień 4 oznacza stan dobry, 3 — średni, 2 — mierny).

### PRODUKCJA HODOWLANA

Na podstawie obliczeń danych rejestracji zwierząt gospodarskich z dnia 30. 6. 1933. r. wynika, że pogłowie zwierząt gospodarskich uległo na terenie województw zachodnich następującym zmianom w porównaniu z r. 1932:

W bydle rogatem i koniach województwa poznańskie i pomorskie wykazują minimalne zmniejszeniie pogłowia. Natomiast trzoda chlewna, jakkolwiek w liczbach ogólno - polskich wykazuje nieznaczny spadek, to jednak w województwach zachodnich notuje wzrost pogłowia (od + 0,6 do + 14,9 proc.). Wreszcie znacznie zmniejszyło się pogłowie owiec w dwóch naszych województwach.

### SYTUACJA FINANSOWA ROLNICTWA

Szeroko zakrojona akcja oddłużenia rolnictwa nie wydała na terenie Wielkopolski pełnych rezultatów. Tak np. ustawa o parcelacji miała służyć do radykalnego oddłużenia poszczególnych gospodarstw wiejskich przez odsprzedanie części majątku. Ilość wniosków jednak, jak dotychczas, jest znikoma, przeprowadzenie parcelacji napotyka na poważne trudności. Niema nabywców, niema osadników, którzy reflektowaliby na obszary mające ulec parcelacji.

Do końca listopada r. b. wpłynęło do Wojew. Komitetu dla spraw finansowo - rolnych ogółem 195 wniosków o odroczenie wypłat, z czego 2/3 przypadały na małą własność rolną poniżej 100 ha, a 1/3 na większą własność. Z ilości tej Wojew. Komitet udzielił przychylnej opinji w 82 wypadkach. Odroczenie wypłat uzyskało w sądach 53 dłużników, w tem 21 posiadaczy gospodarstw poniżej 100 ha, i 32 powyżej 100 ha. Jak widzimy z cyfr powyższych, z instytucji nadzorów sądowych korzystą stosunkowo nikła ilość rolników.

Objaw niewykorzystywania ustaw finansowo - rolnych tłumaczy się w dużej mierze brakiem uświadomienia wśród zainteresowanych rolników, którzy nazbyt często decydują się skorzystać z ulg ustawodawstwa finansowo-rolnego w ostatniej chwili, gdy już jest zapóźno, gdy gospodarować niema z czego.

Inna rzecz, że niektóre „ulgi“ mają charakter problematyczny. Tak n. p. fakt niewykorzystywania w Wielkopolsce rolniczego kredytu zastawowego tłumaczy się tem, że instytucje rozprowadzające ten kredyt, miały w r. b. nakaz ściągania przy okazji udzielenia kredytu — należności podatkowych wobec skarbu państwa. To też zaledwie 50 proc. asygnowanej na Wielkopolskę sumy kredytu zastawowego rozprowadzono w roku bieżącym.

## PRZEMYSŁ

Według urzędowych danych stwierdzić można, iż ilość wykupionych świadectw przemysłowych w Wielkopolsce wzrosła w r. 1933 (27.040) w porównaniu z r. 1932 (26.829).

Jest to niewątpliwie objaw pocieszający, któremu towarzyszy drugi fakt, mianowicie dające się od kilku miesięcy zaobserwować lekkie ożywienie w przemyśle wielkopolskim. Tak np. fabryki maszyn rolniczych notują, od września 1933 r. począwszy, wzrost obrotów, wynoszący mniejwięcej 30 procent w stosunku do odpowiednich miesięcy 1932 roku.

Objaw ożywienia w przemyśle występuje w innych dzielnicach znacznie wyraźniej, niż u nas, na zachodzie. — Najwydatniejszy wzrost produkcji w ciągu 1933 r. występuje w przemysłach nie reprezentowanych wzgl. słabo reprezentowanych w Wielkopolsce, jak np. włókiennictwie.

Różnica konjunkturalna między przemysłem wielkopolskim i przemysłem innych dzielnic tłumaczy się b. prosto. U nas dominuje przemysł rolny i spożywczy, w których poprawa jeszcze nie daje się zaobserwować. Pamiętajmy, że: 1) Wielkopolska i Pomorze przerabiają 54 proc. produkcji buraków całej Polski, 2) 46 proc. gorzelni całej Polski pracuje w naszych 2 województwach, 3) do naszych zachodniopolskich fabryk przetworów ziemniaczanych dowozi się 70 proc. „przyjęć“ ziemniaków! Niestety konjunktura gorzelni, cukrowni i fabryk przetworów ziemniaczanych w r. 1933 nie była korzystna, podobnie zresztą jak i w młynach. Fakty te odbiły się ujemnie na położeniu przemysłu zachodnio-polskiego.

Poza przemysłem spożywczym, przemysł wielkopolski niema w stosunku do innych dzielnic Polski specjalnego oblicza. Przeciętnie reprezentuje on w danych gałęziach 7 — 12 proc. ogólno - polskiej wytwórczości przemysłowej. Z małemi wyjątkami obejmuje on średnie i małe warsztaty gospodarcze o znaczeniu mniej lub więcej lokalnem wzgl. regjonalnem.

Być może, że właśnie dzięki swej strukturze przemysł przetwórczy Wielkopolski znosi doświadczenia kryzysowe stosunkowo odpornie. Wiemy, że jest to właściwością zakładów drobnych i średnich, w przeciwieństwie do zakładów wielkich. Dowodem słuszności naszego twierdzenia był upadek jednego z największych koncernów przemysłowych Polski, mającego swą siedzibę w Poznaniu.

Dążność ku zapewnieniu prawa egzystencji „drobnoustrojom gospodarczym“, tak charakterystyczna dla współczesnej polityki ekonomicznej, objawiła się również w dziedzinie budownictwa mieszkaniowego. Rząd popiera rozwój drobno - mieszkaniowego budownictwa. Dzięki temu oraz dzię-

ki wysiłkom szerokich sfer społeczeństwa, ruch budowlany w Wielkopolsce był w r. 1933 dość żywy, co pociągnęło za sobą poprawę w położeniu przemysłu cegielnianego oraz drzewnego.

Z braku odpowiednich materjałów statystycznych, trudno w tej chwili z całą pewnością ustalić tezę, że wielkopolski przemysł przetwórczy (za wyjątkiem rolnego) przekroczył poziom produkcji 1932 roku, jednak jest to wysoce prawdopodobne. Z ogólnopolskich danych statystycznych wynika, że produkcja przemysłowa całej Polski przekroczyła wyraźnie i to w dość znacznym stopniu poziom 1932 r. Mamy wrażenie, że można tosamo powiedzieć o produkcji przemysłu wielkopolskiego, dla którego rok ubiegły był lepszy, niż r. 1932.

## HANDEL

Z urzędowych danych statystycznych wynika, że ilość wykupionych w Wielkopolsce świadectw handlowych była w r. 1933 mniejsza (34.631), niż w roku 1932 (34.802). Nietylko jednak ilość świadectw handlowych uległa zmniejszeniu, ale również trwał w dalszym ciągu proces proletaryzacji handlu, znany nam z lat dawniejszych. Coraz mniej wykupuje się świadectw wyższych kategoryj (I i II), natomiast rośnie ilość świadectw niższych kategoryj. Objaw ten świadczy, że w dalszym ciągu kurczą się obroty i maleją rozmiary placówek handlowych.

Traktując handel domokrążny jako formę wymiany towarowej w naszych warunkach niezdrową i niepożądaną, notujemy z zadowoleniem fakt, iż liczba wydawanych licencyj na handel okrężny w Wielkopolsce maleje z roku na rok. Licencyj takich wydano w ubiegłym roku — 999 zamiast 1.265 w roku poprzednim. Mimo to nie ustają skargi ze strony kupiectwa osiadłego na szkody, jakie mu wyrządzają handlarze domokrążni, szczególnie tacy, co wykonują swój proceder nielegalnie, t. zn. bez licencji.

Handel wielkopolski w r. 1933 przeżywał w dalszym ciągu ostre przesilenie, którego przyczyny natury strukturalnej są następujące:

1) Większa, aniżeli w innych dzielniach, obniżka cen rolnych przy równoczesnej podwyżce cen przemysłowych oddziałała ujemnie na bilansie towarowym naszego województwa, skoro ceny tego, co Wielkopolska sprzedaje, znacznie spadły, a tego, co kupuje, znacznie się podniosły. W rezultacie skurczył się dochód społeczny Wielkopolski, obniżył się standart życiowy tutejszego społeczeństwa i — rzecz jasna — silnie spadły obroty kupiectwa.

2) Wzrost ingerencji państwa w liczne dziedziny handlu rzadko kiedy przynosi kupiectwu dobrodziejstwa. W roku 1933 byliśmy świadkami posunięć w dziedzinie handlu zbożowego, oraz w zakresie sprzedaży artykułów monopolowych (sól, spirytus, tytoń), które wzbudziły liczne zastrzeżenia.

3) Działalność urzędów skarbowych i ubezpieczalni społecznych, mimo pewnej poprawy, jakiej w r. 1933 byliśmy świadkami (np. ulgi w zakresie likwidacji zaległości) wciąż jeszcze pozostawia sporo do życzenia. Opinja o Wielkopolsce, jako o „bogatym wujaszku", odbija się ujemnie na płatnikach zpośród sfer kupieckich, cieszących się nazbyt dobrą opinją... u komorników skarbowych.

4) Polityka karteli oddziałuje częstokroć ujemnie na rozwój handlu. — Charakterystycznym przykładem tego ujemnego oddziaływania był „casus" kupców - żelaźniaków zachodnio - polskich, których kosztem Syndykat Hut Żelaznych przeprowadził obniżkę cen żelaza. Mianowicie Syndykat obniżył żelaźniakom rabaty, których najniższa kategorja otrzymuje zaledwie 5 proc., a więc mniej niż np. trafika tytoniowa, choć kapitał utkwiony w składzie papierosów jest wielekroć mniejszy, niż w składzie żelaza.

Nic dziwnego, że w tych warunkach handel w Wielkopolsce nie rozwija się, a proletaryzuje. Ster życia handlowego ujmują czynniki nam rasowo obce. Dowodem tego twierdzenia jest fakt, iż Wielkopolska coraz silniej posługuje się pośrednictwem innych okręgów w imporcie różnych artykułów, o czem świadczy spadek ilości wniosków o zezwolenia na przywóz.

## SPÓŁDZIELCZOŚĆ

Nielepiej, niż w handlu, mają się rzeczy w spółdzielczości zachodniopolskiej. Według ostatniej statystyki Patronatu Zw. Sp. Zarobkowych istniało w woj. poznańskiem spółdzielni polskich 356 z 204.232 członkami, spółdzielni niemieckich 434 z 28.752 członkami; w woj. pomorskiem spółdzielni polskich 231 z 54.712 członkami, spółdzielni niemieckich 212 z 13.330 członkami.

W ostatnim czasie nastąpiło ilościowe przesunięcie spółdzielni na korzyść placówek spółdzielczych niemieckich, których ilość, mimo kryzysu, nietylko nie zmniejszyła się, lecz nawet uległa zwiększeniu, podczas gdy spółdzielnie polskie pod wpływem przesilenia gospodarczego skurczyły swój stan posiadania. Zwiększenie ilości spółdzielni niemieckich prawdopodobnie przypisać należy pomocy kredytowej otrzymywanej z Rzeszy.

## EKSPORT

Mówiąc o eksporcie z Wielkopolski i Pomorza, należy mieć przedewszystkiem na uwadze wywóz produktów rolnych, w którym zachodnia dzielnica posiada udział przytłaczający. Dość powiedzieć, że województwa pomorskie i poznańskie wywożą: pszenicy 76,4 proc. całego eksportu polskiego pszenicy, żyta — 77,3 proc., jęczmienia — 66,6 proc., mąki zbożowej — 76,3 procent, ziemniaków — 61,9 proc., płatków ziemniaczanych — 98,4 proc., mąki ziemniaczanej i krochmalu — 90,8 proc., spirytusu — 83,9 proc., cukru — 84,8 proc., słodu — 49,3 proc. drobiu żywego — 55,2 proc., drobiu bitego — 85,1 proc., masła — 83,1 proc., jaj — 5,4 proc., mięsa wszelkiego — 38,2 proc., jadalnych tłuszczów zwierzęcych — 29,7 proc.

Z cyfr powyższych wynika, że 1) udział Wielkopolski i Pomorza w polskim eksporcie rolnym dominuje niezwykle silnie, bo w większości wypadków waha się w granicach 50 — 90 proc., 2) udział ten jest na korzyść zachodnich województw nieproporcjonalny do stosunku obszaru, który wynosi 11,4 proc. całej powierzchni państwa.

Rok 1933 przyniósł dalszą rozbudowę stosunków handlowych zachodniej Polski z zagranicą. Zasługą to zarówno ruchliwych izb przemysłowo - handlowych, jak i kupiectwa eksportowego. W roku sprawozdawczym wyjechało kilku agentów handlowych z Poznania do Stanów Zjednoczonych, Egiptu, Marokka i Algieru, torując drogi dla eksportu zachodnio - polskiego. Dzięki wysiłkom, przedsiębranym w tej dziedzinie, mimo licznych utrudnień rozwija się pomyślnie rozwój eksportu produktów przemysłowych. Jako przykład pionierskich transakcyj eksportowych należy wskazać na wywóz partyj bydgoskich fortepianów i piwa grodziskiego.

## RYNEK PIENIĘŻNY I KREDYTOWY

Dominującem w r. 1933 wydarzeniem był spadek kursu dolara, będącego doniedawna „drugą walutą polską". Załamanie się kursu dolara nie zaznaczyło się w swych konsekwencjach na rynku poznańskim tak silnie, jak w innych częściach kraju, ponieważ w bankach Zachodniej Polski konta dolarowe słabą odgrywały rolę. Spadek dolara wywołał wśród klienteli bankowej pewien niepokój i dezorjentację, lecz nie w takiej mierze, jak można było się tego spodziewać. W większości wypadków zamieniano wkłady dolarowe na złotowe.

Suma wkładów oszczędnościowych w r. 1933 wzrosła w Wielkopolsce i na Pomorzu. Częściową ilustracją tego faktu są cyfry odnoszące się do komunalnych kas oszczędności województw poznańskiego i pomorskiego. W wymienionych K. K. O. suma wkładów oszczędnościowych wzrosła ze zł 129 786 tys. zł per 31. 12. 1932 do 132 160 tys. zł per 1. 7. 1933, tj. o 2 374 tys. złotych.

Jest to, oczywiście, przyrost niewystarczający jak na nasze potrzeby, jednak w czasach kryzysowych fakt przypływu oszczędności jest objawem dodatnim.

# Rok 1933 w polityce wewnętrznej

Rok 1933, ósmy rok rządów pomajowych, był okresem wzrostu ingerencji państwa we wszystkich dziedzinach życia społeczeństwa. Do uchwalonych już w poprzednim roku ustaw o zgromadzeniach i stowarzyszeniach przybyły w roku 1933 dwie dalsze o podobnej tendencji ustawy, a mianowicie o samorządzie terytorjalnym i szkołach akademickich. Nawet kwiat kultury narodu, literatura, została przez utworzenie zależnej od rządu Akademji zaszeregowana do „współpracy z rządem".

Życie gospodarcze podlegało dalszej etatyzacji, uprawianej konsekwentnie od samego początku rządów pomajowych. Wobec wyczerpania się środków na rozbudowę bezpośrednią gospodarki państwowej etatyzm „sanacyjny" przyjął w ostatnich czasach formę interwencjonizmu, opanowującego różne dziedziny i przejawy życia gospodarczego. Przy pomocy elastycznego ustawodawstwa administracja rządowa wywiera silny wpływ na rozwój gospodarstwa narodowego. Kredyt, ta naturalna dźwignia rozwoju gospodarczego, jest niemal w całości upaństwowiony.

Tempo etatyzacji, dość powolne za rządów ostrożnego p. Prystora, wzmogło się pod jego następcą p. Jędrzejewiczem. Rolnictwo przez ustawodawstwo, dotyczące oddłużenia, i akcję interwencyjną zostało w zupełności uzależnione od rządu, który — przez rozporządzenie o przechodzeniu na własność państwa ziemi za niektóre należności — pozyskał wybitny wpływ nawet na stan posiadania w rolnictwie.

Świeżo rada ministrów przyjęła projekt noweli do prawa przemysłowego, który wzmocni kontrolę rządu także nad tą dziedziną życia gospodarczego. Podobne dążenie w stosunku również do spółdzielczości widoczne jest w złożonym już Sejmowi projekcie zmiany ustawy o spółdzielniach.

Państwo wkracza także do handlu, że wymienimy np. zawiązaną przez dyrekcję lasów państwowych Polską Agencję Eksportu Drzewa, która dąży do zmonopolizowania w ręku rządu handlu tym ważnym artykułem eksportowym. Przez utworzenie funduszu pracy i funduszu inwestycyjnego rząd nietylko wziął na siebie cały ciężar walki z bezrobociem, ale dzięki obfitym stosunkowo środkom na zamówienia uzależnił od siebie niektóre gałęzie przemysłu.

Jedynym wyjątkiem na tem tle jest dzielnica elektryfikacji, gdzie z powodu braku środków musiano zerwać z dotychczasowym wybitnie etatystycznym programem i przez wydanie rozporządzenia o popieraniu elektryfikacji zaapelowano do inicjatywy i kapitałów prywatnych.

Kierownictwo obozu „sanacyjnego", ogłosiwszy w maju zakończenie kryzysu gospodarczego, przystąpiło do wypracowania takiego nowego ustroju państwa, któryby obozowi temu zapewnił rządy na długo. Wobec trudności jednak wewnętrznych akcja nie idzie szybko naprzód, a projekt konstytucyjny spełnia narazie przedewszystkiem uboczną rolę, polegającą na próbach rozkładu lewicowych i centrowych grup opozycyjnych.

Tak wygląda górna część obrazu. U dołu w ubiegłym roku dała się zauważyć postępująca konsolidacja społeczeństwa, i to zarówno na wsi jak w miastach. Wybory miejskie w Wielkopolsce i na Pomorzu były tej konsolidacji pocieszającym dowodem. Podobny charakter wewnętrzny miały także wybory gromadzkie w b. Kongresówce, jakkolwiek zewnętrzny ich wyraz skutkiem rozmaitych praktyk przedstawia się inaczej.

Polityczna konsolidacja społeczeństwa ma kierunek wybitnie narodowy. Niezłomna polityka obozu narodowego w stosunku do „sanacji", jego wyraźne stanowisko w sprawie żydowskiej, a także jego program gospodarczy torują mu drogę do najszerszych mas narodu.

Pomimo ciężkiej walki bilans roku 1933 jest dla naszego obozu wysoce dodatni, rokując dobre nadzieje na przyszłość.

M. K.

# Strzały na dworcu w Sinaja

**Zamordowanie premjera rumuńskiego p. Jona Duci dowodzi, że stosunki wewnętrzne w tym sąsiadującym z nami kraju ciągle jeszcze nie dojrzały do stabilizacji.**

Zaledwie 10 dni temu, bo 20 grudnia r. b. odbyły się w Rumunji wybory do parlamentu, czwarte od daty objęcia władzy przez króla Karola. Po raz pierwszy zarządził król wybory w lecie 1930 roku, zaraz po powrocie z wygnania. Wybory te dały, jak zwykle w Rumunji, bezwzględną większość stronnictwu rządzącemu, a mianowicie Partji Narodowo-Chłopskiej p. Maniu. Z ogólnej liczby 387 mandatów partja p. Maniu zdobyła 340. Ale w następnym roku król mianował premjerem znakomitego historyka, prof. Jorgę i nowe wybory, w maju 1931 r. dały zupełnie odmienny wynik. Partja państwowa prof. Jorgi zdobyła prawie 300 mandatów, partja p. Maniu tylko 29 mandatów i 15 proc. ogółu głosów.

Rządy prof. Jorgi nie trwały jednak długo. Nie mogąc się uporać z trudnościami finansowemi, Jorga ustąpił i w lipcu 1932 r. król po raz trzeci rozpisał wybory. Stronnictwo p. Maniu było wtedy przy władzy i ono też zdobyło 277 mandatów. Najsilniejszem stronnictwem opozycyjnem okazali się liberałowie, prowadzeni właśnie przez p. Ducę. Zdobyli oni prawie 15 proc. głosów i 28 mandatów, a więc akurat tyle, co poprzednio partja p. Maniu.

Rzecz ciekawa, że obecnie, w czwartych z rzędu wyborach, Partja Narodowo-Chłopska p. Maniu znowu znalazła się w takiej sytuacji, jak rok temu liberałowie. Zdobyła mianowicie 15 proc. głosów i 29 mandatów. Z tych charakterystycznych przesunięć wynika niedwuznacznie, że liberałowie i Partja Narodowo-Chłopska p. Maniu są dwoma najsilniejszemi stronnictwami rumuńskiemi.

Czem tłumaczyć sobie należy te niezwykłe przesunięcia i zmiany w układzie sił politycznych? Przedewszystkiem ordynacją wyborczą, która przyznaje 50 proc. mandatów tej liście, która uzyska conajmniej 40 proc. głosów. „Premję" stworzono w tym celu, by w parlamencie istniała zawsze wyraźna większość, zdolna do objęcia władzy. Jakoż stale partja rządząca zdobywa te wymagane 40 proc. głosów, a temsamem 193 mandaty. Pozostałe 194 mandaty dzieli się proporcjonalnie między wszystkie listy, a więc i tu lista zwycięska otrzymuje lwią część. To jest główny powód raptownych zmian w obliczu parlamentu bukareszteńskiego. Drugim powodem jest nacisk władz administracyjnych, wywierany na masy chłopskie.

Lista liberałów uzyskała obecnie 57 proc. ogółu głosów i 303 mandaty. Głównem stronictwem opozycyjnem będzie partja p. Maniu, dalej idą małe partje: p. Lupu, antysemicka p. Cuzy, młodoliberalna i t. p. Zniknęła z parlamentu potężna niegdyś partja marsz. Averescu, nie uzyskali również mandatów socjaliści ani sjoniści. Mniejszości narodowe utrzymały naogół swój stan posiadania.

W Siedmiogrodzie coś 8 mandatów uzyskali Węgrzy; taką samą reprezentację uzyskała mniejszość niemiecka, która zawarła blok wyborczy z partją liberalną. Dwa prądy ścierają się wśród Niemców: umiarkowany, szukający porozumienia ze społeczeństwem rumuńskiem, i wzbierający szybko prąd narodowo-socjalistyczny.

Poza wymienionemi grupami na widownię polityczną Rumunji wystąpiło parę lat temu nowe ugrupowanie, t. zw. Żelazna Gwardja, sympatjami swemi ciążąca ku hitleryzmowi. Twórcą i przywódca jego był działacz antysemicki, Codreanu.

Tuż przed ostatniemi wyborami do parlamentu rząd p. Duci rozwiązał Żelazną Gwardję, podając jako powód, że dążyła ona przy pomocy teroru do obalenia istniejącego ustroju parlamentarnego i wprowadzenia dyktatury.

Strzały na dworcu w Sinaja, których ofiarą stał się wczoraj premjer Duca, padły podobno właśnie z rąk jednego z członków rozwiązanej Żelaznej Gwardji. Wątpić należy, czy przyczynią się one do zwiększenia sympatyj dla hitleryzmu wśród społeczeństwa rumuńskiego.

Dodać należy, że Żelazna Gwardja reprezentowała także w zakresie polityki zagranicznej kierunek, dążący do zbliżenia z Niemcami.

Wielkopolska Spółka Dzierżawna
KONCERNU DR. ROMAN MAY
z oddziałami fabryki mydeł i lakierów
BLASK
i poznańskiemi browarami
HUGGERA
przesyła swym Odbiorcom życzenia
Dosiego Roku!
dg 2781/2

*W kraju i w świecie*

# Podział dzisiejszej Europy

Na zamknięcie roku 1933 nie od rzeczy będzie zapamiętać sobie, że na międzynarodowym gruncie europejskim posunęło się bardzo znacznie i niemal ustaliło się, nie bez wpływu na porozumienia i współprace państw, rozróżnienie: demokracje i dyktatury.

Bardzo znamienne w tym względzie było ostatnie przedświąteczne posiedzenie angielskiej izby gmin z 21 grudnia 1933, poświęcone rozprawie o polityce zagranicznej, przed wyjazdem sir Johna Simona na rozmowy w Paryżu i w Rzymie. Mówiono oczywiście przedewszystkiem o tem ,co nastąpiło po wyjściu Rzeszy z Genewy, a zatem o zwróceniu się Niemiec do innych państw o bezpośrednie rokowania w sprawie zbrojeń, oraz o wystąpieniu Włoch w sprawie przebudowy Ligi Narodów. Izba gmin, w większości zachowawcza, okazała dużo nieufności do polityki i Niemiec i Włoch.


**Pielgrzymka Jubileuszowa do Ziemi Świętej**
pod protektoratem i osobistem kierownictwem
**J. Eks. ks. biskupa Józefa Gawliny**
luty, marzec 1934 r.
**Cena zł 875,—**
Informacje i zapisy: **Liga Katolicka** w Katowicach, Piłsudskiego 58, tel. 13-30
**P. B. P. Francopol,** Warszawa, Mazowiecka 9, tel. 286-30 i 206-73.
ng 7399


Nic dziwnego ostatecznie, że przywódca Labour Party, maj. Attlee, powiada:

— My tutaj, na ławach Labour Party, sądzimy, że zamysły Włoch w sprawie Ligi Narodów są niezmiernie niebezpieczne, oraz że istotą Ligi jest, by była ona demokratyczną („a democratic League") a nie została zamieniona w święte lub nieświęte przymierze dyktatur („a holy or unholy alliance of dictatorships").

Może i to zrozumiałe, że poseł liberalny p. Bernays dodaje w chwilę potem:

— Zamysły p. Mussoliniego w sprawie Ligi nic innego nie oznaczają jak dyktaturę („a dictatorship") Japonji, Niemiec i Włoch.

Lecz oto przemawia zachowawca sir Edward Grigg:

— Jeśli to możliwe, dajcie nam ustrój bezpieczeństwa z udziałem wszystkich państw, ale, jeśli to niemożliwe, dajcie nam przynajmniej ustrój bezpieczeństwa, w którym demokracje (the democracies) stanęłyby razem w obronie swej przeciw uderzeniu z jakiejkolwiek strony.

I jeszcze jeden zachowawca p. Boothby:

— Wątpię, by Niemcy chciały kiedykolwiek napaść na demokracje świata (the democracies of the world), jeśli będą wiedziały, że w razie zwrócenia się na drogę wojny i napadu znajdą je zrzeszone przeciw sobie.

Jednem słowem, mówca za mówcą, ze wszystkich stronnictw prawicy i lewicy przeprowadza ten podział na demokracje i dyktatury, a widać, że to wkorzeniło się lub właśnie wkorzenia się w umysły jako podstawowe rozróżnienie w spojrzeniu na dzisiejszą Europę.

I to tak w Anglji. W tej Anglji, która słynie w powściągliwości w sądach, a przedewszystkiem z niechęci umysłowej do uogólnień. W tej samej jednak Anglji mają skłonność do dostrzegania przedewszystkiem rzeczywistości. I dlatego tak to widzą w Anglji.

We Francji, rychlejszej w sądach i lubującej się w określeniach wyraźnych, podział ten wszedł znacznie dobitniej w użycie powszechne. Wszyscy pisarze polityczni, uczeni, parlamentarzyści, dziennikarze, stoją na gruncie tego rozróżnienia. Spotyka się je codziennie w dziennikach, czy mowach, czy poprostu w rozmowach.

Tak samo zaś jest we wszystkich innych krajach, które nie poszły na nowinki, od Belgji do Czechosłowacji i od Hiszpanji do Szwecji.

Demokracja w tem użyciu oznacza kraj, w którym naród bierze udział w rządach, a dyktatura oznacza kraj, w którym naród jest od tego udziału odsunięty. Jedno jest, na mapie Europy, białe a drugie czarne. Jeśli ktoś sądzi, że może być szare, niech się nie łudzi, bo to szare widzą inni czarno.

Takie są dzisiaj pojęcia w Europie. A są dlatego, że tak jest, więc się nie rozwieją. Wywierają one bardzo widoczny wpływ na dobory i współpracę międzynarodowe. Nie liczyć się z tem w polityce zagranicznej znaczyłoby iść w rozbrat z rzeczywistością.

STANISŁAW STROŃSKI.


ŻYCZENIA NOWOROCZNE
Szanownym naszym Konsumentom i Odbiorcom
przesyła
ng 7365
**Fabryka Gilz „Sokół", w Warszawie.**
*DWUWATKI i PREPAROWATKI*


# „Zagadka polityczna Wielkopolski"

***Prymitywizm polityczny, czy polityczna kultura?***

Z powodu naszego artykułu o powstaniu wielkopolskiem p. t. „Nieśmiertelnej, niepodległej duszy narodu" z jednej strony, a z drugiej — artykułów prasy „sanacyjnej" pisze „Gazeta Warszawska" m. i., co następuje:

Powstanie wielkopolskie było dalszym ciągiem wielkiej akcji walki narodu naszego z potęgą państw niemieckich. Było ono czemś więcej, niż rozbrojeniem zdezorganizowanej przegraną armji niemieckiej. Było otwartą walką z siłami pruskiemi, które od stu kilkudziesięciu lat trzymały nasze ziemie zachodnie w żelaznym uścisku i uważały je za niekwestjonowaną własność. Dlatego też powstania wielkopolskiego nie należy sprowadzać do „pokojowego likwidowania władz i wojsk niemieckich", ale trzeba widzieć w niem samodzielny czyn miejscowego społeczeństwa, które poważnym własnym wysiłkiem, krwawo i po męsku zdobyło swoją wolność.


JAPOŃSKI BIAŁY BEZ
Perfumy, woda kwiatowa, puder, mydło
J. SZACH WARSZAWA
ng 7000


Słusznie przeto pisze „Kurjer Poznański", że

„powstanie wielkopolskie było dziełem nietylko chlubnem, ale i mądrem. Było to pierwsze powstanie polskie, które doszło do skutku we właściwej międzynarodowej konjunkturze i które stało w zgodzie z polskim wysiłkiem politycznym na terenie międzynarodowym. To też było ono pierwszem polskiem powstaniem zwycięskiem, którego chwała we wdzięcznej pamięci społeczeństwa przechodzić będzie z pokolenia na pokolenie."

Pisząc o powstaniu wielkopolskiem, prasa „sanacyjna" zajmuje się jednocześnie „zagadką polityczną Wielkopolski", która, jak się zdaje, jest „dzielnicą endecką przez przypadek". Zagadkę tę „Kurjer Poranny" tłumaczy „prymitywizmem myślenia politycznego Wielkopolan". Naszem zdaniem, tę rzekomą zagadkę należy tłumaczyć czemś wręcz przeciwnem. Narodowa postawa Wielkopolski wynika z poziomu i charakteru jej cywilizacji, z typu miejscowego społeczeństwa, pozbawionego duchowej opieki Żydów i dlatego czującego nawskroś po polsku.

Najlepszym wyrazem tej różnicy może być chociażby porównanie głosów prasy „sanacyjnej", usiłującej z okazji rocznicy powstania zrobić jeszcze jeden polityczny szwindelek z pełnem godności stanowiskiem najpopularniejszego organu opinji wielkopolskiej.

Pisząc o powstaniu wielkopolskiem, „Kurjer Poznański" nie pali kadzideł nikomu, ale uważa za słuszne, „by wobec teraźniejszych i przyszłych pokoleń w świadomości zbiorowej pomnik wznieść, trwalszy od spiżu, „nieśmiertelnej, niepodległej duszy narodu".

Nie jest to „polityczny prymitywizm", ale wysoka, polityczna cywilizacja, której źródeł należy szukać nie w tym czy innym etapie naszej najnowszej historji, ale w pomroce naszych dziejów, w całym ich bujnym rozwoju i w tych twórczych siłach polskich, które przed wiekami stworzyły naród i państwo.

Tyle „Gazeta Warszawska". Nadmieniamy, że wspomniany przez nią warszawski „Kurjer Poranny", mówiąc o „endeckości Wielkopolski przez przypadek", o „poważnej sile endecji w tej dzielnicy", o „tak długiem czuciu się dr. Marjana Seydy w Poznańskiem quasi władcą dusz" itp., używa czasu — przeszłego. Pocieszanie się przez „sanację" w stosunku do obozu narodowego w Wielkopolsce i jego siły — czasem przeszłym po świeżych wyborach samorządowych, które obozowi naszemu dały tak zdecydowane zwycięstwo, jest charakterystyczne dla umysłowości „sanacyjnej".

Tem bardziej, jeżeli się zważy, w jakich — warunkach walka wyborcza się toczyła. W cztery oczy, „gdy nikt nie słyszy", przyznają się ludzie objektywnie z tamtej strony, że gdyby nie owe — warunki, byłby obóz narodowy w Poznańskiem zdobył 80 do 90 proc. głosów i mandatów; ale publicznie, na łamach swych gazet pocieszają się „sanatorzy", że siła obozu narodowego w Wielkopolsce należy do — przeszłości... Niech się pocieszają! Szczególnie w okresie świątecznym....


**W cierpieniach hemoroidalnych**

czopki hemoroidalne „Anusol Goedecke" były zawsze skuteczne. Od przeszło 30 lat lekarze na całym świecie zalecają „Anusol" i niezliczone są wypadki, gdy środek ten okazał się ratunkiem dla chorych, którzy już zwątpili w skuteczność leków.

Anusol przynosi natychmiast upragnioną ulgę i bardzo szybko usuwa częstokroć straszliwe cierpienia hemoroidalne. Stosowanie czopków „Anusol" jest łatwe higjeniczne, nie kosztowne i nie krępujące przy pracy. Należy żądać w aptekach wyraźnie **„Anusol Suppositorien Goedecke"** w ciemno-czerwonem pudełku z plombą.

Obecnie również w pudełkach po 6 sztuk w cenie zł. 4.—. Tg 632


## Z Stronnictwa Narodowego

**Zebranie Wydziału Młodych w Konarzewie**

W dniu 10 grudnia b .r. odbyło się zebranie Młodych Str. Nar. w Konarzewie (powiat poznański). Zebranie zagaił kierownik p. Kazimierz Styperek. Referat wygłosił przybyły z Poznania p. Rościszewski, poruszając szereg zawsze aktualnych spraw i wywołując żywy oddźwięk wśród licznie zebranych.

W dyskusji zabierali głos p. dyr. Kozłowski, ks. proboszcz Laskowski oraz p. Michał Grabia. Po załatwieniu spraw organizacyjnych odśpiewaniem hymnu Młodych w niezwykle podniosłym nastroju zakończono zebranie, zapoczątkowujące bardziej wydatną działalność. (S.)


NAJNOWSZA ZDOBYCZ POLSKI
PIERWSZY KRAJOWY NOŻYK Z PODŁUŻNYM WYKROJEM

DZIĘKI WYKROJOWI NOŻYKI TE SĄ LEPIEJ ZAHARTOWANE I TRWAJĄ DŁUŻEJ NIŻ NOŻYKI PRZESTARZAŁEGO TYPU Z TRZEMA OTWORAMI
ZA PACZKĘ (5 SZTUK) ZŁ. 1.25 — ŻĄDAĆ WSZĘDZIE
ng 7367


## Zbuntowana załoga

Paryż. (Tel. wł.) Donoszą z Madrytu, że w hiszpańskiej kolonji afrykańskiej w Rio del Oro zbuntowała się załoga złożona w głównej mierze z tubylców. W czasie walk z buntownikami dwie osoby zostały zabite. Bunt wkrótce stłumiono. 14 przywódców zbiegło.


ON WAM ŚWIATŁO ZASŁANIA

Nie wierzcie jego kłamstwom o „taniości" prądożerczych żarówek.
Twierdzi on, że oszczędzacie kupując t. zw. „tanie" żarówki, gdy w rzeczywistości marnuje on Wam prąd i kradnie połowę światła. Fotometr zdemaskował go jako prądożercę i wykazał jak wielkie marnotrawstwo kryje się za jego pozorną taniością.
*Fotometr posiada komórkę fotoelektryczną i jest przeznaczony do porównania zużycia prądu i wydajności światła dwuch dowolnych żarówek.*
ŻARÓWKI *fotometrycznie mierzone* PHILIPSA
CHRONIĄ WASZE OCZY - DBAJĄ O WASZĄ KIESZEŃ
ng 7372



FOSFATYNA FALIERA
IDEALNY POKARM DZIECKA

DA TWEMU DZIECKU SIŁĘ i ZDROWIE
WARSZAWA, GRZYBOWSKA 88.
Tg 691

# Wyłyczne polityki Sowietów

***Wielka mowa Litwinowa na posiedzeniu Centralnego Komitetu Wykonawczego ZSRR***

Moskwa. (PAT.) Na posiedzeniu CKW ZSRR z wielkim exposé wystąpił komisarz Litwinow.

**NASTROJE EPOKI**

Na wstępie mówca scharakteryzował nastroje epoki, jako zmierzch powojennego pacyfizmu i powrót do metod przedwojennej dyplomacji. Dalej ostro zaatakował Niemcy, mówiąc o dojściu do władzy nowych partyj, wyznających ideologję nienawiści i wojny pomiędzy rasami, wyznaniami i narodami oraz wychowujących w tym duchu młodzież za pomocą prasy, literatury, nauki i sztuki.

**SPRAWA REWIZJI TRAKTATÓW**

Następnie mówca bardzo dobitnie sformułował stanowisko ZSRR w sprawie rewizji traktatów, twierdząc, że Sowiety w traktatach powojennych nie uczestniczyły, nie udzielały im nawet moralnej aprobaty i okazywały sympatję narodom przez te traktaty pokrzywdzonym. Nie sprzeciwia się też Związek Sowiecki rewizji w drodze pokojowej pod warunkiem, jeśli rewizja usuwając istniejące krzywdy, nie stworzy nowych, jeszcze większych. Istnieją projekty przewidujące zaspokojenie terytorjalnych potrzeb państw zwyciężonych kosztem państw bałtyckich, lub ZSRR, które nie mają nic wspólnego z traktatem wersalskim. Próba realizacji takich pojęć natrafi na całą potęgę 170 miljonowego państwa. Wobec istnienia takich projektów okazaliśmy się wbrew woli wciągnięci w sprawę rewizji w sprawę rewizji granic, a co zatem idzie musieliśmy ustosunkować się do paktu czterech, dozbrojenia.

**POKOJOWE TENDENCJE**

Litwinow z całym naciskiem podkreśla pokojowe tendencje polityki sowieckiej, twierdząc, że wojna utrudniłaby ZSRR rozbudowę gospodarczą. Zabezpieczenie pokoju wymaga współpracy międzynarodowej, wobec czego Związek Sowiecki zwraca specjalnie wielką wagę na konsolidację stosunków i maksymalne zbliżenie z państwami, składającemi dowody szczerego umiłowania pokoju i przeciwstawiającemi się tym, którzy pragną go pogwałcić.

**STOSUNKI Z POSZCZEGÓLNEMI PAŃSTWAMI**

Przechodząc do stosunków z poszczególnemi państwami, Litwinow szczególnie dodatnio scharakteryzował stosunki pomiędzy ZSRR a Stanami Zjednoczonemi, Francją, Włochami, Turcją i Polską.

Mówiąc o stosunkach z Francją zaznaczył, że częste tam zmiany rządu nie powinny zakłócić harmonji pomiędzy obu krajami, ponieważ łączy je pragnienie pokoju.

Mówca dodatnio scharakteryzował rezultaty wizyty rzymskiej, twierdząc, że oba państwa dążą do dalszego rozwoju współpracy, niezakłóconej w ciągu 10 lat.

Co do Anglji mówca określił stosunki z nią jako „nieustabilizowane bez objektywnych przyczyn".

**SOWIETY A POLSKA**

„Stosunkom z najbliższymi sąsiadami, a zwłaszcza z największym z nich, Polską, poświęcam, rzecz prosta najwięcej uwagi — mówił komisarz Litwinow. — Możemy tu skonstatować poważny postęp. Zawarcie paktu nieagresji i konwencji, określającej pojęcie napastnika wpłynęło na wzmocnienie wzajemnego zaufania i zrozumienia.

„Polityczne perturbacje w Europie, które nastąpiły w roku ubiegłym, stworzyły wspólnotę interesów, wynikającą ze wspólnego niebezpieczeństwa i wspólnych trosk. Jeżeli Polska i my nie zdawaliśmy sobie sprawy ze wspólnoty tych trosk, podpowiedzieli nam to ich sprawcy. Owe troski i niebezpieczeństwa są najlepszym cementem, będącym spójnią pomiędzy państwami.

„Szczególnie raduje nas przełom, który dostrzegliśmy w stosunku polskiego społeczeństwa do Z. S. R. R., świadczący o tem, że szerokie koła stopniowo dochodzą do przekonania, żywionego przez nas oddawna, iż pomiędzy Z. S. R. R. a Polską jak najściślejsza współpraca jest całkowicie możliwa i powinna nastąpić, i że niema żadnych objektywnych przyczyn, stojących na przeszkodzie rozwoju tej współpracy."

**POD ADRESEM NIEMIEC**

Następnie Litwinow przeszedł do państw bałtyckich, a końcowy ustęp poświęca Niemcom i Japonji, wyrażając pogląd, że zawarcie paktów nieagresji przez Z. S. R. R. nie mogło zaważyć ujemnie na stosunkach sowiecko-niemieckich, ponieważ nie były one oparte na wrogich aktach wobec państw trzecich. Nie wymieniając nazwisk, wspomina o antysowieckiej działalności von Papena, o programie „Drang nach Osten", zawartym w książce Hitlera „Mein Kampf", o memorjale Hugenberga na konferencji londyńskiej oraz o akcji Rosenberga. Twierdzi wreszcie, że Sowiety chcą mieć z Niemcami jak najlepsze stosunki, nie żywią względem nich ani tendencyj agresywnych, ani wrogich uczuć i nigdy nie będą zachęcały do tego innych państw. Chciały jednak mieć takie same gwarancje ze strony Niemiec oraz pewność, że te gwarancje nie znikną.

Politykę Japonji mówca określił, jako najciemniejszą chmurę na horyzoncie międzynarodowym.

## POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 30. 12. 1933 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była mocna.

Z pożyczek państwowych notowano jedynie 5% poż. konwers. po 52,50% w płaceniu.

Z papierów komunalnych i prywatnych notowano 7% obl. mieszkaniowe m. Poznania po 89.—% w płaceniu natomiast 8% obl. m. Poznania z roku 1926, 1927 oraz 1929 ofiarowano po 92.—% zaś 5% listy zast. Zach. Pol. Tow. Kredyt oraz 5% obligacje Komunalnego Banku Kredyt. poszukiwano po 75.—%.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obracano 4½% dol. listy zast. po 44—43—43.50% w płaceniu (przy kursie dolara 5,74) oraz 4½% dolarowe listy zast. w złocie po 42.50 do 43.—% w płaceniu, również płacono za 4½% złotowe listy zast. 40.—; w końcu obracano 4% listy zast. konwert. po 39.—

Z akcyj bankowych wzgl. przemysłowych notowano jedynie akcje Hotel Bristol w Warszawie po 500.— zł. w płaceniu przy braku materjału.

**Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej**

**Papiery procentowe:**

(Kurs w procentach nominału)

5% poż. konwersyjna 52½% P.
7% obl. mieszk. m. Poznania 89% P.
8% oblig. m. Poznania z 1926 r. 92% O.
8% oblig. m. Poznania z 1927 r. 92% O.
8% oblig. m. Poznania z 1929 r. 92% O.
5% listy zastawne Zach. Pol. Tow. Kredyt. Miejsk. w Poznaniu 75% P.
5% obl. Kom. Banku Kredyt. 75% P.
4½% dolarowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 a 5,74 44—43—40½% +
4½% dolarowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 a 8,90 42½—43% +
4% listy zastaw. konw. ostempl. P. Z. K. 39% +

(Kurs w złotych)

4½% złotowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 40.— P

**Akcje przemysłowe:**

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Hotel Bristol Warszawa 500.— P.

Tendencja mocna.


**Nie 5 a 105 lat doświadczenia!**

**Wyrobiony smak oraz najwyższy poziom produkcji gwarantują najwytworniejszy gatunek naszym wyrobom:**

**Czekolada**
**Karmelki**
**Marmeladki**
**Herbatniki**
**Kakao**

*1829 — — 1934*

*Fuchs*

ug 2 364


# Przed Radą Ligi Narodów

**ZNAMIENNY LIST**

Genewa. (PAT.) Sekretarz generalny Ligi Narodów przesłał członkom Rady pismo wysokiego komisarza Ligi w Gdańsku Rostinga, pozostające w związku ze sprawą zakazu pism przez Senat gdański i zaaresztowaniem autorów petycyj przedłożonych wysokiemu komisarzowi. Sprawa, jak wiadomo, z inicjatywy wysokiego komisarza figuruje na porządku dziennym styczniowej sesji Rady. W piśmie tem p. Rosting komunikuje, że otrzymał od p. Teichela, b. redaktora naczelnego centrowej „Landes Ztg." list następujący:

„Mam zaszczyt oświadczyć, że uwagi jakie przesłałem Panu 3 listopada 1933 w sprawie zakazu „Landes Ztg." nie były ujęte i nie miały bynajmniej charakteru formalnej petycji i o ile zastosowano do nich pomyłkowo procedurę petycyjną, wycofuję je".

List p. Teipela datowany jest z Berlina - Zehlendorff. — Należy przypomnieć, że po uwolnieniu Teichela z aresztu ochronnego i wydaleniu go z terytorjum gdańskiego jako obywatela niemieckiego, został on według doniesień prasy, wydany władzom niemieckim i umieszczony w obozie koncentracyjnym.

**PETYCJE MNIEJSZOŚCIOWE**

Genewa. (PAT.) Na porządku dziennym styczniowej sesji figuruje 5 petycyj mniejszościowych z województwa śląskiego, wniesionych na podstawie art. 147 konwencji górnośląskiej; dwie z tych petycyj figurowały już poprzednio na porządku dziennym obrad Ligi i zostały odroczone.

# Projekty monetarne Ameryki

***Trzy wytyczne Stanów Zjednoczonych w sprawie złota***

Londyn. (PAT.) Agencja Reutera donosi z Waszyngtonu:

Według oświadczeń tutejszych kół miarodajnych, celem polityki monetarnej rządu Stanów Zjedn., jest: 1) stałe zwiększanie zaofiarowania zakupu złota przez rząd Stanów; 2) uzyskanie zezwolenia kongresu na przejęcie przez rząd złota w bankach federalnych, w ilości równoważnej korzyściom nierozłącznym z dewaluacją; 3) wystąpienie z inicjatywą międzynarodowej stabilizacji monetarnej.

Według opinji dobrze poinformowanych kół amerykańskich, stabilizacja cen złota przewidywana jest na wysokości 41,34 dolarów za uncję. Przejęcie złota z banków federalnych dokonane w drodze prawnej ściągnęłoby do kas skarbu państwa cały narodowy zapas, wynoszący 4.300 miljonów dolarów, z czego 3.600 miljonów dolarów przetrzymywanych przez banki federalne.

Korzyści, które odniesie z tego tytułu skarb państwa posłuża, być może, do spłaty długu publicznego, ewentualnie obrócone będą na pokrycie bieżących wydatków. Koła kompetentne uznają jednak konieczność zawarcia międzynarodowego układu stabilizacyjnego, gdyż w przeciwnym razie Francja i W. Brytanja poprostu stosunkowo zdewaluują swe dewizy poniżej ostatecznej normy stabilizacyjnej amerykańskiej, co odbiłoby się niekorzystnie na handlu i eksporcie amerykańskim


**Przeciw obstrukcji, hemoroidom,** zaburzeniom w żołądku i kiszkach, zastoinie w wątrobie i śledzionie, bólom krzyża zaleca się picie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa** kilka razy dziennie. Tg 690.


## Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 30. 12. 1933 r.

**Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:**

Standardy: 1. żyto 718 g/l. 2. pszenica 749 g/l. 3. owies 500 g/l.

Ceny transakcyjne

| | |
|---|---|
| Żyto 345 tonn par. Poznań | 14,75 |

Ceny orjentacyjne

| | |
|---|---|
| Żyto | 14,50— 14,75 |
| Usposobienie spokojne. | |
| Pszenica | 17,75— 18,45 |
| Usposobienie spokojne. | |
| Jęczmień browarowy | 14,75— 15,50 |
| Usposobienie spokojne. | |
| Jęczmień 695—705 g/l | 13.75— 14,00 |
| Jęczmień 675—685 g/l | 13,25— 13,50 |
| Usposobienie spokojne. | |
| Owies | 12,75— 13,00 |
| Usposobienie spokojne. | |
| Mąka żytnia 65% wł. work | 20,75— 21,00 |
| Usposobienie spokojne. | |
| Mąka pszenna 65% wł. work. | 29,50 - 31,50 |
| Usposobienie spokojne. | |
| Otręby żytnie | 9,75— 10,25 |
| Otręby pszenne | 9,75— 10,25 |
| Otręby pszenne (grube) | 10,75— 11,25 |
| Rzepak zimowy | 43,00— 44,00 |
| Gorczyca | 33,00— 35,00 |
| Wyka latowa | 14,00— 15,00 |
| Peluszka | 14,00— 15,00 |
| Groch Viktoria | 22,00— 25,00 |
| Groch Folgera | 21,00— 23,00 |
| Seradela | 13,50— 15,50 |
| Koniczyna czerwona | 170,00—210,00 |
| Koniczyna biała | 80,00—110,00 |
| Koniczyna żółta odłuszczona | 90,00—110,00 |
| Makuch lniany | 19,00— 20,00 |
| Makuch rzepakowy | 16,50— 17.00 |
| Makuch słonecznikowy | 19.00— 20,00 |
| Śrut Soja | 23,00— 23,50 |
| Mak niebieski | 49,00— 54,00 |

Ogólne usposobienie spokojne

Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 360 tonn, pszenicy 55 tonn jęczmienia 120 tonn, mąki żytniej 15 tonn grochu Viktoria 15 tonn, mąki ziemniaczanej 16 tonn

## Ładny kuśnierz

Warszawa. (Tel. wł.) Wytworne panie nabywały futra w firmie Pawła Hertena, który posiadał sklep na Nowym Świecie, i były z niego zadowolone. Wśród pań, które powierzyły mu swoje futra do przeróbek na obecny sezon, znalazły się żony profesorów, adwokatów oraz m. i. Juljanowa Kaden-Bandrowska. Kiedy nadeszły święta Bożego Narodzenia i panie nie otrzymały futer, zawiadomiły o tem policję, która ustaliła, że Herten wszystkie futra zastawił w lombardzie a pieniądze roztrwonił. Sprawę skierowano do prokuratury do sędziego śledczego, który polecił kuśnierza osadzić w więzieniu. (w)

## Koniec „Jamy Michalikowej"

Warszawa. (Tel. wł.) Słynna kawiarnia w Krakowie z epoki Przybyszewskiego „Jama Michalikowa" ma być zamieniona na skład maszyn do szycia. (w)

## Nadzwyczajny piorun

Johannesburg (PAT). W okolicy uderzył piorun, który zabił na miejscu czterech krajowców, czterech poraził tak, że pozostają bez czucia, jak również poraził kilka zwierząt, znajdujących się w pobliżu. Błyskawica była tak silna i tak rozgałęziona, iż podobnego zjawiska jeszcze tu nie oglądano.

**Przepowiednia pogody na niedzielę:** W dalszym ciągu mokro, drobne opady, pochmurno, temperatura powyżej zera.

**Kurs dolara.** Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.69 zł, w Gdańsku na Warszawę 5.70 zł.

**Kurs marki niem. i guld. g.** Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 211.80 zł, gotówką 211.00 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 172.83 do 173.09 zł, gotówką 172.49 zł.

# DZIAŁ GOSPODARCZY

## Wywóz polskiego węgla do krajów skandynawskich i bałtyckich zagrożony!

***Rynki te zdobywa węgiel angielski***

Jak informuje prasa angielska, wywóz węgla angielskiego wykazuje w ostatnich dniach nieprzerwany wzrost. I tak w czerwcu rb. wynosił on 3,1 milj. tonn. w lipcu 3,2 milj tonn, we wrześniu 3,4 milj tonn; w październiku 3,55 milj. tonn i w listopadzie 3,61 milj tonn. Wysoce znamienne jest, że w listopadzie wzrósł znacznie wywóz angielski do krajów skandynawskich i bałtyckich.

Świadczy to o tem, że dopiero obecnie w całej pełni dają się odczuć skutki porozumień węglowych, zawartych swego czasu przez Anglję z temi krajami i że z tej strony grożą coraz większe niebezpieczeństwa dla eksportu węgla polskiego.

## KRONIKA GOSPODARCZA

### PODATKI I OPŁATY

(p) **Potrącalność odsetek.** Art. 10 ustawy o podatku dochodowym pozwala na odliczanie od dochodu szeregu pozycyj, w szczególności odsetek od długów. Odliczenie odsetek jest dopuszczalne jedynak tylko wtedy, o ile ciążą one na źródłach dochodu, podlegającego podatkowi i pozostają w związku gospodarczym z temi źródłami. Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z dn. 20 września 1933 r. I rej. 4461/29 wyjaśnił, że stotą związku gospodarczego między wydatkiem na pokrycie odsetek od pożyczek, a źródłem dochodu nie obciążonem polega na sposobie faktycznego użycia samej pożyczki, a nie na sposobie pokrywania odstek (k).

### Z KRAJU

(k) **Nowy „Dziennik Ustaw".** W numerze 107 „Dziennika Ustaw" Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 grudnia znajdujemy tekst umowy między Polską i Niemcami o ułatwieniach w małym ruchu granicznym, podpisanej w Warszawie 22 grudnia 1931 r. Ponadto w tym samym numerze „Dziennika Ustaw" rozporządzenie ministra opieki społ. z 18 listopada 1933 r. w sprawie zmiany i uzupełnienia umowy pomiędzy Polską i Niemcami o ubezpieczeniu społecznem, podpisanej w Berlinie 11

(k) **Nowe rozporządzenie o szkolnictwie zawodowem.** W Dzienniku Urzędowym ministerstwa w. r. i o. p. nr. 15 ogłoszono rozporządzenie o szkolnictwie zawodowem. Rozporządzenie to wprowadza dosyć daleko idące reformy w szkolnictwie zawodowem, przystosowując je do ustroju szkół ogólnokształcących. Zaprowadzony ma być szereg nowych szkół zawodowych dla przemysłu i handlu typu gimnazjalnego i licealnego. Rozporządzenie uwzględnia tylko w stosunkowo drobnej mierze opinje Związku Izb P.-H. Kwestja tworzenia prócz szkół kupieckich typu zasadniczego równorzędnych szkół administracyjno-handlowych została przez ministerstwo rozstrzygnięta w sposób idący po linji ujednolicenia tych dwóch typów. Rozporządzenie uwzględniło postulat Związku Izb co do wprowadzenia szkoły dla drogistów. Inne postulaty natomiast zostały przeważnie nieuwzględnione, a w szczególności co do zmiany charakteru niektórych szkół przemysłowych na szkoły niższego typu.

(k) **Władze Wielkopolskiej Izby Rolniczej.** W tych dniach donosiliśmy o ukonstytuowaniu się zarządu W. I. R., podając nazwiska prezesa, którym wybrany został b. minister Kajetan Morawski z Jurkowa, i wiceprezesa p. Michała Zenktelera z Pałczyna. Członkami zarządu są obecnie pp.: Juljusz Dudziński z Gościeradza, Jan Lipski z Lewkowa, dr. Juljusz Trzciński z Ostrowa n/Gopłem, Stanisław Musiał z Róży, Adam Tołkacz z Rzadkowa i Czesław Wróblewski z Sączkowa. Zastępcami członków zarządu pp.: dyrektor Antoni Kotiurzyński z Poznania, b. minister Leon Pluciński z Swadzimia, patron dr. Włodzimierz Seydlitz z Poznania, Jan Morawski z Lulina, prof. Józef Sypniewski z Poznania, dr. Krzysztof Wize z Dzierznicy, Stanisław Paśko z Marcinkowa, Antoni Koźlik z Radomierza, Stanisław Kowaliński z Damasławka. Członkami komisji rewizyjnej pp.: Bogusław Łubieński z Kiączyna, Stanisław Karłowski z Szelejewa, Stefan Baranowski z Wygody, rektor Uniw. Pozn. prof. Stanisław Runge z Poznania i Jan Tomczak z Nakła. Członkowie komisji finansowo-budżetowej pp.: Leon Plciński, Juljusz Dudziński, Jan Morawski, Antoni Kotiurzyński, Stanisław Paśko, Adam Tołkacz i Leon Mocek z Kiełczewa.

### Z ZAGRANICY

(z) **Likwidacja koncesyj niemieckich w Rosji.** Jedno z największych przedsięwzięć niemieckich w Rosji „Drusag" (Deutsch-Russische Saatbau), posiadających obszerne tereny rolne w północnym Kaukazie, zostało odkupione przez rząd sowiecki za miljon RM, 238.445 dolarów oraz odszkodowanie w wysokości 108 tys. RM dla wypłaty różnych zaległości.

(z) **Deficytowy preliminarz budżetowy Węgier.** W preliminarzu budżetowym na rok 1934 wydatki przewidziane są w wysokości 1.173.3 milj. pengö, dochody zaś w sumie 1.097,1 milj. pengö. Deficyt zatem przewidziany jest w sumie 76.2 milj. pengö, z czego deficyt przedsiębiorstw państwowych wyniesie 64.1 milj. pengö.

(z) **Dziki pieprz na pograniczu afgańskiem.** W republice Tadżykistan (pogranicze afgańskie) znaleziono wielkie zarośla czarnego pieprzu, rosnącego w stanie dzikim. Czarny pieprz w stanie dzikim rośnie pozatem jedynie w Polinezji i na Madagaskarze.

### Z WYDAWNICTW

(w) **Słownik Bankowo-Handlowy".** Na półkach księgarskich ukazał się słownik bankowo-handlowy francusko-polski i polsko-francuski opracowany przez J. Sokołowskiego, zawierający 10.000 wyrazów i zwrotów technicznych z dziedziny bankowości, handlu, skarbowości finansów, giełdy, księgowości i in. Praca ta, zapełniająca lukę w tej dziedzinie wydawnictw, jest niezbędna dla każdego pracownika bankowego handlowego, asekuracyjnego, dla każdego urzędnika placówki dyplomatycznej, adwokata, tłumacza i t. d. Skład główny wydawnictwa mieści się w księgarni Arcta w Warszawie oraz u autora, Warszawa, Krucza 9 m. 27.

## W pięćdziesiątą rocznicę...

Dnia 9 kwietnia 1883 otrzymał p. Debray, sekretarz Akademji Umiejętności w Paryżu, od p. Wróblewskiego następującą depeszę: „Tlen skroplony, zupełnie ciekły, bezbarwny jak kwas węglowy. Za kilka dni otrzyma Pan komunikat." Doniosłe to odkrycie zaświeciło jak gwiazda na ciemnym i zapomnianym przez świat firmamencie ówczesnej Polski. To, czego nie mogli dokonać najznakomitsi uczeni, którzy prawie równocześnie poczynili tylko spostrzeżenia nad możliwością skroplenia tlenu, tego dokonali dwaj polscy uczeni: fizyk Wróblewski oraz Olszewski, chemik, otrzymując tlen jako ciecz w stanie równowagi. Nie potrzeba chyba tłumaczyć, jak wyjątkowo wielkie znaczenie miało to odkrycie dla sprawy polskiej na arenie międzynarodowej.

Jednak istnieją jeszcze inne powody, które w całej pełni pozwolą nam ocenić należycie wielkość tego czynu polskich uczonych. Chodzi mianowicie o fatalne wprost warunki, w jakich pracowali nasi odkrywcy. Najprostszych niejednokrotnie przyrządów było brak w laboratorjach, przyrządów, które zagranicą już dawno przestały być nowością. O prymitywności urządzenia w laboratorjach świadczy chociażby ten straszny wypadek z lampą naftową, który wydał śmierci jednego z nich, a mianowicie Wróblewskiego. Podczas gdy zagranicą napewno w każdem laboratorjum znajdowały się już lampy gazowe, u nas świecono po staremu lampami naftowemi. Nietrudno chyba zrozumieć, jak małe było bezpieczeństwo pracy przy lampie, którą jednym nieostrożnym ruchem można przewrócić i wywołać pożar, jak to właśnie miało miejsce z Wróblewskim. Rysując na rajzbrecie krzywą ściśliwości wodoru, przewrócił lampę i oblany płonącą naftą umarł w strasznych męczarniach, zostawiając niedokończoną pracę o ściśliwości wodoru. Tak to na skutek braku najprostszych udogodnień w urządzeniach i pracy laboratoryjnej, nauka polska straciła jednostkę zbyt cenną, by mogła bez wielkiego żalu zapomnieć o tej stracie. W bieżącym roku minęła 50-ta rocznica tej chwili, kiedy imiona polskich uczonych zapisały się złotemi literami w wielkiej księdze dorobku umysłowego całej ludzkości.

W związku z tą rocznicą nasuwa się pytanie, czy obecne młode pokolenie chemików, które może mieści w swem łonie drugiego Wróblewskiego, pracuje w lepszych warunkach? Otóż z pewnością można stwierdzić, że nie! Student bowiem musi sam zaopatrywać się w odczynniki i szkło laboratoryjne, opłacać osobno kursy naukowe, jak np. maszynoznawstwa, i co najważniejsze, to brak dostatecznych pomieszczeń dla uczącej się młodzieży. Ze strony młodego państwa, które i tak wszystkie siły wytęża, by zaspokoić wszystkie potrzeby wyższych uczelni, nie można się więcej spodziewać.

Młodzież więc sama bierze się do pracy twórczej, organizując się w kołach naukowych, które, jak tylko mogą, łatają najdotkliwsze braki. Spodziewać się należy, że praca młodego pokolenia chemików spotka się nietylko z uznaniem, ale i poparciem starszego społeczeństwa, a szczególnie tych sfer, którym sprawa chemików najbardziej powinna leżeć na sercu, mianowicie sfer przemysłowych.

**Bogdan Żurawski, wiceprezes Koła Chemików Studentów Uniwersytetu Pozn.**

# Swiat Słowiański

Z zachodnim i południowym światem słowiańskim, zorganizowanym państwowo i liczącym blisko 60 miljonów mieszkańców, łączy nas cały szereg czynników, posiadających swe nieprzeparte prawa.

Pierwszym z nich jest pokrewieństwo rasy i języka, które jest podstawą silnie rozwiniętych, wspólnych cech charakteru, a dalej i kultury.

Dalej — historja uczyniła ze swej strony bardzo wiele, by zachodni świat słowiański zbliżyć do siebie, łączyć go silnym węzłem solidarności. Przechodziliśmy wszyscy okresy państwowego i kulturalnego rozkwitu, a następnie okresy ciężkiej niewoli. A wiadomo, że nic tak nie zbliża jednostek i całych narodów, — jak właśnie dole i niedole, przez nie przeżyte.

A że historja ma tendencję do powtarzania się, Słowiańszczyzna już jako całość ma dziś wspólny w tem interes, by dla niej nie nadeszły znowu ciężkie przeżycia, z których wyszła zwycięsko w wielkiej wojnie. Ten wspólny interes dnia dzisiejszego i jutrzejszego, to bodaj najważniejszy z wszystkich czynników, narzucających Słowiańszczyźnie nakaz solidarności i współdziałania.

Jak groźne memento brzmi w uszach wszystkich dobrych obywateli państw słowiańskich słowo: rewizjonizm. Z niem łączy się przecież tyle zakulisowych machinacyj politycznych, posiadających swe wspólne źródło tam, gdzie rewizję traktatu wersalskiego uważa się za jedyny środek do urzeczywistnienia swych ambitnych celów.

Zpośród reszty czynników, które domagają się zbliżenia słowiańskiego, wymieniamy tylko jeszcze to, co podświadomie zarysowuje się w wielu duszach słowiańskich: uczucie, że po okresach przewagi innych ras w Europie nadchodzi powoli czas także na Słowian. — jako na żywioł, kulturalnie najmłodszy i posiadający najwięcej żywiołowej siły, przytem wybijający się na pierwsze miejsce pod względem populacyjnym.

Fala, która nas przez długie wieki bezustannie zalewała i rozrywała, pracuje dziś jeszcze przeciw nam. Ale nasz opór krzepnie bezwzględnie, wzmacnia się z roku na rok, z dnia na dzień. Czyż nie jest więc do pomyślenia, że fala ostatecznie może się odwrócić?

Wszystko to są mniej lub więcej realne czynniki, których nie wolno lekceważąco pomijać przy należytem orjentowaniu się w polityce nietylko europejskiej, lecz przedewszystkiem polskiej.

Dlatego też pismo nasze zaprowadza z dniem dzisiejszym p. t. **Świat Słowiański** stały tygodniowy dział, w którym podawać będziemy źródłowe i ściśle rzeczowe wiadomości z całego obszaru słowiańskiego. Wiemy, że sprawami temi interesują się coraz szersze koła naszego społeczeństwa, czego najlepszym dowodem powstawanie coraz to dalszych, silnych liczebnie organizacyj, propagujących współpracę słowiańską.

Informacje o życiu politycznem gospodarczem i kulturalnem całej Słowiańszczyzny będą dla nich niewątpliwie bardzo pożądane. Informacje te, szerzące znajomość spraw słowiańskich, przyczynią się też niezawodnie do wzmocnienia węzłów solidarności pomiędzy nami a resztą Słowian, a temsamem do utrudnienia pracy tym, którym solidarność ta politycznie nie jest na rękę.

## Czechosłowacja w polityce międzynarodowej

Krótko przed świętami zastępca ministra spraw zagr. Czechosłowacji dr. Kamil Krofta, profesor historji na wszechnicy Karola, wygłosił w Pradze wykład na powyższy temat. Zobrazowawszy rozwój międzynarod. stosunków Czechosłowacji w ramach nowej Europy, podkreślił znaczenie przyjaźni Czechosłowacji z Francją, będącej jedną z podstaw czechosłowackiej polityki zagranicznej. Wobec Włoch Czechosłowacja zachowa stałą wdzięczność za to, co one uczyniły dla dzieła wyzwolenia narodu czechosłowackiego. Poparcie dążeń rewizjonistycznych i nieporozumienie z Francją i Jugosławją przyczyniły się do ostudzenia wzajemnych stosunków. Węzły z Małą Ententą mają na celu nietylko interesy trzech państw, lecz i zabezpieczenie pokoju i dobrych stosunków ze wszystkimi sąsiadami w duchu Ligi Narodów, której ideałom Czechosłowacja chce pozostać wierną.

Przeciwstawiając się rewizjonizmowi, Czechosłowacja broni nietylko całości swego terytorjum, lecz także nowego, lepszego i sprawiedliwszego porządku w Europie, wprowadzonego przez traktaty pokojowe.

Nie małe znaczenie przypisuje dr. Krofta stosunkom pomiędzy Polską a Czechosłowacją. Obok wspólnych podstaw wolności tych narodów i wspólnoty interesów odnośnie zachowania nowego stanu rzeczy łączy nas z Polakami — mówił dr. Krofta — pokrewieństwo krwi i języka. Prelegent żywi nadzieję, że rozdźwięki z ostatnich czasów, spowodowane różnicą w taktycznem postępowaniu wobec paktu czterech, wkrótce zostaną usunięte a nastąpi przyjacielska współpraca, która pokrywać się będzie z uczuciem szczerej przyjaźni, które w obu przyjacielskich narodach coraz to bardziej się wzmaga.

W dalszym ciągu dr. Krofta oświadczył się za uregulowaniem stosunków handlowych i politycznych z Rosją sowiecką i za uznaniem jej de jure w porozumieniu z Małą Ententą. Podniósłszy dobry stosunek Czechosłowacji do Austrji, ostatnią część swego przemówienia poświęcił propagandzie rewizjonistycznej hr. Bethlena w Anglji, oświadczając jasno, że „żadna uchwała któregokolwiek parlamentu, jakiegokolwiek dyrektorjatu mocarstwowego, jakiejkolwiek instytucji międzynarodowej nie zmusi nas do tego, abyśmy wyrzekli się chociażby najmniejszej części swej ziemi."

## Dziennikarze jugosłowiańscy i bułgarscy

Ostatnia wizyta króla Borysa bułgarskiego w Beogradzie posiada bez wątpienia wielkie znaczenie dla stabilizacji stosunków politycznych na Bałkanach. Nawiązanie serdecznych stosunków pomiędzy obu monarchami państw słowiańskich, Jugosławji i Bułgarji, — po całym szeregu społecznych przejawów zbliżenia — dalej szczerych rozmów pomiędzy ministrami spraw zagranicznych obu państw, premjerem Muszanowem i Jevtićem, uzupełniło zbliżenie między wyrazicielami opinji publicznej z tej i z tamtej strony wspólnej granicy.

Dziennikarzy, bułgarskich, przybyłych licznie na uroczystości beogradzkie, koledzy ich jugosłowiańscy gościli bardzo serdecznie. Z mów bankietowych odznaczała się siłą swej treści i szczerością mowa dyrektora „Vremena", Stanisława Krakowa, dziennikarza podnoszącego chętnie swe polskie pochodzenie, który w r. 1929 zwiedził Polskę i bawił w Poznaniu podczas P. W. K. Wskazał on na ciężkie i krwawe boje, jakie z sobą staczali Bułarzy i Serbowie. Mówca sam brał udział w wojnach bałkańskich i światowej, oświadczając, że czuje się szczęśliwym, iż trzy rany, jakie z wojen tych wyniósł, zadane są ręką bułgarską. „Dla tego, że ręce, które mnie raniły, były godne nas samych, że dorosły naszemu zapałowi, naszej ofiarności, naszej dzielności i naszej sile". Wyraziwszy następnie radość, że czasy walk zdają się mijać bezpowrotnie, wysnuwa z nich doświadczenie na dzień dzisiejszy, zastanawiając się, co zdolne byłyby uczynić obie równe sobie zapałem i poświęceniem siły, gdyby były zjednoczone. Mapa geograficzna Bałkanów wyglądałaby zupełnie inaczej. Dziś Bułgarja i Jugosławja wchodzą na nowe drogi współżycia, dzięki czemu nie będą ich obce moce mogły wygrywać przeciw sobie, dzięki czemu „my sami będziemy gospodarzami naszych losów."

## Film watykański

Za zgodą Ojca św. sfilmowane będą po raz pierwszy ceremonje roku św. i przedstawione mu za kilka dni. W ten sposób papież będzie miał sposobność zobaczyć i usłyszeć film dźwiękowy. Film prowadzi przez Miasto watykańskie pokazuje wspaniałe ogrody i letnią rezydencję papieży Castel Gandolfo. Dzwony katedry św. Piotra, chóry chłopców bazylik watykańskich i kompozycje sławnych mistrzów stanowią akompanjament tego jedynego w swoim rodzaj filmu. W i P

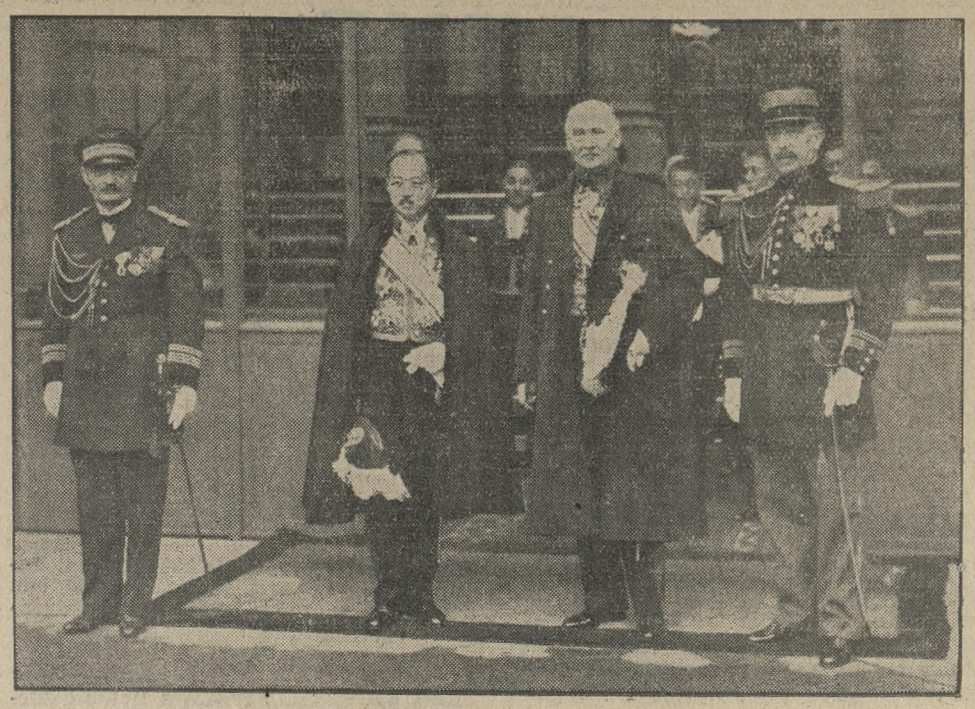

M. Sato, nowy ambasador japoński w Paryżu, wracający po złożeniu swych listów uwierzytelniających.

# Boże Narodzenie 17 grudnia

***Z życia Indjan na Dalekiej Północy***

Dzicy czerwonoskórzy z nad Wielkiego Jeziora Niedźwiedzia, chcieli koniecznie zobaczyć Modlitwę Nocną — Pasterkę. Było to krótko po nawróceniu plemienia Płaskich Psich Boków. Umawiają się więc z Ojcem Ducot, ich misjonarzem, że 25 grudnia spotkają się w forcie Norman, gdzie im Ojciec odśpiewa Mszę Pasterską.

Oto co o tej Pasterce opowiada O. Ducot:

„Zbliżał się dzień uroczysty i robiłem przygotowania, aby świętować go jak najwspanialej. Fabrykowałem lichtarze, lampjony, girlandy, co tylko na myśl mi przyszło. Pewnego wieczora słyszę liczne kroki na chodniku przed domem. Dochodzi gromada. Co za radość, to nasz wódz, Mały Pies, przybywa na czele swej gromady. Wszyscy rzucają mu się do nóg, ściskają za ręce i proszą o błogosławieństwo.

— Jakże szczęśliwy jestem, że Was widzę, moje dzieci.

— Ojcze, mówi wódz, wierni naszemu słowu, przychodzimy wszyscy, aby obecni być na nocnej modlitwie. Powiedziano nam, że święto to jest pojutrze.

— Cieszę się bardzo, ale pomyliliście się o cały tydzień!

— Ojcze! co mówisz! Nie mamy żywności i tak długo zostać nie możemy. Trzeba nam stąd odejść pojutrze!

— Przykro mi, moje dzieci, ale w Adwencie nie mogę obchodzić Bożego Narodzenia. Papież gniewałby się na mnie. Wtedy wszyscy zaczęli płakać i lamentować. Biedacy doznali zawodu, a ja byłem szczerze zmartwiony.

— Ale, posłuchajno mnie, Ojcze, Ty jesteś ksiądz, a ksiądz to jak Pan Bóg: co chce zrobić, to może zrobić. Jeżeli zechcesz, możesz nas zrobić szczęśliwymi i odprawić dla nas piękne święto z modlitwą nocną, chociaż to jeszcze nie nadszedł dzień. Przychodzimy z daleka, przychodzimy wszyscy i tylko po to. Dlaczego miałbyś się nam dłużej opierać?

Cóż miałem odpowiedzieć tym poczciwym dzieciom?

— A więc skoro tak bardzo pragniecie, będziecie zadowoleni. Gdybym mógł poradzić się Papieża, pozwoliłby mi przesunąć naprzód święto. Napiszę mu o tem. Teraz już późno, rozejdźcie się, rozłóżcie obóz. Jutro będziecie się spowiadać, a wieczorem, o północy, odprawimy razem modlitwę nocną.

Indjanie przyjęli me słowa wybuchami radości i odeszli dziękując mi.

Nazajutrz ubrałem jak można było najpiękniej naszą kapliczkę i wysłuchałem spowiedzi mych drogich Indjan, zalecając każdemu, by w skupieniu oczekiwał Mszy św. o północy. Moi Indjanie nie posiadali jeszcze zegarków, więc godzina dziewiąta wieczorem, czy trzecia nad ranem, była u nich zawsze północą.

Około pół do dziewiątej przysłał wódz z zapytaniem, czy już czas na Mszę św. Odprawiłem posłów, zapewniając, że dzwony ich obudzą, i że Msza św. się nie zacznie, dopóki się wszyscy nie zejdą. Mimo to, wielu z nich ułożyło się do snu w kaplicy, aby się nie spóźnić... Wreszcie nadeszła godzina. Uderzyłem w dzwon i zapaliłem świece na ołtarzu, świece łojowe. Niebawem wszyscy wierni zebrali się w salce, oddzielonej firanką od sanktuarjum. Rozsunięto firanki, wszyscy padli na kolana, olśnieni mnóstwem światła. Ołtarz płonął od świec, było ich też dużo na komodzie zakrystyjnej. Nigdy jeszcze nie widziano takiej ilości. Wyglądało pięknie!

Rozpoczęło się nabożeństwo od pieśni kolędowej po montanesku: „Urodziło się boskie Dziecię"... Śpiewali wszyscy z całego gardła. Potem miałem kazanie o święcie Bożego Narodzenia i znów nastąpiły śpiewy, coraz bardziej porywające. Wtedy rozpocząłem Mszę św. śpiewaną. Zamiast Gloria zaintonowałem kolędę i toż samo na Credo. Podczas komunji św. przystępowali wszyscy do Stołu Pańskiego. Po Mszy błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem i ostatnia kolęda. — Modlitwa trwała trzy godziny. Moi dzicy byli w zachwycie. Piękny to był dzień dla nich i dla mnie i śmiem ufać, że Pan Bóg był z nas zadowolony.

W taki to sposób 17 grudnia, w pełnym Adwencie obchodziłem pierwszy raz święto Bożego Narodzenia w misji św. Teresy w forcie Norman.

Wieczorem już wszystkie moje drogie dzieci opuszczały mnie, uszczęśliwione, że miały swą nocną modlitwę, a mnie ciężko było na sercu, że nie mogłem ich dłużej zatrzymać. Tymczasem wódz ich wciąż powtarzał:

— A! nasz ksiądz to zupełnie jak Pan Bóg. Co chce zrobić, to i zrobić może.

J. M.

# Historja w ramach hotelów

Genewa, w grudniu.

Zima pod postacią jesieni, jak przystało na gościa, zjawiającego się nad pięknym Lemanem, zawitała do Genewy. Mróz i śnieg usadowiły się wyżej, wysoko na szczytach i zboczach Alp; tutaj w mieście, panuje szaruga, błoto, wiatr dmie złośliwie i niegościnnie. To też pusto na bulwarach genewskich, na quai, gdzie się rozsiadły w długim rzędzie historyczne już dzisiaj hotele: de Bergues, de Russie, Beau Rivage, dela Paix.

W hotelach genewskich, od chwili, gdy ulokowała się w Genewie Liga Narodów, kształtowała się, rodziła się historja. Na Quai Wilson, w hotelu des Nations, gdzie się odbywały sesje ogólne Ligi, rozstrzygały się formalnie i oficjalnie kwestje wagi światowej. De facto jednak nie w oficjalnym lokalu Ligi, lecz w numerach hotelowych, w apartamentach zajmowanych przez ministrów, mężów stanu, decydowano podczas poufnych konferencyj o tem, co, jak, kiedy i komu...

W hotelu de la Paix, na Quai Montblanc, znajduje się czerwony salon. Tutaj, w tym salonie, oświadczył prezes komisji rozbrojeniowej, Arthur Henderson, iż Niemcy występują z Ligi Narodów. Obecni byli przy tem: Paul Boncour, Norman Davis, John Simon, Edward Benesz, de Soragna.

Tu, w tym salonie czerwonym, odbył się „pogrzeb Ligi". Następnego ranka boy hotelowy zadał sobie trud policzenia niedopałków papierosów; było ich 499!

W hotelu de la Paix, gdzie stale zamieszkiwał czerwony salon Henderson, gośćmi ligowymi byli: Turcy, Bułgarzy, Australijczycy, Irlandczycy, południowi Amerykanie, oraz Austrjacy. Tutaj zatrzymywali się kanclerze austrjaccy: ks. Seipel, Schober, Buresch, Ramek. Ks. Seipel mieszkał w małym pokoiku na trzeciem piętrze. Wstawał o 5-ej rano. Ale nawet królowie i książęta nie zajmowali w Genewie wielkich, wspaniałych apartamentów. Król Iraku, Feisal, zamieszkiwał niewielki apartament, składający się z sypialni, saloniku i kąpielowego. Jego apartament zajmował w międzyczasie minister Italji, Grandi, później Paderewski.

W hotelu „Les Bergues", bardziej nowocześnie urządzonym, dominowali zawsze Francuzi, aczkolwiek przebywali tu również delegaci Danji, Hiszpanji, Rumunji, Italji, Polski, Belgji. Francję reprezentowali w „Les Bergues": Paul Boncour, Tardieu i Herriot. Mieszkali zawsze w jednym i tym samym pokoju. Najwięcej życia i ruchu wnosi ze sobą przybycie do hotelu ministra Titulescu. Bagaż jego można porównać tylko z bagażem jakiegoś maharadży: ilość kufrów i waliz — potworna. Wozi on ze sobą całą swoją garderobę; między innemi słynną kolekcję 120 koszul jedwabnych. Legendarne też są śród służby hotelowej jego napiwki, przewyższają one swoją wysokością nawet napiwki przedwojenne rosyjskich magnatów.

Prawdziwy luksus i zbytek roztaczają tylko przyjezdni maharadżowie indyjscy. Maharadża Kapurthala np. zajmuje dla siebie odrazu całe piętro hotelowe, a następnie wykupuje połowę zapasów, towarów ze sklepów genewskich. Jego pasją jest kupowanie wszystkiego, co zobaczy i co mu się spodoba.

Hotelem - przytuliskiem artystów jest hotel Beau-Rivage. Tutaj mieszkali Douglas Fairbanks i Mary Pickford, tutaj też miel swoje locum: Elżbieta Bergner, Ivetta Guilbert, a swojego czasu Sara Bernhard, Ryszard Wagner, słowem — tradycja.

**M. K.**

# O pomoc lekarską

**dla żony ubezpieczonego w Kasie Chorych**

Art. 33 ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby postanawia, że członkom rodziny obowiązkowo ubezpieczonego w Kasie Chorych należy się pomoc lekarska Kasy Chorych, jeżeli ci członkowie mieszkają razem z ubezpieczonym i są utrzymywani wyłącznie z jego zarobku.

To postanowienie biorą Kasy Chorych za podstawę do odmowy członkom rodziny ubezpieczonego pomocy lekarskiej w tych wypadkach, gdy ubezpieczony utrzymuje rodzinę nie tylko z tego zarobku, z tytułu którego jest ubezpieczony w Kasie Chorych, ale także z innych zarobków, których źródło nie tworzy podstawy do ubezpieczenia w Kasie Chorych. Stanowisko to, które podziela także Urząd Ubezpieczeń, tłumaczą Kasy Chorych tem, że powyższy artykuł ustawy o ubezpieczeniu na wypadek choroby rozumieć należy tylko w ten sposób, że członkom rodziny ubezpieczonego przysługuje pomoc lekarska, o ile są utrzymywani przez ubezpieczonego wyłącznie z tego zarobku, z tytułu którego zachodzi obowiązek ubezpieczenia w Kasie Chorych.

Stanowisko to uznał N. T. A. za błędne. Trybunał doszedł na podstawie interpretacji odnośnych przepisów ustawy do wniosku, że ustawodawca, zapewniając członkom rodziny ubezpieczonego pomoc lekarską Kasy Chorych, nie chciał bynajmniej ograniczyć tę pomoc tylko do tych wypadków, gdy rodzina ubezpieczonego utrzymuje się tylko ze zarobku ubezpieczonego, na podstawie którego zachodzi obowiązek ubezpieczenia w Kasie Chorych, ale przeciwnie, nie wykluczał tych wypadków, gdy utrzymanie członków rodziny przez ubezpieczonego pochodzi także z zarobków tegoż, nie tworzących podstawy do ubezpieczenia w Kasie Chorych. (Wyrok N. T. A. z 7-go listopada 1933 r. L. rej. 3732/31).

**KTO**
**POPIERA PRZEMYSŁ ZAGRANICZNY**
**ODBIERA CHLEB ROBOTNIKOM**
**POLSKIM!**

# Czas ochrony zwierzyny, obowiązujący w roku 1934

W myśl postanowień art. 52 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1927 r. o prawie łowieckiem (Dz. Ust. R. P. Nr. 110, poz. 934) poniższy wykaz czasów ochronnych obowiązuje na terenie Rzeczypospolitej z wyjątkiem Województwa Śląskiego w roku 1934. Zabrania się polować na następujące zwierzęta:

jelenie-łanie i daniele łanie: od 1 stycznia do 15 stycznia i od 16 lutego do 31 grudnia,

jelenie-łanie i daniele łanie: od 1 stycznia do 15 stycznia i od 16 lutego do 31 grudnia

sarny-kozły: w województwach poznańskiem i pomorskiem przez cały rok, w województwach zaś pozostałych od 1 stycznia do 15 maja i od 1 listopada do 31 grudnia,

sarny-kozy: od 1 stycznia do 15 stycznia i od 16 lutego do 31 grudnia,

zające - szaraki: od 15 stycznia do 20 października,

zające-bielaki: od 15 lutego do 31 października,

niedźwiedzie: od 15 stycznia do 15 grudnia,

dziki: od 1 marca do 30 kwietnia,

żbiki: od 16 lutego do 30 listopada,

kuny leśne (tumaki) i norki: od 1 marca do 30 listopada,

rysie: od 15 stycznia do grudnia,

borsuki: od 1 stycznia do 31 października i od 1 grudnia do 31 grudnia,

wiewiórki: od 1 marca do 30 listopada,

głuszce-koguty: od 1 stycznia do 15 marca i od 15 maja do 31 grudnia,

cietrzewie-koguty: od 1 czerwca do 15 sierpnia,

cietrzewie-kury: w województwach wileńskiem, białostockiem, nowogrodzkiem, poleskiem, wołyńskiem od 1 stycznia do 15 sierpnia i od 15 września do 31 grudnia,

jarząbki, pardwy: od 1 lutego do 15 sierpnia,

bażanty-koguty: od 1 lutego do 31 grudnia,

kuropatwy: w województwach wileńskiem, nowogrodzkiem, białostockiem, poleskiem, wołyńskiem, krakowskiem, lwowskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem od 1 stycznia do 31 sierpnia i od 1 listopada do 31 grudnia,

kuropatwy w województwach pozostałych od 1 stycznia do 31 sierpnia i od 1 grudnia do 31 grudnia,

przepiórki: od przylotu do 31 sierpnia,

słonki: od 15 maja do 15 sierpnia,

bataljony: od 1 czerwca do 10 lipca,

dzikie kaczory: od 1 czerwca do 15 lipca,

dzikie kaczki (samice i młode) oraz inne ptactwo wodne i błotne: od 1 marca do 15 lipca,

dzikie gołębie, drozdy, kwiczoły, paszkoty: od 1 lutego do 15 sierpnia,

dzikie łabędzie, dzikie gęsi: od 15 czerwca do 31 lipca,

dzikie indyki samce: od 15 maja do 15 października,

dzikie indyki samice: od 1 stycznia do 15 października,

ptaki krukowate i drapieżne z wyjątkiem jastrzębi gołębiarzy, krogulców, wron i srok: od 1 lutego do 15 sierpnia.

Wszystkie terminy ochronne rozumieć należy włącznie, pozatem wogóle polować nie wolno na: żubry, bobry, kozice, świstaki, łosie, na cielęta jelenie i daniela, na sarny-koźlęta, na niedźwiedzice od niedźwiedziątek, na głuszce-kury, czarne bociany, na dropie, dropie (kamionki), bażanty-kury oraz w województwach: pomorskiem, poznańskiem, warszawskiem, łódzkiem, kieleckiem, krakowskiem, lwowskiem, tarnopolskiem, stanisławowskiem na cietrzewie-kury.

B. komisarz sowiecki dla spraw oświaty, kultury i sztuki Łunaczarski zmarł w tych dniach w Paryżu.

# WIADOMOŚCI POTOCZNE

## KALENDARZYK

Sobota, 30 grudnia 1933.

Słońce: wschód 8,03; — zachód 15.48; — długość dnia 8 godz. 45 min.

Księżyc: wschód 14,02; — zachód 7,28; — przed pełnią.

**Stan pogody** według spostrzeżeń Instytutu Meteorologicznego Uniw. Pozn.: Sobota, godz 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana 0 st. C., mgła, wiatr wschodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 746 mm. — W ub. dobie temperatura najwyższa plus 3 st. C., najniższa plus 1 st. C.

**Stan wody w Warcie:** Dziś minus 0,06 mtr.

Kal. rzk.: Dawid Kr. i Pr., Eugenjusz B. i W.; jutro Sylwester.

Kal. słow.: Ludomił; jutro Lasota.

## Obniżka taryfy telegraficznej i telefonicznej

Od 1 stycznia nastąpią zmiany taryfy telegraficznej i telefonicznej. Naj ważniejsze z tych podaje Dyrekcja Poczt i Telegrafów do wiadomości P. T. publiczności:

Do taryfy telegraficznej wprowadzono następujące nowe rodzaje telegramów:

1. Telegramy zamiejscowe (państwowe i prywatne) zwykłe, napisane bądź w całości w języku umówionym — CDE —, bądź częściowo w języku jawnym, częściowo zaś w języku umówionym:

Opłata od wyrazu 10 gr., najmniej jednak za 5 wyrazów t. j. 50 gr, opłata zasadnicza od każdego telegramu 35 gr. Za telegramy pilne — CDE — opłata od wyrazu 20 gr.

2. Telegramy prasowe pilne — D — opłata od wyrazu 15 gr.

3. Telegramy — reklamy — REK — miejscowe i zamiejscowe. opłata od wyrazu 2 gr. Za każdy odpis — TMX — telegramu-reklamy 10 gr. Za każdą miejscowość, do której ma być wysłany telegram-reklama 50 gr. Telegram-reklama winien zawierać minimum — TM 10.

W taryfie telefonicznej wprowadzono następujące ważniejsze zmiany:

1. Obniżono opłaty za rozmowy telefoniczne międzymiastowe pilne. Opłata za rozmowę pilną równa się podwójnej opłacie za rozmowę zwykłą.

2. Ustalono godziny słabego ruchu od 19—8, za rozmowy przeprowadzane w tych godzinach zniżka wynosi 40 proc. opłat normalnych.

3. W wypadkach, gdy w lokalu osoby zgłaszającej prośbę o przyłączenie do sieci telefonicznej, już się znajdują urządzenia telefoniczne połączone z centralą miejską, do których to urządzeń i połączeń poprzedni abonent zrzekł się swych praw, a nowy abonent przyjmuje je bez zmiany, pobiera się tylko opłatę w wysokości 5 zł — za przepisanie telefonu.

4. Nie pobiera się opłaty za zamówioną rozmowę międzymiastową, jeżeli zgłaszający rozmowę nie uzyska żadnego połączenia z powodu zajęcia linij telefonicznych w ciągu pół godziny przy rozmowie pilnej, a w ciągu jednej godziny przy rozmowie zwykłej i rezygnuje z rozmowy, nie zamierzając dłużej oczekiwać, a nie tak jak było dotychczas dopiero po upływie 1 i 3 godzin.

Wyżej wymienione nowe rodzaje telegramów i zniżki telefoniczne wchodzą w życie z dniem 1 stycznia 1934 r.

Jednocześnie nadmienia się, że opłaty za rozmowy telefoniczne pilne w ruchu międzynarodowym również z dniem 1 stycznia 1934 r. zostały obniżone. Opłata za rozmowę pilną w ruchu międzynarodowym równa się podwójnej opłacie za rozmowę zwykłą.

Szczególną uwagę zwraca się na dogodność przeprowadzania rozmów telefonicznych w godzinach słabego ruchu tj. od 19—8 (a nie jak dotychczas dopiero od 21—8). Zniżka za rozmowy międzymiastowe wynosi 40 proc opłat normalnych.

Bliższych informacyj udzielają miejscowe urzędy pocztowo-telegraficzne.

## KRONIKA TOWARZYSKA

**Związek Zawodowy Pracowników Kupieckich** Oddział Poznań urządza dnia 5. 1. 1934 r. o godz. 21-szej tradycyjną Zabawę Karnawałową w salach „Belwederu", przy ul. Marsz. Focha. Zaproszenia wydaje Sekretarjat Generalny przy ul. Podgórnej 12b w godz. od 9-tej do 21-szej. zg 20 886/7

**„Akord" Towarzystwo Śpiewacze Poznań-Jeżyce** urządza w dniu 31 grudnia 1933 r. „Wielką Zabawę Sylwestrową" na sali p. Frąckowiaka przy ul. Kraszewskiego 16 Początek o godz. 20. na którą wszystkich sympatyków naszego Towarzystwa jaknajuprzejmiej zaprasza Zarząd. zg 20 888/9

**Patronat Stow. Młodzieży Polskiej Poznań — Tum** urządza w niedzielę, 31 bm. o godz 20.30 w Domu Katolickim na Śródce Wieczór Sylwestrowy. Wstęp 1— zł. zg 20 902

**Koło Śpiew. im. Bolesława Dembińskiego w Poznaniu** urządza w niedzielę, 31 bm. Noc Sylwestrową w salach Domu Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. Początek o godz. 20. W czasie zabawy moc niespodzianek. zg 20 917

# Z POZNANIA

## Przeprowadzki w sądach

W sobotę nie odbywały się w sądach okręgowym i apelacyjnym w Poznaniu rozprawy karne. W gmachu sądu apelacyjnego na korytarzu stoją meble sądowe świadczące o przeprowadzce.

Jak się dowiadujemy rozprawy karne odbywać się mają w jednym gmachu. Byłoby to wielkiem udogodnieniem dla adwokatów i sprawozdawców prasowych, zmuszonych spieszyć niejednokrotnie po kilka razy dzienie z jednego gmachu do drugiego.

— * **Włamywacze w szkole.** W szkole powszechnej w Miejskiej Górce dopuszczono się podczas nieobecności personelu szkolnego kradzieży. Łupem złodziei padło 14 zł, znalezione w niezamkniętem biurku kierownika szkoły p. Józefa Marcinkowskiego. W przeprowadzonych dochodzeniach policja ujawniła jako sprawcę Eryka Bussego i Władysława Strzelczyka, obu bez stałego mieszkania. Przy rewizji osobistej znaleziono u nich kilka złotych monet oraz rękawiczki, skradzione później w innej szkole powszechnej w Rawiczu. Obu przestępców odstawiono do dyspozycji władz sądowych. (kl.)

— * **Ujęcie napastników.** W areszcie śledczym w Poznaniu osadzono Maksymiljana Krzyżosiaka i Stanisława Staniewskiego z Pomocnego w pow. rawickim. Obaj obwinieni są o dokonanie napadu na drodze publicznej w dniu 30 listopada na 16-letnim Stanisławie Kuźmie z Osieka, któremu skradli różne przedmioty wartości 7 zł. Wobec tego, że Kuźma sprawców napadu poznał, w obawie przed następstwami oddali oni mu skradzione przedmioty pod warunkiem jednak, że nie zrobi doniesienia. Kuźma dotrzymał wprawdzie słowa i z obawy przed zemstą nie zameldował o napadzie, jednak sprawa była tak głośna, iż doszła ona do wiadomości policji. (kl.)

— * **Kradzieże i włamania.** W ciągu ub. nocy nie zgłoszono w policji poznańskiej poważniejszych kradzieży i włamań. Wpłynęło jednak 20 doniesień o drobniejszych kradzieżach. (kl.)

— * **Przytrzymanie niepowołanego akwizytora.** Policja poznańska przytrzymała 22-letniego pomocnika biurowego Edwarda Nitkę, bez stałego mieszkania. W różnych firmach Nitka przedstawił się jako akwizytor Zw. Tow. Kupieckich w Poznaniu i zbierał zamówienia na reklamowe kalendarzyki kieszonkowe na r. 1934. Przytem inkasował zaliczki, nie dostarczał jednak kalendarzyków, zużywając pieniądze na własne cele. (kl.)

— * **Aresztowania.** Za kradzież 4 par pończoch w składzie p. Bronisława Rogozińskiego w Poznaniu przy ul. Wrocławskiej 14 ujęto Izabelę Kołodziejczak (ul. Dolina 6). — Za kradzież portfelu z zawartością 30 zł Władysławowi Deutschowi z Poznania nad Wierzbakiem 18 ujęto Marjana Wojciechowskiego z zawodu malarza z Poznania (ul. Polna 9). (kl.)

— * **Usiłowane samobójstwo.** W mieszkaniu p. Sabiny Wiśniewskiej w Poznaniu przy ul. Przemysłowej 40 targnął się na życie, trując się niestwierdzoną narazie trucizną 23-letni fryzjer Stanisław Marciniak z Poznania (Piotra Wawrzyniaka 18). Desperta opatrzyło pogotowie ratunkowe i przewiozło go do szpitala niemieckiego. (kl.)

— * **Kosz ze zwłokami.** P. Piotr Cielewicz z Poznania przy ul. Marsz. Focha 135 doniósł policji, że służąca jego Stanisława Borkowska z Granowa w powiecie nowotomyskim pozostawiła w mieszkaniu jego kosz z rzeczami. Po pewnym czasie nieprzyjemna woń, wydobywająca się z kosza zwróciła jego uwagę. Po otworzeniu znaleziono zwłoki noworodka płci żeńskiej, które odstawiono do zakładu medycyny sądowej. W sprawie tej policja prowadzi dochodzenia. (kl.)

# Z POZNAŃSKIEGO

— * **BUKOWIEC,** pow. Nowy Tomyśl. (Przedstawienie). Miejscowe Stow. Młodych Polek odegrało w święta Bożego Narodzenia w sali Domu Katolickiego przy nader licznym udziale publiczności dwie sztuczki teatralne p. t. „Zwycięstwo miłości" i „Dobre wróżki". Młode amatorki pod umiejętną reżyserją p. Fr. Nowaka wywiązały się ze swych zadań pod każdym względem dodatnio, zyskując uznanie publiczności.

— (Obchód). Tutejsze Tow. Powstańców i Wojaków urządziło ku uczczeniu 15 rocznicy powstania wielkopolskiego d. 27 bm. wieczornicę, na którą złożyły się: deklamacje, reprodukcje tutejszego tow. śpiewu św. Cecylji, muzyka miejscowej orkiestry oraz przemowy powstańca inwalidy p. Nowaka i ks. prob. Kozłowicza. — Wśród podniosłego nastroju odśpiewano: „My chcemy Boga" i „Boże coś Polskę", a w końcu wzniesiono okrzyk na cześć Prezydenta Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i powstańców wielkopolskich.

— * **INOWROCŁAW.** (Ukonstytuowanie się zarządu klubu radnych Obozu Narodowego) 27 bm. w salce Hotelu Basta odbyło się posiedzenie klubu radnych Obozu Narodowego tutejszej rady miejskiej, na które przybyli członkowie radni z ubiegłej kadencji oraz nowo wybrani. Posiedzenie zagaił senjor kupiectwa, p. Dzioch, dotychczasowy radny, który zdał krótkie sprawozdanie z ostatniej kadencji, poczem p. dr. Sikorski złożył na jego ręce serdeczne podziękowanie za owocną pracę ustępujących radnych. Sprawozdanie z akcji wyborczej obozu chrześcijańsko-narodowego przedstawił przewodniczący komitetu wyborczego, p. arch. Dzwikowski, a sprawy kasowe przedstawił skarbnik, p. dr. Znaniecki. Komisja rewizyjna, złożona z pp. dr. Sikorskiego, Krajewskiego i Szczepańskiego udzieliła pokwitowania skarbnikowi. W dyskusji nad powyższemi sprawozdaniami przemawiali pp.: dyr. Ziętowski, adw. Groblewski, arch. Dźwikowski i Szklarski. — Na przewodniczącego zarządu klubu radzieckiego Obozu Narodowego wybrano p. dr. Znanieckiego, a na jego zastępcę p. adw. Groblewskiego. Sekretarzem wybrano p. Marka a zastępcą p. Wiktora Białkowskiego. Sprawy kasowe oddano w ręce p. Kujawy. Na posiedzeniu ustalono, iż odtąd klub przyjmie nazwę: Klub Chrześcijańsko Narodowy. Po ustaleniu taktyki klubu w radzie miejskiej oraz na terenie miasta zamknął przewodniczący obrady. Następne posiedzenie klubu wyznaczono na dzień 3 stycznia 1934 r.

— (Nieszczęśliwe wypadki). W ubiegłym tygodniu uległ nieszczęśliwemu wypadkowi rolnik Czesław Biała, lat 50, z Dzwierzchna, powiat Inowrocław. Podczas zamykania stodoły spadła belka, która uderzyła go w głowę i łamiąc lewą rękę. Białę przewieziono w stanie ciężkim do szpitala powiatowego.

Dnia 23 bm. na stacji kolejowej Kołodziejowo, powiat Mogilno, uległ nieszczęśliwemu wypadkowi hamulcy Jan Raźniak, zamieszkały w Jarocinie, któremu podczas przetokowania wagonów zgniecione zostały obie nogi. Raźniaka w stanie groźnym odstawiono do szpitala w Gnieźnie.

— (Napady rabunkowe). W dniu 22 b. m. o godz. 17.30 wtargnęło do mieszkania rolnika Chrystnera Emila w Mielinku, powiat Mogilno, dwóch zamaskowanych bandytów, którzy pod groźbą rewolweru zażądali wydania pieniędzy i zaczęli plondrować po całem mieszkaniu. Pieniędzy jednak nie znaleźli, zabrali tylko rewolwer „Mauzer", pozostawiając w zamian tegoż swój bębenkowy, poczem zbiegli.

Drugi wypadek napadu rabunkowego wydarzył się w Strzelnie gdzie do mieszkania dr. Schittka, naczelnego lekarza kasy chorych, wszedł Stanisław Dziwnik ze Strzelna pod pozorem wezwania lekarza do swej chorej żony. W domu nie zastał ani p. dr Schittka ani jego żony. Gdy gospodyni wpuściła Dziwnika do mieszkania i odwróciła się ażeby zatelefonować po lekarza, który znajdował się w Piątnicy, Dziwnik błyskawicznym ruchem wydobył z pod marynarki młotek i zamierzał nim uderzyć. Gospodyni jednak zdołała w czas jeszcze zauważyć ten ruch i zastawiła się ręką. Następnie opryszek wyjął przygotowany powróz, chcąc udusić gospodynię. Odważna kobieta stawiła mu zacięty opór i zdoławszy wyrwać się z rąk napastnika, zamknęła go w mieszkaniu, a sama wybiegła na ulicę, gdzie zatrzymała przechodnia, który powiadomił policję. Dziwnik zdołał jednak uciec bocznemi drzwiami i ukrył się w powozie pod kożuchem. W tej sytuacji przychwyciła go policja. Przesłuchany w śledztwie Dziwnik twierdził, że gospodyni napad ten sfingowała.

— * **KOŹMIN.** (Z życia towarzystw) — Tow. Uczestników Powst. Wielkopolskiego z 1918-19 r. urządziło w dniu 27 b. m. uroczyste zebranie dla uczczenia 15 rocznicy powstania. Po oddaniu hołdu poległym wygłosili referaty prezes Gaiska, oraz pp. Krawiec i L. Wyduba. Po części artystycznej zakończono podniosłe zebranie okrzykiem na cześć Rzeczypospolitej i odśpiewaniem „Roty".

— (Osobiste). P. Z. Dulemba, adwokat z Bydgoszczy, został mianowany notarjuszem w Koźminie.

— * **KRUSZWICA.** (Gwiazdka). Gmina miasta Kruszwicy oraz organizacje charytatywne urządziły dla ubogich i bezrobotnych gwiazdkę, rozdając węgiel, mięso i chleb.

— (S. M. P.). W ub. niedzielę odbyło się zebranie S. M. P. pod przewodnictwem p. Skowrona, na którem wygłoszono referat ideowy, dotyczący życia młodzieży i uchwalono odbyć w najbliższym czasie walne zebranie.

— (Niewinnie postrzelony). Idący do pracy szosą nad nowym torem kolejowym fornal p. Trzoska, postrzelony został w nogę, gdyż wzięto go za złodzieja węglowego. Szczegóły wyjaśni śledztwo.

— (Zuchwała kradzież) W czasie świąt niewyśledzeni sprawcy włamali się do kawiarni p. Domagalskiego i skradli większą ilość likierów oraz wódek, pozatem kożuch, trzewiki i inne rzeczy, ogólnej wartości około 1 300 zł. Sprawcy jak wskazują ślady, ukryli się w piwnicy i w nocy dokonali włamania.

— * **LESZNO.** (Stacja przeciwgruźlicza). Stacja przeciwgruźlicza przy kasie chorych w Lesznie czynna jest we wtorki i piątki od godz. 8—11 i 14—16.

— (Zabawa harcerska). 5 stycznia odbędzie się w sali Hotelu Polskiego zabawa karnawałowa koła starszego harcerstwa.

— (Przedstawienie). 26 bm. zespół amatorów opd kierownictwem p. Płaczka wystawił operetkę p. t. „Dziewczę szczęścia". Przedstawienie cieszyło się dużem powodzeniem, a wykonawcy spisali się dobrze.

— („Jutro pogoda"). 7 stycznia na scenie „Sokoła" ujrzymy znaną komedję amerykańską „Jutro pogoda" w wykonaniu znanego zespołu amatorskiego „Sokoła".

— * **MIEJSKA GÓRKA.** (Stow. Młodych Polek). Opłatek S. M. P., urządzony w pierwsze święto Bożego Narodzenia, zgromadził około 30 druchen.

— (Jasełka). 25 bm. SS. Elżbietanki urządziły na sali miejskiej jasełka przy licznym udziale publiczności.

— (Z kroniki żałobnej). W ostatnich dniach pochowano śp. Marjannę Klemczakową, zmarłą w 82 roku życia i śp. Elżbietę Sobotę. Zmarłe znane były jako prawe Polki, mogące służyć społeczeństwu za wzór.

— * **NOWY TOMYŚL.** (Walne zebranie Sokoła). Odbyło się walne zebranie tutejszego Sokoła przy udziale 42 członków. Druh prezes Kujawa, po przywitaniu wiceprezesa okręgu dh. dyr. Maćkowiaka i naczelnika okręgu, dh. Galasa, wezwał zebranych do uczczenia śp. Stanisława Pieniężnego, b. prezesa, zasłużonego dla organizacji. Przewodnictwo zebrania objął dyr. dh. Maćkowiak. Obszerne sprawozdania z działalności towarzystwa zdali: prezes Kujawa Stanisław, sekretarka Wojciechowska Agnieszka, skarbnik Ganz Karol i naczelnik Kierzek Piotr. Zarządowi udzielono absolutorjum. Dh. Kujawie i wiceprezesowi Dziamskiemu, których kadencja upływa z końcem 1935 r. udzielono jednogłośnie votum zaufania. Pozostały skład zarządu przedstawia się następująco: sekretarz — Wojciechowska Ag., zast. sekr. — Gruszczyński Fr., skarbnik — Ganz Karol, naczelnik — Wojciechowski Stanisław, ławnicy — Koperski Jan, Woźniak Piotr, Dziurlówna Marja. Po uchwaleniu nowego statutu i obniżki składek członków wspierających, zakończono zebranie piękną deklamacją druchny Baranówny p. t. „Orle sokole".

— * **OBORNIKI.** (Gwiazdka). Tradycyjnym zwyczajem urządziła 22 bm. Narodowa Organizacja Kobiet gwiazdkę dla biednych. Obdarzono 100 biednych odzieżą i artykułami pierwszej potrzeby. Należy zaznaczyć, że ofiarną pomocą przy urządzeniu gwiazdki byli młodzi narodowcy.

W tym samym dniu urządziły gwiazdkę Tow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo i ochronka.

— (Opłatek). Stow. Młodych Polek w obecności licznie zebranych gości i druchen urządziło 26 bm. pod przewodnictwem ks. patrona Michalaka tradycyjny obchód łamania opłatka. Wieczorek rozpoczął się kolendą „W żłobie leży" poczem nastąpiły deklamacje. Łamaniem opłatka zajął się ks. patron Michalak. — Następnie wspólnie odśpiewano kolendy. Podczas wieczorku ukazał się zebranym gwiazdor, który przyniósł wszystkim uczestnikom miłe podarki.

Nagrody za obowiązkowość otrzymały druchny: Pelagja Sypniewska (I nagroda), Jadwiga Ziółkowska (II nagroda) i Florentyna Steinkówna (III nagroda).

— * **OPALENICA.** (Gwiazdka dla biednych). Staraniem Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo i Stow. Młodych Polek odbyła się w ub. niedzielę gwiazdka dla biednych. Obchód gwiazdkowy rozpoczął się odśpiewaniem kolendy „Póg się rodzi" poczem ks. dziekan Chudziński przemówił w serdecznych słowach do licznie zebranych ubogich. Po deklamacjach dzieci przewodnicząca p. Adamczewska złożyła ubogim życzenia świąteczne i podziękowała ofiarodawcom za dary, a paniom za współpracę. Obdarzono przeszło 60 starców. Pozatem Stow. Młodych Polek obdarzyło 35 dzieci własnoręcznie wykonanemi sukienkami, fartuszkami i ubiorkami.

— (Obchód powstania). 15 rocznicę powstania wielkopolskiego rozpoczęto uroczystem nabożeństwem, w którem wzięły udział wszystkie stowarzyszenia. Podczas nabożeństwa kazanie okolicznościowe wygłosił ks dziekan Chudziński Na zakończenie odśpiewano „Boże coś Polskę". Po nabożeństwie delegacja Powstańców i Wojaków złożyła wieniec na grobie poległych powstańców. Wieczorem odbyła się akademja, którą otworzył komendant Tow. Uczestników Powstania Wielkopolskiego z 1918-19 r., p. Kazimierz Drążkiewicz. Referat o powstaniu wielkopolskiem wygłosił p. Rękosiewicz Dalszą część akademji wypełniły występy chóru kościelnego pod wezw. św. Cecylji, chóru świeckiego im. Moniuszki, Koła Muzycznego i deklamacje Okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej zakończono wspaniałą uroczystość.

— * **OSTRÓW.** (Basen pływacki). — Pierwsze prace i roboty ziemne około budowy wielkiego basenu pływackiego rozpoczną się po świętach. Na cele budowy otrzyma komitet funduszu pracy 15.000 zł oraz spodziewa się większej subwencji państw. urzędu wychowania fizycznego. Otwarcie nowego basenu przewidziane jest na lipca 1934 r.

— (Obchód oswodzenia Ostrowa). Celem uczczenia pamiętnej nocy sylwestrowej 1918 roku odbędzie się 31 bm. uroczysty capstrzyk o godz. 11.30, a nazajutrz nabożeństwo o godz. 9,15. Po mszy wyruszy pochód na groby poległych.

— (Nagły zgon). Podczas postoju na Rynku zmarł tu nagle na udar serca znany szofer, właściciel taksówki, śp. Piotr Krzyżaniak.

— (Samobójstwo). Szewc Kurp, właściciel składziku przy ul. Wrocławskiej 44 kawaler, który wyprzedawszy wszystko, wyjechał z Ostrowa na kresy, popełnił tam samobójstwo.

— (Zmiana właściciela młyna). Młyn Antoniego Glapy przy Drodze Krotoszyńskiej przeszedł drogą kupna na własność właśc. młyna Mąkolski i Syn.

— * **PNIEWY.** (Nieszczęśliwe wypadki). Na ślizgawce przy ulicy Wronieckiej 8-letni E. Janotte doznał złamania podstawy czaszki i zmarł. — Tegoż dnia synek p. Kanasinka doznał złamania nogi, również na ślizgawce.

— * **POBIEDZISKA.** (Wypadki samochodowe). 23 bm. na szosie Swarzędz-Kostrzyn tuż pod Paczkowem wpadł samochód p. Jerzykiewicza, właściciela majątku Czachórki pod Pobiedziskami na drzewo przydrożne i stoczył się do rowu. Samochód został poważnie uszkodzony, a pasażerowie odnieśli poważne rany i okaleczenia. Przyczyną wypadku była gołoledź.

Na tym samym odcinku uległ katastrofie z powodu gołoledzi inny jeszcze samochód.

Słusznie skarżą się automobiliści, że mimo wysokiego podatku samochodowego, który opłacają od samochodów i benzyny, nie mają zapewnionego bezpieczeństwa na szosach. Gołoledź zdarza się nie tak często, czyżby więc posypywanie szosy żwirem w takich okresach było technicznie niemożliwem?

— („Jasełka"). Staraniem S. S. Serafitek urządzono w pierwsze święto Bożego Narodzenia w sali p. Stacheckiego „Jasełka", które odegrały dzieci z miejscowej ochronki. Na zakończenie wszystkie dzieci z ochronki zostały obdarowane przez siostry podarkami gwiazdkowemi. Całkowity dochód z „Jasełek" przeznaczony został na cele ochronki.

— * **SWARZĘDZ.** (Włamanie). Do składu kolonjalnego p. Józefa Dembińskiego w Rynku włamali się kasiarze, którzy skradli większą ilość wyrobów tytoniowych, wódek, czekolad itp., na sumę około 2000 zł.

Walne zebranie S. M. P. odbędzie się 2 stycznia o godz 8 wieczorem w ognisku u p. M. Fietza, Piaski 8.

— (Ofiara piekarzy). Tutejsi piekarze ofiarowali na biednych naszego miasta 300 chlebów.

— (Sokół). Walne zebranie Sokoła odbędzie się w niedzielę, 16 stycznia o godzinie 14.

— (Piętnasta rocznica powstania). — 15 rocznicę powstania obchodzono bardzo uroczyście. O godz. 9 wielki pochód udał się na cmentarz, gdzie złożono wieniec na grobie powstańca, śp. Józefa Kuhnerta. Mogiłę udekorowano związkową odznaką powstańca broni. Dekoracji dokonał osobiście prezes okr. Tow. Powstańców i Wojaków, adw. Stanisław Celichowski. Wieczorem odbyła się uroczysta akademja, na której wygłosił przemówienie p. Białecki, harcerze zaś wystawili „Dziesiąty pawilon".

— * **ŚMIGIEL.** (Kradzieże). W okolicy Śmigla dokonali nieznani złodzieje szeregu kradzieży. Rolnikowi Musiałowi w Lipnie Nowem skradziono z chlewu 3 świnie, wartości 300 złotych. — Rolnikowi Krehlowi Henrykowi w Ziemnicach świnię, wartości 80 zł a ogrodnikowi Haljantowi 15 indyków.

— (Z życia S. M. P.). Ostatnio odbyło się miesięczne zebranie S. M. P., któremu przewodniczył p. L. Bratwiński. Po referacie ks. patrona Bogackiego uchwalono przeznaczyć z czystego dochodu ze święta młodzieży 40 zł na zakup dzwonów.

— (Chudy tydzień). Jak się okazuje, kupcy i rzemieślnicy nie zarobili tyle, aby mogli zapłacić wszystkie podatki w grudniu; ruch przedświąteczny był bardzo słaby.

# Większość narodowa w Radzie miejskiej miasta Bydgoszczy

***Obrady Klubu Narodowego — Wybór prezydjum — Porozumienie z Ch. D. i N. P. R.***

Bydgoszcz, 30 grudnia.

W czwartek odbyło się konstytucyjne zebranie nowowybranych do rady miejskiej członków Klubu Narodowego. Na zebraniu tem dokonano wyboru prezydjum Klubu, do którego weszli: prezes — p. red. Konrad Fiedler, wiceprezes — inż. Tadeusz Mieczkowski i sekretarze pp. Kazimierz Robakowski i Hieronim Dymkowski. Poza tem omówiono kandydatury członków Klubu do poszczególnych komisyj i organów samorządowych, do których wybory odbędą się niewątpliwie na pierwszych posiedzeniach nowej rady miejskiej.

Prezydjum Klubu Narodowego nawiązało kontakt z przedstawicielami Klubu Ch. D. i N. P. R. w celu stworzenia w radzie miejskiej stałej większości narodowej, składającej się z 31 na ogólną liczbę 48 radnych m. Bydgoszczy. Przeprowadzone pertraktacje doprowadziły do zasadniczego uzgodnienia, że taka większość jest dla interesów miasta i obywatelstwa niezbędna, ustaliły one także główne wytyczne, na których podstawie stworzyć się ma owa większość.

Porozumienie co do obsadzenia stanowisk ławników, czyli honorowych członków magistratu, jak również obesłania przez przedstawicieli klubów większości poszczególnych komisyj, odłożono do następnego tygodnia.

# Jak „głodomór„ Grosman migał się od wojska

***Sąd skazał kombinatora na 2 lata więzienia***

Piotrków, 29 grudnia.

Żyd Jakób Grosman, kamasznik z Radomska (ul. Krakowska), stanąwszy przed wojskową komisją poborową, mimo normalnego wzrostu i niezłej budowy ciała, ważył zaledwie 51 kg. Tym sposobem, jako czasowo niezdolny do służby wojskowej, uzyskał kategorję „B". W następnym roku waga Grosmana nie wzrosła ani o gram, a cały jego wygląd z wpadniętym głęboko brzuchem znamionował głodomora, to też komisja poborowa powzięła przypuszczenie, że Grosman głodzi się celowo, aby uzyskać dalsze zwolnienie od wojska. I w tym roku sztuczka Grosmanowi udała się, gdyż przy rewizji otrzymał kategorję „B".

Policja roztoczyła nad głodomorem obserwację. Gdy Grosman poraz trzeci stanął przed komisją, znowu waga jego wyrażała się cyfrą 51 kg. Wobec tego Grosmana przewieziono do szpitala wojskowego i tu, o dziwo, w ciągu trzech dni przybrał on na wadze aż 3 kg. Po dalszych doświadczeniach lekarze stwierdzili, że niska waga Grosmana była wywołaną sztucznym zabiegiem. Wobec czego wcielono go do wojska, a sprawę skierowano do prokuratora.

W tych dniach sąd okręgowy w Piotrkowie skazał Grosmana za oszukańcze uchylanie się od służby wojskowej na 2 lata więzienia.

# Dla pieniędzy krzywo przysiągł

***Sąd skazał krzywoprzysięzcę na 2 lata więzienia***

Piotrków, 29 grudnia.

Władysław Sambor ze wsi Kotowin, gm. Gidle, będąc na jarmarku w Piotrkowie pożyczył od znajomej swej z Radomska Jadwigi Piotrowskiej 100 złotych, wzamian zaś nie wydał żadnego dokumentu potwierdzającego tę tranzakcję. Po jakimś czasie Piotrowska upomniała się o zwrot pieniędzy. Wówczas Sambor oświadczył, iż pieniędzy nigdy od niej nie pożyczał i o żadnym długu nic nie wie. Piotrowska zaskarżyła Sambora do sądu, żądając złożenia przez niego przysięgi, że rzeczywiście długu nie zaciągał. Ale Sambor nawet pod przysięgą zaparł się swego zobowiązania, wobec czego sąd skargę Piotrkowskiej oddalił.

Tymczasem Sambor zdradził się przed swymi znajomymi, że jakkolwiek pieniądze od Piotrowskiej pożyczał, to jednak będąc z nią w stosunkach handlowych, uznał za stosowne zaprzeczyć jej żądaniom. Sprawa cała dotarła do urządu prokuratorskiego, który wytoczył Samborowi proces o krzywoprzysięstwo. Świadkowie potwierdzili przyznanie się oskarżonego i na tej podstawie zapadł wyrok skazujący Sambora na 2 lata więzienia.

# Fatalny skręt

Łódź, 29 grudnia.

Niezwykły wypadek miał miejsce na rogu ulic Przejazd i Sienkiewicza. Skrzyżowanie to, mimo że jest dość ruchliwe nie jest strzeżone przez posterunek regulujący.

Taksówka Łd. 857, prowadzona przez szofera Alfreda Hanke (Wygodna 9), jadąc od strony ulicy Nawrot ulicą Sienkiewicza, przy skrzyżowaniu z ulicą Przejazd, najechana została przez drugą taksówkę Łd. 1493, prowadzoną przez szofera Antoniego Ceburę (ulica 28 p. Strz. Kan. 51). Oba samochody zostały rozbite, lecz szoferzy wyszli bez szwanku.

W godzinę potem nastąpiło w tem miejscu drugie podobne zderzenie. Samochód ciężarowy z Kalisza, prowadzony przez szofera Stanisława Kurzajko zamieszkałego w Kaliszu przy Al. Józefiny 10 najechał na taksówkę prowadzoną przez szofera Mieczysława Rittera zamieszkałego przy ulicy Tkackiej 36.

Oba samochody zostały uszkodzone, szofer Ritter odniósł lżejsze obrażenia ciała. Policja w obu wypadkach wdrożyła dochodzenie karne przeciw winnym.

— * **ŚRODA.** (Z życia pszczelarzy). — Tut. Tow. Pszczelarzy straciło swą samodzielność wskutek tworzenia się Wielkopolskiego Związku Pszczelniczego w Poznaniu.

— (Poradnia przeciwgruźlicza). Miejscowe „Towarzystwo ku zwalczaniu gruźlicy" organizuje poradnię przeciwgruźliczą, która otwarta będzie w lutym przyszłego roku.

— (Samobójstwo). W Ruszkowie pod Środą powiesił się w pierwsze święto Bożego Narodzenia 25-letni St. Szymankiewicz.

## Wykrycie tajnej gorzelni

Konin, 30 grudnia.

W tych dniach we wsi Kolonja Lisiec gm. Dłusk policja z Pyzdr wykryła w mieszkaniu B. Wojciechowskiego tajną gorzelnię, przygotowaną do pędzenia spirytusu. W czasie rewizji znaleziono 5 wiader zacieru i pewną ilość wódki. Wszelkie urządzenia do wyrobu skonfiskowano.

## Samobójstwo po powrocie z zabawy

Leszno, 30 grudnia.

We wsi Bukowiec Górny wydarzył się nienotowany tam od dawna wypadek samobójstwa. 20-letni Władysław Sobecki, syn młynarza, powróciwszy z zabawy rano, pozbawił się życia wystrzałem z rewolweru. Przyczyną tragicznego kroku była przypuszczalnie sprzeczka, jaką miał denat po powrocie z zabawy z ojcem.

## Sprytny oszust

Leszno, 30 grudnia.

Do kasy fabryki konserw Pudliszki zgłosił się pewien osobnik i przedstawił książeczkę kontową z żądaniem uregulowania należności za dostarczone przez gospodarzy wsi Szurkowo mleko do tutejszej mleczarni. Kasa, po sprawdzeniu, wypłaciła należną sumę w wysokości około 1.000 zł. Po pewnym czasie zgłosili się właściwi gospodarze po odbiór należności. Okazało się, że kasa padła ofiarą oszusta, który zdążył się już ulotnić. Poszukiwania dotychczasowe nie dały pozytywnego wyniku.

## Kłusownik postrzelił gospodarza

Konin, 30 grudnia.

Ostatnio na polach Kolonji Obory gm. Szymanowice, został postrzelony z fuzji w rękę Reinhold Janas przez Franciszka Rybarczyka, mieszkańca wsi Kuźnia (gm. Chocz, pow. kaliski). Jak wykazały dochodzenia, Rybarczyk polował samowolnie na polach Janasa, to też, gdy ujrzał właściciela, postrzelił go umyślnie, Rybarczyk po oddaniu strzału zbiegł.

## Śmierć pod saniami

Konin, 30 grudnia.

25. bm. na odcinku szosy Skulsk—Krzywe Kolano, najechał saniami Józef Kiedrowski, woźnica z folwarku Paniewo, przechodzącą szosę Józefę Radkową, lat 56, mieszkankę wsi Skulsko-wieś. Radkowa wskutek odniesionych obrażeń wenętrznych i zewnętrznych zmarła.

## Bójka w sądzie

W sobotę w godzinach rannych w gmachu sądu grodzkiego w Poznaniu zapadł wyrok nie przyznający pewnej pani alimentów. Wyrok ten stał się przyczyną zatargu. Do bójki wmieszał się pewien kapral chcąc uspokoić wzburzoną niewiastę. W obronie matki stanął syn i uderzył Bogu ducha winnego kaprala. Na korytarzu zakotłowało i rozległy się okrzyki „policja, policja, bo się biją". Nadbiegli woźni i posterunkowi, rozdzielając bijących się. Zbyt gorliwy obrońca matki wyrywał się trzymającym go posterunkowym krzycząc „jestem ze związku strzeleckiego". Zakończeniem tej historji będzie niewątpliwie protokół i mandat karny. (S.)

## Ostateczna likwidacja sądu apelacyjnego w Toruniu

Toruń, 30 grudnia.

Jak już donosiliśmy, z dniem 1-ym stycznia nastąpi ostateczna likwidacja sądu apelacyjnego w Toruniu. Do Poznania przechodzą z Torunia pp. wiceprezes dr. Wiszniewski, sędziowie: dr. Kruszyński, T. Kurkowski, Osten-Sacken, Mozołowski, Herman, B. Grafka, Daszyński, Kolarz i E. Dudykiewicz oraz 14 urzędników.

## Składki i pokwitowania

**Na pomnik Serca Jezusowego:** Z. M. z Lubonia za uzyskane zdrowie 40 zł. — Jańczakowie, Poznań-Golęcin, z podziękowaniem Najśw. Sercu Jezusowemu za ocalenie podczas katastrofy kolejowej, 5 zł. Razem z poprzednio pokwitowanemi 391,66 złotych.

**Na biednych na „Wesołem Miasteczku"** do dyspozycji p. dyr. Kokeli: Roman Meissner zamiast życzeń noworocznych 3 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 43 zł.

**Na ognisko im. śp. ks. prof. Masłowskiego na terenach P. W. K.:** Zamiast wieńca na trumnę śp. Józefy Adamskiej, matki ks dr. Walerjana Adamskiego dyrektora Zjednoczenia Młodzieży Polskiej i Prezesa Rady Nadzorczej S. A. „Ostoja" złożyły instytucje te oraz ich pracownicy na ręce p hr. Pruszyńskiej 70 zł.

**Na chleb św. Antoniego:** Władysława Spychalska z Opola (Śląsk Niem.) 25 zł.

**Na biednych na „Wesołem Miasteczku":** Zofja Klerykowska z Opola (Śląsk Niem.) 50 zł.

Dnia 29 bm. wypłaciliśmy złożone w naszej administracji składki:

**Na odnowienie zamku króla Jana Sobieskiego w Olesku** na konto 153 628 w P. K. O. 5 zł;

**na biednych brata Cezarego** p. Halinie Adamczewskiej 72 zł;

**na biednych na „Wesołem Miasteczku"**, poz. pod opieką pozn. okr. „Caritas": p. Halinie Adamczewskiej 97 zł.

## KSIĘGI STANU CYWILNEGO

**Zgony:**

Dnia 29 bm. zgłoszono: Klementyna Rakowska, 78 l. Wiktorja Parobkiewiczowa, z domu Rauschówna, wdowa, 76 lat. Teodor Reinke, kapitalista, 81 l. Florentyna Wierzbińska, z domu Mikołajewska, wdowa, 74 l. Wincenty Antkowiak, biurowy, 36 l. Henryk Heiman, biurowy, 54 l. Stefan Michalak, robotnik 29 l. Magdalena Murzynowska z domu Jackowiakówna, 49 l. Antoni Muth, strzelec 58 p. p., rolnik 23 l. Ferdynand Schaetzel, cieśla, 80 l. Marja Szulczyńska z domu Beisertówna, 74 l. Janina Skrzetuska, 41 l.

# DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

## ZE LWOWA I O LWOWIE

„Polska Florencja" — Niemiecki gość o włoskim Lwowie — Tramwajem przez miasto — Sobieski w swoim grodzie — Jak wielki wódz miasto wspominał — Jak miasto wspominało wielkiego wodza — Dzieje regjonalne i ich najnowsze przyczynki.

Lwów, 28 grudnia.

Któryś z naszych znanych pisarzy, bodaj że kochający Lwów Makuszyński, porównał kiedyś to miasto z Florencją. Oczywiście jest w tem dużo poetyckiej przesady, ale jednak i pewne trafne wyczucie. Przekonałem się o tem przed kilkoma miesiącami, gdy Lwów gościł u siebie nieliczną wycieczkę uczestników warszawskiego międzynarodowego kongresu historyków. Jeden zpośród tego grona, znany historyk Hanzy prof. Walther Vogel z Berlina, nie mógł się nadziwić, że Lwów ma w swej fizjognomji tyle włoskiego charakteru.

Niewątpliwie wrażenie to wywołują zabytki renesansowe czy barokowe, jak cerkiew wołoska, kościół bernardynów, kościół dominikanów ze swą kopułą (ta dominikańska kopuła z sąsiadującą wieżą wołoskiej cerkwi, to niczem kopuła florenckiej katedry wraz z campanile). Obok tego jednak na włoski charakter miasta wpływa i temperament mieszkańców, jak również malownicze położenie. Proszę się tylko przejechać tramwajem z głównego dworca na Wysoki Zamek. Przecież to istna jazda kolejką wysokogórską, ową słynną kolejką na Wesołem Miasteczku w czasie Pewuki. Zjeżdżamy poto wdół do Wałów Hetmańskich i Rynku, aby potem znów piąć się coraz wyżej aż pod Wysoki Zamek. Położeniem swojem Lwów jakby podkreślał, że schodzą się na jego terenie ze sobą dwa światy: świat zachodni i wschodni. Wszak Lwów leży na europejskim dziale wód między Wisłą (przez Bug) i Dniestrem, co plastycznie uwydatniają rzeźby na dawnym gmachu sejmowym, a obecnym nowym uniwersytecie, zbudowanym ok. 1880 r. według projektów poznańczyka Hochbergera; na szczycie fasady stoi alegoryczna grupa, przedstawiająca Galicję między kobiecą postacią Wisły a męską Dniestru.

Na najniższym poziomie Lwowa, tu gdzie kiedyś płynęła Pełtew (łącząca miasto przez Bug z Wisłą), stoi ciężki konny posąg Sobieskiego, jakby głęboko wrośnięty w ziemię; król na wspinającym się rumaku gestem wodza wskazuje buławą wdal, jakby w stronę dalekiego Dniestru. Posąg królewski jest zrośnięty nierozerwalnie z fizjognomją miasta. Dziś Lwów bez tego posągu nie byłby chyba Lwowem. To też Sobieski na swym rozhukanym koniu dobrze się czuje w ulubionym swym Lwowie. Nie rażą go ani tramwajowe dzwonki, ani krzyki z lwowska przeciągających gazeciarzy, ani powszechnie znana ślepa Mińcia, co siedząc u stóp pomnika na zydelku gra dziwnie zrytmizowaną „Rotę", przekomarza się z lwowskimi batjarami („ty Józku! chcesz dostać w puls"; „idź do rabina dzieci niańczyć" albo: „idź hitlerowcom brody golić") i „szpanuje do portmonetki szwajnery" (zbiera pieniądze).

Spiżowy Sobieski napewno dobrze się czuje we Lwowie, którego za życia i bronić potrafił przed nawałą tatarską i chętnie w nim przebywał. To też trudno czytać bez wzruszenia, jak ten wielki wódz, wyruszywszy we wrześniu 1676 r. z wojskiem z pod Lwowa przeciw Turkom i Tatarom, tak pisał z pod Żórawna przed zwycięską bitwą:

Niedziela (27. 12)... była bardzo cicha. Cale tylko gadać z naszymi podjeżdżali Tatarowie, ale już i Turków niemało było między nimi, którzy na tej górze nad Świecą rzeką, co i Tatarowie, obozem stawać przed wieczorem poczęli i już swymi ogniami wszystkie góry okoliczne okryli. Nic piękniejszego, jako to patrzyć. Właśnie taki bywa grób z lamp, robiony w wielki piątek u Bernardynów. *)

Nic dziwnego, że w obecnym kończącym się jubileuszowym roku Sobieskiego, Lwów starał się możliwie najwszechstronniej uczcić swego ukochanego króla. Poza oficjalnemi uroczystościami była bardzo bogata wystawa pamiątek po królu w Muzeum Narodowem im. Sobieskiego, lwowski odział polskiego Towarzystwa Historycznego urządził odczyt dr. Czesława Chowańca, bibljotekarza z Paryża, o mołdawskiej polityce Sobieskiego, a pozostająca pod kierownictwem dyr Ludwika Bernackiego Macierz Polska wydała w swej Bibljotece obszerną monografję pióra Ottona Laskowskiego, owoc długoletnich studjów (Jan III Sobieski, Lwów 1933, str. 341). Należy również wspomnieć o świeżo wydanej drukiem wzorowej monografji zamku w Żółkwi, tak ściśle związanego z osobą królewską, w opracowaniu dr. Marjana Osińskiego, następcy prof. Zubrzyckiego na katedrze historji architektury na Politechnice we Lwowie (Zamek w Żółkwi. Nakł. Tow. Opieki nad zabytkami sztuki i kultury we Lwowie, 1933, str. 140 + 6 tabl. + 27 rycin).

Gdy zaś mowa o wydawnictwach historycznych o regjonalnym charakterze, trzeba też zapisać ukazanie się świeżo, nakładem Ossolineum, bardzo pożytecznej książki, której patronowali prof. dr. Bujak i doc. dr. K. Tyszkowski. Są to wydane przez Sekcję dydaktyczną Oddziału Lwowskiego Polskiego Tow. Hist. „Materjały i wskazówki do nauczania historji Ziemi Czerwieńskiej do r. 1772" w opracowaniu dr. Ewy Maleczyńskiej i dr. Aleksego Gilewicza (Lwów 1933, str. 110). Obok wskazówek dla nauczyciela książka ta jest również bardzo pożytecznym drogowskazem dla regjonalnych badań nad dziejami południowo-wschodnich kresów. Całość podzielona jest na osiem okresów; odnośne rozdziały dają syntetyczny pogląd na polityczno-gospodarczo-kulturalne dzieje każdego okresu, oraz podają bibljografję ważniejszych opracowań. Książka ta powinna stać się wzorem dla innych regjonów, które powinny przystąpić do stworzenia również pożytecznych podstaw dla badań regjonalnych. Przyjemnie stwierdzić, że i na tem polu badań regjonalnych wykazuje Lwów dużą ruchliwość i stara się iść w pierwszym szeregu.

Dr. Feliks Pohorecki.

Lwów.

*) Mowa tu oczywiście o lwowskim kościele bernardyńskim, gdzie chowano polskie rycerstwo.

## OBRAZY POD CHOINKĄ

(Wystawa gwiazdkowa w Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych)

Wystawa obecna nosi nazwę „gwiazdkowej", a temsamem jest jakby wielką choinką dla grzecznych dzieci, które lubią obrazki. Od takich przyjemnych i pożytecznych wystaw nie można oczywiście żądać, aby dawały jakiś uporządkowany obraz zamierzeń twórczych i by przedstawiały jednolity poziom. Na choince wiszą różne ozdoby: cenniejsze i mniej cenne, aż do świecidełek. Na tem przecież polega ulubiona zabawa dzieci, ażeby między błyskotkami i łańcuszkami z papieru wyszukiwać sobie istotnie smaczne kąski. Nasze drzewko możeby samo chętnie z siebie strząsnęło tę i ową ozdobę. Ale choinka ma się podobać wszystkim a nie tylko zrzędzącym recenzentom. Niech więc wiszą obok siebie, i — słodki obrazek dla dzieci — i płótno naprawdę interesujące.

O ładnych i słodkich obrazkach nie napiszemy dziś ani słowa. W okresie świątecznym obowiązuje powszechna amnestja. „Pokój ludziom dobrej woli!" Wymienimy te prace, których treść zasadza się na mniej lub więcej szczęśliwem rozwiązaniu zagadnień plastycznych.

Tak udało się nam odkryć płótna Lama i Maszkowskiego, Roguskiego i Bartla. Znaleźliśmy „Kwiaty" Pogowskiego obok interesujących studjów Chełmońskiej. Niemniej zajmujące są prace Oźminów a dalej: Dziurzyńskiej, Bocheńskiego i Bartla. Choć „Morza" tego ostatniego są już może nazbyt gwiazdkowe. A że dzieła te na ogół niewiele lub prawie nic nie dopowiedzą nam o swych autorach ponadto, co już o nich wiemy, przeto możemy ograniczyć się do ich wyliczenia.

Taksamo notujemy, że Augustynowicz nadesłał cykl portretów i kilka akwarel, przypominających najlepszy okres jego pracy.

Nieco uwagi musimy poświęcić płótnom Jana Mrozińskiego. Jest na wystawie cały ich szereg, usprawiedliwiający zaryzykowanie pewnych uwag i wniosków.

Mrozińskiego znamy przedewszystkiem z częstych a zawsze do gruntu przemyślanych rozważań na temat bieżących wystaw plastyki w Poznaniu, ogłaszanych na tem miejscu. Wiemy z nich, że Mroziński umie znaleźć właściwe podejście do aktualnych zagadnień artystycznych — i że, co ważniejsze, umie nawiązywać kontakt pomiędzy dziełem sztuki a widzem.

Znamy już teoretyka — poznajmy teraz artystę-plastyka.

Coprawda, nie pierwsza to dziś po temu okazja. Od szeregu lat już bierze Mroziński czynny udział w wystawach nietylko poznańskich. W swoim czasie zdawaliśmy już sprawę z treści płócien Mrozińskiego eksponowanych w Krakowskim Pałacu Sztuki. Zauważyliśmy wówczas, że autor kroczy po linji konsekwentnych poszukiwań i że prace jego, to próby jak rozwiązywać różne problemy plastyki. Z tego okresu twórczości Mrozińskiego mamy na naszej wystawie bardzo typowy pejzaż: motyw z Pienin — nader szczęśliwie wybrany, ale kolorystycznie niezdecydowany. Założenie malarskie jest podporządkowane wymogom motywu a cały wysiłek malarza zmierza wyłącznie do tego, aby zaakcentować sensację światło-cieniowej. W innych pracach z tego, oraz z nieco późniejszego okresu, wciąż jeszcze barwa nie jest bohaterką płótna, choć z etapu na etap rośnie zrozumienie artysty dla tego najważniejszego w malarstwie czynnika. Od plamy ciemnej, ba — nieomal czarnej, zmierza Mroziński do coraz jaśniejszej, coraz bogatszej palety. Niektóre z jego ostatnich prac stanowią już wyłącznie zestrój czysto kolorystyczny, wydobyty ze starannie wybranego fragmentu widzianej rzeczywistości.

Zestroje te, acz nieraz dość ryzykowne, nie są przecież nigdy brutalne w natężeniu plam barwnych; podobnie plama położona jest zawsze delikatną, ostrożną, choć dość rozmaitą fakturą. Ten pełen szacunku stosunek artysty do tworzywa, różnorodność osiągnięć plastycznych a nawet różnorodność faktury, pozwalają Mrozińskiemu-malarzowi dochodzić do interesujących i pełnych kultury rezultatów plastycznych — podobnie jak Mroziński teoretyk dzięki tym właściwościom ogarnia i trafnie komentuje najrozmaitsze wyniki twórcze w zakresie plastyki.

Marjan Turwid.

Poznań.

## ŻYCIE KULTURALNE

### JAKIE MAMY W POZNANIU RĘKOPISY KASPROWICZA

Wiadomo że rękopisy znakomitego poety skupiły się na dwóch krańcach Polski: część we Lwowie, część zaś w Poznaniu, gdzie Muzeum Miejskie odtworzyło wnętrze kasprowiczowskiej Harendy i gdzie pod pieczą radcy Zygmunta Zaleskiego spoczywa obecnie na widoku publicznym dwanaście tomów, artystycznie przez Jana Kuglina oprawionych, a zawierających manuskrypty Kasprowicza z różnych okresów i zakresów twórczości.

Rękopisy zostały po zgonie poety darowane Poznaniowi przez rodzinę, w której posiadaniu się zachowały. Zbiór lwowski pochodzi z darów samego Kasprowicza.

Większość 12 tomów, bo siedem, zawiera przekłady z literatury greckiej, angielskiej, niemieckiej, francuskiej i skandynawskiej. Ale jak dowiadujemy się z informacyj, danych przez radcę Zaleskiego ostatnim „Wiciom wielkopolskim" — mamy też dzieła własne Kasprowicza, w ich liczbie „Marchołta", w całym rozwoju historycznym różnych redakcyj, „Mój świat", część „Księgi ubogich", hymn „Święty Boże", część „Sity", dalej rozprawy, wykłady uniwersyteckie, przemówienia, różne pierwsze redakcje utworów, wreszcie poszczególne utwory z różnych zbiorków jak „Chwile", poezje wojenne itd. Wogóle można powiedzieć, że zbiór nasz mieści rękopisy Kasprowicza ze wszystkich epok: od prób młodzieńczych do ostatnich niemal chwil poety.

### NAUKA

**Apollo ze znakiem Hitlera.** W ostatnim zeszycie „Ilustracji Polskiej" znajdujemy ciekawy bardzo artykuł prof. dr. Józefa Kostrzewskiego pt. „Skąd Hitler wziął swastykę". Autor na podstawie badań naukowych wyjaśnia pochodzenie tego rzekomo germańskiego symbolu. Jak się okazuje swastykę spotykamy na zabytkach archeologicznych we wszystkich, z wyjątkiem Australji, częściach świata. Najstarsze, zdobne w swastykę, zabytki pochodzą z III tysiąclecia przed Chr., z Siedmiogrodu w Europie i z Azji Mniejszej. Później znana jest swastyka w kulturze egejskiej na Krecie, stąd dostaje się do Egiptu. Na przełomie II i I tysiąclecia przed Chr. pojawia się w Grecji, Włoszech, na Cyprze, Ukrainie, Kaukazie, w Jugosławji, Węgrzech, Austrji, dociera do Wielkopolski i Śląska i na zachód do Francji. W piątym wieku przed Chr. spotykamy ślady swastyki w Indjach, później — w Chinach, w Japonji, a stamtąd dociera do Ameryki, gdzie jest rozpowszechniona szczególnie w Nowym Meksyku. Na terenie Polski, Niemiec Północnych i Skandynawji występuje swastyka obficiej dopiero od ostatniego wieku przed Chr. Uznanie swastyki za symbol prastarej rasy germańskiej jest zgoła nieuzasadnione, ponieważ nie jest wytworem kultury tej rasy, a do jej kolebki dotarła stosunkowo późno pod wpływem południowym. Interesujące wywody ilustruje autor podobiznami zabytków. Jeden z nich przedstawia Apollina z godłem swastyki na piersiach. Rysunek ten znajduje na wazie greckiej. Swastyka, obecne godło hitleryzmu jest to godło słońca. (tk)

### OCHRONA PRZYRODY

**Cenne głazy narzutowe** odkryto w przekopie nowobudującej się kolei z Krakowa do Miechowa. W ścianach rozkopanego wzgórza odsłoniły się liczne bloki granitów północnego pochodzenia, których wymiary po części przekraczają 3 metry obwodu. W tych samych pokładach gliny znaleziono doskonale zachowane kości mamuta, nosorożca jelenia oraz wołu kopalnego, które przekazano Muzeum Fizjograficznemu Polskiej Akademji Umiejętności. Największy z odkopanych głazów rozbito, niestety, na części, a liczył on 4 i pół metra obwodu. Pozostałe głazy zostaną zabezpieczone przed rozbiciem w miarę postępu robót. W ten sposób uzyskamy nowe osobliwości przyrodnicze o niemałem znaczeniu naukowem. (J. Mł.)

### VARIA

**Komentarz do Ustawy Stemplowej.** Wszyscy, mający do czynienia z urzędami, wnoszący różne podania, przedstawiający zaświadczenia, rachunki itp., z zadowoleniem przyjmą wydawnictwo, które ukazało się świeżo w Krakowie. Jest to druga część pracy adwokata dr. B. Fellera p. t. „Ustawa Stemplowa". Jest to część szczegółowa, przynosząca wyjaśnienia i komentarze oraz podająca zmiany, jakie w przepisach stemplowych zaszły w ostatnich latach. O potrzebie wydawnictwa świadczy fakt, że pierwsza jego część rozeszła się w trzech wydaniach. Praktyczne dziełko polecone jest również ze względu na swą autorytatywność przez władze skarbowe i sądowe. (v)

### NOWE DRZEWORYTY W IKS-ie.

Niedawno mieliśmy w Żółtym Salonie IKS-u (Plac Wolności 14a) pokaz pięknych gwaszów Zygmunta Wasilewskiego, obecnie Zofja Małachowska-Gerżabkowa wystawia 14 drzeworytów.

W pracach tych artystka operując swobodnie plamami czarnemi i białemi, rozwiązuje w ciekawy a jej właściwy sposób postawione sobie zagadnienia plastyczne. Gra płaszczyzn czarno-białych uplastycznia nam przedmioty przedstawione, czy to postacie ludzkie, czy też domy i drzewa w pejzażach.

Drzeworyty Zofji Małachowskiej-Gerżabkowej mają wdzięk prostoty w podejściu i potraktowaniu tematu. Swobodna technika, jaką posługuje się artystka — przy różnorodności sposobów wycinania — ujmuje widza swą bezpośredniością. Nie znajdziemy tu tej nudnej kaligrafji linijnej, w którą wpada tylu grafików posługujących się tą techniką. Artystka zestawia śmiało plamy czarne i białe, a obok nich używa umiejętnie szarości, wyrażonej nagromadzeniem kresek obok siebie.

Pejzaże (dwa z Borysławia, reszta z przedmieścia Poznania) wykazują dużą dojrzałość i w formie swej mogą uchodzić za skończone. Domy piętrzące się, to znów schowane wśród drzew otacza atmosfera powietrza, przepojonego światłem słonecznem.

Drugą grupę ciekawą stanowią drzeworyty, mające za temat kompozycje figuralne. I w tej dziedzinie autorka obraca się swobodnie i z dużą umiejętnością zestawia ze sobą postaci. Ciekawie ujmuje temat kompozycyjny „dwu ludzi przy stole"; trafnie rozłożone światło tłumaczy formę przedstawionych postaci.

Kierownictwo wystaw w IKS-ie pokazuje nam coraz to nowe kolekcje prac artystów młodszej generacji. Częste zmiany wystaw utrzymują widza w długiem zainteresowaniu naszą sztuką nowoczesną.

Wacław Taraszczewski.

### Książki nadesłane

Jan St. Lewiński: „Zasady ekonomji politycznej". Wyd. II. Warszawa 1934. Bibljoteka Szkoły Głównej Handlowej.

# RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

## Z Nowym Rokiem

Składając sobie tym razem życzenia noworoczne trzeba przedewszystkiem kłaść nacisk na dwa pierwiastki: Wiarę i dobrą wolę! Jeżeli bowiem ludzie powiedzą sobie, że będzie lepiej, jeżeli w to uwierzą a zarazem zdobędą się na czystą dobrą wolę przyczynienia się do tego, żeby zło przesiliło się i dobro zwyciężyło, wówczas w samej tej sugestji dobroczynnych piewiastków psychicznych znajdzie się siła moralna, która potrafi opanować niejedną trudność zewnętrzną. Najgorszem bowiem złem społecznem jest nie bieda i bezrobocie, ale brak wiary w lepszą przyszłość narodu, państwa i poszczególnych rodzin i obywateli, a więcej jeszcze brak dobrej woli wzajemnej. Tak często ludzie, zniechęceni własnem niepowodzeniem, również źle życzą i swoim bliźnim, choćby nawet nieświadomie, zapominając, że sprawy ludzkie zazębiają się wzajemnie o siebie, i że pomoc udzielona dziś komuś innemu, jutro odpłaci się nam samym. Każdy z nas doznał w roku ubiegłym niejednej przykrości i przeżył liczne kłopoty, a są domy całe, które rok ubiegły wspominają jako rok klęski i nieszczęścia. Z tego jednakże nie wynika, żeby czas, który nadchodzi, miał być jeszcze gorszym, żeby miał przynieść większą nędzę, przeciwnie, być może, że koło przeznaczeń właśnie w nadchodzącym roku obróci się inaczej i znajdą się możliwości poprawy bytu. Jednakże stać się to może tylko wówczas, gdy wobec nadchodzącej przyszłości staniemy uzbrojeni w wiarę i nadzieję i jeśli zdobyć się będziemy mogli na dobrą wolę przyjmowania wskazań losu w sensie dodatnim, a nie z pesymizmem podcinającym wszelką aktywność i wszelką inicjatywę.

W życiu poszczególnych jednostek i w życiu organizacyjnem nastąpić może i z pewnością nastąpi renesans, jeśli na przeszkodzie pomysłowości i entuzjazmu bardziej czynnych i pomysłowych osób nie stanie zła wola innych, hamujących działalność wszelką i stwarzających tam trudności, gdzie ich wcale niema. Bo to, że się raz coś nie udało nie jest jeszcze dowodem, żeby nie miało udać się innym razem jeśli tylko wszyscy, zainteresowani w danej akcji sharmonizują się ze sobą, nie przeszkadzając innym, lecz ustępując i poddając się tam, gdzie trzeba i naodwrót biorąc w rękę inicjatywę, gdy entuzjazm innych upadnie. Nowy Rok wymaga od kobiet więcej niż kiedykolwiek uczuć charytatywnych w stosunku do szerokich rzesz pogrążonych w nędzy, lub niedostatku bliźnich. Wiara i dobra wola musi się połączyć z najczystszem uczuciem chrześcijańskiego miłosierdzia, bo bezproduktywne narzekanie na zło nie pomoże nikomu, a pomóc trzeba natychmiast wszystkim tym, którzy giną z głodu i dręczą się brakiem pracy. Dobrodziejstwo pracy jest dziś największym skarbem społecznym, więc należy cały zbiorowy wysiłek społeczny skoncentrować na tem, żeby dla bezrobotnych znaleźć zajęcie i podnieść ich z długotrwałej depresji psychicznej.

Jednakże pamiętać trzeba i o tych także, którzy nie znajdując się jeszcze na dnie nędzy mimo to cierpią wskutek trudnych i skomplikowanych stosunków współczesnych i którym słowo pociechy i otuchy może stać się bodźcem przetrwania i regeneracji moralnej. Jest to przedewszystkiem obowiązek kobiet mających często więcej wyczucia cudzego nieszczęścia i więcej umiejętności delikatnego opatrzenia ran serca, a przeznaczonych do tego, żeby pomagać, podnosić, i ukoić. Najłatwiej przecież zapomina się trosk własnych, gdy przyjdzie wgłębić się i wyrozumieć cudze nieszczęście.

W roku nadchodzącym należy więc pamiętać o tem, że dodatnie przemiany życia państwa i jego obywateli, renesans społeczny i odrodzenie narodu nie wynikają jedynie z poprawy warunków materjalnych, ale zależne są w wielkiej mierze od pierwiastków moralnych, od siły zwycięskiej etyki, którą do życia narodu wnieść może każda kobieta, posiadająca wiarę w ten naród i dobrą wolę współdziałania sercem i umysłem ze wszystkiem dobrem, które się gdziekolwiek objawi.

(w)

## Dobrodziejstwo pracy

Sprawa redukcji kobiet czy to w warsztatach, czy w handlu, czy na posadach urzędniczych rozpatruje się najczęściej wyłącznie ze stanowiska ekonomicznego. Po stronie zwolenników redukcji wysuwa się szereg argumentów, na które znajdują się kontrargumenty, niejednokrotnie druzgocące siłą logiki tamte, a życie ze swej strony wykazuje bezcelowość i nierealność takich steoretyzowanych reform społecznych. Jak dotąd redukcja kobiet nie usunęła nigdzie przesilenia gospodarczego, nie pomogła na kryzys, przesunęła tylko falę bezrobocia z rzesz męskich na zespoły żeńskie, przez co nie umniejszyła się bynajmniej presja ciężaru społecznego.

Jeżeli więc dotychczasowa redukcja kobiet nie dała żadnych namacalnych wyników w dziedzinie ekonomicznej, to jednak odbiła się ona już fatalnie na psychice kobiecej i wykazała poważne szczerby w samej strukturze moralnej współczesnych społeczeństw. Chodzi tu bowiem nie o posunięcia doraźne, ale o meritum sprawy. I tu wchodzi w grę bardzo poważna komplikacja etyczna.

### Prawo do pracy

Rozpatrując rzecz ze stanowiska zasadniczego trzeba przedewszystkiem pamiętać o jednem, że bezrobocie jest złem, jest klęską ludzkości, gdyż człowiek jest przeznaczony do pracy i chce pracować. I tu niema i nie może być różnicy między kobietą i mężczyzną. Kobieta bowiem posiada taki sam instynkt pracy, taką samą jej potrzebę i takie samo do niej prawo. Niema żadnych argumentów teoretycznych, ani żadnego doświadczenia życiowego, któreby mogło udowodnić, że kobieta powinna być pasorzytem, hodowanym przez inną jednostkę, gdyż przyroda nie pozbawiła jej bynajmniej możności działania. Można więc z przykrością stwierdzić, że w danej chwili niema pracy dla tego czy innego człowieka ponieważ świat jest źle zagospodarowany, ale absurdem jest twierdzenie, że połowa ludzkości — a kobiet jest zapewne liczbowo więcej niż mężczyzn — niema prawa do pracy. Dlaczego? Nikt nie potrafi dać na to odpowiedzi wyczerpującej.

### Obowiązek pracy

Z prawem kobiet do pracy łączy się organicznie obowiązek wykonywania pracy. Niema bowiem żadnego uzasadnienia, mocą którego możnaby odjąć kobiecie normalnej, zdrowej i inteligentnej, obowiązek wykonywania pracy, jeżeli pracę pojmuje się szczegółowo w odniesieniu do każdej celowej i produktywnej czynności. Stereotypowe bowiem hasło „powrót do domu" nie jest bynajmniej jednoznaczne z odjęciem kobiecie obowiązku pracy, bo niema żadnego uzasadnienia na to, żeby kobieta w tym „domu" spędzała czas bezczynnie. W społeczności ludzkiej wartość mają tylko jednostki czynne, a te, które nie poczuwają się do obowiązku pracy są światu wogóle niepotrzebne.

### Podział pracy

Jeżeli więc redukcję pracy kobiecej ograniczy się do wyeliminowania pewnych rodzajów pracy, dokonując specjalnego podziału prac między kobietę i mężczyznę, to i takie przystąpienie do sprawy można jedynie uznać za chwilową konieczność wysuniętą przejściowemi warunkami, ale nie można jej traktować merytorycznie. Okazało się bowiem w czasie wojny, że kobieta potrafi doskonale wykonać każdą pracę dotąd wykonywaną wyłącznie przez mężczyznę i naodwrót do dziedziny przedawnionych przesądów należy zaliczyć określenie pracy specjalnie „kobiecej", do której jakoby z przyrodzenia jest uzdolniona, gdyż każdą pracę domową może tak samo, a nieraz lepiej wykonać mężczyzna. Każdy człowiek potrzebuje przygotowania zawodowego, a kwalifikacje i uzdolnienia rozkładają się indywidualnie.

### Etyczna wartość pracy

Wysuwane współcześnie w różnych ośrodkach hasło odebrania kobietom równouprawnienia w pracy, nie posiadając żadnej istotnej wartości ekonomicznej, jest tezą z punktu widzenia etycznego negatywną.

Życie powojenne wszystkich narodów świata wykazało, że praca nie jest nieszczęściem, ale przeciwnie dobrodziejstwem ludzkości. Tylko bowiem człowiek pracujący czuje się obywatelem państwa, zdaje sobie sprawę ze swojej godności osobistej, posiada pełne zainteresowanie dla spraw społecznych, może w nie ingerować z tytułu swojej współpracy w tworzeniu wartości ogólnych, ponosi odpowiedzialność za rozwój kultury i radość twórczą w miarę jej postępu i udoskonalenia. Odwrotnie, człowiek pozbawiony pracy, jest tem samem wykluczony niejako ze społeczności, znajduje się poza nawiasem, bezczynny, niewiedzący, niepotrzebny. Człowiek taki będąc ciężarem społecznym jest także rozsadnikiem depresji, pesymizmu, anarchji. Nikt więc zdrowo myślący nie zechce twierdzić, że można ignorować kwestję bezrobocia. A jednak są reformatorzy, którzy mają odwagę twierdzić, że do rzędu chronicznie bezrobotnych należałoby zepchnąć wszystkie kobiety. Tem samem zamiast zła przejściowego, jakiem jest pewien kontyngent bezrobotnych, który istnieć wogóle nie powinien, wprowadziłoby się czynnik stały, uznając za normalne to, co jest zasadniczo złe i szkodliwe. Kobiety, pozbawione pracy ze względów nie tymczasowych lecz zasadniczych, byłyby więc rozsadnikami rozgoryczenia, depresji, anarchji.

A przecież właśnie w rękach tych kobiet pozostałaby mimo wszystko władza wpływania i kształtowania młodych pokoleń i możność oddziaływania na społeczeństwo poprzez rodzinę. Przez szereg wieków przecież kobiety niektórych warstw społecznych, pozbawione możności pracy, jak najfatalniej kierowały wychowaniem młodych pokoleń, stwarzając przepaści klasowe, które w końcu doprowadziły do wielkich kataklizmów społecznych i rewolucyj. Zdobyczą ostatnich dziesiątków lat dopiero jest pewna równowaga w pracy, jest podniesienie jej godności i szacunku społecznego. Jeżeli więc rozwój kulturalny ludzkości cofnie się z powrotem o dwa wieki wstecz, a kobieta spadnie do roli niewolnicy, pozbawionej poczucia obywatelskiego, upadnie zarazem kultura ogólna i etyka społeczna.

Kobiety warstw niższych nie przestaną pracować, tylko praca ich tak jak przed wiekami będzie niedoceniona i lekceważona. Kobiety warstw średnich również będą pracowały, ale w warunkach gorszych, niż obecne. Kobiety z inteligencji znajdą się w próżni, której żaden reformator wypełnić nie będzie umiał, jeśli równocześnie nie zdoła cofnąć rozwoju cywilizacji i urządzeń technicznych. Conajwyżej zamiast wielkich rzesz istot zadowolonych, twórczych, produktywnych oddających siły swego intelektu dla dobra ogólnego i stąd szczęśliwych poczuciem współdziałania dla wszystkich, powstaną z powrotem szeregi kobiet zgorzkniałych, nieznośnych, zatruwających życie sobie samym i hamującym rozwój innych.

Reforma społeczna nie może więc iść w kierunku odebrania kobietom równouprawnienia w pracy, ale w kierunku stwarzania nowych warsztatów pracy dla wszystkich.

W.

## Z Tow. Ziemianek Wlkp.

W dniu Nowego Roku obchodzi Kościół uroczystość Najświętszego Imienia Jezus — i słowa antyfony nieszpór dnia tego, mogą nam być wskaźnikiem w doczesnej pracy naszej, jak i w wędrówce ku wiecznej przystani.

Pomnijmy, że „początkiem mądrości jest bojaźń Pańska" — w trudach wszelkich pamiętajmy, że którykolwiek wzywał Imienia Pańskiego zbawion będzie a starajmy się zawsze „radować w Panu, weselić w Bogu, Jezusie naszym."

Listopadowe zebranie wrzesińskiego Koła Ziemianek pod przewodnictwem p. majorowej Szyfterowej zgromadziło kilkanaście członkiń. Sekretarka zdawała sprawę z „Dożynek" urządzonych na cele charytatywne przez tamtejsze Koło — poczem przewodnicząca odczytała list z podziękowaniem z Tow. „Stella" za opiekę i utrzymanie dzieci podczas kolonji letniej w Wrześni. W miejsce ustępującej przewodniczącej sekcji ogrodniczej wrzesińskiego Koła p. W. Wyganowskiej wybrano p. Czapską z Barda. Powstaje projekt zorganizowania we Wrześni kursu pielęgniarstwa dla pp. Ziemianek. W najbliższej przyszłości założone będzie nowe Kółko Włościanek we Wrześni, na prezeskę którego panie proponują p. Koehlerową z Sokolowa.

Szóste w tym roku zebranie rawickiego Koła Ziemianek odbyło się w Łaszczynie z początkiem grudnia. Przewodnicząca p. pułkownikowa Sczaniecka omawiała pracę instruktorki p. Hulanickiej, która objeżdża Kółka Włościanek w powiecie z wykładami z dziedziny hodowli. Następnie przewodnicząca dzieli się z paniami wspomnieniami z rekolekcyj w Czaczu i obiecuje rozesłać wszystkim członkiniom streszczenie nauk J. E. Ks. Prymasa. W sprawie projektowanego kursu sanitarnego w powiecie — to Lędzie on mógł się odbyć, o ile wpłynie dostateczna ilość zgłoszeń. Po omówieniu różnych spraw sekcji ekonomicznej — panie udały się na zebranie Czyt. dla Kobiet do Rawicza, gdzie p. szambelanowa Potworowska z Goli wygłosiła głęboko ujęty i doskonale opracowany wykład p. t. „Życie wewnętrzne".

Zawiadamiamy nasze członkinie że w styczniu wznowione zostaną w Radjo Poznańskiem nasze tygodniowe środowe pogadanki. Pierwsza audycja odbędzie się w środę, 10 stycznia 1934 r., o godz. 14 minut 10, podczas której Pokłosie Sekcji Organizacyjnej wygłosi p. Wanda Chłapowska z Kopaszewa.

## Mężowie o żonach

Jedno z pism angielskich zwróciło się do szeregu wybitnych osobistości z pytaniem, jaką rolę odegrały żony w ich życiu, prywatnem i publicznem.

Ramsay MacDonald oświadczył, że wszystko zawdzięcza swojej żonie, która nie żyje już od wielu lat. Gdyby nie jej podziwu godna energja, z jaką podtrzymywała go w pierwszym, najcięższym okresie jego karjery, do dziś nieznany nikomu żyłby skromnie w rodzinnej szkockiej wiosce.

Lord Snowden kaleka nieuleczalny, również w gorących słowach wyrażał się o bezgranicznem poświęceniu kobiety, wiernie towarzyszącej mu w jego pracach.

Lloyd George oświadczył że, gdy żenił się, był początkującym adwokatem, który nie miał pieniędzy na sprawienie sobie togi adwokackiej i paru przedmiotów niezbędnych do wykonywania zawodu. Żona jego córka zamożnego rolnika, dzielnie przez szereg lat znosiła wraz z mężem niedostatek.

## Kobiety w służbie rządowej w Szwecji

W 1925 r. wydano w Szwecji prawo, otwierające kobietom narówni z mężczyznami dostęp do wszystkich urzędów służby cywilnej. Działanie tego prawa zostało jednak zniweczone przez rozporządzenie ministerjalne, wykluczające kobiety z uczestnictwa w kursach przygotowawczych specjalnych, co przeszkadza im osiągnąć przygotowanie, wymagane dla zajęcia wyższych stopni służbowych. Rzecz prosta wywołało to masowe protesty. Obecnie nowy minister komunikacji wydał rozporządzenie, otwierające kobietom dostęp do wyższych stanowisk w służbie poczt i telegrafów. Dekret rządowy, który uzyskał już podpis króla, ustanawia poza tem, że kobiety nie będą nadal wykluczane z korzystania z kursów przygotowawczych, organizowanych przez ministerja i że obecnie zdolności i przygotowanie do służby, a nie płeć, decydować będą o przyjmowaniu kandydatów.

„Sukienka dla lalki". Drzeworyt Zofji Małachowskiej - Gerżabkowej, która wystawia obecnie swoje prace graficzne w „Iksie" (Plac Wolności 14a). Patrz dzisiejszy dział Kultury i Sztuki.

# MŁODY NARODOWIEC

## ZWIĄZEK MŁODYCH NARODOWCÓW

### *Z Poznańskiego*

— **Walne zebranie ogniska żeńskiego Z. M. N. w Mogilnie.** W niedzielę 10 grudnia odbyło się w sali Domu Katolickiego w Mogilnie walne zebranie ogniska żeńskiego Z. M. N Zagaiła je w zastępstwie wicekierowniczki sekretarka kol. Regina Kierejewska, witając w serdecznych słowach delegatkę zarządu wojewódzkiego kol. Marję Kruszczankę i oddając równocześnie w jej ręce przewodnictwo. Po krótkiem przemówieniu kol. Kruszczanki, która scharakteryzowała cele pracy kobiet w Z. M. N-ie, przystąpiono do sprawozdań ustępującego zarządu. Kolejno sprawozdanie zdawały prezeska kol. Chudzińska, sekr. Kierejewska i skarbniczka kol. Maciejczakówna. Ze sprawozdań wynikało, że praca w ognisku Z. M. N. żeńskiem stała na wysokim poziomie, o czem świadczą liczne zebrania i udział koleżanek w zjazdach. Ognisko liczy członkiń czynnych 40. Ustępującemu zarządowi udzielono jednogłośnie absolutorjum. Następnie delegatka zarządu wojewódzkiego zaproponowała następujący skład nowego zarządu: prezeska kol. Maciejczakówna Janina, wiceprezeska kol. Kierejewska, sekretarka kol. Rosińska Janina, skarbniczka kol. Przepierska. Propozycję tę przyjęto jednomyślnie. Kandydatki stanowiska przyjęły, przyrzekając poświęcić wszystkie wysiłki dla dobra organizacji i Wielkiej Polski. Do nowo wybranych koleżanek w podniosłych słowach przemówiła delegatka kol. Kruszczanka, apelując o intensywną pracę na niwie narodowej i życząc pomyślnych w tej pracy wyników. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych oraz hasłem „Czuwajcie!" (mich)

— **Zebranie Z. M. N. w Mogilnie.** 19. b. m. odbyło się w lokalu p. Śm'echowskiego zebranie Zw. Młodych Narodowców. ognisk męskiego i żeńskiego. Omawiano sprawę urządzenia opłatka i postanowiono urządzić go 28 b. m. w sali Domu Katolickiego. W dalszym ciągu poruszano sprawy organizacyjne, poczem zakończono zebranie odśpiewaniem hymnu Młodych. Nadmienić należy, że w czasie zebrania dwóch członków „Legjonu Młodych" usiłowało przeszkadzać w obradach, ale otrzymali należytą odprawę.

— **Z życia Zw. Młodych Narodowców w Trzemesznie.** Dnia 17. b. m. odbyło się zebranie ogniska żeńskiego Z. M. N., które zagaiła kol. prezeska. Referat o morzu polskiem wygłosiła kol. Jankowska. W dyskusji zabierali głos kol. Olszewski Wiesław z Poznania, Wolf Leonard i Czwojdak Damazy. O 7 wieczorem odbyło się zebranie ogniska męskiego, na którem referat n. t. „Obecny stan polityczny i gospodarczy w Polsce" wygłosił kol. Olszewski Wiesław. Po załatwieniu spraw ściśle organizacyjnych zebranie zakończył kol. Czwojdak hasłem „Młodzi, czuwajcie!"

— **Młodzi narodowcy w Szamotułach.** Ostatnio odbyło się walne zebranie Z. M. N. w Szamotułach przy udziale około 80 młodych i prezeski ogniska żeńskiego kol. Graszewiczówny, która jest równocześnie członkiem zarządu powiatowego. Zebranie zagaił prezes kol. Kieraj, powołując na przewodniczącego kol. Czesława Sroczyńskiego, do pióra kol. St. Frankego. Z szczegółowych sprawozdań członków zarządu wynika, że ognisko odbyło 12 zebrań, na których wygłoszono 22 referaty, poza tem urządzano wycieczki i brano udział w wszystkich imprezach narodowych. Po udzieleniu absolutorjum ustępującemu zarządowi dokonano wyboru nowych władz w następującym składzie: kol. Czesław Sroczyński — prezes, kol. Graszewicz jun. — wiceprezes, kol. St. Franke — sekretarz, kol. Aleksander Burzyński — zastępca sekretarza, Hęcka — skarbnik. Po wyborze komisji rewizyjnej i sądu honorowego przemówił nowy prezes w mocnych słowach, żądając od młodych karności i punktualności i wnosząc okrzyk na cześć przywódców ruchu narodowego. Odśpiewaniem hymnu Młodych zakończono walne zebranie. sc.

— **Młodzi Narodowcy w Inowrocławiu.** Dnia 8. b. m. odbyło się w sali Sokolni w Inowrocławiu zebranie Związku Młodych Narodowców, które zagaił kol. dr. Leon Znaniecki, poczem udzielił głosu kol. red. Sypniewskiemu. Red. Sypniewski wygłosił obszerny referat o wyborach do samorządów. Na temat mniejszości narodowych w Polsce mówił kol. Banaszkiewicz. Pozatem omówił jeszcze sprawy organizacyjne i bieżące kol. dr. Znaniecki, nadmieniając, że odbywa się czwarty kurs kandydatów, którzy już na następnem zebraniu zostaną uroczyście przyjęci na członków. Hasłem „Młodzi, czuwajcie!" i hymnem Młodych zakończono owocne obrady.

— **Z zebrania Z. M. N. w Wągrówcu.** Dnia 17. ub. m. odbyło się w Starej Strzelnicy zebranie Związku Młodych Narodowców, początkowo pod przewodnictwem wicekierownika kol. Gomólskiego, a następnie redaktora L. Trelli. Treściwy referat na temat wyborów miejskich wygłosił red. Andrzej Trella z Poznania. Następnie transmitowano przemówienie senatora Seydy. Po krótkiej dyskusji omówiono sprawy bieżące, poczem odśpiewaniem hymnu Młodych zebranie zakończono.

— **Miłosławska sekcja żeńska Z. M. N. przy intensywnej pracy.** Zawiązana w październiku rb. sekcja żeńska Z. M. N w Miłosławiu, zatacza swą działalnością coraz szersze kręgi, a szeregi jej rosną z każdem zebraniem. Zainteresowanie wśród młodych koleżanek ideą narodową jest wielkie, świadczy o tem gremjalny ich udział w zebraniach Z. M. N. Ostatnie zebranie, które odbyło się dnia 17. ub. m. w salce Banku Ludowego, zagaiła prezeska kol. Lucyna Brandtówna hasłem „Młodzi czuwajcie", podając równocześnie program zebrania, poczem protokół z ostatniego zebrania odczytała sekretarka kol. Zofja Byttnerówna. Następnie referat organizacyjno-ideowy wygłosiła kol. Marja Majchrzakówna. Prelegentka ostro napiętnowała metody „sanacyjne", stosowane wobec młodego pokolenia Polski, apelując do wszystkich koleżanek, by nie ustępowały w swej pracy ideowej, lecz przeciwnie, wzmogły ją do maximum. Prelegentce za piękny referat złożyła prezeska serdeczne podziękowanie, a koleżanki obdarzyły ją burzą oklasków. W komunikatach omówiona została sprawa wyborów do rady miejskiej, oraz kilka spraw ściśle organizacyjnych. W wolnych głosach wpłynął wniosek, aby zebrania, ze względu na porę zimową, odbywały się wcześniej. Jako ich godzinę ustalono 7-mą wieczorem. Po wyczerpaniu programu zebrania, na zakończenie odśpiewano „Złoty słońca blask dokoła", poczem kol. Brandtówna solwowała zebranie hasłem „Młodzi czuwajcie!"

— **Zebranie Z. M. N. w Sokolnikach (pow. wrzesiński).** W niedzielę 3 grudnia odbyło się zebranie Z. M. N. w sali p. Gibowskiego o godz. 12 w południe. Hasłem „Młodzi czuwajcie" zagaił zebranie, w obecności około 100 osób (w tem około 70 kolegów i 30 koleżanek) prezes kol. Karbowiak. W chwili, kiedy prelegent kol. St. Kubiak z Wrześni rozpoczął swój referat „O duchu narodowym" na salę wkroczyła policja z komendantem Suchockim na czele. Po skontrolowaniu legitymacyj, policjanci opuścili salę, a prelegent mógł już swój referat wypowiedzieć bez przeszkód. Młodzi przyjęli to przemówienie żywemi oklaskami. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych, a o godz. 13,45 sclwował zebranie prezes kol. Karbowiak hasłem „Młodzi czuwajcie!"

— **Zebranie Z. M. N. w Marzeninie (pow. wrzesiński).** W piątek, 8 grudnia odbyło się plenarne zebranie Z. M. N. w Marzeninie, które zagaił o godzinie 12 prezes kol. Kwapiszewski hasłem „Młodzi, czuwajcie!" Na wstępie powitał prezes referenta organizacyjnego kol. Feliksa Kręglewskiego z Wrześni i wszystkich zebranych. Jako punkt drugi nastąpił referat organizacyjny, wygłoszony przez wspomnianego referenta organizacyjnego. Kol. Kręglewski mówił ku zupełnemu zadowoleniu słuchaczy, kilkakrotnie przerywano mu entuzjastycznemi oklaskami. Po referacie wywiązała się żywa dyskusja, w której kol. Kręglewski udzielił najrozmaitszych wyjaśnień. W wolnych głosach poruszone zostały sprawy organizacyjne. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych, poczem kol. prezes solwował zebranie hasłem „Młodzi, czuwajcie!"

### *Z Małopolski*

— **Młodzi narodowcy w Krakowskiem.** W dniu 12. ub. m. odbyło się w woj krakowskiem szereg zebrań, na których przemawiali delegowani przez kier. wojewódzkiego członkowie sekcji Młodych S. N. z Krakowa. I tak na zebraniach w Zalesiu i Jance w pow. krakowskim przemawiał kol. Drobiński, na zebraniu w Ciernichowie (pow. krakowski) koledzy Rymar Stanisław (młody) i Pawlikowski, w Krakuszowicach kol. Franciszek Jelonkiewicz, w Miechowie i Nasiechowicach kol. Grębosz. W Krakowie w lokalu S. N. odbyło się dnia 9 listopada zebranie grupy Młodych N. i Młodzieży Wszechpolskiej, poświęcone ś. p. kol. Wacławskiemu.

## Serca rozgrzał — ruszył duchem

Na łamach czasopisma „Czuwamy" zamieszcza prezes Młodzieży Wszechpolskiej w Poznaniu, kol. Witold Grott, następujące wspomnienie pośmiertne o ś. p. Zygmuncie Plucińskim:

Rozstał się z tym światem i spoczął w ziemi wielkopolskiej tej ziemi prawy syn: Zygmunt Pluciński. Z bólem w sercu żegnała Go wieś, której tyle serdecznej pracy poświęcił, z żalem niemniejszym żegnało Go miasto, w którem tyle zdziałał na polu społecznem.

Trzeba nasamprzód sięgnąć pamięcią do czasów przedwojennych, by odczytać tę chlubną kartę, na której czyny Zmarłego zapisały się chlubnemi zgłoskami. Wszak to czasy największego wysiłku żywiołu pruskiego, który z prastarej ziemi polskiej chciał wymazać wszelki ślad imienia polskiego. Tym czasom na imię: Września i wywłaszczenie!

Jednym z tych niezłomnych bojowników dni onych, którzy naporowi germańskiemu mężnie czoło stawili, był właśnie ś. p. Zygmunt Pluciński. On jako ziemianin zrozumiał, że dwór polski i chata polska muszą podać sobie równie dobrze spracowane dłonie, by w walce tej o ziemię i mowę polską nie ulec nawale. Więc w kółkach rolniczych zjednoczył dwór i chatę do wspólnego wysiłku, a w ukrywanej przed czujnem okiem władz pruskich szkole polskiej dał młodemu pokoleniu możność poznania i umiłowania wiary ojców i dziejów ojczystych.

I ta jedna jedyna karta Jego żywota starczy za tytuł do trwałej, wdzięcznej pamięci potomności!

Dobre ziarno zasiano w młode serca, skoro w roku 1919 ta najsrożej gnębiona Wielkopolska przez noc niejako wystawiła armję, która, budząc podziw swoich i obcych, usunęła najeźdźcę z ziemi polskiej. Zmarły stanął w szeregach tej armji i u boku generała Dowbór-Muśnickiego, jako jego adjutant, spełnił Swą powinność żołnierską.

Po wojnie wrócił ś. p. Pluciński do Swego pługa, do Swej pracy na roli. Równocześnie jednak pracował w wielu organizacjach społecznych w Poznaniu. Wymienimy tu tylko Sokół i Obóz Wielkiej Polski, a zbyteczną rzeczą będzie dodawać, że zmarłemu nie o zaszczyty i orderv chodziło, lecz że się troszczył o lepszą przyszłość Polski.

Przeciwności nie zmogły ś. p Zygmunta Plucińskiego, bo w twardej szkole zaprawiło Go życie. Nawet w tych ostatnich dniach żywota Swego okazał, że duch Jego panuje nad schorzałem ciałem. Końca swych doczesnych dni cierpień oczekiwał z tą pogodą ducha, którą daje jedynie święta wiara katolicka. Z pogodą zamknął Swe rachunki życiowe... „i pomarł w Swej łaski Pańskiej godzinie".

Odszedł i osierocił nas Młodych, których do pracy narodowej rozgrzewał. Więc uczcijmy Jego pamięć ślubując, że z przykazań Jego nie zatracimy ani źdźbła.

Żegnamy Go okrzykiem: Czuwamy!

WITOLD GROTT.

## Z przemówienia ś. p. Zygmunta Plucińskiego

**b. oboźnego Dzielnicy Zachodniej O. W. P. na zjeździe kierowników Młodych O. W. P. w Gdyni, dnia 3 maja 1930 roku**

„Rozpatrując z lotu ptaka dzieje naszego narodu, dochodzimy do wniosku, że ilekroć odsuwano Polskę od morza, tylekroć zatracała swą siłę mocarstwową. Idea wszechpolska wysunęła na czoło swego programu odzyskanie niepodległości opartej na wolnym dostępie do Bałtyku. Wielki program zrodził wielki czyn — odzyskaliśmy byt niepodległy.

„Nie wolno nam dziś zaprzepaścić skutków mozolnych wysiłków całego pokolenia. Bez dostępu do morza, bez ziem zachodnich, rdzenia i kolebki państwa naszego, niema silnej Polski Młode pokolenie zdaje sobie z tego sprawę, stąd doniosłość tego żywiołowego ruchu. Jego rozrost rokuje mu wielką i decydującą rolę w państwie polskiem".

Czytajcie i prenumerujcie
„AWANGARDĘ"
Rocznie tylko 5 zł, półrocznie
2 zł 50. Konto P. K. O. 203.851

## Piśmiennictwo polskie na Mazurach i jego braki

(Od wł. koresp. „Kurjera Pozn.")

Olsztyn, w grudniu.

Piśmiennictwo polskie na Mazurach w Prusach Wschodnich rozwinęło się pod znakiem tendencyj wyznaniowych. Pismo gotyckie (niesłusznie tak nazwane!) czyli szwabacha znalazło zastosowanie na całym terenie. Szwabacha była też między innemi tym czynnikiem znamiennym, który dzielił ludność polską Prus Wschodnich niejako na dwa obozy, protestancki i katolicki — obozy do niedawna ścierające się ze sobą na tle wyznaniowych przekonań. Ślady tej nienawiści spotykamy nietylko w folklorze. Wiedzą o niej owszem ludzie starzy. Jeszcze dziś na Warmji żywy jest zwyczaj naśladowania kobiet mazurskich, opowiadających, jaki to djabeł siedział w katolickich modlitewnikach, drukowanych nie szwabachą, lecz łacinką! Dziś oczywiście stosunki znacznie się polepszyły. Na ich złagodzenie wpłynęła niewątpliwie polska akcja uświadamiająca (wspólna lista kandydatów przy wyborach), która zwłaszcza w pierwszych latach powojennych łagodziła z powodzeniem przeciwieństwa.

W początkach piśmiennictwa mazurskiego mamy do czynienia z piśmiennictwem wyłącznie religijnem. Na pierwszem miejscu należy wymienić wydaną w Gdańsku w roku 1582, biblję, opartą na egzemplarzu, wydanym przez ks. Radziwiłła w Brześciu. W roku 1552 wydaje kaznodzieja polski w Królewcu, Seklucjan, Nowy Testament w języku polskim. W roku 1556 wychodzi z druku, wydana przez tegoż Seklucjana, postyla polska. — Wreszcie trzy lata później jego śpiewnik, który został włączony do kancjonału Ortaniusa. Z postyl polskich na uwagę zasługują jedna Hieronima Małeckiego, dziekana w Ełku, wydana w roku 1574, druga Grzegorza Żarnowskiego (z roku 1558), która jeszcze w roku 1864 została ponownie wydana przez F. Haasego w Cieszynie. Najsławniejszą jednak była postyla Dąbrowskiego, która jeszcze dziś jest na Mazurach używana. Autor jej, superintendent Samuel Dąbrowski, umarł w Wilnie w r. 1625.

Trzeba wiedzieć, że wszystkie te książki rozeszły się po terenie mazurskim w tysiącach egzemplarzy. Religja protestancka, domagająca się od jej wyznawców ciągłego kontaktu z pismem św. i kancjonałem, przyczyniła się walnie do rozpowszechnienia polskich druków. Pośrednio miało to znaczny wpływ na wykształcenie Mazura. Mieszkaniec krainy tysiąca jezior, jeżeli był człowiekiem normalnym, napewno umiał czytać i choć trochę po polsku pisać.

Obok piśmiennictwa kościelnego istnieje i rozwija się na Mazurach piśmiennictwo publicystyczne. Gazety polskie, drukowane szwabachą, wychodzą w rozmaitych miastach mazurskich i niemazurskich, jak w Szczytnie, Jansborku, Królewcu, Olsztynie. Abonują Mazurzy pisma także z dalszych stron, np. „Nowiny Górno-Śląskie", drukowane we Wrocławiu dla ludu ewangelickiego Śląska Cieszyńskiego. Ostatniemi pismami mazurskiemi są „Mazur", drukowany w Szczytnie, który po przegranej plebiscytowej przestaje wychodzić, „Mazurski Przyjaciel Ludu" i „Mazur" olsztyński (drukowany w Olsztynie). Ostatnie pismo ucierpiało znacznie wskutek tego, że listonosze nie dostarczają abonentom egzemplarzy.

Brak prawie zupełnie książek popularnych, przystępnych, przy pomocy których Mazur mógłby odświeżyć i rozwijać język polski. Najgłówniejszą przeszkodę stanowi okoliczność, że Mazur czyta tylko książki drukowane alfabetem gotyckim, których jest tak mało, że trudno choćby częściowo zaspokoić potrzeby ludności. Jedyną książką, która rozeszła się po terenie dość gęsto, to „Krzyżacy" Sienkiewicza, wydani w Olsztynie, w roku 1928. Ale tego jest zamało. Trzeba dać Mazurowi książki, któreby nawiązywały do zwyczajów i kultury jego przodków. Trzeba stworzyć dla niego specjalną literaturę, inaczej on się zgermanizuje.

BALTICUS.

Nie używajmy zagranicznych wód mineralnych, mając równie dobre w Polsce!
WODA GORZKA MORSZYŃSKA
jest niezastąpionym lekiem w schorzeniach żołądka, jelit i wątroby. — Sprzedaż w aptekach i drogerjach. ng 6945

KINA
APOLLO
METROPOLIS

A WIĘC W NIEDZIELĘ 31 GRUDNIA rb.
WSPANIAŁA PREMJERA
aktualnego filmu polskiego, który stanowi przełom w życiu i sztuce filmowej

WYROK ŻYCIA

fascynujący dramat według scenarjusza autorki głośnej
„SPRAWY MONIKI"
ZOFJI MOROZOWICZ-SZCZEPKOWSKIEJ

W ROLACH GŁÓWNYCH:
JADZIA ANDRZEJEWSKA
IRENA EICHLERÓWNA
DOBIESŁAW DAMIĘCKI

nr 7 407

Jan Moschos Eukratas
(578 — 602)

# Lew św. Gerasyma. Z „Łąki"

O jaką milę rzymską od świętej rzeki Jordanu znajduje się pustelnia, zwana imieniem świętego opata Gerasyma. Gdyśmy tam zawitali, ojcowie, siedzący w onej pustelni, opowiadali o rzeczonym świętym, iż pewnego razu, przechadzając się samopas po brzegu świętego Jordanu, napotkał lwa, żałośliwie ryczącego. Przyczyną ryku był cierń, który wbił się w stopę zwierzęcia, tak iż spuchła i nabrzmiała ropą. Gdy więc lew obaczył starca, podszedł ku niemu i jął pokazywać mu stopę, okaleczoną owym cierniem, jakoby uskarżając się i prosząc odeń posługi. Starzec, widząc go w takiej niedoli, usiadł przy nim, przeciął wrzód, z pieczołowitością wyjął cierń, poczem, przemywszy ranę i przewiązawszy nogę płótnem, puścił lwa wolno. Jednakże lew, doznawszy tej przysługi, nie odstąpił od starca, lecz jako posłuszny uczeń towarzyszył mu wszędzie, gdziekolwiek ten się ruszył, tak iż dziwować się począł staruszek onej wdzięczności zwierzęcia. Odtąd już starzec żywił lwa, rzucając mu chleb oraz bób prażony.

Miał zaś on klasztór osła, wożącego wodę dla użytku żyjących tam starców. Pijali bowiem wodę ze świętego Jordanu, oddalonego od pustelni o całą milę. Mieli przeto ojcowie zwyczaj powierzać osła opiece lwa, aby go pilnował, pasącego się nad brzegami świętego Jordanu. Pewnego tedy razu osieł, pasący się pod okiem lwa, odszedł od niego na niewielką odległość. W sam raz naonczas przejeżdżali wielbłądnicy z Arabji: ci, spostrzegłszy osła, porwali go i uciekli do swego kraju. Lew, widząc stratę osła, ugryziony i zawstydzony przybył do pustelni, do opata Gerasyma. Opat mniemał, iż lew zjadł osła, przeto rzecze do niego: — Gdzież osieł?

Lew zasię, jakoby człowiek, stał w milczeniu, zwiesiwszy łeb ku ziemi. Tedy rzekł doń starzec: — Zjadłeś go? Chwała Bogu! To, co dotychczas robił osieł, będziesz ty robił od jutra w jego zastępstwie!

Odtąd więc lew na rozkaz opata dźwigał ładunek, mieszczący cztery stągwie, i woził wodę.

Pewnego razu przybył żołnierz, by zanosić modły do starca; ujrzawszy lwa, wożącego wodę, i dowiedziawszy się o przyczynie, ulitował się nad zwierzęciem. Wysypawszy tedy trzy sztuki monety, wręczył je zakonnikom, by zakupili osła do wożenia wody i zwolnili lwa od tej powinności. W jakiś czas po uwolnieniu lwa wielbłądnik, który był uprowadził osła, pojechał znowu do świętego miasta na zakup zboża i wziął osła z sobą; przebywszy święty Jordan, dziwnym trafem natknął się na onego lwa. Obaczywszy go, pognał czemprędzej wielbłądy i uciekł. Lew zasię, poznawszy osła, przyskoczył ku niemu i zwyczajem swoim, pokazawszy mu zęby, poprowadził z sobą i osła i trzy wielbłądy; porykując z radości, iż odnalazł osła, którego był stracił, przybył do staruszka. Przekonał się tedy święty Gerasym, iż lew niesłusznie był oskarżon. Nadał onemu lwu imię Jordan i żył z nim nieodłącznie przez lat pięćdziesiąt.

Kiedy zaś do Pana odszedł opat Gerasym i był przez ojców pogrzebion, jakoś zrządzeniem Bożem lew nie znajdował się w pustyni; przyszedł jednakże po niedługim czasie i jął szukać staruszka. Uczeń zaś Gerasyma i opat Sabbatios, obaczywszy go, rzekli doń: — Jordanie, nasz zwierzchnik opuścił nas, sieroty, i odszedł do Pana; ale chodź-no tu do nas i pożyw się.

Wszelakoż lew nie chciał jeść, tylko wciąż rozglądał się na wszystkie strony, by obaczyć swego pana, rycząc głośno i niepokojąc się swem opuszczeniem. Widząc to, opat Sabbatios i inni ojcowie zaczęli głaskać go po grzbiecie, mówiąc: — Odszedł nasz zwierzchnik do Pana i ostawił nas...

Te ich przemowy nie zdołały stłumić jego wrzasków i jęków boleści; im więcej starali się go ugłaskać i ból jego uśmierzyć, tem głośniej ów ryczał i coraz to większym krzykiem wzmagał ich żałość, okazując i głosem i oczyma zmartwienie, jakiego doznawał wskutek nieobecności swego pana. Wówczas rzek opat Sabbatios: — Skoro nam nie wierzysz, tedy pójdź ze mną, a pokażę ci miejsce, gdzie leży pogrzebion nasz staruszek.

I wziąwszy go, zaprowadził tam, gdzie byli pochowali świętego Grasyma: było to miejsce o jakie pół mili od kościoła. Opat Sabbatios, stanąwszy nad mogiłą opata Gerasyma, rzecze do lwa: — Oto tu spoczywa nasz zwierzchnik.

To rzekłszy, ukląkł przy mogile... Gdy tedy ujrzał lew, jakie spotkało go nieszczęście, pochylił nagle łeb ku ziemi i, ryknąwszy smętnie poraz ostatni, zmarł po chwili na grobie swego pana.

To stało się nie dlatego, że Bóg pragnie wsławić tych, którzy go sławią, nietylko za ich życia, ale i po śmierci, i wskazać, jak uległe były zwierzęta Adamowi, zanim ów złamał przepis Boski i utracił rajskie rozkosze.

Przełożył z greckiego
JÓZEF BIRKENMAJER.

## Proroctwa, które się spełniają

Niczego chyba więcej ludzie nie pragną, jak dowiedzieć się, jaki los czeka ich w przyszłości. Dar jasnowidzenia właściwy jest niektórym wrażliwym osobom, które nawet same nie uświadamiają sobie swej właściwości i nie potrafią sobie wytłumaczyć, dlaczego w postaci wizji objawiają im się rzeczy przyszłe. Aczkolwiek istota jasnowidzenia jest niezbadana, istnienie tego daru duszy ludzkiej nie ulega już wątpliwości, istnieje bowiem już dzisiaj szereg stwierdzonych wypadków, w których przepowiedzenie ważnych wydarzeń nie może być kwestjonowane. Tak. np. wybuch wojny światowej przepowiedziany został przez dwóch Francuzów już w roku 1909, a więc w czasie, kiedy jeszcze nic na nią nie wskazywało. Uwierzytelnione akta tego proroctwa złożone są w archiwum Instytutu spirytystycznego (Maison de Spiritis) przy ulicy Kopernika w Paryżu. Natomiast niema w sławnym horoskopie, jaki wydał najsławniejszy astrolog angielski Seraphiel w roku 1912 cesarzowi Wilhelmowi II, najmniejszej wzmianki o bliskiej tragedji światowej.

Istotnie przepowiednie są możliwe. Są natomiast wielką rzadkością. Istnieją jednakże prognozy, których spełnianie z góry jest pewne. Każda gałąź wiedzy, operująca matematyką, posiada do pewnego stopnia ten dar przepowiadania. Do jakiego stopnia matematyk stać się może prorokiem, dowodzi poglądowo wynaleziony przez Anglika Galtona sławny aparat, t. zw. płyta Galtona. Lekko pochylona tablica z drzewa jest najeżona licznemi gwoździami. Skoro się puści kulkę stalową z górnego brzegu ku dołowi, obierze ona sobie między gwoździami zygzakowatą drogę w nieokreślonym kierunku, i nie podobna przepowiedzieć, w którem z 40 korytek u dołu wyląduje. Jeżeli atoli zamiast jednej kuleczki puści się przez las gwoździ kilka ich set, matematyk staje się prorokiem. Przepowie on nam, że kulki rozdzielą się między korytkami w ten sposób, że masa ich utworzy słup, którego górne zakończenie przybierze kształt wyraźnie dzwonowaty. Powtórzony setki razy eksperyment ten zakończy się zawsze jednakowo; kuleczki za każdym razem uformują się w stos, o linji, zakreślonej zgóry przez matematyka. Klucz do tej przepowiedni mieści się w rachubie prawdopodobieństwa. Drogi poszczególnej kulki matematyk nie zna, lecz odnośnie do zachowania się pewnej masy kulek poucza go rachuba prawdopodobieństwa, podobnie jak w obliczeniach instytucyj ubezpieczeniowych.

Także chemik potrafi przepowiedzieć rzeczy przyszłe. Uczony rosyjski Mendelejew przed 60 laty sporządził w sposób niesłychanie pomysłowy rodowód pierwiastków, w którego tarczy wówczas było jeszcze mnóstwo białych pól. Pola te przeznaczone były dla nieodkrytych jeszcze pierwiastków, które Mendelejew na mocy pewnych danych pokrewieństwa z sąsiedniemi pierwiastkami potrafił nawet opisać. W cztery lata później pewien Francuz odkrył pierwiastek gallium, Szwed scandium, Niemiec germanium, i tak dalej, aż do skompletowania tabeli Mendelejewa.

Zdumiewający dar przepowiadania posiada także astronomja. Niema pewniejszej przepowiedni, jak twierdzenie, że w roku 1986 pojawi się na nowo na firmamencie osławiona kometa Halleya, albo, że w roku 1999 nastąpi wielkie zaćmienie słońca, wreszcie, że planeta Mars w roku 2004 znajdzie się wyjątkowo blisko naszej ziemi. Dla obliczeń astronomicznych dziesiątki tysięcy lat znaczą tyle co jeden dzień. W ten sposób astronom potrafi przepowiedzieć, że t. zw. gwiazda Bernarda, dzisiaj jeszcze niepokaźny gość na firmamencie niebieskim, w XVII tysiącleciu bliżej i jaśniej świecić będzie dla ziemi niż dzisiaj Syrjusz. Te wyliczenia nie są bynajmniej blagą naukową, ponieważ już posiadamy liczne dowody na to, że inne przepowiednie astronomiczne całkowicie się spełniły. Francuz Leverrier wyliczył istnienie planety Neptuna i przepowiedział jego odkrycie, którego też niebawem dokonał Galle. Amerykanin Lewell przepowiedział w roku 1917, że istnieje jeszcze jedna nieznana planeta. W roku 1930 istotnie też pewien fotograf amerykański odkrył tę planetę, a była nią Pluto. WiP

## Wartość człowieka

Jakie wartości tkwią w człowieku, o tem dowiadujemy się zwykle dopiero w związku z jakimś nieszczęśliwym wypadkiem, którego ktoś padł ofiarą. I tak: za utratę nogi, pewien sportowiec angielski w tych dniach otrzymał odszkodowanie w kwocie 90 tysięcy złotych.

Nie wszystkim wiadomo, że każda ważniejsza część ciała ludzkiego ma ustaloną sądową „cenę" i jak niedawno zaznaczył któryś z sędziów londyńskich, dla towarzystwa autobusowego jest pod względem finansowym w pewnych okolicznościach znacznie korzystniej przejechać człowieka na śmierć, aniżeli go ciężko okaleczyć. W pierwszym bowiem wypadku sprawca nieszczęścia płaci najwyżej jakieś 25—30 tysięcy odszkodowania, gdy w drugim, zmuszony jest utrzymywać inwalidę pozbawionego możności zarobkowania przez całe życie, płacąc mu dożywocie w sumie około 80 złotych tygodniowo.

Pewien 65-letni starzec, który przy zderzeniu samochodów utracił nogę, otrzymał 40 tysięcy złotych wynagrodzenia, zaś pasażerowi, który w katastrofie kolejowej postradał obie ręce, przyznano poważną kwotę ćwierć miljona złotych. W związku z innym wypadkiem kolejowym, jednej z ofiar za utratę wzroku przysądzono odszkodowanie w sumie 300 tysięcy złotych. Oficjalne to „oszacowanie" wzroku, dało pohop do licznych komentarzy w prasie angielskiej ,przyczem zwracano uwagę na fakt, że profesor Huxley, który jako pierwszy ubezpieczył swój wzrok od utraty, wartość pieniężną zmysłu tego określił znacznie niżej, bo kwotą 180 tysięcy.

Jako rzecz charakterystyczną należy tutaj przytoczyć, że trybunały angielskie przysądzają dość znaczne odszkodowania za utratę „dobrego wyglądu". U pewnego młodego człowieka, rzekomo skutkiem nieszczęśliwego wypadku, nastąpiło skrzywienie karku tak, że głowa skłaniała się ku lewemu ramieni. W rezultacie kilkakrotnych rozpraw sądowych, przyznano mu tytułem odszkodowania za „zmniejszenie powabu młodzieńczego" sumę 60 tysięcy złotych. Kiedy po upływie pewnego czasu, adwokat spotkał młodzieńca przypadkowo na ulicy, były klient jego trzymał głowę w zupełnie normalnem położeniu.

— A to co? — zawołał zdumiony prawnik.

— Tak, panie mecenasie, odparł tamten, przymrużając zlekka oko — uzyskanie odszkodowania miało wręcz cudowny skutek.

Ciekawy proces toczył się niedawno temu przed sądem w Genewie. Jako powód występował ojciec młodej dziewczyny, której twarz zeszpeciło ukąszenie psa. Aczkolwiek zastępca prawny pozwanego usiłował przekonać sędziów, że o zeszpeceniu dziewczyny nie może być mowy, że przeciwnie-, blizna na twarzy wkrótce zmieni się w ponętny „dołeczek", dodając nowego uroku panience, trybunał był odmiennego zdania, zasądzając pozwanego na zapłacenie 300 złotych za zabiegi lekarskie, 1.600 zł za doznany ból i 20.000 zł za „zmniejszenie widoków matrymonjalnych". Kr.

## Z dziedziny mody
## Sztuka ubierania się

Wielki Baudelaire, który prócz tego, że był niedoścignionym poetą, uchodził jeszcze za wytwornego eleganta, zwykł był mawiać: „Prawdziwy artysta nie ośmieli się nigdy oddzielić kobiety od jej akcesorjów zewnętrznych". W rzeczy samej, który to mężczyzna, najmniej nawet próżny, oprze się urokowi wytwornie ubranej i czarująco uśmiechniętej kobiety? Faktem jest niezaprzeczonym, że nic nie gra w życiu kobiety tak ważnej i decydującej roli, jak jej tualeta. Dobrze i celowo pomyślany strój może uczynić ponętną najbrzydszą nawet kobietę, podczas gdy źle ubrana piękna kobieta może się wywrzeć mniej pociągającą. Przy lepszej konjunkturze gospodarczej obowiązkiem społecznym obywateli winna być dbałość o pociągający oko strój.

Tymczasem smutek panuje na świecie. Deszcz ogołocił czarne, nagie gałęzie z ostatnich liści. Weszliśmy w okres ponurych miesięcy zimowych. Słońca i dnia, jak na lekarstwo. Długa, niekończąca się noc. Stroje kobiet, stały się jakgdyby pendant do tego mroku: ciemne i ponure. Czerń dominuje. Obok niej trwożliwie migoce szary kolor, gdzieniegdzie szaro-fiołkowy, „prunelle" i oliwkowy. Kolory szczere i żywe stanowią jedynie plamy ornamentacyjne i bardziej służą celom dekoracyjnym, niż logice.

Na szczęście mamy jeszcze przed sobą śniegi i zimowe sporty. Tu ustaje wszelki lęk przed pstrokacizną. Nic nie jest zbyt barwne na tle śniegu. Do fiołkowej kamizelki Georges poleca beige knickers'y i pomarańczowy szal; Olga Rosen — żółty trykotowy płaszcz podbijany zielonym jedwabiem — przyczem czapka, szal i rękawiczki pod kolor podszewki jedwabnej; w kolekcji Vera Sorea do szaro-czerwonej kamizelki — szare spodnie, rękawice i czapka. Ale ta bachanalja barw nie razi nikogo. Śnieg iskrzący się na słońcu jest stokroć bardziej kolorowy.

Rewolucji i to prawdziwej uległa fryzura pani. Wobec tego, że suknie zakończone są kołnierzykami, włosy pani zwinęły się w loki i uniosły ponad szyję. Mistrz Antoine odsłonił kark i czoło i nawet uszy zostawił nieprzykryte. Sciaparelli okrył głowę lokami, rzuciwszy na czoło kilka figlarnych skrętów.

Ujrzymy w tym sezonie dużo kosztownych broszek i agrafek we włosach. Kapelusze będą z lamy, piór, płaskiego futra, antylopy i filcu. Fasony i przybrania — do uznania modylstki i według gustu pani, albowiem nosi się absolutnie wszystko, co jest ładne i w czem jest do twarzy. Tegoroczne perfumy nazywają się „Présence" — Houbigant'a; „Vers troi" — Worth'a; Jean Patou wypuścił kolekcję zapachów, wśród których wyróżniają się subtelnością „Moment suprême", „Le Siene" i gamę „Coctaili". Jednym z najbardziej luksusowych upominków na gwiazdkę jest szkatułka z różanego drzewa, zawierająca 3 duże i tyleż małych flakonów. Maleńka, wydana jak najwykwintniejszy tomik poezji, książeczka podająca szereg recept na rozmaite coctaile zapachów. Całość kosztuje na nasze pieniądze — coś około tysiąca złotych. Céline.

**Z rewolty hiszpańskiej**

Dyrektor poczty w Kordobie wolał na wszelki wypadek otoczyć się strażą, któraby go ochroniła przed rebeljantami.

# Kara śmierci za... niebieski kolor

Granatowy kolor naszego garnituru, niebieski odcień swetra i takaż barwa wszelkich materjałów, z których zrobione jest nasze odzienie, z pewnością nie wzbudziły w nikim głębszego zastanowienia. Tymczasem mało jest z pewnością ludzi, którzy wiedzą, że właśnie z tym niebieskim kolorem związany jest rozwój kultury w Europie na przestrzeni wielu wieków, że przez dwieście lat toczyły się o ten kolor spory i kłótnie dyplomatyczne, połączone ze ścinaniem głów „winnych" i masowemi prześladowaniami.

Śmiało można powiedzieć, że żadna z farb używanych w nowoczesnym przemyśle włókienniczym nie posiada tak romantycznej karty w historji kultury. Niebieska farba nazywa się popularnie „indygo" i pochodzi z Indyj. To jest rzeczą ogólnie znaną. W jaki sposób „indygo" dostało się do nas i co było przed jej sprowadzeniem?

Na przestrzeni czterech wieków, a więc od 12 do 16 wieku najpopularniejszą rośliną w Europie był urzet. Dziś niewielka ta roślina jest prawie nikomu nie znana. W czasach średniowiecznych były zasiane nią wielkie przestrzenie we Włoszech, Hiszpanji, Normandji i w Niemczech. Uprawa pszenicy i wszelkich innych zbóż zeszła wówczas na drugi plan, albowiem urzet przynosił nieprawdopodobne zyski. Szczególnie w Niemczech zrozumiało mieszczaństwo znaczenie tej rośliny i skupywało ją masami. Z urzetu produkowano bowiem niebieską farbę, którą można było zamieniać na barwnik czarny bronzowy i zielony, służący do farbowania tkanin. Wszelkie tkaniny kolorowe z tych czasów były farbowane właśnie zapomocą niebieskiej farby z urzetu.

O nieprawdopodobnych dochodach płynących z uprawy tej rośliny świadczy fakt, że niektóre wsie w Turyngji zbierały od 12 do 16 tysięcy talarów rocznego dochodu. Wielki kupiec z Turyngji, Stotternheim zakupywał urzetu odrazu za setki tysięcy talarów. Szereg innych wielkich miast, jak Lubecka, Moguncja, Erfurt i inne bogaciły się również jedynie na tej roślinie.

Wreszcie nadszedł rok 1488. Bartłomiej Diaz odkrył wówczas drogę wokół Afryki do Indyj i z pierwszej podróży przywiózł indygo. Farba ta była już wprawdzie znana Egipcjanom, ale sprowadzanie jej z Indyj drogą lądową do Europy nie opłacało się. Przywieziona przez Diaza farba okazała się wkrótce o wiele lepsza od błękitu produkowanego z urzetu. Funt indyga zastępował 12 funtów urzetu.

W roku 1516 przybył do Europy pierwszy transport tej farby. I wówczas rozpętała się prawdziwa burza. Zainteresowane sfery producentów i kupców wszczęły starania na drodze dyplomatycznej, starając się uniemożliwić dowóz tego artykułu do Europy. Na skutek usilnych starań dowóz indyga do Francji i Niemiec został w roku 1598 zakazany. Gdy farbiarze nie stosowali się do zarządzeń władz, ustanowiono karę śmierci dla farbiarzy, używających indyga.

W Norymberdze musieli wszyscy członkowie cechu farbiarskiego składać rok rocznie przysięgę w kościele, że nie będą się posługiwali indygiem. Indygo zostało uznane za „djabelski proszek". Wszelkie ograniczenia nie mogły jednak postawić tamy zwycięskiemu pochodowi indyga. W roku 1737 zostały zniesione wszelkie ograniczenia.

Czy na tem kończy się romantyka tej farby? Nie, ciągnie się ona aż do końca ubiegłego stulecia. W roku 1800 wyznaczył Napoleon miljon franków za wynalezienie sztucznego indyga. Bonaparte został wówczas wyśmiany przez wszystkich chemików. Uważano spreparowanie indyga w laboratorjum za rzecz wręcz niemożliwą. Odkrycia tego dokonał jednak chemik niemiecki Bayer.

Sztuczne indygo okazało się piękniejsze od indyga prawdziwego i od urzetu.

Z najnowszej mody paryskiej. Elegancka suknja wieczorowa z czarnego aksamitu; rękawy koronkowe; oryginalny brzeg sukni wycięty w ząb. (Model Gerson.)

## Sędzia, lama i śmierć

Naokoło tajemniczego wypadku samobójstwa, które popełnił znany sędzia londyński, Mac Cardie, krążą w Londynie najfantastyczniejsze pogłoski. Mac Cardie należał do grona najwybitniejszych prawników angielskich i cieszył się ogromną popularnością w wyższych sferach londyńskiej „society". To też fakt, iż ten zrównoważony, opanowany człowiek, nie pierwszej już młodości zastrzelił się ze starego zardzewiałego rewolweru w zakładzie dla nerwowo chorych, gdzie przebywał ostatnio na kuracji, wywołał potężne wrażenie w pewnych kołach stolicy.

Motywy, które mogły spowodować czyn sędziego, pozostawały we mgle tajemnicy. Nie mając nic konkretnego do przeżuwania, opinja londyńska poczęła snuć na ten temat legendy: a to Mac Cardie popełnił jakoby jakieś czyny wbrew moralności i z obawy przed konsekwencjami odebrał sobie życie, a to przyczyną miały być kłopoty jakoby materjalne i t. d.

Z sensacyjnem oświadczeniem natomiast wystąpił teraz lekarz naczelny zakładu, w którym leczył się i odebrał sobie życie Mac Cardie. Doktór Canon ogłosił nawet broszurkę p. t. „The invisible influence" (niewidzialny wpływ), w której, opierając się na pewnych, objektywnych danych, wyjaśnia przyczyny i okoliczności, jakie spowodowały targnięcie się Mac Cardie na własne życie.

Otóż, jak pisze dr Canon, Mac Cardie podróżował przed laty po Indjach i Tybecie, przyczem zwi[illegible] klasztory lamów, do którego dostęp dla Europejczyków jest bardzo trudny. W trakcie swego pobytu i wędrówek po klasztorach lamaickich spotkał się ów sędzia z człowiekiem, o którym nie wiedział, że cieszy się sławą największego w Indjach i Tybecie czarodzieja i fakira. W toku rozmowy między nimi doszło do gwałtownej i ostrej kłótni. Wkońcu fakir rzucił klątwę na Anglika: „W siódmą rocznicę dzisiejszego dnia — umrzesz, ze starej broni odbierzesz sobie życie na mój rozkaz, hańba otoczy twój czyn, gdyż nikt nie będzie wiedział, że giniesz nie z własnej woli, lecz z mej niewidzialnej dłoni".

Sędzia opuścił klasztor i wrócił do ojczyzny. Siedem lat upłynęło i fatalna data przypadła właśnie w tym dniu, w którym Mac Cardie odebrał sobie życie. W ostatnich tygodniach przed zamachem skarżył się on często na jakąś zjawę, która go prześladuje po nocach ma „ciemne oczy", które wpatrują się weń groźnie i budzą go ze snu. Dr. Canon próbował rozproszyć sny i obawy zapomocą hipnozy, ale bez skutku. Oczy zjawy, oczywista oczy lamy tybetańskiego, wpędziły Mac Cardiego w objęcia śmierci.

Tyle dr Canon o wydarzeniu, które poza swoją treścią sensacyjną ma jeszcze i wymowę zjawiska natury telepatycznej, domagającego się komentarzy naukowych i objektywnych.

M. K.

Straszliwa katastrofa kolejowa pod Paryżem wstrząsnęła całym światem. Na zdjęciu widzimy jednego z lżej rannych pasażerów nieszczęsnego ekspressu, który wśród gruzów poszukuje swego mienia.

## Centralna kuchnia światowa

Nowy Jork, olbrzymi kocioł narodów, przesiąknięty jest, szczególnie w okresie świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku, wonią potraw polskich, francuskich, greckich, włoskich, rosyjskich, indyjskich, syryjskich, skandynawskich i wielu innych. W Nowym Jorku mieszka więcej Włochów, niż w Rzymie, dlatego też restauracja i kuchnia włoska zachowały ten swój wybitnie rodzinny charakter. Można tam znaleźć wszystko, co stanowi specjalność kuchni włoskiej: gęste jarzynowe zupy, z tartym serem, makaron z sosem pomidorowym itd. Znajduje się też w Nowym Jorku sporo francuskich restauracyj, pomimo że większość z nich została zlikwidowana wskutek panującej do niedawna prohibicji. Najważniejszą bowiem zaletą francuskich kuchni było tanie, a dobre wino. Pozostała obecnie pewna liczba jadłodajni, w których otrzymać można potrawy przyrządzone na sposób francuski.

Słynny ongiś przebojowy film pt. „Dr. Mabuze", który święcił triumfy na ekranach całego świata, doczekał się obecnie drugiej części, zatytułowanej „Testament doktora Mabuze". W roli głównej występuje znakomity aktor francuski Bourdelle. Premjera filmu odbędzie się dzisiaj w „Słońcu".

Restauracje rosyjskie zdobyły sobie miejsce w Nowym Jorku dopiero po wojnie. Jak wszędzie, tak i tam, założycielami tych jadłodajni byli zrujnowani przez rewolucję arystokraci rosyjscy. Stanowiska kucharzy, kelnerów, muzyków i tancerzy objęli również członkowie arystokratycznych rodów rosyjskich. Przez dłuższy czas cieszyły się te zakłady gastronomiczne dużą popularnością i frekwencją. Były one owiane nimbem mistycznych opowieści o usłudze, składającej się jakoby wyłącznie z rosyjskich księżniczek, generałów i oficerów. Z czasem przyzwyczajono się do nich, tak, jak i do słynnego barszczu.

Największą atrakcją restauracyj chińskich jest ich niebywała taniość. Warto podziwiać zręczność, z jaką chiński kucharz przygotowuje swoje „Chow mein" albo „Chop fucy". Pomimo, że wspomniane potrawy są absolutnie w Chinach nieznane, sposób ich przyrządzania, dostosowany do gustu Amerykanów ma już swoją tradycję. W ostatnich czasach powstały liczne jadłodajnie japońskie. Nie przypominają one w niczem restauracyj chińskich, i posiadają swoisty urok, polegający na tem, że każda potrawa sporządzona zostaje na stole, w obecności gościa. Na każdym stole stoi głęboka patelnia nad palnikiem gazu. W naczyniu tem sporządza się na oczach konsumenta każdą żądaną przezeń potrawę.

Dość liczne są restauracje polskie i niemieckie.

S. F.

### Intratne oszustwo gastronomiczne

Na nowy, oryginalny i opłacający się sposób oszustwa wpadła policja nowojorska, aresztując przypadkowo niejakiego Johna Mullera. Miał on zawsze przy sobie w kieszeni pewną ilość nieżywych myszek i tak zaopatrzony uczęszczał do najbardziej luksusowych restauracyj. Przy rozpoczęciu spożywania posiłku, był na tyle zręczny, że wkładał do zupy lub rosołu podanego mu do stołu, jedną ze swych martwych myszek. Podnosił potem oczywiście wielki hałas i protest wobec niesłychanego zaniedbania lokalu. Właściciel zjawiał się błyskawicznie, starając się uspokoić oburzenie gościa, tak, by go inni klienci nie zauważyli. Celem uzyskania przyrzeczenia milczenia i odstąpienia od złożenia skargi na lokal, pomysłowy oszust otrzymał zwykle wynagrodzenie dochodzące nieraz do 100 dolarów.

Muller, który w chwili aresztowania miał przy sobie też trzy nieżywe myszy, musiał złożyć 5 tys. dolarów kaucji, by uzyskać zwolnienie z aresztu.

S. F.

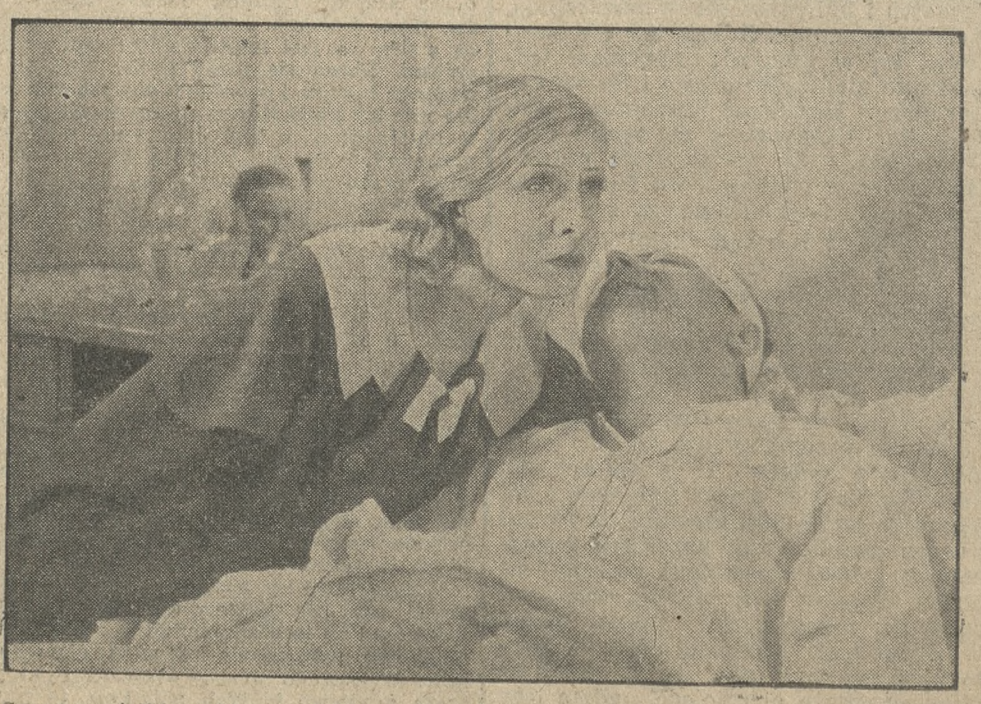

Scena z wielkiego filmu polskiego „Wyrok życia", który z dniem 31 grudnia wchodzi na ekrany „Apolla" i „Metropolisu". Scenarjusz napisała Marja Morozowicz-Szczepkowska, autorka „Sprawy Moniki". Główną bohaterką jest Jadzia Andrzejewska.

# Z naszej przyrody

**Mrozy i nasze drzewa. Szczeliny w pniach, jako rany niezabliźnione. Rak i odmrożenie. Kiedy mróz najdotkliwszy? Rośliny i ich odporność. Światło i jego znaczenie. Mróz i głodne ptaszęta.**

Czy latoś będziemy mieli mrozy jak w latach 1928 i 29, kiedyto marzły lipy, wiązy i klony na Aleji Marcinkowskiego i mróz w parkach czynił straszne wśród starych drzew spustoszenia? W drzewach, które ocalały, pozostawił ślady niepożądane dla ich dalszego rozwoju.

Pękanie drzew dotkniętych zamrożeniem objawia się tworzeniem w pniach dużych szczelin. W nich właśnie lęgnie się latem robactwo pasorzytnicze, niszczące drzewa. Z drzew takich odpada częściowo kora. Latem szczeliny się zamykają, niestety przy następnych mrozach otwierają się, jak niezabliźnione rany. Drzewa te oddzielają zdrowe części od gnijących masą korkową.

Uwidoczniają się te blizny nazewnątrz ciemnemi plamami na korze, rak tworzy się na naroślach, które powstały w miejscu odmrożonem.

Najszkodliwszy jest mróz dla drzew wczesną wiosną, kiedy ich soki krążą żywiej. Odporniejsze są zimą.

Niestety w walce z mrozem, o ile chodzi o drzewa, jesteśmy bezsilni.

Jeszcze szkodliwszemi są mrozy dla naszych roślin, które przy nagłem i znacznem obniżeniu temperatury giną.

Na mróz reagują zioła różnie, są mniej lub więcej odporne. Najwięcej odporne są pszenice, żyta i trawy wogóle. Najmniej atoli odpornym jest nasz słonecznik, pozostający ze słońcem w tak poufałym stosunku. Mróz pozbawia go zieleni i łamie zczerniałą łodygę.

Wiadomą jest rzeczą, że w roślinach ściętych mrozem, tworzą się iglice lodowe, które w komórkach rośliny powodują pękanie błonek i uniemożliwiają krążenie prawidłowe soków.

Temperatura niżej zera nie jest konieczna, aby roślina zginęła. Są takie kwiaty, które giną przy czterech lub pięciu stopniach ciepła.

Procesem zamarzania roślin i sposobami ochrony przed mrozem naszych ziół zajmują się obecnie bardzo żywo przyrodnicy. Stwierdzono, że decydująca jest tutaj mniejsza lub większa odporność plazmy.

Rolnicy umieją zwiększać odporność roślin uprawnych, stosując pewne środki. Jednakowoż człowiek w walce z mrozem jest tutaj bezsilny.

Zato przy pomocy ciepła i światła umie on regulować życie roślin i przyspieszać ich rozwój.

Zastosowaniem różnych rodzajów światła i cieplem można przyspieszyć znacznie kwitnięcie rośliny nieraz o cały miesiąc.

Mamy także w naszej florze kilka gatunków roślin, które jak biały gładyszek, śnieżyczka i różowy wawrzynek (wilcze łyko) wykwitają wprost na śniegu.

W roku bieżącym mieliśmy w ostatnim czasie po silnych niepokojących nas mrozach, znośną temperaturę, ale zbytnio jej ufać nie można, bo mamy przed sobą jeszcze styczeń i luty. Pocieszać się można chyba tem, że już w lutym słońce zagrzewa, bo według przysłowia: „Jak się luty zlituje, to człek prawie wiosnę czuje...“

Nie należy zresztą tracić nadziei wszak nasz wieszcz z Czarnolesia pociesza nas:

„Nie porzucaj nadziei,
Jakoć się kolwiek dzieje
Bo już nie ostatnie słońce zachodzi,
A po złej chwili piękny dzień przychodzi.“

*

Najwięcej cierpią w zimie nasze ptaki, które pozostały nam wierne, spędzając z nami zimę.

Biedna ptaszyna siedzi głodna i marznąca na drzewie, a pozostało ich w kraju dość dużo.

Pozostał u nas malutki mysi królik, którego spotkać można w parkach i tam, gdzie teren zakrzewiony.

Pozostały także szczygły, dzięcioły, kowaliki, pełzacze i różne sikorki jak raniuszki, mniszki, bogatki i t. d. i t. d. i z rodu drozdów kwiczoły oraz paszkoty, wielkie lubowniki razem z gilem jagód jałowcowych i jarzębiny.

Latem i jesienią żywiły się tłustemi gąsienicami i pędrakami, a teraz kontentują się każdą natrafioną jagodą. Naszym obowiązkiem byłoby ułatwić im przezimowanie. Może to uczynić bez trudu właściciel ogrodów.

Najlepszem dla nich schroniskiem jest świerk, który jako drzewo ozdobne sadzimy, gdyż w jego gęstych gałęziach znajdują pewną ochronę przed zimnem i ptactwem drapieżnem.

Tutaj wśród gałęzi świerku powinniśmy urządzać dla nich karmniki tak, iż świerk zaprezentuje się ptaszkom jako ich restauracja i hotel.

Można też urządzać karmniki ze słomy na ziemi we formie okrągłego daszka, pod którym sypie się ziarnka.

Ptaki mają najwięcej zaufania do słomy i nie obawiają się z jej strony zasadzki.

Dla głodnej ptaszyny jest nocą mróz zwykle zwiastunem czarnej ostatniej godziny.

Daremnie tuli się czyżyk do pnia, jodły, daremnie kryje się za jej gęstem igliwiem, mróz głodnego schwyci w szpony i na gałązce, na której siedzi z piórkami nastroszonemi. Zmrozi mu krew w serduszku i strząśnie tę małą kuleczkę z puchu na mech, na miękkie łoże śmiertelne... Erel.

Z najnowszej mody wiedeńskiej: Powiewna suknia balowa z jasnoniebieskiej koronki; w pasie wielka kokarda z crêpe-satin tego samego koloru; na ramieniu modna klamra strasowa.

## Film na dystans

W Londynie, w atelier prywatnem wynalazcy filmu na dystans, J. L. Baird'a, urządzono pokaz wobec ścisłego kółka zaproszonych, kilku filmów przeniesionych zapomocą t. zw. oka elektrycznego z jednego z kinoteatrów londyńskich na ekran. Widzowie oglądali więc film sensacyjny pt. „Byłem szpiegiem“ oraz komedję rysunkowo - dźwiękową Micky-Maus. Zarówno zdjęcia jak i dźwięki wyszły bardzo czysto i wyraźnie. J. L. Baird twierdzi jednak, że jest to dopiero pierwszy krok na tej drodze i że właściwym celem jego wynalazku jest umożliwienie każdemu oglądania filmu wyświetlanego w kinie u siebie w domu, choćby to kino było oddalone od widza o setki kilometrów.

## Najdroższy egzemplarz pisma codziennego

Instytut im. Marksa - Lenina w Moskwie nabył do swoich zbiorów za sumę 2 miljonów złotych jeden z czterech jeszcze istniejących i dobrze zachowanych egzemplarzy angielskiego „Times'a“ z r. 1789. „Times“ zaczął wychodzić w r. 1785, w r. 1788 otrzymał swoją obecną nazwę, a od roku 1922 pozostawał własnością lorda Northcliffe'a. Obecnie należy on do rodziny Walterów i Astorów. Cena, którą zapłacił instytut moskiewski za egzemplarz „Times'a“ z XVIII wieku, jest najwyższą, jaką kiedykolwiek osiągnęło pismo codzienne.

DZIŚ i JUTRO
SPĘDŹ
za 1 zł
SYLWESTRA
W KINIE
METROPOLIS
ng 7 406

GUROWSKI
ŚWIETNY KOMIK
przed wyjazdem
do AMERYKI
(z powodu zniesienia prohibicji)
wystąpi
W REWJI
W
METROPOLIS
ng 7 406

## Wielki wieczór pożegnalny prof. Foadyego

Prof. Foady opuszcza Poznań w drugiej połowie stycznia.

Na pożegnanie pragnie dać wielki wieczór, zawierający rewelacyjne wręcz zjawiska duchowe. Będzie to program całkiem nowy, bogaty i fascynujący. M. in. zawierać będzie przepowiednie na rok 1934. Największą zaś atrakcją będzie oryginalny arabski talisman szczęścia, podpisany osobiście przez prof. Foadyego, który otrzymają wszyscy uczestnicy wieczoru.

**Przy imieninach, zaręczynach, ślubach i jubileuszowych i innych uroczystościach używajcie tylko telegramów T. C. L.**

Donosiliśmy już wyczerpująco o sensacyjnej defraudacji, której dopuściła się na szkodę firmy Nowacki, 17-letnia uczenica biurowa Marystella Brycka z Poznania. Prowadzone dochodzenia nie dały dotychczas wyniku. Młodocianej defraudantki poszukiwano u jej krewnych na prowincji i znajomych, jednak bez wyniku. Przypominamy, że Brycka zdefraudowała czek na sumę 2.725 zł i zabrawszy wymienioną gotówkę, zbiegła w niewiadomym kierunku. Jest ona brunetką średniej tuszy, o czarnych oczach i ciemnoblond włosach, wzrostu 1.60 m. Czarny jej wygląd i zrośnięte brwi nadają jej trochę wyglądu cyganki. Ubrana była w szarobrązową kurtkę z oposowym kołnierzem i takiem przybraniem na mankietach. Suknia i beret były z brązowego aksamitu w białe kropeczki. Ponadto ubrana była w czarne półbuty i kalosze.

„Zgorszenie publiczne“ (Skandal w music-Hall'u) doskonała farsa F. Arnolda, grana w Teatrze Nowym. W roli tancerki występuje znakomita artystka Jadwiga Zaklicka. Zdjęcie nasze przedstawia scenę końcową I aktu; od lewej pp.: Czesław Kaden (Pleiffer), Jadwiga Zaklicka (Dorina Blacker), Adam Bystrzyński (Henryk Weber).

Scena ze „Szklanej góry“ wystawianej obecnie z wielkiem powodzeniem w Teatrze Polskim.

*LISTY Z BYDGOSZCZY*

# O gwiazdkach i o niebieskich migdałach

Na kilkanaście dni przed Gwiazdką, kiedy to mróz rósł a rósł i wyskakiwał na coraz wyższy stopień, Kaśka z wielką zawziętością usuwała śnieg ze stopni wiodących do domu.

— Panno Kasiu — powiadam do fertycznego anioła-stróża naszego domostwa — będziemy mieli piękną Gwiazdkę...

— A którego to dziś mamy — pyta Kaśka.

— Czwartego grudnia.

Kaśka popatrzyła na mnie wyniośle, pokiwała pogardliwie głową i nakoniec stwierdziła bezapelacyjnie:

— Gwiazdka będzie „pod psem".

Zacząłem protestować. — Jak to? — powiadam. — Zimę mamy taką, że aż się skrzy, mróz tęgo chwycił, a jak już tak chwycił, to i trzymać będzie długo.

Ale Kaśka nie dała się przekonać. nać. ,

— Jeśli czwartego grudnia mróz, to Gwiazdka będzie mizerna...

— A co ma do tego właśnie czwarty grudnia?

— To, że w tym dniu przypada św. Barbary...

— No więc cóż z tego?

Kaśka aż miotłą machnęła na stwierdzenie mojej okropnej ignorancji, a potem wyrecytowała uroczyście:

— Gdy święta Barbara po lodzie, to Gwiazdka na wodzie.

Teraz dopiero odkryłem źródło Kasinej mądrości. Zaraz też zacząłem jej tłumaczyć, że nie jest ono wcale tak bardzo znowu pewne. W przysłowiach mieści się tylko połowa prawdy. Ku wielkiemu zgorszeniu Kasi przytoczyłem ad hoc następujące przykłady:

— Kto rano wstaje, temu spać się chce przez cały dzień.

Albo „Człowiek strzela" — a Pan Bóg smutnie kiwa głową".

Jednak Kasi wywód mój nie zdołał przecież ani trochę wzruszyć. Obstawała uparcie przy świętej Barbarze i jej absolutnej nieomylności w sprawach meteorologicznych. — A zresztą — zakończyła — zobaczymy.

No i zobaczyliśmy, i my w Bydgoszczy i wy w całej Polsce, że św. Barbara wie co prorokuje. Gwiazdka była jak najdokładniej „na wodzie", a tylko w daleko mniej licznych wypadkach „na wódce".

Słowem, Gwiazdka tegoroczna nie udała się zupełnie. Trzeba było siedzieć w domu, wysłuchiwać docinków triumfującej Kasi i łamać sobie nad tem głowę, która z dwu tegorocznych Gwiazdek jest prawdziwa, i — która z dwu wilij autentyczna, a która przypadkowa.

Kiedym tak się nad tym zawiłym problemem głowił, natrafiłem przypadkowo, machinalnie przerzucając stronnice świątecznych wydań pism, na najprawdziwszą, najautentyczniejszą gwiazdę.

Odkryłem ją w świątecznym zeszycie „Ilustracji Polskiej", a odkrywszy, żałowałem wielce, że moja gwiazda się nie umywa do tej Włoskiej.

— ...W szluzie przegląda się — gwiazda srebrzysta..., zaśpiewałem jej tak fałszywie, jak autentyczny gondoljer.

Gwiazda uśmiechnęła się srebrzyście i rzekła: — Tak, przyglądam się waszej Wenecji.

Znakomicie — myślę sobie — znajdę w niej sojusznika. Skalska zna przecież autentyczną Wenecję jak swoją kieszeń. Niech zatem potwierdzi uroczyście, że Wenecja Bydgoska ani ma już nazwę, bo najchętniej prawem odkrywcy uraczyłbym ją swoją.

Śliczna to jest bowiem gwiazda i pełna blasku. A świeciła nad Bydgoszczą przez cały miesiąc. Cóż — kiedy ma już nazwisko i to nielada jakie. Astronomowie teatralno-filmowi notują je bardzo często i zawsze złoconemi głoskami: — Kazimiera Skalska.

Tę ci to gwiazdę spotkałem ongiś zadumaną i samotnie świecącą nad brzegami ciemnej Brdy.

A tymczasem moja gwiazda oświadczyła wręcz, że z obydwu Wenecyj woli już — Bydgoską. Bo ma czystą wodę i nie — pachnie.

— Wprawdzie brak tu tych niezliczonych weneckich gołębi, ale zato...

Zato wyliczyła pani Skalska całą litanję dodatnich cech Bydgoszczy. Nie miała dla niej dość słów szczerej sympatji. Mówiła o niej poprostu z zachwytem. Wreszcie zaczęło mi się to wydawać nieco podejrzane. No i na końcu tej „pochwały Bydgoszczy" wyszło szydło z worka.

— ...Będę to miasto zawsze choćby i dlatego jak najmilej wspominać, ponieważ tutaj po raz pierwszy stałam się teatralnie pełnoletnią.

— Jak to?

— No tak. Tyle już grywałam i po tylu scenach, ale zawsze w rolach niepełnoletnich gąsek. Tu u was dopiero wystąpiłam w roli dorosłej kobiety.

Trzeba jeszcze dodać, że ta — dorosła — rola bardzo się pani Skalskiej udała. Publiczność była zachwycona i p. Niewiarowicz, świetny partner dorosłej pani Kazimiery też. Szkoda, wielka szkoda, że już nam więcej nie świecą te dwie szczero-złote sceniczne gwiazdy. Lśnią teraz nad Toruniem, a niebawem rozzłocić mają firmament poznański.

A nad naszym firmamentem?

Świecą tylko gwiazdki mniejsze i całkiem malutkie. Raz się wprawdzie mocno rozjarzyło, ale to nie od gwiazdy tylko od gwiazdora. Stał się cud, i sam Stoma pokazał się na scenie. — Błysnął nam ten gwiazdor i znikł, i znowu musimy do gwiazdki poczekać, aż gwiazdor bydgoskiej sceny w swoim własnym teatrze gościnnie wystąpi.

Całe szczęście, że w naszym gwiazdozbiorze doczekaliśmy się strasznie ruchliwej komety. Przebiegnie przez scenę, tu i tam się pokręci, to sfrunie, to ku ziemi przypadnie, a zawsze ruchu narobi za cały balet. Bo i cóż ma zrobić biedne komeciątko, kiedy jest w jednej osobie Heleną Grossówną, primaballeriną, baletmistrzem i całym corps de ballet. Radzi sobie jak można, a bardzo wiele może, bo jest i utalentowane, i pomysłowe, i nadzwyczajnie sympatyczne.

Bardzo to pięknie — pomyślisz sobie miły czytelniku — ale kiedyż będą nareszcie te zapowiedziane w tytule migdały.

Będą, będą mój drogi, przecież o tem dobrze wiem, że już od początku mego listu myślisz tylko, o czytelniku — o niebieskich migdałach.

Nie wiele ci dziś o nich powiem, tyle tylko, że maluczko, a cała Bydgoszcz myśleć będzie o Niebieskich Migdałach.

— Nie wierzysz?

No, to przekonasz się w styczniu, kiedy to w lokalu pana Berendta, tego bydgoskiego Michalika, grupa młodych literatów i artystów, będzie z humorem i zapałem, w stałych odstępach czasu, rozmigdalać i wyniebieszczać każdą smutną i szarą, bydgoską duszę.

MARJAN TURWID.

## NA NOWY ROK...

Niech cisza wstąpi w nasze serca
i niech popłyną zbłąkaną falą wspomnienia
które kroczą ufnym, śmiałym krokiem
w noc — pełną tajemnic
i gwiezdnej ciszy głębokiej — —

Przebrzmiały kolend rzewne piosenki,
piosenki prostacze,
zawisłe ponad sercem
kołysanką melodyjną i złotą,
bo oto jedną kroczymy drogą powrotną,
wykreśloną smutkiem i tęsknotą...

Strudzenie upływa czas „starego roku"
żegna się wszystko to — co zostało spełnione,
a teraz wstępuje w nas cisza z gwiazd złotych
i noc czarna
i smutek głęboki — —

Miłością przepełnione są serca,
a dusze wspomnieniem zbłąkanem —
szczęście „starego roku"
ścieżyną odchodzi zawianą — —

Zapalmy zielone drzewko...
i niech kolendy popłyną
do dzwonów co pieśń swoją głoszą
o niezmienionej godzinie —

Strudzenie upływa czas,
co stąpa na gwiezdnym zegarze...
wiatr prószy mokrym śniegiem
i gwiazdy niebieskie maże.

Od szczęścia, co gubi się w nocy
i w gęsty przepada mrok —
tako mało już chwil nas dzieli,
gdy żegna nas — „stary rok".

Ucichło srebrzyste granie dzwonów,
a niebo — kryształkami gwiazd białych śnieży.
Cisza nocna skuła się w głaz
i przypadła do martwego domu,
a gwiazdy, które zagasły,
na drodze szerokiej leżą
już niepotrzebne — nikomu...

Wtem — zawirowało coś w ciemnej przestrzeni —
załamało ciszę — —
Wiatr zaszumiał
Zadzwoniły zdziwione zegary godzinę północy — —
gwiazdy, gwiazdy znowu migocą...
sznurem pereł najczystszych się złocą,
a wiatr podchwytuje śpiewne tony;
to na Nowy Rok — witają nas — dzwony... dzwony...

Poznań. JÓZEF BARANOWSKI.

# Horoskopy na Nowy Rok

Paź dworski w głębokim ukłonie pochylił się przed Uczonym Mężem.

— Jego Królewska Mość polecił mi pozdrowić Waszą Mądrość i życzyć mu długich lat zdrowia. Jego Królewska Mość zapytuje, czybyście Wasza Mądrość nie zechcieli zajrzeć w gwiazdy, popatrzeć, jak układają się konstelacje i co wróżą królowi Ćwieczkowi X-temu i jego państwu na nadchodzący rok.

Uczony Mąż pogładził długą siwą brodę.

— Powiedz królowi, że jego życzenie jest dla mnie rozkazem. Nie wiem atoli, czy posłuszne mu być zechcą gwiazdy i czy odkryją mi dziś przyjaźnie swe tajemnice. Noc dzisiejszą spędzę nad ich badaniem. Jutro rankiem doniosę Jego Królewskiej Mości, co udało mi się przeniknąć z tajemnic przyszłości.

Paź skłonił się głęboko i zniknął za kotarą.

Uczony Mąż podniósł się od stołu, założonego zwitkami pergaminów i papyrusów. Rozejrzał się po ścianach, pokrytych półkami, pełnemi wielkich ksiąg. I westchnął. W ciągu długiego życia przeczytał wszystkie te uczone dzieła, posiadł mądrość wielu ludzi w nich zawartą, a jednak... ile razy przyszło mu stanąć wobec zagwieżdżonego firmamentu, ile razy miał czytać z gwiazd ich tajemnice, uczuwał lęk. Czuł się bezbronnym i nieświadomym, czuł się małym i ciemnym.

Po krętych schodkach wstępował Uczony Mąż do swego obserwatorjum, mieszczącego się na szczycie zamkowej baszty. Nim przystąpił do swych instrumentów astronomicznych gołem okiem spojrzał w niebo — ciemno-granatowe, przesiane złotym pyłem gwiazd, srebrzystą mąką mlecznej drogi.

Czy gwiazdy wydadzą mu swe tajemnice?

Takie wszystkie znajome i takie bliskie, a jednocześnie takie odległe i tajemnicze. Oto Wielki Wóz, dalej Orjon, Kasjopeja, Smok, tu wyłania się Warkocz Bereniki, a tam błyszczy Andromeda. Ile bezsennych nocy spędził na szczycie tej baszty, aby gwiazdy te poznać, a cóż o każdej z nich może powiedzieć

Wiadomo, że człowiek, który urodzi się pod znakiem Barana, będzie miał życie wesołe i beztroskie, pod znakiem Wagi urodzonemu uśmiechają się szczęście i wielka od fortuny spotyka przychylność, zaś Byk pod jego znakiem urodzonych obdarza zdrowiem dobrem, ale też zapalczywością wielką. Wiadomo, że z położenia Marsa łatwo sądzić można, czy grozi państwu wojna, od Saturna zależą urodzaje, a Wenera o klęskach wróży. Wiadomo, bo od wieków ludzie patrzą w gwiazdy, zapisują ich układy, zapisują, co z tych konstelacyj wynikło. Ale kto zaręczyć może, że konstelacja powtórzyła się dokładnie po raz drugi. Czy jakaś mała gwiazda, na którą nikt nie zwrócił uwagi, nie zniweczy całego układu i akuratnie pokoju na wojnę, szczęścia na klęskę, dobrobytu na morowe powietrze nie zamieni.

Uczony Mąż smutnie patrzał w gwiazdy. Gwiazdy wesoło mrugały do Uczonego Męża. Jak kokietki.

Fe! Nie przystoi staremu człowiekowi myśleć o takich rzeczach.

Chociaż cóż to znaczy osiemdziesiąt lat wobec wieku tych gwiazd. Jeśli osoby w tym wieku mogą mrugać...

Uczonego Męża zbierać jęła przekora. Mrugają one, mrugnę i ja.

Mrugnął. Błyszcząca gwiazda wzięła to widocznie do siebie, bo już najwidoczniej odmrugnęła mu całkiem łobuzersko. I Uczony Mąż usłyszał coś w rodzaju wesołego, rozbawionego śmiechu. Zdetonowało go to trochę, ale mrugnął jeszcze raz. Odpowiedziało mu natychmiast nowe mrugnięcie gwiazd.

Kasjopeja. Zdawałoby się całkiem stateczna niewiasta.

— Co tam stateczna! Nikt nas nie widzi, możemy sobie pozwolić na trochę swobody. Nie można przecież tak ciągle nieruchomo tkwić na niebie. Czemu od czasu do czasu nie mrugnąć sobie, nie pośmiać się wesoło.

Usiadła najspokojniej naprzeciwko Uczonego Męża w kamiennej wnęce baszty. Śmiejąc się, patrzyła na zdziwionego astrologa, wreszcie klepnęła go przyjaźnie, acz bez szacunku w kolano.

— Cóż to mistrzu, gapisz się na nas, żeby dowiedzieć się przyszłości?

— Jego Królewska Mość — objaśnił niepewnie astrolog — polecił mi postawić horoskop na rok następny. Bo dziś akuratnie mamy Sylwestra.

— Na rok następny — zastanowiła się chwilkę Kasjopeja. — A który to rok macie teraz tutaj?

— Kończy się właśnie rok dziewięćset trzydziesty trzeci...

— No, to zajrzyjmy w przyszłość... — Gwiazda z obszernych fałdów płaszcza wyciągnęła niewielkie lusterko i podała je Uczonemu Mężowi.

Astrolog spojrzał i początkowo nic nie zobaczył. Później błyszcząca powierzchnia pokryła się mgłą, a kiedy mgła ta zaczęła opadać, oniemiały z wrażenia Uczony Mąż nie mógł oderwać oczu od lusterka.

Zdawało mu się, że trwało to chwilę. Ale gdy znów mgła przysłoniła mu widok i gdy rozejrzał się po swojej baszcie, piasek w jego zegarze przesypał się już znacznie.

— Co widziałeś? — spytała z uśmiechem gwiazda.

— Wiele dziwów! — odpowiedział wzruszonym głosem.

— Nie pytam o dziwy, ale czyś się dowiedział czego o przyszłości. Kto umrze, kto się urodzi, kto będzie przy władzy, kto i z kim będzie wojował?

— Umrze? Tak, umrze jakiś możny władca.

— Ale, jak się nazywa?

— Nie zapamiętałem. Bardzo dziwne imię. Widziałem tyle cudów, że niewiele zapamiętałem. Widziałem jakieś wielkie miasto. Całe szeregi zamków kamiennych jeden przy drugim, a między niemi ulice również kamienne Po ulicach biegało dużo ludzi. Mało koni sprzężonych w dziwaczne wozy,

# Katastrofalna „podróż"

Nareszcie ukazał się w prasie literackiej protest przeciwko powieści L. F. Céline'a „Podróż do kresu nocy"! Może się komuś wydać przesadą ten grzmiący wykrzyknik z powodu ukazania się jakiejś jednej książki. Okoliczności jednak sprawiają, że ukazanie się tej książki i sposób przyjęcia jej przez czytelników — odsłania jedną z najważniejszych antynomij współczesnego życia umysłowego.

Omijając zbyt już wyświechtane przysłowie łacińskie o losach książek, innemi słowy trzeba stwierdzić, że w istocie pewne książki najzupełniej niespodzianie robią niebywałe karjery. Zupełnie tak nieprzewidziane jak karjery w polityce, jak w polityce najczęściej krótkotrwałe i jak w polityce najczęściej bardziej głośne niż wartościowe.

Dla samego Céline'a (pod tym pseudonimem ukrywa się lekarz, praktykujący na jednem z przedmieść Paryża) aż taki sukces jego książki musiał być niespodzianką. Skrypt powieści owinięty w starą gazetę posłał wydawcy przez swoją praczkę. Wydawca powieść przeczytał, uznał za arcydzieło, wydał i zdobył dla niej jedną z głośniejszych nagród literackich. Zaczyna się z tą chwilą oszałamiająca karjera książki. Cały świat artystyczny Francji, a rychło i innych krajów, oszalał poprostu na punkcie „Podróży do kresu nocy".

Dość szybko pomyślano również o przekładzie polskim. Zanim jeszcze tłumacz zdołał uporać się z 600 stronnicowym tomiskiem, ogłoszono w prasie wielu odcieni obszerne artykuły o książce i autorze, a tu i ówdzie pojawiły się fragmenty samego dzieła. Wydawca polski zdobył się na maksimum energji i pomysłowości w propagowaniu zapowiedzianej „nowości". Księgarz w najmniejszej prowincjonalnej dziurze otrzymywał stosy ulotek, w których określenie „największe dzieło współczesności" należało do słabszych. Pisma, radjo, prelekcje zapraszały: kupujcie, czytajcie, podziwiajcie — naśladujcie.

Powieść Céline'a przeczytałem przed kilku tygodniami. Trzeba przyznać bezstronnie, że mimo przykrej manjery pisarskiej, mimo sztywności przekładu, jest w niej coś, co oszałamia przy czytaniu. Jakiś ponury, groźny, tragiczny i obrzydliwy zarazem patos rozkładu i zniszczenia. Powieść ta kładzie się koszmarem na wyobraźni czytelnika. Im dalej od lektury, tem potworniejsza wydaje się jej treść, nie! raczej stanowisko zajęte przez autora wobec świata, wobec otoczenia, wobec siebie.

Gotowałem się do napisania większego artykułu o tej książce, zbierając możliwie najjaśniej sformułowane argumenty. Podstawą mego zdecydowanie negatywnego do niej stosunku był następujący punkt wyjścia: Treść książki Céline'a jest najdalej posuniętym wyrazem postawy życiowej, jaka płynie z haseł liberalizmu. Jeśli jest w niej coś niezwykłego, jakiś superlatyw, jakaś niepowtarzalność — to ta, że na „Podróż do kresu nocy" będzie się odtąd wskazywało, jako na reprezentacyjny przykład tego prądu umysłowego, który prowadzi do rozkładu wszystkich form życia.

W tych dniach ukazał się niespodziewanie artykuł, który w swych konkluzjach zbiegł się z mojemi poglądami. Mówię o artykule, zamieszczonym w świątecznym numerze „ABC" p. t. „Podróż bez hamulców" St. Piaseckiego, jednego z najzdolniejszych publicystów literackich młodego pokolenia. Piasecki, wprowadzony w błąd przez entuzjastyczne zdanie L. Daudeta, zamieścił wyjątek powieści w „ABC"; po dokładnem jednak poznaniu całości ostro i zdecydowanie odmawia przypisywanych ogólnie książce walorów i ostrzega przed jej treścią. Między innemi powiada autor artykułu, że nie to jest tak przykre i przerażające, iż taka książka została napisana i wydana, nie to nawet, że wydawca zdobył dla niej rynek — ale to, że ukazanie się jej zostało przyjęte z takim powszechnym entuzjazmem i aplauzem, że nie znalazł się głos sprzeciwu, że nie dostrzeżono w tej książce rozsadnika sił destrukcyjnych i niszczących.

Trzeba przytrzymać tę uwagę i rozwinąć jej istotne znaczenie. Mówi ona o tem, co nazwałem we wstępie „jedną z najważniejszych sprzeczności współczesnego życia umysłowego". Oprócz nielicznych grup obracających hasłami liberalizmu, jak zdewaluowanym pieniądzem — nikt na taką postawę, jaką gloryfikuje książka Céline'a, nie będzie się pisał. Przeciwnie, istnieje wiele potężnych ugrupowań, które za naczelną zasadę stawiają konieczność walki z nihilizmem i konieczność świadomej konstrukcji życia. Ale teorja i praktyka chodzą bardzo często odrębnemi drogami. Zwłaszcza jeśli chodzi o sprawy artystyczne. W tych dziedzinach zbyt łatwo ulega się prowokacji i szantażowi. Aby tylko, broń Boże, nie zostać posądzonym o wstecznictwo, o brak horyzontów. Pod taką presją wielu ludzi przyznaje często wartość utworom, powstałym jako wyraz zasad sprzecznych z wyznawanemi. Wyobrażam sobie, że bardziej skropulatni przeżywają ten stan rozdwojenia tragicznie. Pragną przyczynić się do organizowania życia silnego, zdrowego, czystego — a piękno artystyczne — wmawiają w siebie — tkwi właśnie w dziełach, które z takich ideałów kpią i któremi gardzą. Cóż za potworna sprzeczność.

Jestem przekonany, że niema żadnej sprzeczności. Nie tu jest miejsce, aby ten pogląd uzasadniać. Mówię tylko o książce Céline'a. Słusznie podkreśla Piasecki, że nie można o niej myśleć kategorjami literackiemi. Bo to, co w niej interesuje ludzi, to co jest podstawą książki — to bynajmniej nie zalety literackie, to demonstracja procesu upadku woli i wyrzekania się wysiłku, demonstracja kliniczna. Jeśli tkwi w tem urok dla kogoś — to jest to zły urok. I gdy go kto potępi, nie powie tem samem ani jednego słowa przeciwko sztuce.

Często zastanawiam się, jak reaguje czytelnik na te feljetony, zwłaszcza, gdy poruszają jakieś ważniejsze zagadnienia kulturalne. Zadaję sobie pytanie, czy przeczytawszy artykuł, nie powiadają sobie: „A cóż w gruncie rzeczy obchodzi mnie ta sprawa. Nie stykam się z nią zupełnie". I wtenczas z rozpaczą myślę, że bez względu na to, czy przeciętny człowiek styka się z nią, czy nie, ważna sprawa istnieje, rozwija się, a najczęściej ze względu na brak zainteresowań ogółu rozwija się na jego szkodę i na szkodę zdrowego sensu życia.

I nie chodzi tu tylko o taką sprawę jak powieść Céline'a. Nie. Jestem pewień, że książki tej nie będą czytały t. zw. „szerokie masy czytelnicze". Powieść jest pisana zawile, ciężko, w strukturze jest monotonna, nawet poławiaczy drastyczności nie skusi. Ale uderza mnie fakt dużej powszechnej obojętności dla spraw kultury duchowej. Na tle tej obojętności żerują bezkarnie różne pomioty „artystyczno-literackie", histeryczne estetki i nadtrzaśnięci woluntarjusze sztuki (właśnie najzacieklejsi czytelnicy Céline'a), a korzystając z bezkarności, urabiają „klimat" duchowy naszego okresu dziejowego na odcinku tak ważnym — jak kultura.

JÓZEF KISIELEWSKI.

### Na Parnasie słowiańskim

Przeł. Erel

V. PETROVIĆ

Nam drogi życia nie złocił blask słońca,
Ani nam kwitły róże ni powoje!
W mroki jesienne, w dal kirów bez końca
Milczący szliśmy we dwoje!

Obyśmy nigdy nie byli się znali
Minęli siebie jako na fali
Mórz się mijają korabie, co truny
Spowite wiozą w całuny...

J. JEVANOVIĆ

W bezgwiezdnej nocy skąd ten świt perłowy?
Cyt!... To mej lubej śni się kwiat mirtowy,
Jej purpurowych ust uśmiech uroczy
Zbudził świt biały z północnej omroczy!

# Semper fidelis

Stodwadzieścia lat temu, na przełomie r. 1813 na 14 bladła gwiazda cesarza Francuzów. Było to już po Lipsku, po odwrotowych potyczkach pod Querfurtem i pod Hanau. Topniejąca z dnia na dzień armja sprzymierzeńców napoleońskich dobijała z trudem do Renu. Dowczorajsi sprzymierzeńcy stawali się nieprzyjaciółmi i następowali uchodzącym ku Francji niedobitkom po piętach. Wojsko polskie z liczby 16 000 pod wodzą ks. Józefa Poniatowskiego, który w myśl swej wzniosłej żołnierskiej zasady, że „z honorem niema transakcyj" usymbolizował honor ten wiekuiście w nurtach Elstery, stopniało po krwawych, walecznych czynach poniżej 9 000 i z drobnemi wyjątkami nie załamawszy się na duchu, pozostając wierne przysiędze, pod wodzą ks. Sułkowskiego, później Dąbrowskiego dzieliło z zaparciem się siebie twardą niedolę odwrotową orłów napoleońskich.

A niełatwe to było zadanie. Tu klęska i niepowodzenie, a tam, od kraju, ze strony cara Aleksandra kuszące oferty. W dodatku po śmierci ks. Józefa — wojsko bez wodza. „Tak, jak rój pszczół bez matki, osierocone były i nasze hufce" — woła w swych pamiętnikach znakomity oficer napoleoński i późniejszy uczestnik powstania listopadowego, pułkownik Franciszek Gajewski, rodowity Wielkopolanin, prawnuk starosty wschowskiego, wnuk Rafała, dziedzica Wolsztyna, syn Adama, prezesa trybunału apelacyjnego w Poznaniu za czasów ks. warszawskiego.

Niejedni, wierząc obietnicom cara Aleksandra, odstąpili Napoleona, większość, śród nich pułkownik Gajewski, na czele z Dąbrowskim przekroczyli Ren, ślubując cesarzowi Francuzów wierność na śmierć i życie, na dalszą dolę i niedolę, jakąkolwiek im zgotuje przeznaczenie, w myśl zasady pozostawionego tam za sobą martwego, ukochanego wodza, że „z honorem niema transakcyj".

Tymczasem sprzymierzony wróg następował „viribus unitis" na granice Francji. Rozpoczęła się kampanja 1814 roku, w początkach swych dziwnie podobna do tej w sto lat później, z 1914 r. Walki były zawzięte. Ludność cywilna współdziałała z wojskami regularnemi. „Sprzymierzeni palili wsie i rozstrzeliwali kogokolwiek z bronią w ręku schwytali". Jak w roku 1914 garstka bajończyków, tak wówczas obok sztandarów francuskich szły w bój szczupłe już zastępy wojska polskiego. Pola bitew pod Troyes, pod Sézanne, a szczególnie pod Montreuil okryły nową chwałą sztandary polskie. Tu cztery szwadrony szwoleżerów gwardji rozgromiły 4 bataljony grenadjerów rosyjskich. Zdobycz: kilka tysięcy jeńców i 21 armat. Następnie bitwa pod Montereau. I tu w kurzu bitewnym zasłynęły dwa pułki piechoty polskiej,

„Porucznik takiego pułku zdobył tego dnia chorągiew na nieprzyjacielu i przyniósł ją cesarzowi. Przypominam sobie — pisze Gajewski — po dziś dzień dzielnego, krępego Mazura, jak wywijał zdobytą chorągwią przed cesarzem, zanim ją rzucił pod nogi jego. Zwyczajem przyjętym w wojsku francuskiem było wówczas, że płacono po sto napoleondorów każdemu oficerowi czy żołnierzowi za zdobytą na nieprzyjacielu chorągiew. Gdy zatem szambelan dworu hr. Turenne podał rolkę złota owemu Polakowi, tenże cofnął się o parę kroków i odwróciwszy się do cesarza, rzekł do niego łamaną francuszczyzną: Moi, Sire, non argent, moi légion d'honneur".

Kampanja roku 1814 trwała tylko 4 miesiące, podczas gdy ta z roku 1914 aż cztery lata. Tamta skończyła się klęską cesarza Francuzów, jego abdykacją, osadzeniem na wyspie Elbie, a dla Polski pogrzebaniem nadziei odzyskania niepodległości, ta zaś z roku 1914 zakończyła się triumfem oręża francuskiego, a z niego jako następstwem historycznem, kształtującem nowy układ w Europie, wskrzeszeniem z mar niewoli do nowego życia niepodległej Polski.

Ziarno wierności, wówczas już w dobie napoleońskiej zasiane — per fas et nefas — rzucone przez najlepsze dłonie polskich synów, strzeliło po wieku z pod ziemi w nowoczesności, w wojnie światowej, bujną runią odnowionego braterstwa broni w czynie bajończyków i hallerczyków, którzy ginąc na polach Szampanji śladem tamtych, czynili to podobnie jak tamci z okrzykiem na ustach: dla Ciebie, Polsko!. I jak tam w dobie napoleońskiej licznie reprezentowani byli Wielkopolanie, tak i tu w błękitnych szeregach hallerowskich brać poznańską pokaźny stanowiła zastęp walecznych.

Skoro się więc dziś, w dniach piętnastolecia wyzwoleńczego czynu powstańczego Wielkopolski, pamięcią przebiegnie dawne wydarzenia z ery napoleońskiej, zestawi je z czynami polskiego oręża przy boku Francji w wojnie światowej i przypomni sobie moment wybuchu powstania wielkopolskiego, który nastąpił właśnie w chwili, gdy z serca tejże wiekowej sojuszniczki Francji, z Paryża, przybył w mury grodu Przemysława przedstawiciel Polskiego Komitetu Narodowego Ignacy Paderewski, co stało się pobudką i surmą powstańczego boju, to wręcz nasuwa się przekonanie, że z tej wielkiej epopei przy boku Francji trysnęły silne pędy krzewu wolności, na których zakwitły bohaterskie, krwawe, lecz wspaniałe róże Ratajczaków w roku 1918 tu na ziemiach wielkopolskich.

W dnie grudniowe z czcią wspominając tych, godzi się i tamtym rzucić u stóp pomnika wiązkę kwiecia i hołdu.

ANT. CHOCIESZYŃSKI

Pułkownik Franciszek Gajewski

ale za to dużo jeszcze dziwaczniejszych wozów, poruszających się bez koni. W powietrzu latały żelazne ptaki. Zdawało się, że to noc, a wszędzie było zupełnie jasno od tysięcy lamp. Na ulicach tłumy ludzi, którzy krzyczeli: „Niech żyje Nowy Rok!" Widocznie był to Sylwester.

— A później widziałem jakąś dużą izbę. Siedziało w niej dużo ludzi przy małych stolikach. Jedli i pili dużo wina, krzyczeli i śmieli się. Muzyka hałasowała, tak że słyszałem tylko urywki rozmów.

— Dzięki Bogu — mówili — skończył się rok trzydziesty czwarty. Może następny będzie lepszy.

— Nie był taki najgorszy — mówili inni. — Zależy, jak dla kogo. Naprzykład ten, co wygrał na ostatniej loterji wielki los, wcale sobie ten roczek chwali. No, i ten, co został ministrem w czasie nowej zmiany gabinetu. Umarło coprawda kilku wielkich ludzi (wymieniali nazwiska, ale nie zapamiętałem), ale jedni się z tego martwią, a inni cieszą. Urodzaj stronami był dobry, a stronami — powodzie, posuchy, grady, deszcze. Zależy gdzie! Z tą ostatnią wojną to też rozmaicie: jedni na niej zyskali, inni stracili.

— Uczony Mężu — rzekła Kasjopeja. — Czy naprawdę nie zapamiętałeś żadnego nazwiska? Nie wiesz kto umrze, kto zostanie ministrem, a kto wygra wielki los? Nie wiesz nawet, w których krajach była wojna i gdzie był urodzaj?

— Byłem taki oszołomiony, że nie zapamiętałem.

— Szkoda! Może twoje przepowiednie przydałyby się kiedyś komuś na coś.

— Jakto przepowiednie?... — Uczony Mąż zastanowił się chwilę, a potem powstał oburzony. - Przecież ja miałem dać królowi przepowiednie na następny rok, a ty mi tutaj zawróciłaś głowę, pokazywałaś jakieś dziwactwa. Jesteś nieuprzejma i złośliwa, moja droga.

— Ja? — zdziwiła się Kasjopeja. — Nie miałam złych intencyj. Omyliłam się tylko o tysiąc, a może i dwa tysiące lat. Nie wiedziałam, że u ludzi ma to tak wielkie znaczenie.

Uczony Mąż skoczył oburzony. Ale niebo na wschodzie pokraśniało, w zenicie zbladło, a Kasjopeja zaczęła szybko niknąć w oczach.

I wszystkie gwiazdy znikły. A Uczony Mąż nie miał horoskopu na rok dziewięćset trzydziesty czwarty. Za to my mamy — coprawda trochę niedokładny — horoskop na rok tysiąc dziewięćset trzydziesty czwarty.

KRA.

# ŻYCIE SOKOLE

## Rok jubileuszowy Sokolstwa Polski Zachodniej

Rok 1934 Sokolstwo wielkopolskie, a z niem Sokolstwo wszystkich ziem polskich b. zaboru pruskiego obchodzi jako rok jubileuszowy, rok, w którym założone zostało na Kujawach, w Inowrocławiu, pierwsze gniazdo sokole, a wkrótce potem gniazdo w Poznaniu, które stało się centralą całego ruchu sokolego w państwie niemieckiem. Pamiętać bowiem należy, iż Sokół nie ograniczył swej działalności na ziemie polskie. Z wychodźtwem naszem wyleciał on na obczyznę, do stolicy Niemiec, do Westfalji i Nadrenji, gęsto ścieląc tam swe gniazda, w których szerzył się duch narodowy przy równoczesnem wyrabianiu tężyzny fizycznej — na potrzebę Polski.

To też święto Sokolstwa wielkopolskiego będzie równocześnie świętem dzisiejszych osobnych „dzielnic", śląskiej i pomorskiej, a zarazem wszystkich tych tysięcy, które przeszły szkołą na obczyźnie niemieckiej.

W ich imieniu redakcja pisma naszego, dla której popieranie ruchu sokolego, jako ruchu na wskroś narodowego, jest od czasów przedwojennych uświęconą tradycją,, życzy Sokołowi już na progu roku jubileuszowego, by rok ten spełnił wszystkie związane z nim nadzieje: oby Zlot jubileuszowy wypadł pod każdym względem jak najkorzystniej dla naszej idei sokolej, — oby szeregi Sokolstwa, stale u nas rosnące, w roku tym liczebnie się podwoiły.

Z okazji zlotu jubileuszowego Przewodnictwo Dzielnicy Wlkp. zaczęło wydawać osobną „Pobudkę". Pierwszy jej numer zawiera: Życzenia „Dosiego Roku!" — dalej odezwę „Na zlotowe Złote Gody" (którą powtarzamy poniżej), — „Ignacy Paderewski protektorem zlotu jubileuszowego". — „Tymczasowy program zlotu" (na dni 29, 30 czerwca i 1 lipca), — Komitet Naczelnictwa Dzielnicy, — Na fundusz zlotowy.

## Na zlotowe Złote Gody!

W roku 1934 mija 50 lat od założenia gniazda sokolego w Inowrocławiu, pierwszego na ziemiach byłego zaboru pruskiego. Z pierwszej tej skromnej narazie, placówki z tego pierwszego ogniska idei sokolej rozkrzewiła się stopniowo potężna organizacja b. Związku Sokołów Polskich w państwie niemieckiem, obejmując Wielkopolskę, Pomorze i Śląsk, oraz patrjotyczne wychodźtwo polskie w Niemczech aż po Berlin i Hamburg po Westfalję i Nadrenję oraz pobratymcze, na równi z nami gnębione Łużyce.

Stąd też złoty jubileusz gniazda inowrocławskiego jest nietylko świętem lokalnem, nietylko świętem dzisiejszej Dzielnicy Wielkopolskiej, lecz równocześnie jest on świętem całego Sokolstwa na obszarze b. zaboru pruskiego, a więc wszystkich trzech obecnych Dzielnic zachodnich: Wielkopolskiej, Pomorskiej i Śląskiej. Sokolstwo tych trzech Dzielnic przez długie lata wspólnie dzieliło dolę i niedolę twardych rządów pruskich, w pierwszych walcząc szeregach z uciskiem zaborczym o zachowanie bytu narodowego oraz krzewienie w społeczeństwie ducha oporu i wiary w zwycięstwo. A gdy wreszcie wybiła upragniona godzina dziejowego przełomu, Sokolstwo zachodniej Polski znów w pierwszym szeregu żywy, serdeczny, ofiarny i krwawy wzięło udział w wielkiem dziele wyzwolenia Ojczyzny.

Względy powyższe sprawiły, że sokole władze organizacyjne Wielkopolskie, Pomorza i Śląska uchwaliły tę wzniosłą rocznicę 50-lecia uczcić wspólnym Zlotem Jubileuszowym w Poznaniu w czasie od 29 czerwca do 1 lipca 1934 r., celem upamiętnienia przy tej uroczystości wspólnych naszych walk i triumfów w sokolej służbie dla Boga i Ojczyzny, dla Narodu i Państwa. Zlot Jubileuszowy Sokolstwa w Poznaniu będzie równocześnie wymowną i potężną manifestacją trwałego i niezłomnego pogotowia narodowego Sokolstwa i serdecznie z niem złączonego społeczeństwa, w oparciu o bohaterską armję naszą, — na straży zachodnich granic Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Manifestacja ta będzie tem wymowniejszą, że opromienią ją blask imienia jednego z najlepszych synów Polski tak niezrównanie właśnie dla jej ziem zachodnich zasłużonego p. Ignacego Paderewskiego, który na odnośne zaproszenie z serdeczną gotowością raczył przyjąć protektorat Zlotu Jubileuszowego Zachodnich Ziem Polski.

Niech przeto niniejsza „Pobudka" nasza rozbrzmiewa głośno z Poznania wzdłuż całej zachodniej granicy państwowej, od zielonych wzgórz Beskidu, poprzez prastarą ziemię śląską, poprzez pola i łany wielkopolskie, ponad kujawską kolebką zachodniego Sokolstwa, aż hen ku pomorskim wybrzeżom, ku tak drogim nam falom Bałtyku! Niech pod każdy dach pod którym żyje myśl sokola i gorące sokole bije serce, przenika wezwanie: Gotujcie się wszyscy na zlotowe Złote Gody sokole do Poznania! Na pokaz sił, tężyzny i sprawności naszej! Na służbę pogotowia narodowego u zachodnich rubieży Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej.

Czołem!

**Główny Komitet Zlotowy**

Za Dzielnicę Wielkopolską: A. Wolski, prezes. — K. Suligowski, naczelnik. — W. Fellner, sekretarz.
Za Dzielnicę Pomorską: Dr. Suchecki, prezes. — P. Bączyński, naczelnik. — J. Kilanowski, sekretarz
Za Dzielnicę Śląską: T. Kowalczyk, prezes. — W. Boryczka naczelnik. — Z. Wójcik sekretarz.

**Ze Związku Sokolstwa słowiańskiego**

„Sokolski Głosnik", organ Sokolstwa Król. Jugosławji, donosi na czele ostatniego numeru, że w Beogradzie odbyła się konferencja przedstawicieli Związku jugosłowiańskiego i bułgarskiego Związku Tow. gimn. „Junak". Przedstawiciele tych organizacyj doszli na konferencji tej do zupełnego porozumienia. Wobec tego, nie stoi dziś już nic na przeszkodzie przyjęcia bułgarskich „Junaków" do Wszechsłowiańskiego Związku Sokolstwa.

## Dział grafologiczny Prof. Foady'ego

**271. „M. W. 100".** Mało wykształcona, ale z natury obdarzona wielką inteligencją. Nerwowa, mądra, egoistka, w miłości zazdrosna, w życiu prywatnem ekonomistka, chętnie drugim dopomaga, przez co nie raz ponosi straty. Kocha naturę i życie rodzinne. W 70 proc uparta.

**272. „Lot".** Silna wola, wszystko załatwia na gorąco za pewny siebie, samouk, świetna pamięć, przebiegły, wszystkiem się zadowalnia, w miłości wybredny Dużo temperament., lubi życie ruchliwe. Odnosi

**273. „Kaktus". 4. 5. 1894.** Silna wola, w swych zamiarach uparty, logiczny, sprawiedliwy, swoje wady zna, których przez ambicję nie okazuje. Skryty, lecz bardzo szczery, dużo temperamentu, w kaprysach ograniczony. Dobra pamięć, sceptyk, przez co wiele w życiu stracił.

**274. Szarotka 125. J. J.** Nerwowa, szybka, mimo to opanowana, duchowo poważnie usposobiona, przez ambicję popada w upór. Wady swoje zna, idealistka, optymistka, przez filozofowanie w życiu dużo zyskuje. Szybko się orjentuje, a jeśli się do kogoś przyzwyczai, to trudno się odzwyczaja, co ją usposabia sentymentalnie.

**275. „Niedźwiadek".** Silna wola, dużo wytrwałości, lubi słuchać rad drugich, lecz swoje przeprowadza. Z natury bardzo inteligentny, prędko się orjentuje, w życiu zarobkowem materjalista, szlachetny, dużo drugim dopomaga, za co zbiera niewdzięczność.

**276. „Pokrzywka".** Nerwowa, uparta, na swojem postanawia, mimo to dobroduszna, Ambitna, w miłości bardzo zazdrosna. Pismo wykazuje pod względem intelektualnym dużo męskości, pod względem duchwym sentymentalne usposobienie. Skłonna do płaczu, lecz opanowana.

**277. „Orzeszek".** Nerwowy, skryty, mądry, uparty, dużo temperamentu. Charakter zmieni się z biegiem lat. Pragnie wszystko wiedzieć, czego po sobie nie daje poznać. Bardzo kapryśny, mało ambitny.

**278. „Bogdanus".** Sprytny, dobra pamięć, mądry, samouk, przebiegły, lubi życie ruchliwe, silna wola, dyplomata, chętnie drugich denerwuje, lecz bez złośliwości, bardzo szlachetny.

**279. „Gucio".** Poważny, słucha rad drugich, lecz na swojem postanawia. Ekonomista, materjalista w życiu zarobkowem, egoista w miłości, sceptyk uparty w 40 proc., lubi życie rodzinne, kapryśny, co rozpocznie, nie dokończy skutkiem nerwów.

**280. „Kaktus". 16. 8. 1910.** Szybki, dużo temperamentu, duchowo poważnie usposobiony, samouk, dobry psycholog, silna wola, nerwy doprowadzają do braku cierpliwości, przez co załatwia wszystko na gorąco, mimo to ostrożny.

**281. „Klejnot".** Bardzo nerwowa, jednakże opanowana. Dużo gustu artystycznego lubi dyscyplinę i porządek. Krzywdy nie daruje, mści się, lecz dyplomatycznie. W miłości bardzo zazdrosna. Sentymentalna.

**282. „M. G. S. 6."** Pismo wykazuje nerwowe wyczerpanie, którego można uniknąć przez opanowanie nerwów Z natury obdarzony inteligencją. Dobra pamięć, silna wola, energiczny, sprytny, wszystko bada.

**283. „Arab".** Bardzo inteligentna, szybko się we wszystkiem orjentuje, lubi mówić dwuznacznie, przez co zraża sobie interlokutora. Dużo temperamentu, w czasie ograniczona, kapryśna, a jeżeli jej się coś podoba — nie lubi zmiany. Zachowuje dyskrecję.

**284. „K. W. 35".** Ograniczony w czasie, silna wola, dużo wytrwałości, tylko bardzo nerwowy. Ambitny, w swych zamiarach zdecydowany i opanowany. Usposobiony sentymentalnie, potrafi drugich obronić, za co odbiera niewdzięczność. Mimo to lubi dużo eksperymentów życiowych, w czem znajduje pewne zadowolenie.

**Definitywnie**

pozostaję w Poznaniu do 15 stycznia 1934 r. przy ul. Ogrodowej 9, m 1, wielka brama. Przyjmuję codziennie, również w niedziele i święta.

**Wszystkim Sympatykom zasyłam na tej drodze serdeczne życzenia Dosiego Roku! Prof. Foady.**

## Dopłaty za porady, zabiegi i lekarstw w kasach chorych

Z dniem 1 stycznia 1934 r. wchodzi w życie rozporządzenie ministra opieki społecznej o dopłatach za porady lekarskie, lekarstwa, środki lecznicze i pomocnicze, oraz zabiegi lecznicze w ubezpieczalniach społecznych (kasach chorych).

Zgodnie z treścią tego rozporządzania, ubezpieczalnie społeczne pobierać będą od ubezpieczonych następujące dopłaty: za poradę lekarską 20 gr., za zabieg, lekarstwo, środek leczniczy i pomocniczy po 10 gr., za specyfiki farmaceutyczne i preparaty organoterapeutyczne 30 gr.; jeżeli zabieg dokonany będzie jednocześnie z poradą, opłata wynosić będzie tylko 20 gr.

Ubezpieczalnie społeczne nie będą pobierały opłat za zabiegi chirurgiczne, rozpoznawcze, naświetlanie lampą kwarcową dzieci do lat trzech przeciwko krzywicy i gruźlicy gruczołowej, oraz za szczepienia ochronne. Również nie będą pobierane opłaty za porady przy chorobach zakaźnych (rozporządzenie przewiduje 31 takich chorób), przy wszystkich chorobach dzieci do końca trzeciego roku życia, przy ostrych chorobach umysłowych, przy chorobach ostrych (10 chorób), oraz przy nagłych wypadkach. Ponadto nie będą podlegały opłatom lekarstwa i środki opatrunkowe, zastosowane osobiście przez lekarza lub personel lekarski, oraz surowicę szczepionki i niektóre środki, przewidziane w rozporządzeniu w liczbie 37. Również wydawane będą bezpłatnie środki lecznicze, zalecone przez lekarza na bezpłatnej poradzie.

Ubezpieczeni, których choroba połączona z niezdolnością do pracy trwa dłużej niż cztery tygodnie, począwszy od 5 tygodnia, zwolnieni są od wszelkich dopłat.

## Czy poruszanie się jest pracą?

Rzadko, a po większej części nigdy nie uprzytamniamy sobie, że każdy nasz ruch jest cząstką tej pracy, którą ciało nasze zdolne, lub zmuszone jest wykonać w ciągu doby. Najdobitniej uwydatnia się to zapomnienie, a zarazem pewnego rodzaju lekceważenie w stosunku do codziennego, pospolitego — że się tak wyrażę — chodzenia. Nikt, a specjalnie już żaden ruchliwy mieszkaniec większego miasta, gdzie odległości są duże, nie robi pobieżnego nawet bilansu przebytych kroków i pracy, którą w nie włożył. Gdyby bowiem był takim dziwakiem, ze zdumieniem stwierdziłby na sobie pewnik, że ciało nasze posiada czarodziejską zdolność dokonywania całodziennej pracy, na którą je stać, w kilku zaledwie godzinach z łatwością i bez wyraźnego zmęczenia, właśnie przez chodzenie.

W tym pewniku, który uwarunkowany jest naturalnie odpowiednią przemianą materji w mięśniach pracujących, zawarte jest wielkie znaczenie chodzenia czy maszerowania, jako wykładników pracy i środków ćwiczebnych naszego ustroju. W równej mierze odnosi się to do innych rytmicznych przesunięć ciała w przestrzeni, jak bieganie, wspinanie się, wiosłowanie, pływanie i jazda na rowerze.

W czem jednak tkwi tajemnica czarodziejskiej na oko zdolności ciała pokonywania wielkiej pracy bez przedwczesnego przemęczenia przez długotrwałe lub szybkie poruszanie się w przestrzeni? Pomoc w rozwikłaniu zagadki stanowią proste obserwacje.

Praca przy dokonywaniu ruchu rozłożona jest na liczne i to najsilniejsze mięśnie. W poruszaniu dolnych kończyn bierze udział 56 proc. całego umięśnienia. Żaden z czynnych przy tem mięśni nie wysila się, każdy pracuje w miarę. Suma ich wysiłku daje ogrom pracy. Ruch w przestrzeni dokonuje się w tempie rytmicznem. Udział więc w pracy każdego mięśnia składa się na zmianę z okresu wytężenia (napięcia) i odpoczynku (zwiotczenia). Ułożenie mięśni zginających i prostujących dookoła stawów nóg jest tak korzystne, że każdy ruch równocześnie wywołuje alarm przygotowawczy w mięśniach potrzebnych przy ruchu następnym, przeciwnym. Zgięcie nogi alarmuje mięśnie prostujące, wyprostowanie zginacze, a to urządzenie ma ogromne znaczenie dla łatwego i płynnego ruchu nóg. Chodzenie jest czynnością codzienną, którą wykonujemy tak często i bezwiednie, że nie zdajemy sobie sprawy z wymagań, jakie stawiamy przy tem mięśniom. Umięśnienie nóg natomiast znajduje się z tej prostej przyczyny w stanie stałej zaprawy (treningu) i zdolne jest do pracy długotrwałej przy oszczędnem zużywaniu swej siły. Aby osiągnąć ten sam rezultat dla mięśni rąk i barków, musimy je szkolić specjalnie i doprowadzić do pewnego stopnia doskonałości przez regularne ćwiczenie się w rękoczynach.

Ważną skutecznie rolę odgrywa fakt, że skurcze mięśniowe (praca) przy chodzeniu odbywają się rytmicznie Wymaga to bardzo skąpego zużycia pracy nerwów, wydających rozkazy potrzebne, gdyż mięśnie nóg pracują półautomatycznie.

Z takich kilku obserwacyj wynika, że poruszając się w życiu codziennem dokonujemy wielkiej pracy, którą ułatwiają nam celowe i mądre urządzenia przyrody.

Medyk.

## Wobec obniżki cen biletów kolejowych

Z Nowym Rokiem wejdzie w życie nowa taryfa osobowa na kolejach normalnotorowych, z obniżką cen biletów, dochodzącą w dalszych odległościach przejazdu do 25 procent. Pragnąc nie odwlekać terminu tej reformy, zarząd kolei wprowadza ją w życie, pomimo trudności z wykonaniem na czas wszystkich kategoryj nowych biletów. W początkowym okresie stosować się zatem będzie narazie w niektórych przypadkach bilety pisane.

Ze względu na okres ożywionego ruchu i wielki napływ podróżnych do okienek kas biletowych, wskazane jest, by podróżni nie przychodzili na stacje kolejowe w ostatniej chwili przed odejściem pociągu, lecz nabywali bilety zawczasu. Personel kasowy w tym okresie czasu będzie w szczególny sposób wzmocniony.

## „Pod Kaktusem" zabrakło stolików...

W salach Kaktusa i apartamentach Iksu było iks plus jeden stolik, a jednak zabrakło ich, pomyślcie sobie... Takie potworne ilości zgłoszeń zwaliły się lawiną, przytłaczając organizatorów Wieczoru Sylwestrowego w niedzielę, 31 b. m. o godz. 9, Plac Wolności 14a. Dzięki olbrzymim wysiłkom udało się zakupić jeszcze kilka stolików, a więc spieszcie się z zamawianiem, bo będziecie sobie sami winni, gdy wam je ktoś capnie z przed nosa... Wstęp drobiażdżek: 3 złote. Zato dostajesz bracie kawę i koniak, możesz się wytańczyć przy dwu orkiestrach ile wlezie, a do tego wszystkiego posłyszysz program, który będzie transmitowany przez radjo na całą Polskę. I to wszystko za sumę, za którą można dostać raptem trzy paczki płaskich. Tanio jak barszcz, co?

## Kącik kosmetyczny

**P. Klara.** Należałoby złuszczyć te miejsca środkiem dosyć silnym, tylko nie lampą kwarcową, gdyż może to czasem spowodować silniejszą pigmentację. Zabieg taki powinien być jednak wykonany pod nadzorem siły fachowej.

**P. Momalikówna.** Trzeba stosować preparaty odtłuszczające, aby zapobiec tworzeniu się nowej ilości wągrów. Z Pani listu trudno mi wnioskować jakiego rodzaju brała Pani masaże i kto był ich wykonawcą. Sińce pod oczyma mogą być powodem choroby żołądkowej względnie przepracowania i przemęczenia, w takim wypadku można zalecić jedynie dużo ruchu, powinna Pani zainteresować się sportem, mniej przesiadywać w domu, a więcej na powietrzu.

Brwi proszę przyciemniać henną, przez co uzyska Pani ich poprawę.

Gabinet kosmetyczny
**Mgr.- chemji Kuntzówny**
Poznań, plac Wolności 9 m. 13.
Całokształt pielęgnacji i poprawy urody. Najprzedniejsze kosmetyki.
dg 2 799

## RECENZJE KINOWE

**Kino „Corso"** wyświetla film pt. „Buffallo Bill" — typowy t. zw. film dzikiego zachodu. Buffallo Bill jest dzielnym wywiadowcą, potykającym się z Indjanami i różnymi bandytami w romantycznych czasach walk osadników amerykańskich z czerwonoskórymi. Film jest w swoim rodzaju dobry. Ma właściwe tempo, dużo efektownych scen i popisów doskonalej jazdy konnej. W rolach głównych oglądamy znane gwiazdy tego rodzaju filmów: Toma Tyler'a, Rexa Bell'a i Williama Desmond'a.

Program uzupełnia wesoła komedja. (Sz)

**Kino „Promień"** wyświetla film pt. „Na zachodzie bez zmian". Jest to wznowienie sławnego przed kilku laty filmu, nakręcanego według powieści Remarque'a. Sława tego filmu prawie dorównywała popularności powieści. Była to sława, naszem zdaniem, zupełnie zasłużona, gdyż jest to jeden z najlepszych filmów wojennych, jakie mieliśmy sposobność oglądać i którego potęgę nastroju można przyrównać do takich dzieł kinematografji, jak „J'accuse" Gance'a lub „Z dymem pożarów". (Sz)

Czy wiesz już;

że trwałość naszych wyrobów jest 3-krotnie zwiększona dzięki specjalnej preparacji przędzy

FEMINA

Wyłącznie Delikatna Bielizna damska

ng 7371


## Dwanaście miljonów słucha radja w Rosji

Radjo sowieckie po dziesięciu latach swojej działalności może się pochwalić dużemi postępami i zdobyczami. Na terytorjum Z. S. R. R. znajdują się i działają 63 stacje radjonadawcze o sile ogólnej 2000 kw. Celom kulturalnym i oświatowym wyłącznie służy 36 stacyj, które nadają swoje programy w 64 językach i dialektach. Liczba radjoabonentów w Z. S. R. R. wynosi obecnie zgórą 12 miljonów osób.

## TEATRY

**Wieczór sylwestrowy w Teatrze Wielkim**

Zespół artystów urządza w niedzielę wieczorem o godz. 11 Wielki Wieczór Sylwestrowy, który obfitować będzie w produkcje pełne humoru i werwy. Kto chce się uśmiać i zabawić, niech podąży na ten jedyny w swoim rodzaju spektakl. Bilety w cenie od 60 gr do 3 zł do nabycia w firmie Szrejbrowski.

**Dziś jedyny występ Stanisława Drabika**

Dziś wieczorem **„Żydówka"** z gościnnym występem znakomitego tenora Stanisława Drabika.

W niedzielę po południu o godz. 3 **„Baron cygański"** z A. Raczkowskim w roli tytułowej.

Wieczorem o godzinie 8 operetka **„Nitouche"** z Jadwigą Fontanówną.

**Z Teatru Nowego**

Dziś i codziennie do wtorku włącznie o godz. 8 wiecz. **„Zgorszenie publiczne"** z J. Zaklicką. Farsa doskonała, przekomiczne sytuacje, nieustanny śmiech, rekord wesołości.

**Popołudniówki:** W niedzielę o godzinie 3,30 po poł. po raz ostatni — po cenach zniżonych komedja z muzyką **„Szczęście w domu"** z J. Zaklicką. W poniedziałek o godz. 3,30 po poł. rewja **„Echo nocy sylwestrowej"** po cenach zniżonych.

**Sylwester w Teatrze Nowym**

W niedzielę o godz. 11 wiecz. rewja **„Szalona noc sylwestrowa"** z udziałem całego zespołu. W programie skecze, piosenki, tańce, konkurs gwiazd. Najweselszy sylwester w Poznaniu. Jeśli kto zacznie rok na wesoło — to na wesoło skończy go też....

## SPORT

### Hokej na lodzie

**W dalszym ciągu rozgrywek o puhar Spenglera w Davos** „Rapid" w którego barwach występują również tak bardzo modni obecnie Kanadyjczycy, zwyciężył bez wysiłku drużynę uniwersytecką „Cambridge" w stosunku 12:0 (6:0, 4:0 2:0). „Oxford" pokonał w drugiem spotkaniu „EHC Davos" w stosunku 2:1 (1:1, 1:0, 0:0). Mimo tego zwycięstwa do finału obok „Rapidu" doszła drużyna gospodarzy „Davos", mająca przy równych punktach lepszy stosunek bramek. Obrońca puharu „LTC" Praga odpadł po przegranej z „Rapidem".

**„AZS" i „Warta".** W niedzielę o godzinie 12 na ślizgawce „AZS" przy ul. Noskowskiego 4, odbędzie się, w razie odpowiednich warunków lodowych ten mecz o mistrzostwo okręgu. „AZS" wyjeżdża po meczu do Krynicy na turniej międzynarodowy, to też wystąpi w reprezentacyjnym składzie ze Stogowskim, Zielińskim i Ludwiczakiem, wobec czego spotkanie zapowiada się bardzo interesująco. (kom)

### Lekka atletyka

**Terminarz projektowanych przez POZLA imprez** w 1934 r. przedstawia się następująco: 4. 3.: mistrzostwa męskie i kobiece w hali; 8. 4: przełaj męski o nagrodę „Kurjera Poznańskiego"; 20 i 21. 5.: mistrz. męskie i kobiece kl. B; 27. 5: w ramach święta miejskiego komitetu w. f. i p. w. trójbój kobiecy, pięciobój męski i dzień sztafet; 9. i 10. 6: mistrzostwa męskie i kobiece kl. A. (dzień PZLA); 17. 6: mistrzostwa junjorów i pięciobój kobiecy; 29. 6. lub 1. 7: Praga — Poznań w Pradze; 2. 9: zawody międzynarodowe. (kom)

### Pięściarstwo

**PZB zawiesił dwóch sędziów.** Komisja do spraw sędziowskich Pozn. Okr. Zw. Boks zawiesiła w prawach sędziów p. Kościelskiego i Ermanowicza. Przeciwko wymienionym powstały zarzuty wyzyskiwania przez nich dla celów korzyści materjalnych osobistych zniżek kolejowych, przysługujących im jako sędziom. Zarząd PZB orzeczenie zatwierdził i udzielił obu sędziom urlopu do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy przez komisję dyscyplinarną. — Tyle doniesienie PAT. Jest to jeden z fragmentów poruszonych przez nas „stosuneczków" w kołach sędziów pięściarskich. Mamy nadzieję, że PZB zechce radykalnie przeczyścić atmosferę wspomnianego środowiska czego domagamy się już od dawna. — Red.

**„Skoda" i „Rewera".** W dniu 6 stycznia odbędzie się to półfinałowe spotkanie o drużynowe mistrzostwo Polski Skodą a stanisławowską Rewerą. Na mecz ten Skoda wystawia osłabiony skład, nie może bowiem walczyć Pisarski z racji niedawnego złamania ręki. Pisarskiego zastąpi Woźniak.

Skład Skody przedstawia się następująco: Czarnecki, Miller, Cyran, Matuszewski, Bąkowski, Woźniak, Antczak i Stibbe.

Mecz odbyć się miał w Stanisławowie. „Rewera" jednak reflektuje raczej na Warszawę i z taką propozycją zwróciła się do Skody, która zadecyduje o miejscu spotkania. (PAT)

**Poznań i Berlin.** W dniu 7 stycznia odbędzie się w Poznaniu to sensacyjne spotkanie. Berlin po przeprowadzeniu zmian wystawia następujący skład: Weinhold, Pierenz, Hunnekens, Mietschke, Hornemann, Pürsch. W wadze ciężkiej wystąpić ma Horn, gdyż Ramek — najlepszy w tej wadze bokser berliński, cierpi na zapalenie stawu kolanowego i niewiadomo czy do dnia 7 stycznia będzie w odpowiedniej kondycji. Zaznaczyć należy, że podany skład jest najsilniejszym zespołem Berlina. (PAT)

### Piłka nożna

**Walne zebranie POZPN** odbędzie się w niedzielę 21 stycznia o godz. 9 w lokalu p. Jarockiej (ul. Masztalarska 8). W razie nieprzybycia odpowiedniej ilości członków odbędzie się wspomniane zebranie w drugim terminie o 9½ już bez względu na liczbę obecnych. Delegaci klubów muszą być zaopatrzeni w pełnomocnictwa podpisane przez dwóch członków klubu i zaopatrzone w pieczęć. (kom)


**Dziś w sobotę, 30 grudnia o godz. 11 wiecz. w teatrze „Słońce"**

**Wielka Rewja Humoru, Tańca i Piosenki**

**ADOLF DYMSZA — TOLA MANKIEWICZÓWNA — MIECZYSŁAW FOGG — CHÓR DANA — MARYSIA Nobisówna - Zofja Dymszyna - Niusia Danowa — Adam Wysocki** — oto nazwiska wykonawców tej świetnej rewji, która wzbudziła niebywałe zainteresowanie w najszerszych sferach naszej publiczności. Znakomici artyści **z których każdy sam jeden byłby** już wielką atrakcją wykonają wspaniały przebojowy program złożony z **34 numerów.** Ani program ani wykonawcy nie potrzebują reklamy!!! Mistrz humoru **Adolf Dymsza** wykona **6 popisowych przebojów** swego bogatego repertuaru i osobiście ręczy swą osobą, że wszyscy śmiać się będą do łez!!!! **TOLA MANKIEWICZÓWNA,** najpiękniejsza vedetta polskiej Rewji i polskiego filmu, niezapomniana bohaterka filmu **„10% dla mnie"** poraz pierwszy przedstawi się Poznaniowi w swym popisowym repertuarze a **Chór Dana i Mieczysław Fogg** oczarują znowu wszystkich swemi cudnemi piosenkami. Orkiestra pod dyrekcją B. Kubika. Dekoracje art. mal. St. Zaremby.

Jednem słowem dzisiejszy Wieczór w „Słońcu" **zapowiada się wprost sensacyjnie** a bilety są formalnie rozchwytywane!

**Jutro w niedzielę o godz. 11 wiecz. atrakcyjny „Sylwester w Słońcu" z Dymszą, Mankiewiczówną, Foggiem i Chórem Dana na czele! — Zainteresowanie olbrzymie! Bilety są formalnie rozchwytywane!** Przedsprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. zg 20907²8



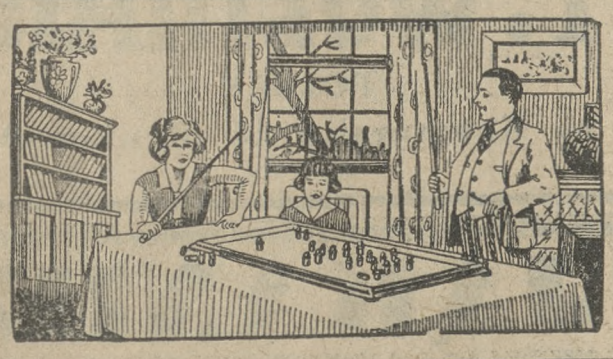

Ostatni krzyk to **SZELMA**

Wszyscy gramy **SZELMĘ**

WSZĘDZIE **SZELMA**

Do nabycia w składach zabawek.

**Wytwórnia: Poznań, ul. Przemysłowa 28 b, telefon 74-12**

dg 2730


## RADJO

Poniedziałek, dnia 1 stycznia 1934 r.

**Poznań** (335 m) **10.05** nabożeństwo z katedry; **14.00** pogadanka harcerska; **14.05** wykład o radjotechnice p. Bresińskiego; **15.20** pieśni polskie Świerzyńskiego i utwory skrzypcowe; **19.30** płyty; **19.40** komunikaty; **22.00** wiadomości sportowe; **22.15** muzyka taneczna z kawiarni „Esplanade".


**16 miesięcy gra już 5 lampowy aparat** z dwoma lampami ekranowemi i pentoda **na mokrej baterji anodowej o 10 kr. pojemności** naszego wyrobu.

**„OGNIWO". Poznań, W. Garbary 19.**


**Warszawa** (1412 m) **9.00** audycja poranna; **10.05** tr. nabożeństwa z Poznania; po nabożeństwie — muzyka religijna z płyt; **12.15** poranek solistów: J. Hoszowska, L. Robowska i Umberto Macnez — tenor; **14.00** gawęda pt. „Noworoczne rozważania rolnika" — wygł. red. Feliks Gwiżdż; **14.15** muzyka wesoła z płyt; **15.00** dialog rolniczy — wygł. prof. Stefan Biedrzycki; **15.20** koncert orkiestry dętej: **16.00** tr. ze Lwowa słuchowiska dla dzieci pt. „Żałosna historja pajacyka Frycka" p/g Z. Rabskiej; **16.30** kwadrans wielkich artystów — Ignacy Paderewski — fort. (płyty); **16.45** recytacja humorystyczna (kwadrans poetycki); **17.00** odczyt pt. „Rok 1933 w Polsce" — wygł. red. Karol Koźmiński; **17.15** audycja ludowa pt. „Wesele śląskie" — tr. z Katowic; **18.00** słuchowisko ze Lwowa pt. „Jedzenie, wino i śpiew" p/g St. Wasylewskiego; **18.40** recital śpiewaczy Bazylego Tysiaka — tenor; **19.30** płyty; **19.45** feljeton; **20.00** X-ty koncert z cyklu „Muzyka Niepodległej Polski"; wyk.: orkiestra P. R. oraz Kazimierz Wiłkomirski (wiolonczela); słowo wstępne wygłosi p. Karol Stromenger; w przerwie około **20.50** dziennik wieczorny; **22.00** wiadomości sportowe; **22.15** muzyka taneczna.


**TRIOTRON**

najtańsze lampy radjowe na świecie

ng 7373


Wtorek, dnia 2 stycznia 1934 r.

**Poznań** (335 m) **13.20** płyty; **13.59** sygnał czasu; **14.00** komunikaty; **15.25** wykład dr. Raczyńskiego; **19.44** wiadomości sportowe.

**Warszawa** (1412 m) **7.00** audycja poranna; **12.05** muzyka popularna z płyt; **15.40** sonaty w wyk. Niny Stokowskiej (skrzypce) i Olgi Illiwickiej (fort.); **16.25** skrzynka P. K. O.; **16.55** koncert muz. lekkiej w wyk. ork. jazz. teatru „Cyganerja" pod dyr. Zdzisława Górzyńskiego z udziałem Stanisławy Nowickiej (piosenki); **17.50** pogadanka z cyklu „Listowne nauczanie rolnictwa"; **18.00** odczyt z cyklu „Mędrcy i poeci starożytnej Grecji" pt. „Salow" — wygł dr. Aleksander Turyn; **18.00** „Skrzynka muzyczna"; **18.35** L. Stawiński, Symfonja Psalmów — płyty; **19.25** feljeton aktualny; **19.40** wiadomości sportowe; **19.47** dziennik wieczorny; **20.00** „Czardaszka", E. Kalmana, operetka ze studja; w przerwie około **21.00** (kwadrans literacki) Jan Miernowski „Urzędnik" opowiadanie; **22.00** muzyka taneczna.


**LAMPY RADJOWE PHILIPS „MINIWATT"**

uznane za najlepsze na całym świecie. Niezawodne w działaniu, trwałe i wydajne

ng 7162


## Korespondencja z Czytelnikami naszymi

— **H. St. Pozn.** Równowartość kapitału 2688 zł. należność przeliczona na 15 proc. równowartości wynosi 403,20 zł. Dodać należy zaległe odsetki. (K.)

— **Abonentka.** Podatek od uposażeń należy się dopiero od uposażenia, wynoszącego ponad 2500 zł rocznie Jeżeli jednak poza uposażeniem do 2500 zł rocznie są jakiekolwiek dochody inne, może być pobierany podatek dochodowy, t. zw. skumulowany. (K)

— **Stały czytelnik P. K.** 1) Kara cielesna została zniesiona t. zw. ustawodawstwem rewolucyjnem pruskiem, 2) Kara aresztu wynika z prawa wyznaczania zajęć, 3) Z obecności nauczyciela podczas aresztu. Większe koszta nie powstają. (aK)

**I. M. 100.** Podatek od darowizny wyniesie w tym wypadku 2 procent wartości W sprawie karty łowieckiej radzimy skierować zażalenie do Urzędu Wojewódzkiego. W sprawie podejrzanych pożyczek hipotecznych pisaliśmy już kilkakrotnie i będziemy o sprawie tej pamiętali. (K)

— **Czytelnik od 18 lat.** Mogłoby ewentualnie być szkodliwe, więc zalecamy ostrożność. (K)

ng 7138/9


## Uwaga! Przed Sylwestrem

Dziś w sobotę — niezależnie od jutra (z powodu wypłat pensyj) generalna próba. — Jednakże nie wolno wydać więcej jak 2 zł. — resztę jutro — w Sylwestra przy tem samem stoliku w Kaktusie. Program — bezprogramy — satyro-artystyczny. — Przyjdź o 9.30 choćby zamówić stolik na Sylwestra a zostaniesz na imieninach Sabiny — również Ludomiły a także Eugenji (patrz kalendarze). Przy okazji powyższej, tym którzy nie będą z powodu braku miejsca: Dosiego Roku. „Kaktus". zg 20901

## Mnóstwo chorób panuje zimą...

Zwykle zimą człowiek znacznie mniej się poci i dlatego szkodliwe, trujące substancje wydzielające się wraz z potem, pozostają w organiźmie i zanieczyszczają krew Powoduje to zwykle pogarszanie się stanu zdrowia, a zwłaszcza u reumatyków artretyków i cierpiących na podagrę, którym jeszcze bardziej dotkliwie dają się we znaki częste zmiany pogód. By zapobiec bólom, które zazwyczaj dręczą chorego w ciągu całej zimy, wskazanem jest zastosowanie zawczasu skutecznego środka W powodzi najrozmaitszych leków, trudno jest zwykle choremu dokonać właściwego wyboru. Lecz niema powodu do rozpaczy, gdyż przy pomocy Togalu wiele cierpiących odzyskało swe zdrowie We wszystkich krajach świata już od przeszło lat 15-tu z powodzeniem stosuje się tabletki Togal w tych cierpieniach Togal uśmierza bóle i przynosi ulgę nawet w chronicznych stanach. Togal wstrzymuje nagromadzanie się kwasu moczowego, zwalczając w zarodku niedomagania, na tem tle powstałe Również w grypie, przeziębieniach, bólach nerwowych i głowy tabletki Togal, działają szybko i pewnie Są nieszkodliwe dla serca, żołądka i innych organów wewnętrznych. Spróbujcie i przekonajcie się sami o skuteczności działania Togalu. Do nabycia we wszystkich aptekach. ng 7369


Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.



*Mydło Bebe Szofmana idealne dla dzieci i dorosłych*

ng 6625

W piątek, dnia 29 grudnia 1933 roku, rozstał się z tym światem, opatrzony Sakramentami św., w 37 roku życia, mój ukochany mąż, nasz najdroższy ojczulek, ś. p.

## Wincenty Antkowiak

Pogrzeb odbędzie się w Nowy Rok o godzinie 14.30 z Szpitala Miejskiego na cmentarz św. Marciński przy ul. Bukowskiej o czem donosi z prośbą o modlitwę za spokój duszy Drogiego Zmarłego

stroskana

zg 20 913 **żona z dziećmi.**

Dnia 29 grudnia 1933 r., zmarł po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz długoletni członek, ś. p.

## Wincenty Antkowiak

Cześć Jego pamięci! Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek dnia 1 stycznia o godz. 2,30 z kostnicy Szpitala Miejskiego na cmentarz św. Marciński, ul. Bukowska. O liczny udział członków w pogrzebie prosi zg 20 914

**ZRZESZENIE PRACOWNIKÓW BANKU ZWIĄZKU SPÓŁEK ZAROBKOWYCH Tow. zap. Koło Poznań.**

†

Dnia 29 grudnia 1933 roku, zmarł, opatrzony Sakramentami św., ś. p.

## Wincenty Antkowiak

Zmarły opiekował się przez szereg lat naszemi lokalami klubowemi i na tem stanowisku zaskarbił Sobie zupełne zaufanie i wdzięczność naszą. Niech odpoczywa w pokoju!

dg 2809 **Koło Senjorów w Poznaniu.**

Szanownych Kolegów upraszamy o wzięcie udziału w pogrzebie.

†

W piątek, dnia 29 grudnia 1933 r., zasnęła w Bogu, nasza najdroższa siostra, szwagierka, kuzynka i ciocia, ś. p.

## Janina Skrzetuska

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 31 grudnia o godzinie 2 po południu z domu żałoby przy ul. Dąbrowskiego 52.

W ciężkim smutku pogrążeni

zg 20 894 **bracią i rodzina.**

Dnia 27 grudnia 1933, zmarła nagle, przygotowana każdodziennie na śmierć, nasza najukochańsza siostra i ciocia, ś. p.

## Klementyna Rakowska

Na pogrzeb, który odbędzie się dnia 31 grudnia br. o godz. 14.45 z kostnicy cmentarza Farnego, przy ul. Bukowskiej zaprasza P. T. Krewieństwo i Znajomych

dg 2 811 **Rodzina.**

Zakład pogrzeb. Bol. Jaśkiewicz, Klasztorna 9.

Dnia 29 grudnia 1933 r. o godz. 20,30 zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św. moja ukochana, jedyna córka, kuzynka i ciocia, ś. p.

## Jadwiga Markiewiczówna

Pogrzeb odbędzie się 2 stycznia o godz. 3 z kostnicy Szpitala Miejskiego, na cmentarz farny.

W smutku pogrążona

zg 20 916 **matka i rodzina.**

Poznań, Wattenscheid, Środa, Czempin.

†

Dnia 29 grudnia 1933 r. o godz. 9.15 rano, zasnęła w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najukochańsza żona, nasza najdroższa matka, teściowa, bratowa, szwagierka, ciocia i babcia, ś. p.

## Magdalena z Jackowiaków Murzynowska

przeżywszy lat 49. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 1 stycznia 1934 r., o godz. 14,30 z domu żałoby przy ul. Pamiątkowej 7 na cmentarz parafjalny O. O. Zmartwychwstańców. Msza św. za duszę Zmarłej odbędzie się dnia 2 stycznia, o czem donoszą

w ciężkim smutku pogrążeni

dg 2810 **mąż, synowie, synowe, wnuki i rodzina.**

Zakład pogrzebowy G. Wilda 56.

†

W piątek, dnia 29 grudnia 1933 r., o godz. 10 przed poł., w Szaradowie, zasnęła w Bogu, po dłuższej chorobie, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najdroższa matka, ś. p.

**z Wezerowskich**

## Joanna Edwardowa Rudnicka

Eksportacja do kościoła parafj. w Szaradowie odbędzie się w niedzielę, dnia 31. bm., o godz. 3 po poł. Pogrzeb we wtorek, dnia 2 stycznia 1934 r. o godz. 10 przed poł. z kaplicy cmentarnej w Ostrowie Wlkp., dokąd zwłoki zostaną przewiezione. Proszę o modlitwę, czcigodnych konfratrów o memento.

Ciężko strapieni

**Ks. Stefan Rudnicki i rodzeństwo.**

Szaradowo, Ostrów Wlkp., Bydgoszcz, Poznań. zg 20 891

†

Dnia 29. bm. rozstał się z tym światem pracownik Banku naszego, ś. p.

## Wincenty Antkowiak

Zmarły w ciągu Swej długoletniej pracy odznaczał się pilnością i obowiązkowością, a zalety Jego charakteru zjednały Mu ogólną sympatję wśród współpracowników.

**Zarząd i współpracownicy Banku Związku Spółek Zarobkowych.**

Pg 6515-52,76


**Naprawy mechaniczne i karoseryjne**

samochodów wszelkich fabrykatów i systemów jak również

**modernizację karoseryj**

wykonuje **terminowo — fachowo — korzystnie**

**BRZESKIAUTO S. A.**

Poznań - Dąbrowskiego 29 tel 63-23, 63-65

Kosztorysy i oferty na każde żądanie

Pg 6 437-51.106

**Wanny i piece kąpielowe**

Umywalki — Zlewy
Klozety — Armaturę
Rury kanalizacyjne, wodociągowo-gazowe i ołowiane
poleca najtaniej

**Józef Koska,**

Poznań, ul. Dominikańska 5
telefon 53-90 dg 2809

STEMPLE
**L. KAPELA**
WROCŁAWSKA 18

ng 7056/7

**MATURYCZNE i DOKSZTAŁCAJĄCE KURSY**

**„WIEDZA"**

**Kraków, Studencka 14, I.**

przygotowują **na ustnych lekcjach zbiorowych w Krakowie** oraz **w drodze korespondencji**, zapomocą przystępnie i wyczerpująco opracowanych skryptów, programów i miesięcznych tematów,

1) do egzaminu dojrzałości gimnazjum
2) do egzaminu z 6-ciu kl. gimn.
3) w zakresie 4-ch kl. gimn.
4) do egzaminu z 7-miu klas szkoły powszechnej.

Uwaga! Uczniowie kursów korespondencyjnych otrzymują co miesiąc, oprócz całkowitego materjału naukowego, **tematy z 6-ciu głównych przedmiotów do opracowania.** Nadto obowiązkowe kollokwja (egzaminy) badają 3 razy w ciągu roku szkolnego postępy uczniów.

Na kursach „Wiedza" wykładają **najwybitniejsze siły fachowe** krakowskich państwowych szkół średnich. — Prospekty bezpłatnie! ng 7239

WSzanowne Duchowieństwo i Publiczność zawiadamiamy najuprzejmiej, że otwieramy na nowo **we wtorek, dnia 2 stycznia przy ul. Jezuickiej 5**, istniejącą i znaną w Poznaniu **KSIĘGARNIĘ KATOLICKĄ**, którą poprowadzimy nadal pod firmą

**KSIĘGARNIA KATOLICKA**

**Fundacji Twardowskich**

Księgarnia obejmuje wszelkie dziedziny wydawnictw katolickich. Specjalność: **książki do nabożeństwa** w wydaniach najtańszych jako też najwytworniejszych.

Dział dewocyjny zawiera przepiękny wybór upominków, bogaty dział obrazów religijnych i narodowych rzadkich również okazów.

Polecając naszą księgarnię WSzanownemu Duchowieństwu i P. T. Publiczności mamy nadzieję, że znajdziemy życzliwe poparcie. — Czysty zysk księgarni przeznaczony jest w myśl fundacji na rzecz ubogich. zg 20 883/4

**KURATORJUM Fundacji Twardowskich.**

**PRZEDSTAWICIELI**

we wszystkich miastach R. P. poszukujemy celem sprzedaży bezkonkurencyjnego, dla wszystkich dostępnego patentowanego aparatu

**„RUTERMA"**

automatycznie wytwarzającego wodę sodową. Rewelacyjny polski wynalazek. Wymaga się niedużego kapitału i gwarancji. Oferty do Biura w Warszawie, ul. Zielna 26 m. 2 pod „RUTERMA". Pg 5964-62,538

**OTYLI ŻYJĄ KRÓCEJ...**

Ich serca obłożone watą tłuszczu pracują z wysiłkiem, wyczerpują się i odmawiają posłuszeństwa wcześniej.

Otyłość spowodowana jest zła przemianą materji oraz zaburzeniem czynności gruczołów dokrewnych.

**Tylko zioła Magistra Wolskiego „Degresa"** zawierają jod organiczny w postaci rośliny morskiej Yahanga, który wprowadzony do organizmu pobudza gruczoł tarczowy do należytej pracy, powodując szybkie spalanie nadmiernego tłuszczu. Są one skutecznym środkiem przeciwko otyłości i nie wymagają specjalnej djety.

**ZIOŁA ze znak. ochr. „DEGROSA"**

Do nabycia w aptekach i drogerjach (skład. apt. lub w wytwórni Magister Wolski, Warszawa, Złota 14. Objaśniające broszury wysyłamy bezpłatnie. ng 6962

**PANOWIE**

przygotowujący się do

**KARNAWAŁU**

potrzebne w tym celu artykuły kupują u **WOŹNIAKA**

Polecamy w bogatym wyborze:

*Materjały na fraki, smokingi i na ubrania wieczorowe oraz na spodnie w pasy i kamizelki białe. Stosowną bieliznę, krawaty, skarpetki itp. Ceny bardzo przystępne! Prosimy się o tem przekonać!*

**DOM HANDLOWY**

**F. WOŹNIAK**

**POZNAŃ**

**ul. Kramarska 16 (Rynkowa).**

ng 7 897/8

**JĄKANIE**

oraz wszelkie inne zboczenia mowy radykalnie usuwa **ZAKŁAD LECZNICZY DLA JĄKAŁÓW**

**S. ŻYŁKIEWICZA, WARSZAWA,**

**ul. Chłodna 22.** Prospekty kancelarja wysyła bezpłatnie

Szanownej naszej Klijenteli, Gościom, Sympatykom i Znajomym składamy nasze najszczersze życzenia

# DOSIEGO ROKU!

## BRACIA DAWIDOWSCY S. A.

**ul. Gwarna 17, telefon 37-80**

**Filje:** ul. Półwiejska 11/12 — Marszałka Focha 168 — Marszałka Focha 43 — ulica Dąbrowskiego 45 — Górna Wilda 103/105.

oraz dg 2 784

## ŚNIADALNIA, ul. Gwarna 17

która jest **otwarta** codziennie od godziny 8-mej do 23-ciej.

---

# Tradycyjna Noc Sylwestrowa

tylko! w „Palais de Danse“ tylko!

**Poznań, Piekary 16/17, „Pasaż Apollo“**

**telefon 11-92**

## Powiększony atrakcyjny program.

**Moc przeróżnych niespodzianek.**

**Wstęp wolny! Wstęp wolny!**

**Menu Sylwestrowe a la carte.**

**Początek o godzinie 9-tej wieczór.**

Uprasza się P. T. Gości o wcześniejsze zamawianie stolików.

dg 2806 **Dyrekcja.**

---

Tradycyjny

# SYLWESTER

w Restauracji „Mieszczańskiej“

Pl. Wolności 5. — Tel. 56-37

**KONCERT**

zg 20900

---

Wszystkim moim Szan. Klientom, Sympatykom i Znajomym życzę

## „Dosiego Roku!“

**Restauracja Pomorska, Sew. Mielżyńskiego 5.**

zg 20 905

---

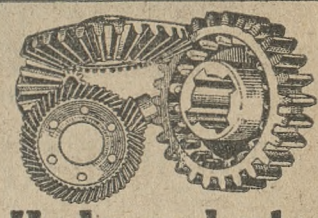

# Koła zębate

do samochodów -- TRYBY wszelkiego rodzaju wykonuje po niskich cenach

**„NORMA“**

**Poznań, św. Marcin 13**

zg 20911

---

*Szanownej Klienteli, Znajomym i Sympatykom serdeczne*

## Życzenia Noworoczne

*składa firma* Pz 6 483-52.38

## Gustaw Molenda i Syn

*Poznań, pl. Ś-to Krzyski 1.*

---

***Życzenia Pomyślnego***

## *Nowego Roku*

Szanownym Odbiorcom życzy

***Fabryka Cukierków***

# St. Marecki

ng 7394/5 ***ul. św. Wojciech 28***

---

Wszystkim moim **Wielce Szan. Gościom, Klientom, Znajomym i Sympatykom,** życzę

## Dosiego Roku

Z poważaniem

**Pocztowa 10**
**Ludwiżanka pl. św. Krzyski 2,**
**Wielkomiejska Fredry 13.** **Ludwik Bręczewski**

dg 2793

---

Wszystkim Szanownym Gościom i Sympatykom zasyłam

## DOSIEGO ROKU!

**ZAGŁOBA**

**św. MARCIN 64**

Pz 6 510-52.69

Przy tej okazji pozwalam sobie zaznaczyć, że ceny obniżyłem o tyle, że procent za obsługę od Szan. Gości pobierany nie będzie.

---

Najweselej zabawisz się w **„SYLWESTRA“** tylko **w kawiarni „METROPOL“ 27 Grudnia 15**

Gościom moim i Sympatykom życzę **Dosiego Roku!**

zg 20 906 **St. Swędrzyński.**

---

Cukiernia i Kawiarnia

## G. Erhorn

Poznań Fr. Ratajczaka 39 Tel. 32-28.

ng 6291

---

**Zakopane - Pensjonat „Nellin“**

Krupówki. Bieżąca woda. Wykwintna kuchnia. Ceny przystępne. **ZARZĄD**

zg 20825 **Ochotnicka.**

---

# SYLWESTER

**w „GRANDCE“**

**RÓŻNE NIESPODZIANKI DANCING**

Soupers z 5 dań **6,00** zł

**TRADYCYJNY PUNCZ — PĄCZKI**

**Bufet a la Hawełka** dg 2 807

W. Szanownym Gościom i Bywalcom składam

## ŻYCZENIA NOWOROCZNE

Z poważaniem **Brencz,** gospodarz.

---

# Restauracja Jabłońskiego

**dawn. „Cechowa“ Sew. Mielżyńskiego 23**

Wszystkim moim gościom

## „Dosiego Roku“

## Soupers Sylwestrowy

**Zupa Żółwiowa** **Sandacz on gretain**
**Consome double** **Lin a'la Nelson**

**Tournedos a'la Rossini**
**Indyk z borówkami**
**Filety ciel. w śmietanie z grzybami**

**Lody z konfiturami** zg 20909

**Koncert, rozmaite Niespodzianki**

---

Szanownym Gościom i Sympatykom życzy pomyślnego

## NOWEGO ROKU

zg 20 845

**Taverna w podziemiach Romana Szymańskiego 10**

**FR. BRZOZOWSKI.**

---

Wszystkim Gościom i Sympatykom

## Cukierni Europejskiej

życzymy

# Dosiego Roku!

dg 2786 **Zarząd.**

---

## Restauracja BRITANIA

**telef. 21-98 św. Marcin 44 obok Hotelu Britania**

zaprasza na

**Noc Sylwestrową z niespodziankami**

Dancing!!! Ceny bardzo niskie.

**Uwaga! Pączki domowe gratis.**

Szanownym Gościom i Znajomym życzę

***Dosiego Roku!***

**Sale do zabaw!** **Hipolit Pieper.**

dg 2780

---

Wyborowe **PĄCZKI** domowe

## NA SYLWESTRA

dg 2 805

Tel. 25-33 **Łowiczanka**

---

*Mojej Szanownej Klienteli życzę na tej drodze*

## *DOSIEGO ROKU!*

***HENRYK POHL,***

***mistrz piekarski*** ng 7 398

***Poznań, skład główny ul. św. Czesława 14,***
***Filja I. ulica Wierzbięcice 2 — II. Filja ulica Wjazdowa 8***

---

*Szanownym Gościom i Sympatykom życzy pomyślnego*

## *Nowego Roku!*

***W. Leopolt,***

dg 2 779 *Cukiernia i Kawiarnia*

***Stary Rynek 71/2, tel. 56-64***

---

Szanownej Klienteli i wszystkim Znajomym

składam najszczersze życzenia

***szczęśliwego i pomyślnego***

## Nowego Roku

***Fr. Bręczewski***

zg 20 [illegible] Piekarnia i Cukiernia

**Poznań, św. Marcin 5.**

---

Szanownej mojej Klienteli składam serdeczne życzenia

## *Dosiego Roku!*

***Stanisław Czyż,***

***skład rzeźnicki,***

zg 20 890 ***ulica Półwiejska 23.***

---

## Restauracja Rzymska

**Telefon 70-65 Matejki 56 Telefon 70-65**

zaprasza na

**Noc Sylwestrową z niespodziankami**

**Dancing!!** **Ceny bardzo niskie!!**

Szanownym Gościom i Znajomym życzę

***Dosiego Roku!***

dg 2803 **Henryk Hadrys**

*Szanownym moim Gościom, Kolegom i Sympatykom życzy*

## *Dosiego Roku*

***Jan Krupiński,***
*Restauracja Hotelu Polonja*
*Grunwaldzka 13*

*P. T. Towarzystwom polecam sale jak i gabinety na wszelkie uroczystości bezpłatnie.*

dg 2502

---

Wszystkim stałym Bywalcom, Przyjaciołom i Znajomym

## Dosiego Roku!

**Piwnica Ratuszowa**
**M. Kowalski.**

---

**OBECNIE**

## GWARNA 10

## PROBIERNIA

i osobna sprzedaż w butelkach szlachetnych wyrobów firmy

ng 7456/7

## B. KASPROWICZ

---

## ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ

**poszukuje**

## PRZEDSTAWICIELI

**POWIATOWYCH**

w wieku 30—40 lat, z wykształceniem średniem, żonatych. Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod **dg 2764**
Nieuwzględnione oferty pozostaną bez odpowiedzi.

---

**Proszę wyciąć i przechować!**

### Co cię czeka w przyszłości

powie jasnowidząca światowej sławy, Wilma Turay zamieszkująca na stałe w Katowicach ze swym eksperymentatorem, znanym grafologiem **J. Kartenem.**

Zdolności metapsychiczne p. Turay w kierunku widzenia w dal i w przyszłość są zadziwiające i nie mają nic wspólnego z pseudo-jasnowidzami itp. magikami.

Szereg ludzi ze sfer naukowych dało uznanie jej nadprzyrodzonym zdolnościom.

Pani Turay przepowiedziała śmierć nieodżałowanej pamięci pilotów-bohaterów Żwirki i Wigury dwa dni przed katastrofą, co jest stwierdzone sądownie zlegalizowanym dokumentem. Niejednokrotnie za jej pomocą wykryto sprawców morderstw i innych ciężkich przestępstw. We wszystkich decydujących kwestjach poleca się **zasięgnąć orzeczenia i porady Wilmy Turay n. p. przed zawarciem małżeństwa,** dokonaniem **interesów, w sprawach zdrowotnych, zaginięcia osób,** lub mienia i innych. Wielu ludzi ochroniła ona od szkody i późnego żałowania.

**W grze loteryjnej może zapodać numery** odpowiednie dla danej indywidualności. Niejeden zawdzięcza jej w ten sposób majątek. Zapytania można też nadesłać listownie, za równoczesnem wysłaniem 5.— zł przekazem pocztowym. Przyjęcia osobiste od godz. 10—12 przed połł i 4—6 po poł. Na listy odpowiada się odwrotną pocztą.

Adres: **Instytut Grafologiczny J Karten, Katowice, ul. Kochanowskiego 11 m. 14.**

Podajemy kilka z wielu **uświadectw:**

Poczuwam się do obowiązku stwierdzenia, iż p. Wilma Turay-Karten w transie kilkakrotnie trafnie określiła chorobę i stan zdrowia z podaniem szczegółów zupełnie prawdziwych i następnie stwierdzonych.

(—) Dr med. Czesław Pordes. Katowice.

Podziękowanie! Znanemu, prawdziwemu jasnowidzącemu medjum p. Wilmie Turay-Karten składamy podziękowanie za jej prawdziwy dar jasnowidzenia. Wszystkie szczegóły, które nam przepowiedziała spełniły się, jak np. **co do loterji, co do stanu zdrowia i co do zaginionych osób.** Jej dar jasnowidzenia i jasnosłyszenia co do przyszłości oraz stanu zdrowia jest nie do opłacenia. Polecamy gorąco wszystkim panią Turay. Każdy, kto poszukuje rady i pomocy może się śmiało do niej zgłosić, gdyż ona jest prawdziwem medjum jasnowidzącem. Wyrażamy staropolskie: Bóg zapłać!

(—) Marja Kurka. (—) Jan Falkiewicz
(—) Władysław Soboczyński.

Tg 692

---

## W sprawie dopisywania odsetek

uprasza się P. T. wkładców i deponentów,

**by nie przedkładali książeczek w pierwszych** dniach stycznia w czasie największego nawału pracy.

Odsetki bowiem, jakkolwiek nieuwidocznione jeszcze w książeczce dopisuje się z dniem 1 stycznia do kapitału i od dnia tego oprocentowuje jako nowe wkłady.

**Dopisywanie procentów uskuteczsione zostanie przy najbliższej wpłacie lub wypłacie.**

## KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOSCI MIASTA POZNANIA

**(dawn. Bank Miasta Poznania) ul. Nowa 10.** ng 739 2/3
Oddziały: ul. 27 Grudnia 19 — ul. Marsz. Focha 48/50.

---

## Dyrekcja Prywatnej Szkoły Zawodowej

**z warsztatami**

podaje do wiadomości, że wpisuje nowych kandydatów do klas Przysposobienia Zawodowego w czasie od 2 do 31 stycznia 1934 r.

Przyjmuje się kandydatów od 13—16 lat życia z ukończeniem przynajmniej 6 klas szkoły powszechnej lub równorzędnej.

Szkoła założona została według nowego rozporządzenia o szkołach zawodowych.

Adres Dyrekcji: **Poznań, Al. Marcinkowskiego 1.**
Godziny przyjęć od 10 — 14.30. dg 2701

---

## Rekordowe Zwycięstwa servjnych samochodów

Ford

W wyścigach seryjnych samochodów w Elgin (U. S. A.) zdobyły samochody Forda V-8 wszystkie pierwsze nagrody, osiągające rekordową szybkość przeciętną 128 klm. na godz., zaś maksymalną przeszło 160 klm. na godz. bez jakichkolwiek zmian konstrukcyjnych!

Takie same modele jak wyścigowe w rozstawie osi 2.70—3.15 mtr. z oryginalnemi karoserjami fabrycznemi

jakoteż

ogólnie uznanemi karoserjami własnego wyrobu 4- i 6 osobowe z przedziałkami wewnętrznemi

dostarcza

Najstarsze w Polsce Przedstawicielstwo Samochodowe obsługujące najdłużej jeden i ten sam fabrykat

## J. ZAGÓRSKI

**POZNAŃ**

Główne biura i warsztaty: **ul. Ogrodowa 17, tel 33-84 — 33-85**
Skład części zapasowych i akcesorj: **św. Marcin 38, tel. 33-87**

**Części oryginalne**
**Opony najprzedniejszych fabrykatów**
ceny konkurencyjne.

Pg 6509-52,66

---

**Poważna fabryka elektrotechniczna** poszukuje młodego, energicznego

## akwizytora - podróżującego

obeznanego dobrze z branżą elektrotechniczną na woj. poznańskie. Wymagana dobra znajomość języka niemieckiego i pierwszorzędne referencje. Szczegółowe oferty z krótkim życiorysem ewtl z fotografją i podaniem wymagań do Biura Ogłoszeń „Par", Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 58 147. Pg 6516-58.147

---

## *Sekretarka*

do bezpośredniej dyspozycji właściciela poważnego przemysłu poszukiwana. Najważniejszym warunkiem jest bezwzględna rutyna w stenografji polskiej i niemieckiej i pisaniu maszyną. Pozatem wymaga się samodzielności w redagowaniu korespondencji, szybkiej orjentacji, dobrej pamięci, znajomości księgowości i spraw handlowych. Posada do objęcia natychmiast. — Tylko panie godne zaufania, niezależne, odpowiadające podanym wymaganiom zechcą się zgłosić do Biura Ogłoszeń „Par", Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 pod „Sekretarka". Pg 6481-52.32

---

## Fabryka sukna

b. poważna, znana, pragnie oddać odpowiedniej firmie składnicę fabryczną (komisową). Warunek: lokal part. okno wyst. ruchliwy punkt. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 20 882.

---

## Największy wybór

**Najtaniej kupisz**

**Tapety**
**Linoleum**
**Ceraty**
**Dywaniki**
**i chodniki**

wszelkiego rodzaju u

## Zb. Waligórskiego

**Pocztowa 31.**

Przyjmuje się asygnaty Tow. „Kredyt".
Pg 6253-50.75

---

Kosmetyka Regjonalna — Masaż — Trwałe barwienie brwi i rzęs

IRNIS

Poznań — Piekary 5

dg 2565

---

## TROCINY

wagonowo każdą ilość kupujemy

**M. CZUBEK i S-ka**
**Poznań, Gwarna 8.**
Pg 1507-52,84

---

## „HAFTOPLIS"

wykonuje mereżkę, okrętkę, dziurki, wykończenie szalt, falban (overlock), plisowanie, dekatyzowanie, hafty, monogramy, tarcze gimnazjalne, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek — terminowo najtaniej

**STARY RYNEK 10** (wejście Kurzanoga obok f-my Czepczyński, Kruk), Filja Romana Szymańskiego 1 plac św. Krzyski.
Pg 5887-44,72

---

## PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wypróbowany i niezawodny.

## Krem Bella

**wysyłka każdej ilości.**
**Cena za słoik 2,— zł**
**Mydło Bella 1,— zł**
**do nabycia** w aptekach i drogerjach lub wprost we wytwórni.

**Apteka p. Koroną**
**Poznań, Górna Wilda 61.**
dg 538

---

**Piekarnię**

wydzierżawię od gospodarza w mieście powiatowem. Pisemne zgłoszenia z podaniem warunków i czynszu miesięcznego Franciszek Klawiński mistrz piekarski Ostrów (Wlkp.) Kościelna 16 — Agenci wykluczeni zd 99 656

---

## *2-3 ubikacyj*

**na przedsiębiorstwo handlowe**

**poszukujemy** w okolicy Jeżyc-Łazarza. Oferty do eksped. Kurjera Poznańskiego pod **zg 20 896**

---

## Do sprzedania

solidne przedsiębiorstwo handlowe wyrobów elektrotechnicznych, z powodu podeszłego wieku właściciela, przy najruchliwszej ulicy w mieście garnizonowem — kuracyjnem w Wielkopolsce. — Przedsiębiorstwo jest bez długów — podatki uregulowane. Potrzebna gotówka zł. 9 000.— Reflektanci bez gotówki raczą się nie zgłaszać. Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Par", Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod „Egzystencja". Pg 6479-52.28

---

**Nowoczesny, pierwszorzędnie urządzony**

## 3-trakowy tartak

z mechaniczną suszarnią, urządzeniem dla wyrobu skrzyń i t. d. w lesistej okolicy **tanio do nabycia** względnie wydzierżawienia — Oferty należy nadsyłać pod: „Nowoczesny tartak" do Tow. Rekl. Międz Warszawa, Marszałkowska 124 Tg 682

# TRZYMAĆ FASON!

Nie poddawać się kryzysowi, MIEĆ DOBRY HUMOR, być CODZIENNIE ELEGANCKO ubranym — OTO RECEPTA, jaką możnaby zapisać w dobie obecnej KAZDEMU MĘZCZYZNIE! *TWIERDZIMY, że wesoła mina i elegancki ubiór są WARUNKIEM ZDOBYCIA POWODZENIA w ZYCIU!!! JESLI wyznajemy takie zasady, to jako firma, posiadająca 4 specjalne magazyny garderoby męskiej, stawiamy PIERWSZORZĘDNE WYKONANIE NASZEJ KONFEKCJI MĘSKIEJ i JEJ TANIOSC, jako JEDYNY swój CEL!*

Wytrwała **PRACĄ i PRAWDĄ** w naszych ogłoszeniach **ZDOBYLISMY ZAUFANIE KLIJENTELI z całej POLSKI POLECAMY: wykwintną garderobę męską GOTOWĄ i na MIARĘ. Specjalność: PALTA — ULSTRY — RAGLANY** w najnowszych deseniach z najlepszych **bielskich materjałów.**

**Wykonanie FUTER na MIARĘ** pod kierownictwem wybitnych sił fachowych. Oddział ten postawiony na wysokim poziomie, nawskroś rzetelną obsługą przy **NAJNIŻSZYCH CENACH**

Składnice nasze bogato zaopatrzone w najmodniejsze i najlepsze **MATERJAŁY na POSZYCIA.** Jako spody polecamy **PIZMOWCE OPOSY i uszlachetnione barany** ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie puszczające włosów, na kołnierze dajemy **wydry naturalne — foki czarne — oposy i karakuły.**

**CENY DOSTOSOWANE DO OBECNEGO KRYZYSU!** Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnych sił fachowych, za dobry krój i beznaganne wykonanie pełna gwarancja. — Kilkaset **FUTER** spacerowych i do podróży już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. **Rychły zakup gotówkowy — latowe wykonanie a zatem „TANIO".**

Szczególnej uwadze światu modnemu polecamy nasze oddziały **na miarę,** które stoją u szczytu doskonałości. **Olbrzymie masy materjałów pierwszorzędnej jakości na składach.**

# EDMUND RYCHTER

**Poznań,** TELEFONY: 26-07 54-15 54-25 21-71

**ul. Fr. Ratajczaka 2** czwarty olbrzymi magazyn
**ulica Wrocławska 15** **Ostrów Wlkp.**
**ulica Wrocławska 14** Telefon 35 — Telefon 35

**Wydajemy nasze towary także na bony Towarzystwa „KREDYT".** dg 2 000/1

---

**Wróciłem**

## Dr. med. Donat

*Choroby wewnętrzne*

zg 20 904 **Poznań, św. Marcin 41**

---

## Collegium Marianum

***Gimnazjum Męskie i Żeńskie***

rozwojowe — obecnie kl. 1

i ***VI-klasowa Szkoła Powszechna***

***wpisy na II półrocze***

od godz. 11—13 ng 7375

***ulica Rożana nr. 17.***

---

**Poznańskie Zakłady Elektrotechniczne**

Tel. 41-14 **„WOLTA"** Tel. 41 14

donoszę uprzejmie swej Szanownej Klienteli, że z dniem 1. I. 1934 r. **biuro instalacyjne** znajdować się będzie **w tym samym domu w lewej oficynie na parterze.**

Dziękując Szanownej Klienteli za dotychczas okazaną nam życzliwość, prosimy o łaskawe dalsze poparcie naszego przedsiębiorstwa.

Z poważaniem

**Poznańskie Zakłady Elektrotechniczne**
**„WOLTA"**
**Czempiński i Ska**
**Poznań**, Aleje Marcinkowskiego 24.

---

## OKULARY, BINOKLE

ściśle w/g. recept PP Lekarzy otrzymasz najtaniej i w największym wyborze w firmie

**Kazimierz GREGER**

**Poznań, ul. 27 GRUDNIA 18.**

*Dostawca Kas Chorych.* Pg 6277-50.95

---

## Tel. 33-35

Pp. Kupcom Przemysłowcom, Ziemianom oraz zainteresowanym, podaje Związek Bankowców przy ul. Podgórnej 8 do łaskawej wiadomości, że posiada pośród swoich bezrobotnych członków

**utynowanych KSIĘGOWYCH i BANKOWCOW**

którzy za minimalną opłatą wykonują odwrotnie wszelkie prace wchodzące w zakres księgowości, jak zestawianie bilansów, zakładanie księgowości każdego systemu, sporządzanie inwentur oraz załatwiają wszelkie prace biurowe, podatkowe itd.

Prosimy o łaskawe poparcie i przyjście z pomocą bezrobotnym — znajdującym się w bardzo krytycznem położeniu. Tel. 33-35.

**Związek Zawodowy Pracowników Bankowych i Kas Oszczędności R. P. Okręg Poznański.**

dg 2767

---

## Piękne ubikacje handlowe

nadające się na kawiarnię lub restaurację, w pobliżu rynku od zaraz **do wynajęcia.**

Zgłoszenia w **Tow. Właśc. Domów**
**Sew. Mielżyńskiego 23** zg 20 903

---

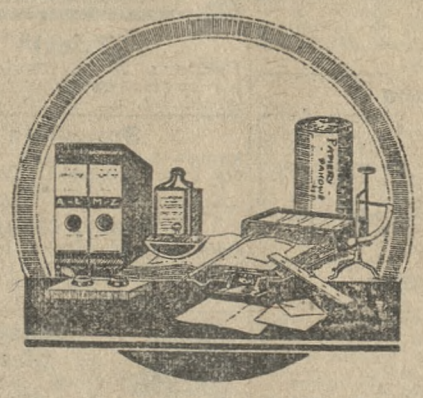

Po cenach najniższych

## KSIĘGI HANDLOWE

do wszelkich systemów księgowości

**ARTYKUŁY BIUROWE**

w olbrzymim wyborze

**PAPIERY PAKOWE**

**Specjalność: wieczne złote pióra**

## Fr. Szymański, Poznań

**HURT** **Pocztowa 31 — tel. 21-87** **DETAL**

Wykonuje księgi handlowe na specjalne zamówienia.

Pg 6518-52,75

---

## Zdolnych zastępców

dla wszystkich działów ubezpieczeniowych **poszukuje**

**zagraniczny koncern ubezpieczeniowy**

Stała egzystencja zapewniona. Kandydaci z dobremi referencjami zechcą zgłosić się pod **zg 20 899** do eksp. Kurjera Poznańskiego

---

## Sekretarz adwokacki

z kilkuletnią praktyką poszukuje posady od zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zg 20 298.

---

## Sprzedam

kancelarję adwokacką w miasteczku z powodu mianowania notarjuszem. Zgłoszenia Kurjer Poznański dg 2804.

---

## SZKŁO

**ogrodowe do inspekt**

**po znacznie obniżonej cenie poleca**

**Polskie Biuro Sprzedaży Szkła S. A.**
**Poznań, Małe Garbary 7a. Tel. 28-63.**

Pg 2031 52,41

---

## Ia KUPIEC

doskonały sprzedawca, propagandzista, zżyty z rynkiem, posiadający biura, składy, telefon, reprez. mieszkanie, wszystko centrum Poznania, obecnie reprezentant poważnej firmy przemysłowej przyjmie

**dalsze zastępstwo**

na Poznańskie i Pomorze. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zg 20 878.

---

## Bezsenność wyniszcza organizm

a powstaje głównie wskutek zaburzeń układu nerwowego. Sztuczne środki nasenne nie działają na dłużej, a wywołują otępienie i zanik wrażliwości nerwów.

Tylko zioła Magistra Wolskiego „Pasiverosa" zawierają Kwiat Męki Pańskiej (Passiflora) i idealnie łagodzą zaburzenia systemu nerwowego (nerwice serca, bóle głowy, histerje) oraz sprowadzają krzepiący sen, identyczny ze snem naturalnym. Już po krótkim czasie stosowania cały system nerwowy wraca do stanu normalnego.

**Zioła ze zn. ochr. „PASIVEROSA"** do nabycia w aptekach, drogerjach lub w wytwórni: **Magister Wolski, Warszawa, Złota 14.** Objaśniające broszury wysyłamy bezpłatnie. ng 6947

---

Praktyczny podarek gwiazdkowy to **OBUWIE** po cenach najniższych z chrześcijańskiej firmy

## ST. JAKUBOWSKI, Poznań,

Centrala: **Stary Rynek 91,** wejście z ul. Wronieckiej. Oddział: **Centrala Obuwia, Kramarska 19/20 nawet bez gotówki** bo na asygnaty „Kredyt". d 2869

---

**Poważne przedsiębiorstwo przemysłowe** na wsi poszukuje od zaraz

**zupełnie samodzielnego kierownika biura**

Wymagana jest gruntowna znajomość wszystkich spraw złączonych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, windykowaniem należności, jak również gruntowna znajomość korespondencji w języku polskim i niemieckim. Z stanowiskiem w przyszłości związana jest prokura. Stacja kolejowa na miejscu i możność posyłania dzieci do gimnazjum. Zgłoszenia z dołączeniem dokładnego życiorysu, fotografji, podaniem referencyj, odpisów wszystkich świadectw oraz podaniem wynagrodzenia z uwzględnieniem odpowiedniego mieszkania z elektrycznem oświetleniem, opałem, ogrodem i rolą. W ofercie prosimy podać, czy reflektant zgadza się na odbycie 2—3 miesięcznej natychmiastowej próby. Nieprzyjęte oferty pozostaną bez odpowiedzi. Prosimy je składać do Kurjera Poznańskiego pod dg 2801.

---

## Licytacja zastawu.

W środę, 3 stycznia o godz. 10 sprzedawać będę w firmie C. Hartwig, ul. Towarowa 15/20 na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającemu za gotówkę:

**kompletny pokój męski oraz różne pojedyńcze meble i sprzęty domowe.** Pg 6512-52,71

**Brunon Trzeczak**

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województ. Poznańskie, ul. Wielkie Garbary 34. Telefon 21-26 i 31-75.

---

**LICYTACJA LIKWIDACYJNA**

Z powodu całkowitej likwidacji sprzedawać będę począwszy od środy 3 stycznia 1934 i dni następne do czasu wysprzedaży w firmie „Serwis", ul. 27 Grudnia 2 na odpowiedzialność zainteresowanych dobrowolnie najwięcej dającemu za gotówkę:

**żyrandole kryształowe, lampy salonowe, różne lampy elektryczne i naftowe, samowary, serwisy do kawy i mokki, maszynki do kawy, maszynki do mięsa, migdałów i czyszczenia noży, różne kryształy, wazony i figury, noże, widelce, szklanki, kieliszki, talerze, talerze restauracyjne, garnitury toaletowe, etui do noży i widelcy, oraz dużo różnych przedmiotów kuchennych i gospodarczych z szkła, porcelany etc.**

(Wejście na licytację z frontu, lokal licytacji ogrzany).

Sprzedaż nastąpi na życzenie w mniejszych lub większych partjach. Pg 6514-52,72

**Brunon Trzeczak**

zaprzys. i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, Wielkie Garbary 34. Tel. 21-26 i 31-75.

---

## Gramofony pierwszorzędne fabrykaty

## Płyty najnowsze nagrania —

**poleca w ogromnym wyborze po cenach najtańszych**

# K. KŁOSOWSKI

**Poznań, ul. 27 Grudnia 6, tel. 11-19.**

Pg 6144-4950

---

## GAZ

ale dobroczynny wydziela przez lata suchy i trwały inhalator kieszonkowy

## M. A. M.

ułatwia oddech, czyści drogi oddechowe orzeźwia, otrzeźwia, **chroni od kataru i t. p.** — Potrzebny **każdemu** zawsze i wszędzie — Do nabycia w aptekach i drogerjach. dg 2503

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

# OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
**1-łamowy milimetr 50 groszy**

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811
i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 11

## 1. KAMIENICE

### Willę
komfort. Murowaną Goślina blisko dworca ½ godziny od Poznania 7 pokoi, 4 morgi ogrodu zł 35 000, zaliczka zł 10 000 sprzedam lub wydzierżawię — Zgłoszenia Bank Spółdzielczy Piekary 1. zdg 96 569

### Administrację
domu przyjmie urzędnik etat., fachowiec. Oferty Kurjer Pozn. zdg 98 870

### Kupię
dom czynszowy w Poznaniu — wpłata 20 tysięcy lub więcej Pośrednictwo wykluczone Oferty Kurjer Poznański zdg 99 285

### Inowrocław
Domy gospodarstwa składy poleca Gozimirski, Mikołaja 30. zdg 97 886

### Inowrocław
Kamienicę dobrze prosperującą restaurację, salę, duży zajazd, kompletne urządzenie koncesja sprzedam Cena 30 tysięcy wpłata 15. Edmund Mucha, Targowisko telefon 312. zdg 99 349

### Kamienica
nowa trzypiętrowa składy, tramwaj, Łazarz dochód 13 500 wpłaty 80 000 Oferty Kurjer Poznański zdg 99 790

### Administrację
domów fachowo i korzystnie załatwia administracja kamienic J. Schmidt, Wierzbięcice 11 telefon 73-76. zdg 99 811

### Willę
amortyzacyjną, wpłacę 12 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 771.

### Dom
nowoczesny przy centrum 150 000, dochód ustawowy 24 000, wpłaty 100 000, reszta hipoteka amortyzacyjna. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 97 969.

### Dom
dwupiętrowy nowy, z placem frontowym Łazarz sprzeda właściciel. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 99 859

### Dom
z piekarnią, ogrodem, wjazdem, Leszno, z powodu przesiedlenia sprzedam lub zamienię na dom w innym mieście. Dochód roczny 2 500 zł., wpłaty 10—12 000 zł. Zgłoszenia Szelag, Leszno, Dworcowa 26. ng 7380

### Dom
Poznaniu 4 lokatorów skład ogród czynsz 2 400, cena 9 000 zł, wpłaty 5 000 sprzeda spiesznie „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdg 99 942

### Willę
nowa, komfortowa, amortyzacja, przy tramwaju, domosi 360 miesięcznie 18 000 sprzedam. Ratajczak Stary Rynek 48. zd 10 030

### Willa — okazja
wspaniała, dwumieszkaniowa, śródmieściu, wolna podatków. 48 000 gotówką — 8 000 amortyzacji trzyprocentowej. Właściciel. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 276

### Kamienicę
narożnikową drucia od Starego Rynku dochód 13 500 zł za 7½ krotny czynsz. Oferty Kurjer Poznański portf. 826

## 2. PIENIĄDZ

### 6.000
pożyczki poszukuje na pierwszą hipotekę na wykończenie domu w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 059/60

### Wspólnika
z 15 tys. zł poszukuje fabryka kostek bulionowych do powiększenia produkcji oraz produkowania bezkonkurencyjnego artykułu Oferty „Par" Poznań Al. Marcinkowskiego 11 pod 58.122. Pg 6 466-58.122

### 7 000 — 10 000 zł
płynnej gotówki do dyspozycji. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 796

### Wspólnika
gotówką 8—10 000 zł poszukuje poważne wydawnictwo dużem środkowem mieście Polski. Pierwszeństwo prawnik lub emeryt. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 625

### Kto pożyczy
2 000 zł za pewną gwarancją przedsiębiorstwu celem powiększenia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 99 670

### Krawca
młodszego przyjmę do spółki cośkolwiek gotówki. Praca zapewniona. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 697

### 20 — 30 000 zł
pożyczki na I numer hipoteki komfortowej kamienicy w Poznaniu poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 142.

### Poszukuję
administratora domów kaucja 15 tysięcy ubezpieczenie hipoteczne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 232

### Za
wypożyczenie 10 000 zł na 2 lata dam 3-pokojowe mieszkanie, nowy dom. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 139

### Szukam
wspólnika na budowę domu bliźniaczego po 3 mieszkania, przy kościele Wilda poszukuje. Gotówka potrzebna do 10 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 96 978.

### Cichego
wspólnika z kapitałem do 30 000 zł poszukuję do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa przemysłowego Oferty Kurjer Poznański zdg 10 069

### Wspólnika
dobrego kupca z kapitałem 60—100 tys. zł przyjmie przedsiębiorstwo przemysłowo-handlowe, kapitał i zyski zagwarantowane. — Zgłoszenia „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 52.19. Pg 6 508-52.63

### Szofer
(wspólnik) kaucja do samochodu ciężarowego potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 260

### 2 500 zł
poszukuje pewne zabezpieczenie, procent, oddam mieszkanie 2 pokojowe z łazienką. Oferty Kurjer Poznański portf 825 zdg 10 285

## 3. LETNISKA I UZDROWISKA

### Zakopane Złoty Róg
pierwszorzędny pensjonat, ulica Chałubińskiego telefon nr. 524. Prowadzi Anna Chmielewska pokoje południowe, widok na góry, z ciepłą i zimną wodą centralne ogrzewanie utrzymanie wyborowe i obfite Ceny przystępne. zdg 98 204

## 4. OSOBISTE

### Bob
Dosiego Roku! Dzidzia. zdg 99 627

### Szczęśliwego
„Nowego Roku" K. Z. zdg 99 852

### Stach!
Dosiego Roku życzy siostra Włada. zdg 10 147

### „Orlidal"
usuwa najpewniej wszelkie zanieczyszczenia cery. zdg 10 092

### Busiońko
Najserdeczniejsze życzenia zasyła zawsze ten sam punkcik. zdg 10 233

### Cichym Wielbicielkom
dziękuję. Prosze adres. Filatelista zdg 10 237

### Zosiu
przypominam spotkanie na Wieczorze Sylwestrowym „Hasła" Belweder. Ed. zdg 10 025

### Szanownym Gościom
oraz Sympatykom życzę Dosiego Roku Ludwik Nowicki, Restauracja pod Słońcem. Półwiejska 5 zdg 10 221

### Odwołanie pełnomocnictwa!
Generalne pełnomocnictwo, udzielone w dniu 20 września 1933 mistrzowi garncarskiemu Marjanowi Szymańskiemu z Poznania ul. Kilińskiego 11 niniejszem odwołuję. Piotr Szymański, mistrz budowy pieców. Poznań ul. Strumykowa 39. zdg 10 277

## 6. OŻENKI

### Dyskretnie
towarzysko kojarzy znane z rzetelności biuro matrymonjalne „Przyszłość", Poznań, Strzałowa 3. zdg 99 882

### Bogate cudzoziemki
dużo majetnych niemieckich pań pragną szczęśliwie wyjść zamąż Informacje bezpłatne także panom bez majątku Propozycje panom natychmiast. Stabrey Berlin Stolpischestr. 48 ng 7003

### Dla
krewnej panny, lat 26, z dobrej rodziny, wyznania rzym.-kat., ciemno blondynki, wykształconej, muzykalnej, miłego charakteru, posiadającej odpowiedni majątek, poszukuje znajomości pana, kawalera z wykształceniem akademickiem na wyższem stanowisku celem ożenku. Panowie prawnicy, lekarze i wyżsi wojskowi mają pierwszeństwo. Dyskrecja zapewniona i bezwzględnie wymagana. Rzecz traktuje się poważnie. Łaskawe nieanonimowe zgłoszenia ewtl. z fotografją prosze skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdg 98980

### Która
pani do 25 gotówka 3 000 przystąpi jako wspólniczka intratnego przedsiębiorstwa — decyzja szybkiego zamążpójścia. Abstynent. Zgłoszenia fotografją Kurjer Poznański zdg 98 774

### Wdowa
inteligentna bogata przystojna, wiek średni pozna starszego pana równych zalet. Cel matrymonjalny Oferty Kurjer Poznański zdg 99 826

### Kulturalna
przystojna blondynka muzykalna gospodarna o dobrych zaletach, pozna pana odpowied stanowisku od lat 40 Wdowcy niewykluczeni Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 830

### Kawaler
w średnim wieku przemysłowiec szuka znajomości panny celem ożenku Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 99 631

### Życzenie noworoczne
Nieprzeciętna przystojna brunetka na stanowisku (korpul. 25) pozna tą drogą kulturalnego pana (do lat 35) w celu matrymonjalnym Nieanonimy do Kurjera Poznańskiego pod zdg 99 807

### Przystojny
inteligentny lat 31, posiadający poważne przedsiębiorstwo ożeni się tempie amerykańskim z panią inteligentna posażną. Oferty fotografjami które zwracam Kurjer Poznański zdg 99 624

### Panna
miła, religijna 30 wyprawą, z gotówką ewentl. mieszkanej pozna urzędnika, konduktora rzemieślnika kolejowego lat 32—42. Cel matrymonjalny Oferty Kurjer Poznański zdg 99 628

### Pani
inteligentna szuka towarzysza życia do lat 55 na stałem stanowisku, mam własne mieszkanie czteropokojowe centrum Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 650

### Wdowiec
kupiec inteligentny nawskroś uczciwy lat 46 troje dzieci od 9—20 posiada trzy realności oraz skład bławatów, powiatowem mieście, poślubi miłą, zgrabną starszą pannę bezdzietną wdówkę o dobrem sercu. Oferty wyczerpujące Kurjer Poznański zdg 99 655 Fotografje się zwraca

### Panna
wykształcona z dobrego domu, dla zupełnego braku znajomości szuka na tej drodze pana w celu matrymonjalnym Panowie urzędnicy tylko na stanowisku zechcą się wraz z fotografją zwrócić do Kurjera Pozn. pod zdg 99 676 — Rzecz traktuje się poważnie, dyskrecja zapewniona.

### Kawaler
lat 26, właściciel piekarni w dużem mieście, poszukuje celem ożenku panny, miłego charakteru, majątek dla wspólnego dobra pożądany. Oferty prosze Kurjer Poznański zdg 99 707

### Kupiec
kawaler 42, szuka znajomości starszej pani. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 739.

### Małżeństwa
kojarzy umiejętnie solidnie, dyskretnie Piotr Mrówka Poznań, Kraszewskiego 13 ((27 letnia praktyka). zdg 99 874

### Nauczycielka
prywatna znużona samotnością bardzo subtelna szuka na tej drodze męża. Anonimy do kosza Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 835

### Dla
kuzyna, wyższego urzędnika etatowego w Poznaniu (stanowisko kierownicze), lat 33, gotówki około 6 tysięcy, poszukuje żony: przystojnej, nieszczupłej, tylko z małego miasta lub córki ziemianina. Posag konieczny w gotówce lub nieruchomości. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 99 904

### Dla nowożeńców

Wyprawy osobiste, pościelowe, stołowiznę, firany, kołdry z metra, na zamówienie gotowe poleca Fabryka Bielizny — Dom Płócien J. Schubert, Wrocławska 3. Specjalność wyprawy ślubne, gotowe, na zamówienie i z metra. Pg 2 082-52.34

### Dla
mej siostry, miłej brunetki, lat 33, miłego charakteru posiadającej cośkolwiek gotówki poszukuje męża. Panowie rzemieślnicy lub niższi urzędnicy (wdowcy, mile widziani) zechcą się zgłosić. Kurjer Poznański zdg 10 096

### Wdowiec
samodzielny kupiec, lat 37, — współwłaściciel nieruchomości — Poznaniu trzypokojowe mieszkanie umeblowane, szuka stosownej partji z gotówką do 15 000 złotych. Oferty Kurjer Poznański możliwie fotografja zdg 99 938

### Poślubię
mającą emeryturę domek, małą gotówkę, interes. Poste restante Pleszew „Emeryt 36" zdg 10 236

### Znajomości
matrymonjalne ułatwia dyskretnie solidnie najstarsze, najpoważniejsze biuro — „Wanda", Szkolna 6 — 3. zdg 99 988

### Starszy
pan lat 47, kupiec posiadający majątku 150 000 zł poszukuje starszej panny lub wdowy bezdzietnej. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 070

### Która
pani zechce z Nowym Rokiem pomóc młodemu energicznemu — entuzjaście w urządzeniu sobie życia z majątku pół miljona złotych. Przy zgłoszeniach konieczna i wystarczająca fotografja oraz pismo umożliwiające w treści wnioskować o usposobieniu. — Oferty Kurjer Poznański zdg 10 274

### Kupiec
lat 33, oficer rezerwy przystojny posiadający majątku 300 000 zł oraz gotówki 100 000 zł pozna panienkę z większem majątkiem — Cel matrymonjalny Dyskrecja zapewniona. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 072

### Młoda
przystojna wyprawa poszukuje towarzysza życia stanowisku. — Oferty Kurjer Poznański zdg 10 017

### Kupiec
posiadający dobrze prosperujące przedsiębiorstwo z nieruchomością dla braku znajomości, poszukuje żony z posagiem 10 000 dla spłacenia wspólnika. Poważne zgłoszenia z fotografją pod dg 2 800 do Kurjera Poznańskiego.

### Kawaler
szatyn mistrz rzeźnicki lat 29, posiadający dobrze prosperujący interes w mieście pow. pragnie poznać celem ożenku panienkę do lat 25 z zamiłowaniem do rzeźnictwa i majątkiem. Prędko decydujące prosze oferty z fotografją złożyć do Kurjera Poznańskiego zdg 10 202 Dyskrecja pewna

### Dla
krewnego kawalera lat 28 z wykształceniem akademickiem na wyższym stanowisku posiadający poważniejszą gotówkę pozna panienkę majętna. Cel matrymonjalny Dyskrecja zapewniona — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 071

## 7. SPRZEDAŻE

### „Tricot"
Pocztowa 23, wykonuje, przerabia swetry, garsonki, bluzki, sukienki i t. p. Pg 6 429-51.90

### Sprzedaje
kupuje meble, maszyny inne rzeczy Dom Komisowy, Podgórna 2. Pg 5416-10.58

### Szafy, łóżka
stoły krzesła biurka lustra kanapy leżank fotele garderobianki najtaniej Dom Komisowy ul. Wroniecka 6/8. Pg 54.55-43.41

### Maszyny piszące

nowe i używane tanio z gwarancja. — Skóra i S-ka. Aleje Marcinkowskiego 23 Pg 5 466-45.91

### Pianino
czarne 400.— zł. B Sommerfeld. 27 Grudnia 15 ng 6898

### Pianola
pozytewki wazony umywalnie gotowalnie łóżka metalowe lampy najtaniej Dom Komisowy Wroniecka 6/8 Pg 5412-43.45

### „Tricot"
Pocztowa 23 wykonuje przerabia swetry garsonki bluzki sukienki i t. p Pg 6423-51.90

### Radjo
trzylampowe 50 z. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 744.

### Maszynę
Singera sprzedam Em Szczaniecki 1 mieszkanie 18 zdg 99 652

### Pracownia obuwia
dobrze zaprowadzona na sprzedaż. Wrocławska 9 m. 9 zdg 99 648

### Dźwiękowa
aparatura (synchronizatory) — sprzedam. Kostka. Zielona 3 m. 3 zdg 99 640

### Skład
mieszkaniem nadający rzeźnictwa pieczywo tanio sprzedam Adres Kurjer Poznański zdg 99 657

### Pinczerka
młodego, czujnego sprzedam. — Chłapowskiego 9 m 21. zdg 99 661

### Fryzjerski
interes mieszkaniem 30 lat. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 675

### 2 konie
dobre, pociągowe z uprzeża oraz dwie rolwagi sprzedamy zaraz. Zgłoszenia Związek Spółdzielni, Półwiejska 4. zdg 99 693

### Salonik
12 części łącznie dywanem, żyrandolem tanio. Orzeszkowej 1, m. 2, po południu. zdg 99 687

### Kwiaciarnię
sprzedam Ostrowę zaraz z powodu choroby. Kurjer Pozn. zdg 99 701

### Do
objęcia dworzec I klasy z urządzeniem Koszta 15 tysięcy. — Bliższe szczegóły można osiągnąć pod adresem Plac Wolności 7, I. piętro, Słupczyński. zdg 99 704

### Rurki

do włosów od 50 gr jak wzór 3.75; ampki spirytusowe od 1.50 zł poleca najtaniej — Wenzlik, Poznań, Al. Marcinkowskiego 19. dg 2009

### Samochód
marki Krupp ciężarowy, 5 tonnowy i przyczepka 5 tonnowa na sprzedaż. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 705

### Frakowe
ubranie, dobrym stanie, tanio sprzedam. Obejrzeć 4—8. Matejki 67, mieszkanie 6 zdg 99 765

### Skład
towarów krótkich, centrum Torunia, dobrze prosperujący. Dogodne warunki sprzedam. Zgłoszenia „Par". Toruń pod nr. 437. Pg 6 489-64.127

### Jadalnie
używane, kompletne dobrze utrzymane okazyjnie. Woźna 16, Komis. Pg 6 486.58.140

### Zegar
B. stojący, 5 młotkowy okazyjnie, Wroniecka 24, m. 5. zdg 99 763

### Skład
cukierków i papieru, zaprowadzony, w dobrym punkcie, sprzedam korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 10 134

### Opto-Orlicki
Poznań, św. Marcin 77. Własna szlifiernia. Ceny niskie. zdg 10 010

### Pianino
tanio. Prusa 20, m. 11. zdg 99 438

### Skład
pieczywa, bez mieszkania, sprzedam. Wielka 12. zdg 10 194

### Okrętkowa
maszyna „Singera", prawie nowa tanio sprzedam. Plac Sapieżyński 5 — 3. zdg 10 196

### Dynamo
4 volt, 90 amp. komplet cyrkli Jurgensa. Urbanowo. Źródlana 11 zdg 10 199

### Samochód
limuzyna ekonomiczna tanio sprzedam. Dąbrowskiego 89. zdg 10 095

### Sypialnia
jak nowa korzystnie. Podgórna 2/3 m. 9. zd 10 248

### Pianino
krzyżowe bardzo dobrym stanie korzystnie. Kraszewskiego 4, — 6 zdg 10 251

### Samochód
ciężarowy dwutonnowy Chevrolet sprzedam. Dąbrowskiego 33. zdg 99 940

### Skład papieru
dobrze zaprowadzony sprzedam. Chwaliszewo 3/4. zdg 10 121

### Jadalnie
Mahoniowa, Pyramid dębowa bogato rzeźbiona. Bardzo tanio. Stolarnia Bukowska 9. zdg 10 116

### Pianino
„Ecke" tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 732

### Skład
kolonjalny przyległe mieszkanie centrum 2 200 sprzeda spiesznie „Pawilon", Marszałka Focha 15. zdg 99 937

### Parasole deszczowe
oraz wszelkie reparacje wykonuje Wytwórnia Parasoli Wielka 27/29 dg 2010

### Kolonjalka
wyszynk piwa, wina, tytonie, tanio zaraz. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 99 848.

### Składzik
owoców warzywa tanio sprzedam. Wskaże Kurjer Poznański zdg 99 845.

### Fretki
dobrze polujące poleca. Handel Zoologiczny. Dąbrowskiego 1. zdg 99 712

### Futro
męskie, dobrym stanie tanio sprzedam. Piotra Wawrzyniaka 5, m. 1. zdg 99 720

### Sprzedaż — Naprawa

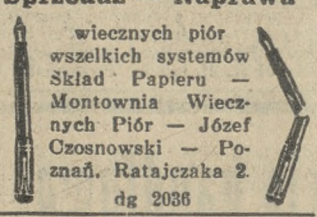

wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru — Montownia Wiecznych Piór — Józef Czosnowski — Poznań, Ratajczaka 2. dg 2036

### Sprzedaż
Parcele pod wille 1 000 mł przy kościele Zmartwychwstania. — Oferty Kurjer Poznański zdg 96 979.

### Kuter
20 ltr. używany tanio sprzedam. Chwaliszewo 18, m 1. zdg 99 956

### Dywan
piękny, duży, ręczny, okazyjnie w firmie Kawecki, ul. Gasiorowskich. zdg 99 955

### Maszyna
do pisania „Korona" jak nowa w firmie Kawecki, ul. Gasiorowskich zdg 99 954

### Meble kuchenne
najtaniej Łąkowa 4a, stolarnia. zdg 99 953

### Skład
piekarski przyległe mieszkanie — sprzedam tanio, Adres Kurjer Poznański zdg 10 247

### Salonik orzechowy
bardzo tanio Dominikańska 8 Pg 6499-52.46

### Sprzedam
skład zabawek i papieru nadający się prócz tego na każdą branżę z urządzeniem tanio Gniezno. — Rynek 16. ng 7400/a

### Skrzydło
czarne tanio sprzedam. Plac Św. Krzyski 4 skład 4 zdg 10 176

### Kawa palona
½ kg 2.—; kakao ½ kg 2.— Skład kolonjalny Wroniecka 12, narożnik Stawnej. zdg 10 182

### Leżankę
2 łóżka materacami umywalnie Drogerja Focha 123 zdg 10 189

### Balac
największego rozmiaru sprzedam. Zgłoszenia Działyńskich 8, m. 21. zdg 99 986

### Sypialnia
lukusowa ładna nowa jaworowa Focha 94, dozorcy zdg 10 082

### Meble wprost z fabryki tanio
Szczaniecki Tama Garbarska 3. zdg 10 085

### Plac
pod budowę, duża wioska przy Mosinie, stacja kolejowa Mosina, nadający się dla kołodzieja, ewtl. skład kolonjalny zaraz na sprzedaż. Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego Mosina. ng 7374

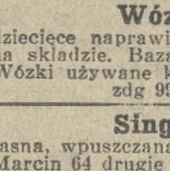

### Manicury 7.50 zł
Czysz. Szkolna 11. Własna pracownia Pg 5 752-47.9

### Wózki
dziecięce naprawia, kółka, gumy na składzie. Bazar, Szewska 11. Wózki używane kupuje. zdg 99 866

### Singera
jasna, wpuszczana jak nowa, Św. Marcin 64 drugie podw. m. 39. zdg 99 865

### Interes rzeźnicki
w centrum przy Starym Rynku dobrze prosperujący ubój 15—20 świń z mieszkaniem z kompletnem nowoczesnem urządzeniem, spiesznie tanio na sprzedaż z powodu objęcia majątku po rodzicach. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 99 861

### Radjo
Telefunken 9 z głośnikiem korzystnie. Radjola Gwarna 11. zdg 99 897

### Szpica
tanio sprzedam. Św. Wojciech 26, mieszkanie 36. zdg 10 273

### Tanie meble! Sprzedaż okazyjna!
szafa do rzeczy, stół rozsuwany, szafka do bielizny, lustro stojące, 2 łóżka, umywalnia z płytą marmurową, 2 stoliki nocne dywan tanio do nabycia przy ul. Szkolnej 7/8, III p. pierwsze drzwi na prawo. Pomiedzy godz. 17—18. zdg 10 283/4

### Sprzedam
nożyce Krausego (Pappschere). Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 10 263

### Łóżko
pościela, narzędzia stolarskie sprzeda Szyperska 3, m. 7. zdg 10 264

### Urządzenie
składowe eleganckie odpowiednie każdej branży okazyjnie. — Ruszkowski Półwiejska 6. zdg 10 267

### Kolonjalkę
towarem dzierżawa 60 za ¼ ceny wyjazd Adres Kurjer Poznański zdg 10 279

### Szczęście
przynoszą obrączki ślubne od Chwiłkowskiego Św Marcin 40, para od 6—100 zł. zdg 10 068

### Motor
prąd zmienny 10 KM 220/380 v. Brown Boveri prawie nowy — Młyn kulowy średnica bębna 55/27 cm tanio na sprzedaż Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 073

### Gramofon
na prąd 180, szafa aktowa 60, Dominikańska 1 m 1. zdg 10 063

### Para
młodych koni, platforma, szorv. Solacz Nad Wierzbakiem 30. zdg 10 064

### Skład
pieczywa sprzedam tanio Pocztowa 29. zdg 99 921

### Pierze Puch Kołdry

dobre gatunki. Pierze od zł 3.20, puch 6.50 pierzyny 28.— poduszki 6.50, kołdry 9.50, poduszki dek. 1.80. „Emkap" M. Mielcarek Wrocławska 30, największa oczyszcz. pierza. dg 2367

### Cukiernia-mleczarnia
specjalność pieczywo ciastka cukierki kawa herbata dobrze zaprowadzona z powodu stosunków rodzinnych zaraz na sprzedaż. — Drozdowska Kilińskiego 1. zdg 10 006

**Magazyn mebli Józef Baranowski Wrocławska 19**
Ceny najniższe. Pg 5872-33.97

**Obrazy**
Gersona, Malczewskiego, Fałata Chełmońskego, Juljusza Kossaka okazyjnie sprzedam ul. Wierzbięcice 4, mieszkanie 3 I. piętr. zdg 99 090

**Nie złamiesz nogi**
w ciemną noc, świecąc lampką kieszonkową z firmy Kastor św. Marcin 55. dg 2710

**Skład**
przy ul. Wielkiej z towarem lub bez korzystnie sprzedam. Infor. Wilamowski Wielka 22. zdg 98 858

**Meble najtaniej A. Baranowski**
Poznań Podgórna 13 Pg 5871-23.59

**Losy**
do 4 klasy nabywać do 4 stycznia. Jeszcze kilka ćwiartek wolnych Kędziora, kolektor Sieroca 5/6 narożnik Nowej zdg 98 746

**Meble najtaniej u Bakosia ul. Wecncjańska 1**
Most Chwaliszewski przy Krzyżu zdg 98 450

**Futra**
karakułowe pomelcowe piżmowcowe, sealowe oraz różnego rodzaju wydry blamy po cenach gwiazdkowych poleca Łajewski, Gwarna 20. dg 2650

**Gramofony — Płyty**
najkorzystniejsze źródło zakupu F. Falon Poznań Woźna 12. Pg 5 919-49.15

**Meble najkorzystniej kupisz**
u Andrzejewskiego Poznań, ul. Wrocławska 4. dg 2 670

**Sprzedam**
skład towarów krótkich i kapeluszy damskich 2 okna wystawowe w rynku mieście powiatowem w pełnym biegu mieszkanie 4 pokoje i kuchnia od zaraz Cena podług ugody. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 99 856

**Schody**
żelazne 10 stopni, poręcz okazyjnie sprzedam. Portjer Mickiewicza 28 Pg 6471-58.128

**Garnitur**
parowy, piec Lanza 10 Atmosfer i miocarnie Jaehnego sprzedam Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 894

**Magle**
elektryczne ręczne oraz domowe magle prasownie dostarcza M. Jankowiak, fabryka magli Poznań-Starołęka. zdg 98 362/3

**Wyprzedajemy płaszcze damskie**
po każdej możliwej cenie znacznie poniżej cen fabrycznych. Szczawińska S-ka Wodna 1. Przyjmuje asygnaty Kredyt". Pg 5914/5-48.94

**Strzelnica**
z ogrodnictwem ca 2 ha ziemi zaraz do sprzedania lub wydzierżawienia mieszkanie wolne — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 99 177

**Stolarnia**
z motorem pedz. ropa 14 H. P. i wszelkiemi maszynami, 4 morg ogrodu z parkanem dom mieszkalny stajnia, w małem mieście Poznańskiem zaraz do sprzedania Cena według umowy. Oferty pod 6617 do Biura Ogłoszeń „Kosmos". Poznań Zwierzyniecka 6. ng 7172

**Frak**
średnia figura sprzedam tanio. Różana 13 — 3 4—5. zdg 98 864

**Żelazny**
piec wyłożony szamotem meble kuchenne tanio Główna Smolna 4, mieszkanie 8 zdg 99 309

**Dobrze prosperujący**
duży skład kolonjalny delikatesów z trafiką w najruchliwszem miejscu powiatowego miasta na Śląsku zaraz sprzedam z powodu zmiany w rodzinie. Gotówki zaraz zł 10 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 350

**Skład**
węgli dobrze zaprowadzony zaraz na sprzedaż Oferty Kurjer Poznański zdg 99 435

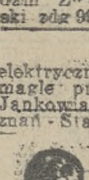

**Pończochy**
to rzecz zaufania Chcąc dobrze pończochy kupić proszę udać się do znanego specjalnego magazynu pończoch i rękawiczek. A. Szymański. Poznań, św. Marcin 1 przy placu Świętokrzyskim. Wielki wybór — ceny najniższe Pg 5468/69-46.97

**Jadalnia ptaszkowa dębowa ciemna**
mało używana — solidna praca — ładnie rzeźbiona, wyjątkowo tanio. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6 500-52.59

**Skrzydło**
małe czarne (Becker) dobrze utrzymane sprzedam tanio Dolna Wilda 77, m. 5. dg 2785

**Lampy**
najnowszego systemu do salonów jadalek sypialek najkorzystniej wprost z wytwórni Masztalarska 7. zdg 99 504

**Meble tanio wprost z fabryki**
Szczaniecki, Tama Garbarska 8. zdg 99 514

**Antyki**
Młyńska 4, stolarnia zdg 99 397

**Materace**
nakładki, kanapy, leżanki tapczany, najtaniej pracownia Wielkie Garbary 18 narożnik Woźnej sklep zdg 99 946/7

**Meble kuchenne**
nowoczesne wprost wytwórni najtaniej sypialnie dębowa okazyjnie tanio sprzeda Jan Konicki, Piaskowa 3 zdg 10 050/51

**Solidna jadalnia dębowa 300,—**
dobrym stanie — kupno naprawdę okazyjnie, Dominikańska 3. Pg 6 502-52.57

**Futro**
karakułowe i. źrebcowe czarne, piękny fason sprzedam. Masztalarska 7, m. 4. zdg 10 046

**Kanapy**
restauracyjne używane tanio, Dominikańska 1. m. 1. zdg 10 090

**Bibljoteka**
elegancka, stylowa, jak nowa, okazja. Woźna 16, Komis. Pg 6 482-58.143

**Merežkarkę**
Singera najnowszy system mało używaną sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 702/3

**Pierze**
świeże darte niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski Poznań Wierzbięcice 13 zdg 99 665

**Biurko amerykańskie**
żaluzyjne, różne inne okazyjnie. Woźna 16, Komis. Pg 6 484-58.142

**Futra**
męskie okazyjnie. Woźna 16, Komis. Pg 6 485-58.141

**Sypialnia**
używana, dobrze utrzymana kompletna, okazyjnie. Woźna 16, Komis, Pg 6 487-58.139

**Skład rzeźnicki**
nowoczesnie urządzony w Poznaniu, blisko Starego Rynku, zaraz na sprzedaż Adres wskaże Kurjer Pozn. rg 4 821

**Kiosk**
sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 10 165

**Przedsiębiorstwo**
dobrze prosperujące w centrum sprzedam. Oferty „1209" — Biuro Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 7 389

**Samochody**
towarowe gotowe do jazdy, nasadzka Biucka, chłodnica „Forda", sprzeda „Bydgoska Wytwórnia Mydła", Długa 65. ng 7 390

**Lampa kryształowa**
gazowa — bardzo piękna — okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 6 501-52.58

**Skórzaną**
kurtkę z kożuchem sprzeda okazyjnie Fredry 2, mieszkanie 15 w podwórzu. zdg 99 783

**Drogerja**
połączona z kolonjalką w miasteczku 2 000 mieszkańców do sprzedania — Gotówki potrzeba 6 000 zł Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 99 784

**Pączki**
na Sylwestra poleca „Polanka", Focha 49 narożnik Kanałowej zdg 99 798

**Dobry**
koń klacz zaraz na sprzedaż Polna 37. zdg 99 800

**Skład**
kolonjalny z mieszkaniem dwupokojowem korzystnie sprzedam, cena podług ugody. Adres Kurjer Poznański zdg 99 814

**Wyprzedaje Płaszcze damskie dziewczęce kurtki**

płaszcze pluszowe poniżej cen własnych. Własne wykonanie znacznie obniżyłem. — Józef Szuster Stary Rynek 76, piętro, naprzeciw odwachu. zdg 10 025/6

**Łóżeczko**
z materacem, Bóżnicza 15, m. 4. zdg 99 969

**Zegar**
stojący, mechanizm Beckera. — Szyperska 3, mieszkanie 9. zdg 99 961

**Motor**
gazowy 7—8, 240 obrotów, bardzo dobrym stanie sprzeda piekarnia, Środa. rg 4 824

**Smoking**
w dobrym stanie tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 99 743.

**Skład**
sprzętów kuchennych, szkła, porcelany, obficie zaopatrzony, 50 lat zaprowadzony, centrum miasta, blisko Poznania z powodu zmian stosunków rodzinnych zaraz sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 736.

**Gramofon**
półszafkowy rower męski sprzedam, Ul. Ostrówek 15 mieszkanie 12. zdg 99 819

**Gabinet**
meski lustra, łóżka szafy stoły krzesła rozmaitości najtaniej Domu Komisowym Słowackiego 39, narożnik Kraszewskiego. zd 99 821

**Maszyny**

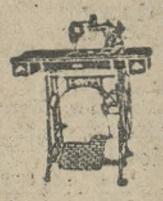

do szycia. Maszyny do pończoch i trykotaży. Największy wybór części zapasowych do wszelkich systemów. W. Gierczyński i Ska, Poznań, ul. Św. Marcin 13. zdg 10 220

**Gramofon**
okazyjnie Dom Komisowy, Podgórna 10 a. zdg 10 029

**Salonik wiedeński mahoniowy**
witrynką okazyjnie Dominikańska 3. Pg 6493-52.52

**Dywan Smyrna**
3.60×4.80 okazyjnie Dominikańska 3. Pg 6494-52.51

**Garnitur klubowy**
gobelinie okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 6495-52.50

**Maszyna**
damska okrągle czółenko, wózek lakowy tanio. — Poznańska 38, mieszkanie 7. zdg 99 823

**Skład**
papieru większy tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 631

**Gospodarstwo**
115 mórg korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 99 742.

**Futerko**
damskie czarne tanio. Grudnia 18 m. 6 zdg 10 005

**Ciężarówkę**
Chevrolett 6 cylindrowa dwutonnowa tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 998

**Limuzyna**
Studebacker-Erskine jak nowa tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 999

**Męskie futro**
nowe kołnierz seglowy wewnątrz cybety na sprzedaż 2—4. Stary Stary Rynek 56, m. 5. zdg 10 000

**Chłodnice**
części „Chevrolet", „Fiat" — Mylna 10. zdg 10 210

**Repozytorjum**
każdej branży, puszki do kawy, kramnice, Żórawia 9 Akord. zdg 10 211

**Fotelik**
krzesła, bufet, gablotka restauracyjna, Kościelna 60 a, m. 2. zdg 10 212.

**Siekacz buraków i śrótownik**
manežowy sprzedam Wiekliński, Przemysłowa 27, m. 15 zdg 10 214

**Kasa National**
9 kelnerów dobrze utrzymana okazyjnie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6496-52.49

**Kilimy okazyjnie**
piękne kolory Dominikańska 3. Pg 6497-52.48

**Elegancki okazały gabinet męski używany**
dębowy — jak nowy — wspaniała prezentacja okazyjnie Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6498-52.47

**Salonik antyczny**
okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 6 503-52.56

**Okazała jadalnia dębowa używana!**
bufet 2.40, rzeźbami — zegarem — 12 krzeseł skórze — stół 24 osoby — bardzo dobre wykonanie okazyjnie, Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6 504-52.55

**Piękny gabinet męski dębowy**
ciężki — ładnie rzeźbiony — dobrym stanie okazyjnie. Dominikańska 3. Pg 6 505-52.54

**Nieruchomość**
do sprzedania. Poznań, blisko Starego Rynku, 2 domy mieszkalne, budynki przemysłowe, obszerne podwórze, dochód roczny 18 000 cena 150 000.—. Pośrednicy niepożądani. Zgłoszenia „Par", Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 52.60. Pg 6 506-52.60

**Skład**
pieczywa w dobrej dzielnicy tanio sprzedam. Wiadomość Kurjer Poznański zdg 10 191

## 11. KUPNA

**Piekarni**
poszukuje Oferty Kurjer Pozn. zdg 98 851

**Kwity**
lombardowe oraz srebro, złoto, kryształy, porcelanę, meble, dywany, kupuje „Lampis" Strzelecka 1. Pg 64 571-58.120

**Wózek**
mały ręczny Oferty Kurjer Poznański zdg 99 303

**Dwa**
biurka fotele równe etażerkę kupię. Telefon 7275. zdg 99 610

**Kupię**
dynamo 10 KM 220 volt 1 200 obrotów Motor 6 KM 220 volt 1 400 obrotów. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 99 074

**Meble używane**
przedmioty domowego użytku kupuje przyjmuje w komis Dom Komisowy, Wroniecka 6/8. Pg 5889-43.40

**W Sołaczu**
kto odstąpi parcele wojewódzka. Oferty Kurjer Poznański zdg 98 536

**Skład**
rzeźnicki z mieszkaniem kupię na przedmieściu lub w Poznaniu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 99 804

**Maszynę**
szycia. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 626

**Willę**
5—6 pokojowa nowa przy tramwaju kupię zaraz gotówka Pośrednicy wykluczeni Najdokładniejsze zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 636

**Rower**
na szerokich gumach kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 740.

**Kupię**
każdą ilość etykiet do cukierków zlikwidowanych firm. — Oferty Kurjer Poznański zdg 99 698

**Kupię**
Forda w dobrym stanie za gotówkę. Górna Wilda 51 m. 2. zdg 99 762

**Motor**
ronny 8—12 konny używany, dobrym stanie kupię Budownicze Blaszkowiak Bnin, pow. Śrem. zdg 99 717

**Parcelę**
willową kupię Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 770

**Kupię**
futro karakułowe pierwszorzędne, nr. 50. Oferty Kurjer Pozn. rg 4 833

**Szlam**
od akumulatorów kupuje każdą ilość. Oferty upraszam do „Par", Aleje Marcinkowskiego 11 pod 52.42. Pg 6 491-52.42

**Maszynę**
damską, używaną, starą, zaraz kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 093

**Meble używane**
kompletne pokoje, pojedyncze sztuki skupuje, Nowy Dom Komisowy, Woźna 16. Pg 6 488-58.138

**Willę**
mniejszą, 15 — 25 000 za gotówkę. Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 10 198

**Kupię**
urządzenie do składu kolonjalnego. Zgłoszenia z podaniem rozmiaru ceny. Agentura Kurjera Poznańskiego, Leszno. ng 7379

**Podwozie**
ciężarówki bez motoru kupię. — Oferty Kurjer Poznański zdg 99 723

**Maszynę**
do szycia damską, używaną lub starszą kupię zaraz Spieszne oferty Oredownik zd 10 048

## 12. DO WYNAJĘCIA

**Pokój**
i kuchnia zaraz w Debcu. Gospodarz, Półwiejska 30 m. 18. zdg 99 898

**3**
pokoje, kuchnia od właściciela. Dom Komisowy, Podgórna 2. zdg 99 021

**Dwupokojowe**
słoneczne, czynsz miesięczny. — Dera, Rolna 48, Wilda (przystanek — Cegielski). zdg 98 948

**Dwupokojowe**
Rawicka 33 zdg 98 820

**3**
pokojowe mieszkanie z kuchnią pięknie położone wprost od gospodarza do wydzierżawienia od 1 stycznia lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 99 117

**3 ubikacje**
Woźna 2 I piętro na biura. — przedsiębiorstwo od stycznia wynajme. Administracja: Masztalarska 6 Pg 6472-58.126

**6 pokojowe**
okolica Parku Wilsona II. piętro piece od 1. I. do wynajęcia. Telefon 33-50 zdg 99 204

**5 pokoi**
kuchnia łazienka i t. d. przy Pl. Działowym 5 wysoki parter od zaraz do wynajęcia Informacje M. Malinowski Stary Rynek 57 telefon 11-89 zdg 99 315

**Mieszkanie**
3 pokojowe za kościołem św. Łazarza zaraz do wynajęcia. Wiadomość św. Marcin 67 cukiernia zdg 99 484

**Czteropokojowe**
komfort ogród 85 Luboń Dworcowa 4 lub Wielkie Garbary 8, 6 zdg 99 503

**Pięciopokojowe**
komfortowe mieszkanie centr. ogrzewanie, willa wynajmie. — Grodziska 6 przy Ostroroga zdg 99 619

**Dwupokojowe**
łazienka kuchnia gazowa wynajmię gospodarz, Stróż wskaże Chełmońskiego 10. zdg 99 598

**3 pokoje**
kuchnia służbowy, łazienka słoneczne początek Jeżyc do wynajęcia Zwrot kosztów 800 zł Gospodarz telefon 13.45. zdg 99 590

**2**
próżne lub częściowo umeblowane używanie kuchni, pół roku zgóry. Wskaże Kurjer Poznański zdg 99 603

**Sześciopokojowe**
słoneczne wszelkie wygody, hol odnowione centralne ogrzewanie blisko parku Wilsona, wolne — Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 776

**Mieszkania**
trzy czteropokojowe słoneczne Focha — przy kościele Łazarskim wydzierżawi właściciel Lodowa Rynek Łazarski, nr. 1 mieszkanie 4. zdg 99 791

**Jednopokojowe**
mieszkanie z wygodami ul. Grodziska, solidnej osobie ze stałym dochodem wynajmę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 832

**1**
lub 2 pokoje i kuchnia I. piętro przy dworcu Luboń Ul. Cieszkowskiego Rogoziński. zdg 99 623

**Pokój**
klatki schodowej światło gaz, woda w nowym domu od gospodarza zaraz do wynajęcia. Aleja Hetmańska 81. zg 99 633

**Mniejszy**
pokój i kuchnia wynajmę tylko kolejarzowi za stróżostwo, reperacje instalacyjne. Zgł. Śniadeckich 4, kolonjalka. zdg 99 752

**Skład**
2 pokoje i kuchnia zaraz. Zgłoszenia Focha 41 m. 7. zdg 99 756

**3**
pokoje zaraz. Zgłoszenia Aleja Hetmańska 1, Grześkowiak, Łazarz. zdg 99 757

**5 pokojowe**
III piętro centralne ogrzewanie. Kochanowskiego 4 m 5. zdg 99 662

**Pokój**
z kuchnią czynsz zgóry, Seifert, Kościelna 31. zdg 99 674

**Jednopokojowe**
Świetlana 42 przy Palacza zdg 99 678

**Czteropokojowe**
wykwintne wysoki parter, w pobliżu Wilsona wynajmie gospodarz Oferty Kurjer Poznański zdg 99 599

**4 pokojowe**
dwa mieszkania komfortowe — centralnem ogrzewaniem wszelkiemi wygodami od 1 lutego. Obejrzeć Wyspiańskiego 12 portjer, od 3—4. Warunek komorne zgóry. zdg 99 681

**Mieszkanie**
trzypokojowe od gospodarza. — Górna Wilda 147 rg 4812

**Pokój**
kuchnię wynajme. Łazarz Terczyńska 26. rg 4 798

**Dwa**
pokoje kuchnia w Luboniu — wprost fabryki Maya, ul. Marsz. Piłsudskiego 5, do wynajęcia. zdg 99 708

**2**
pokojowe mieszkanie kuchnia. Wiadomość Kurjer Poznański zdg 99 716

**Pięciopokojowa**
pokojowe, willa z komfortem, ogrodem do wynajęcia, koniec Grunwaldzkiej. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 872.

**Komfortowe**
3 pokoje, 5 minut dworca Luboń. Adres Kurjer Pozn. zdg 99 908

**4-pokojowe**
i 7-pokojowe mieszkanie komfortowe wynajmie gospodarz, Matejki 48/49. Portjer. dg 2 795

**Pokój**
frontowy od gospodarza, czynsz naprzód, Grobla 20 do wynajęcia. Zgłoszenia w biurze od 1—3. zdg 10 131

**Niekrępujące**
dwu-jedno-pokojowy, Kanałowa 7 m. 8. dg 2798

**2**
pokojowe wynajme zaraz Chociszewskiego 47. zdg 10 123

**2**
pokoje kuchnia, wolne wynajme. Umińskiego 14 II piętro pół roku zgóry. zd 10 047

**2**
pokoje kuchnia pokątk dla służącej wszystko umeblowane zaraz do wynajęcia Aleja Małopolska 10. zdg 10 238

**Dwupokojowe**
trzypokojowe, czteropokojowe — wolne Beemes Marcina 74 zdg 10 188

**Mieszkania**
jednopokojowe, dwupokojowe, tudzież czteropokojowe, ogrodem owocowym, w komfortowej willi blisk tramwaju okolica Grunwaldzka — Słoneczna. Informacje: Piekary 1, Bank, albo Niegolewskich 7, skład — także niedziele. zdg 99 978

**6-**
pokojowe mieszkanie III ptr. ul. Słowackiego centralne ogrzewanie od zaraz wolne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 904

**Mieszkania**
składy każdego rodzaju stróżostwa, pośredniczy bezpłatnie — Zrzeszenie Gospodarzy Wierzbięcice 27. zdg 10 066

**Pokój**
kuchnia Żytnia Zgłoszenia Kramarska 24 m 1. zdg 99 992

**3**
pokoje balkony naprzeciw Parku Wilsona Matejki 60 m 7 zdg 10 004

**Tanie**
5 pokojowe mieszkanie wynajmie gospodarz Wiadomość: Wierzychowski, Szamarzewskiego 84 zdg 20 038

**Sześciopokojowe**
odnowione tanio przy tramwaju ogródek. Inform. Matejki 68 m. 6 zdg 10 039

**Trzypokojowe**
komfort Łazarz, Jarochowskiego 59. zdg 10 045

**3**
pokojowe komfortowe mieszkanie wynajmie gospodarz Aleja Wielkopolska 67 zdg 10 231

**Czteropokojowe Trzypokojowe Dwupokojowe**
centrum „Rex" Marcina 33 — 4 zdg 10 119

## 13. SZUKA MIESZK

**Próżnego**
pokoju ewentl. jednopokojowego mieszkania poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 98 169

**4 — 5 pokojowe**
mieszkanie najwyżej II piętro — wszelkiemi wygodami szuka starsze bezdzietne małżeństwo Oferty podaniem ceny Kurjer Pozn. zdg 99 091

**Urzędniczka**
szuka 2—3 pokoi z kuchnią — wprost od gospodarza nie wyżej III piętra Cena Pośrednicy wykluczeni Oferty Kurjer Poznański zdg 99 205

**Pokoju**
kuchnia wprost od gospodarza, cena Oferty Kurjer Poznański zdg 99 365

**Bezdzietne**
małżeństwo poszukuje 3 pokojowego komfortowego mieszkania wprost gospodarza niedaleko śródmieścia ładnej dzielnicy Solidny, pewny płatnik. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 557

**Dwunokojowego**
kuchnia śródmieściu rok zgóry lub jednopokojowego Oferty Kurjer Poznański zdg 99 618

**Poszukuję**
2 do 4 pokoi z kuchnią wprost od gospodarza Okolica Łazarz, Jeżyce. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 582

**3**
pokojowego mieszkania poszukuje wyższy urzędnik państwowy bezdzietny, od 15 marca Oferty Kurjer Poznański zdg 99 777

**Pokoju**
kuchni szukam wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 738.

**Pokoju**
kuchni lub pokoju od gospodarza, dzierżawa zgóry, szuka bezdzietne. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 750.

**Od gospodarza!**
pokoju kuchni młode małżeństwo dobry płatnik Oferty Kurjer Poznański zdg 99 667

**Czteropokojowego**
centrum poszukuje Oferty Kurjer Poznański zdg 99 733

**Pokoju**
z kuchnią lub bez poszukuje. — Oferty Kurjer Poznański zdg 99 857

**Mieszkania**
centrum poszukuje Oferty Kurjer Pozn zdg 10 137

**Palacz-portjer**
motywowany, naprawia światło, wodę, dzwonki, poszukuje stróżostwa, miejscowość obojętna — Oferty Kurjer Pozn zdg 10 197

**Próżnego**
pokoju niekrępującego używaniem kuchni okolica dworca autobusowego Oferty Kurjer Poznański zdg 10 244

**Mieszkania**
mniejszego ewentualnie próżnego pokoju szuka spokojny, pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 985

**Pokoju**
kuchnia Łazarz Górczyn Jeżyce poszukuje Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 918

## 14. ZAMIANA MIESZKANIA

**Pięciopokojowe**
Słowackiego zamienię lub poszukuje 3—6 centrum, dzierżawa rok zgóry Oferty Kurjer Poznański zdg 99 825

**Zamienię**
pokój, kuchnia, na jeden pokój w śródmieściu, okolica Boże Ciało. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 99 768.

**Mieszkanie**
przy ul. Przemysłowej III p., składające się z trzech pokoi pokoik dla służącej, kuchnia łazienka, światło gazowe, czynsz zł 65.— zamienie w centrum na 4—5 pokoi. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 750.

**3**
pokoje komfort zamienię na dwa najchętniej na Chwaliszewie. — Oferty Kurjer Pozn zdg 99 900

## 15. POKOJE UMEBL.

**Pokój**
do wynajęcia zaraz, wejście niekrępujące. Wielkie Garbary 8, mieszkanie 17. zdg 99 922

**Frontowy**
dla 1—2 lepszych panów lub starszego zamożnego małżeństwa — Małeckiego 12 mieszkanie 19 zdg 98 689

**Czysty**
frontowy Działyńskich 2 m. 5. zdg 98 843

**Niekrępujący**
elektryczność, utrzymaniem bez Marcin 64, m. 24. zdg 99 536

**Pokój**
umeblowany, frontowy elektryka wynajmę Romana Szymańskiego 8 parter prawo. zdg 98 901

**Elegancki**
panu na stanowisku zaraz Podgórna 2 a m. 5. zdg 99 334

**Komfortowy**
Kwiatowa 6 — 3. zdg 98 571

**Mickiewicza**
21/25, mieszkanie 1 niekrępujący, jednoosobowy kulturalnym pracującym. zdg 99 182

**Umeblowany**
elektryczność Szyperska 3 mieszkanie 11. zdg 99 195

**Pokój**
czysty z elektrycznością do wynajęcia od 1 stycznia. Aleje Marcinkowskiego 1, III ptr. m. 8. zdg 99 345

**Dwuosobowy**
elegancki. Łąkowa 13, mieszkaszkanie 19. zdg 99 161

**Umeblowany**
i próżny Matejki 4 mieszk. 9. zdg 99 234

**Dwuosobowy**
obiadami lub bez. Piekary 18 — m 6 zdg 99 278

**Dwu - trzyosobowy**
elektr. utrzymaniem lub bez. — Półwiejska 24 m 8 zdg 99 390

**Dobrze**
umeblowane, ciepłe, lepszemu panu. Fredry 4, II. zdg 99 387

**Niekrępujący**
2 osobowy. R. Szymańskiego 4, m. 6. zdg 99 406

**Duży próżny**
lub umeblowany panu zaraz — Pocztowa 11. m. 11. zdg 99 417

**Jedno — dwuosobowy**
inteligentnym panom, utrzymaniem łazienka, elekryczność — Kwiatowa 4 m 6 zdg 99 433

**Elegancki**
Zwierzyniecka 8, mieszkanie 6. zdg 99 474

**Elegancki**
słoneczny. Telefon 60-75. zdg 99 519

**Panu**
Krasińskiego 8 c m. 2. zdg 99 518

**Pani**
Mickiewicza 18a, III piętro, lewo d 3 564

**Dwuosobowy**
Kraszewskiego 2—7. zdg 99 550

**Spokojna**
21 — 6. zdg 99 534

**Grottgera**
2, IV. zdg 99 188

**Śródmieście**
dobrze umeblowany 1—2 osobowy Zygmunta Augusta 10 a, mieszkanie 10. zdg 10 021

**Doby**
150, Wrocławska 13 — 11. zdg 10 022

**Pokój**
dla pana zaraz do wynajęcia. — Św. Marcin 4 m. 6 obok kościoła zdg 10 023

**Niekrępujący**
jedno — dwuosobowy Łąkowa 13 m. 15. zdg 10 228

**Elegancki**
utrzymaniem. Ratajczaka 11a, mieszkanie 102. zdg 10 269

**Dobrze**
umeblowany. Piekary 9 — 2. zdg 10 270

**3 Maja**
6, m. 9, pokój, telefon. zdg 10 272

**Pokój**
do wynajęcia zaraz. Woźna 7/8 m. 5. zdg 10 262

**Pusty**
Szamarzewskiego 20/22 m. 17. zdg 10 266

**Pokój**
czysty I-ptr., elektr. tylko bardzo solidn. pani. Młyńska 12, m. 6. zdg 10 268

**Niekrępujący**
czysty panu wynajmę. Kantaka 8/9, I. mieszkanie 3 zdg 10 190

**1—2**
pokoje do wynajęcia. Wierzbięcice 31, I. lewo. zdg 10 278

**Pokój**
dobre utrzymanie korzystnie. — Plac Sapieżyński 2 a I. lewo. zdg 10 287

**Pani**
umysłowo pracującej utrzymaniem pierwszorzędnem bez Śniadeckich 32 a, II. m 5. zdg 99 235

**Ładny**
Jackowskiego 13 — 3. zdg 10 265

**Dwuosobowy**
tanio. Polna 20, m 7 zdg 99 233

**Niekrępujący**
w spokojnym domu. Małeckiego 26 mieszkanie 3. zdg 99 316

**Niekrępujący**
pościel pożądana. Rynek Łazarski 2, mieszkanie 14. zdg 99 251

**Trzyosobowy**
Wierzbięcice 11 — 9 zdg 99 495

**Śniadeckich**
23, mieszkanie 3 zdg 99 555

**Frontowy**
Górna Wilda 26 m. 3. zdg 99 617

**Pokój**
panu. Cieszkowskiego 7, mieszkanie 5. zdg99 585

**Pokój**
elektryczność centralne ogrzewanie. Spokojna 5 a. zdg 99 588

**Frontowy**
Wierzbięcice 46, mieszkanie 6. zdg 99 611

**Kantaka**
8/9 mieszkanie 4, pokój z używaniem telefonu. zdg 99 606

**Tani**
ciepły Grudnia 19 Strzelecka. zdg 99 605

**Elegancki**
Mickiewicza 17 — 4 zdg 99 596

**Niekrępujący**
czysty biurko elektryczność Romana Szymańskiego 8 mieszkanie 11. zdg 99 595

**Łazarz**
Kanałowa 5/6 — I. — 15 zdg 99 601

**Pokój**
jednemu dwu inteligentnym panom. Wierzbięcice 20 — 3. zdg 99 780

**Klatki**
jedno - dwuosobowy Grunwaldzka 20 b — 9. zdg 99 781

**Wspólny**
frontowy panu Góra Przemysłowa 4, II. p. zdg 99 786

**Dwuosobowy**
Ratajczaka 11 a mieszkanie 117. zdg 99 787

**Młyńska**
12, I., prawo zdg 99 789

**Pokój**
frontowy słoneczny 1, I. — Św. Marcin 57, mieszk. 8. zdg 99 803

**Elegancki**
Towarowa 21 a, m. 17 zdg 99 808

**Pokój**
utrzymanie. — Dąbrowskiego 23, mieszkanie 8 zdg 99 810

**Pokój**
umeblowany Łazarz, Spokojna 27 mieszkanie 9 II wejście zdg 99 829

**2 pokoje**
mniejsze umeblowane osobny gaz wodociąg, wejście Strumykowa 3 mieszkanie 2. zdg 99 813

**Pokój**
klatki i wspólny paniom Szulc. Pocztowa 12. zdg 99 818

**Wspólny**
św. Marcin 27 Biernat. zdg 99 838

**Elektryczność**
Bukowska 41, m. 9. zdg 99 833

**Kochanowskiego**
5 mieszkanie 7. zdg 99 831

**Ładny**
zaraz Dąbrowskiego 36, mieszkanie 20. zdg 99 621

**Piękny**
jednoosobowy. Kraszewskiego 11, 17. zdg 99 622

**Dwuosobowy**
Matejki 4 mieszk. 7. zdg 99 629

**Półwiejska**
33 — 8. zdg 99 634

**Pokój**
1—2 osób — front II. piętro — centralne elektryka Wrocławska 30, mieszkanie 7. zdg 99 639

**Panom**
Konopnickiej 15 I. zdg 99 641

**Pokoik**
dla pani. Półwiejska 40 m. 19. zdg 99 741

**Kopernika**
9 m. 7. zdg 99 749

**Niekrępujący**
Długa 4, podwórze prawo I, 26. zdg 99 751

**Pokój**
dwuosobowy i pokoik. Łukaszewicza 6, mieszk. 5. zdg 99 753

**Grobla**
9 mieszkanie 21 parter. zdg 99 758

**Dwuosobowy**
czysty, ciepły wygody Gąsiorowskich 5 mieszk. 6. zdg 99 651

**Pokój**
Małeckiego 15, m. 3. zdg 99 659

**Pokoik**
elektrycznością 30.— tylko panience. Bóżniczą 16 m. 11 narożnik Małych Garbar. zdg 99 660

**Nowy Rynek**
14/15, m 10, czysty dobrze umeblowany, elektryczność zdg 99 668

**Pokój**
frontowy elektryczność tanio. — Łazarza Strusia 10, m 5. zdg 99 666

**Mały**
czysty. Drużbackiej 1, m. 7. zdg 99 669

**Pokój**
Szamarzewskiego 23 m 4. zdg 99 672

**Panu**
Strzelecka 18, m. 11 zdg 99 673

**Dwu-**
jednoosobowy frontowy. Wielkie Garbary 43 m. 8, między 2—3. zdg 99 594

**Dwuosobowy**
Skryta 10, m. 3. zdg 99 695

**Klatka**
centralne, telefon. Masztalarska 7a — 5. zdg 10 087

**Bardzo ciepły**
komfortowy pokój 1 lub 2-osobowy, elektryka, łazienka, kaloryfery, obsługa, pierwszorzędne utrzymanie. Matejki 55, m. 1. zdg 99 690

**Frontowy**
wolny. Grobla 1b, m. 8. zdg 99 699

**Panienkom**
Strumykowa 6, m. 11. zdg 99 700

**Dwuosobowy**
i pokój kuchnię. Zielona 3 m. 5. zdg 99 764

**Niekrępujący**
elektryczność. Strzałowa 6 — 2. zdg 99 761

**Małeckiego**
10 — 4. zdg 99 769

**Pokój**
Podgórna 4 m. 8. zdg 99 849

**Elegancki**
fortepianem ewentl. salonikiem, osobom na stanowisku. Ratajczaka 9 m. 10. zdg 99 847

**Wspólny**
panience. Św. Marcin 22 m. 28. zdg 99 844

**Pokój**
czysty. Plac Bernardyski 2 m. 11. zdg 99 843

**Jedno-**
dwu- trzyosobowy, telefon, kuchnia. Ogrodowa 5 m. 6. zdg 99 840

**Dwuosobowy**
zaraz Św. Marcin 20, m. 4. zdg 99 711

**Pokój**
panom tanio Marcina 52.53, m. 9 zdg 99 713

**Niekrępujący**
dwom panom lub małżeństwu zaraz. Poznańska 50, m. 1. zdg 99 715

**Panom**
Woźny. Rybaki 5. zdg 99 719

**Pokój**
wynajmę. Górna Wilda 41, m. 7. zdg 99 773

**Wspólny**
pani. Kwiatowa 11 m. 5. zdg 99 888

**Elegancki**
słoneczny, czysty duży, niekrępujący. Wszelkie wygody. Dom kulturalny. Wyspiańskiego 18 I prawo. zdg 99 886

**Dwuosobowy**
Ratajczaka 11a m. 66. zdg 99 887

**Marcinkowskiego**
16 m. 13 przyjezdnym wynajmę. zdg 99 883

**Panience**
Kantaka 8 m. 7. zdg 99 880

**Pokój**
centralne, łazienka zaraz lub 15. Wrocławska 30 m. 9. zdg 99 870

**Sympatyczny**
pokój utrzymanie dobre. Kochanowskiego 17 m. 7. zdg 99 871

**Józefa**
6 parter prawo. zdg 99 864

**Dwuosobowy**
Mostowa 4 m. 4 zdg 99 863

**Frontowy**
Aleje Marcinkowskiego 14, m. 7. zdg 9 862

**Klatki**
frontowy elektryczność 2 panom Plac Sapieżyński 4 m. 11. zdg 99 858

**Skarbowa**
18, m. 3, jedno — dwuosobowy. zdg 99 856

**Pokój**
frontowy. Marszałka Focha 27, m. 7. zdg 99 854

**25 zł**
niekrępujący pokój Kopernika 2 mieszkanie 4 zdg 99 853

**Komfortowy**
1 lub 2 panom Podgórna 6, m. 6 zdg 99 851

**Przyjmę**
1 lub 2 panienki na wspólny pokój z utrzymaniem. Opieka dobra Grobla 8, mieszkanie 1. zdg 97 859

**Jeden**
i dwuosobowy przyległe gabinet tapczanem inteligentnym na stanowisku dobrem utrzymaniem lub bez wszelkie wygody Skarbowa 1, II. piętro zdg 99 923

**Pokój**
Wielkie Garbary 40 — 8 zdg 10 144

**Przy Zamku**
pokój umeblowany ogrzewanie, elektryczność, łazienka, telefon, solidnej osobie. Zygmunta Augusta 10, m 12. zdg 99 914

**50,—**
panu, elektryka, łazienka. Matejki 3, m. 3. zdg 99 913

**Klatki**
Św. Marcin 64, m. 29. zdg 99 912

**Frontowy**
niekrępujący 1—2 osoby. Św. Marcin 33, m 9. zdg 99 911

**Pokój**
skromnej panienki. Św. Marcin 66/67, m. 41. zdg 99 909

**Mickiewicza**
5, m. 9, pokój zaraz. zdg 99 910

**Pokój**
klatki. Gwarna 8 —12. zdg 99 906

**Pokój**
frontowy, elektryczność, fortepian, telefon, cena 35, od zaraz. Wierzbięcice 49, m. 7. zdg 99 903

**Centrum**
wysoki parter, utrzymaniem — kulturalnym. Kręta 6 — 1. zdg 99 901

**Frontowy**
Wierzbięcice 55, m. 3. zdg 99 896

**Pokój**
tanio. Spokojna 27 — 10. zdg 99 895

**Niekrępujący**
Piekary 8 — 8. zdg 99 995

**Próżny**
Kopernika, parter, 30, najchętniej pani Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 991

**Pokój**
Wierzbięcice 14, mieszkanie 17. zdg 99 980

**Pokój**
2 osoby i mały tanio. Marszałka Focha 36, m. 14. zdg 99 977

**Wyspiańskiego 21**
m 3, zaraz. zdg 99 970

**Lepszy**
jedno lub dwuosobowy. Skarbowa 15, mieszkanie 7. zdg 99 964

**Mały**
niekrepujący. Wierzbięcice 51, m 3. rg 4 834

**Dworcu**
pokoik. Focha 27, front. II. — Sypniewska. rg 4 832

**Pokój**
pań, panów własna pościela. — Kramarska 8 — 4. Stary Rynek 94. rg 4 826

**Wspólny**
Wielkie Garbary 5 — 12. zdg 10 164

**Pokój**
umeblowany z niekrepującem wejściem. Wiadomość u portjerki, Libelta 12, od 5—6 zdg 10 154

**Niekrępujący**
zaraz. Rybaki 22, parter, prawo. zdg 10 151

**Niekrępujący**
Półwiejska 6, 22. zdg 10 148

**Niekrępujące**
utrzymaniem. Marcina 11, m. 2. zdg 10 149

**Dwuosobowy**
Aleje Marcinkowskiego 28, m. 30. zdg 10 172

**Pokój**
elektryczność. Cybińska 7/8, m. 13. zdg 10 169

**Dwuosobowy**
elektryczność, dobrze umeblowany. Wrocławska 19 — 6. zdg 10 170

**Samotna**
odnajmie czysty pokój 1—2 panienkom. Zagórze 5a — 11. zd 98 729

**Dwuosobowy**
jedno (utrzymaniem), także dni. — Półwiejska 2 — 6. zdg 99 549

**Zygmunta**
Augusta 10, mieszkanie 11, centralnem. dg 2 794

**Pokój**
elegancko umeblowany, osobne wejście, do wynajęcia. Wrocławska 20, I piętro, lewo. zdg 10 086

**Niekrępujący**
duży dla 2 osób. Piekary 12, m. 5. zdg 10 089

**Pana**
wspólny pokój. Grochowe Łąki 3, mieszkanie 6. zdg 10 091

**Frontowy**
większy, kuchenka gazowa, także małżeństwu zaraz. Strzelecka 19, mieszkanie 11. zdg 10 076

**Pokój**
elektryczność. Szwajcarska 15, mieszkanie 6. zdg 10 077

**Wspólny**
panience. Zielona 7, parter, podwórze. zdg 10 081

**Panu**
św. Józefa 3, m. 10. zdg 10 084

**Pokój**
umeblowany. Focha 30, m. 6. dg 2 796

**Elegancki**
Szamarzewskiego 11 — 6. zdg 10 129

**Tani**
pokój dla pań. Kubiak. Sapieżyński 3. zdg 10 225

**Zaraz**
Ratajczaka 34, m. 12. zdg 10 146

**Skarbowa**
8, m. 10, utrzymaniem lub bez. zdg 10 140

**Grobla**
19 — 8, pokój. zdg 10 142

**Pokój**
słoneczny, elektryczność, dla panów, małżeństwu, z używaniem kuchni. Focha 70, m. 8. zdg 10 138

**Miły**
pokój lub dwa umeblowane zaraz, tanio. Św. Marcin 39, m. 8. zdg 10 133

**Pokój**
Długa 3, m. 18. zdg 10 125

**Pokój**
umeblowany na 1 lub 2 osoby do wyjęcia. Grobla 6, m. 10. zdg 10 126

**Pokój**
Pocztowa 11, parter. zd 10 114

**Śródmieście**
elegancki, utrzymaniem, bez. — Wały Jana III, 11, m. 2. zdg 10 113

**Centrum**
miły, utrzymaniem, bez. Wały Kościuszki 7, 1. zdg 10 111

**Pokoik**
Masztalarska 7, m. 8. zdg 10 110

**Pokój**
frontowy zaraz. Poplińskich 2 — parter, prawo. zdg 10 109

**Inteligentom**
dobrem utrzymaniem tanio bez samotny. Wały Zygmunta Augusta 4 — 9. zdg 10 108

**Pokój — pokoik**
Górna Wilda 15 — 6. zdg 10 107

**Ciepły**
Ogrodowa 2, m. 7. zdg 10 103

**Pokój**
Długa 4 — 40. zdg 10 102

**Dwuosobowy**
z pościelą. Szamarzewskiego 20/22 mieszkanie 2. zdg 10 099

**Pokój**
Wielka 17, mieszkanie 14. zdg 10 100

**Pokój**
Kopernika 10 m. 6 · zdg 10 101

**Utrzymaniem**
bez Słowackiego 29, wejście Asnyka m. 3. zdg 10 094

**Słoneczny**
spokojny pokój. Konopnickiej 16 m. 5. dg 2797

**Pokój**
Prusa 19, m. 8 zdg 10 250

**Skarbowa**
11, III. zdg 10 215

**Ładny**
pokój. Ratajczaka 33, m. 14. zdg 10 216

**Frontowy**
elektryczność. Woźna 14a, m. 11. zdg 10 217

**Kwiatowa**
9, m. 12. zdg 10 218

**Klatki**
I ptr. miły, niekrępujący elektr. panu. Dąbrowskiego 63, m. 12. zdg 10 253

**Matejki**
67 — 9 inteligentnym 3—6. zdg 10 255

**Pokój**
ciepły. Dąbrowskiego 36 — 15. zdg 10 256

**Ratajczaka**
13 — 5 dwu- trzyosobowy. zdg 99 948

**Dwuosobowy**
ul. Wielka 18 — 14. zdg 99 944

**Pokój**
27 Grudnia 18, m. 8. zdg 99 941

**Panience**
Romana Szymańskiego 3, m. 5. zdg 99 939

**Pokój**
ładny wynajmę. Działyńskich 9, m. 3. zdg 99 935

**Pokój**
Seweryna Mielżyńskiego 22, m. 21 zdg 99 934

**Pokój**
umeblowany. Chwaliszewo 63 — 4 front. zdg 99 929

**Pokój**
osobne wejście. Pocztowa 14, m. 3. zdg 99 928

**Niekrępujący**
drugi skromny Sapieżyński 3, m. 7. zdg 99 927

**Wspólny**
Pocztowa 27, m. 10. zdg 99 926

**Dwa**
elektr. centr. Jasna 6/7, m. 7. zdg 10 024

**Dwu-**
jednoosobowy, Wały Królowej Jadwigi 2, mieszkanie 3. zdg 10 122

**Frontowy**
Wały Jana III 11 — 9. zdg 10 120

**Pokój**
pokoik, także przyjezdnym. Kręta 4, II. prawo zdg 99 725

**Pokoje**
z utrzymaniem lub bez korzystnie Aleje Marcinkowskiego 3 a, m. 8 zdg 10 037

**20**
pokój. Grobla 19 — 12. zdg 99 920

**Pokój**
Wielkie Garbary 1, m. 9. zdg 99 915

**Pokój**
Poznańska 26 — 9. zdg 10 209

**Niekrępujące**
Dąbrowskiego 18, m. 4. zdg 10 213

**Dwuosobowy**
utrzymaniem. Wały Jana III 12 — 13. zdg 10 223

**Pokój**
centralne ogrzewanie Śniadeckich 32, mieszkanie 2 zdg 10 040

**Pokoik**
Półwiejska 37 — 4 zdg 10 044

**Frontowy**
ładny elektryczność. Wielkie Garbary 44 — 7. zdg 10 049

**20**
zł pokój z osobnem wejściem. — Małeckiego 23, parter, prawo. zdg 10 008

**Pokoik**
paniom Św. Józefa 9 mieszkanie 17, podwórze. zdg 10 009

**Klatka**
front panu Wroniecka 16 II. lewo zdg 10 014

**Pokój**
utrzymaniem lub częściowem — Marcina 66/67 m. 10 zdg 10 016

**Wolny**
Matejki 66 — 8. zdg 10 018

**Pokój**
Ratajczaka 11 a, mieszkanie 101 zdg 10 019

**Pokój**
dla dwóch panów lub małżeństwa. Patrona Jackowskiego 25, m. 21. zdg 10 127

**Śniadeckich**
6, m. 5. zdg 99 728

**Pokój**
dla osoby na stanowisku, elektryczność, ogrzewanie. Śniadeckich 13, m. 6. zdg 99 730

**Klatki**
schodowej, niekrepujący zaraz. — Woźna 14a, m. 8. zdg 99 957

**Ładny**
klatki schodowej. Strzelecka 26, m. 5. zdg 99 852

**Śródmieściu**
niekrepujący. Ogrodowa 4, m. 2 zdg 99 951

**Pokój**
jedno — dwuosobowy. Matejki 6 m 6. zdg 10 234

**Komfortowe**
dwa przyległe salon, sypialnia łazienka telefon centralne. Wały Leszczyńskiego 2 m. 6. zdg 10 239

**Skromny**
umeblowany jednoosobowy mały. Bukowska 33, m 2 zdg 10 241

**Inteligentnym**
utrzymaniem — bez. Czesława 15 II prawo. zdg 10 243

**Klatki**
jedno — dwuosobowy utrzymaniem — bez. Chwaliszewo 70. — m. 5. zdg 10 245

**Centrum**
dwuosobowy ciepły. Wały Kościuszki 7 — 5. zdg 10 246

**Miły**
dobrze umeblowany elektryczność Wielkie Garbary 46 m. 9. zdg 10 178

**Dwuosobowy**
małżeństwu. Woźna 14 b. — 14. zdg 10 187

**Elegancki**
dla pana. Podgórna 14, m. 6 zdg 10 034

**Strzelecka**
25, m. 8, elektryczność, jeden — dwa. zdg 99 990

**Frontowy**
dwuosobowy. Półwiejska 28, I, prawo. zdg 99 987

**Próżny**
frontowy, ładny, samotnej pani. Piekary 8, m. 11. zdg 99 984

**Małżeństwu**
Bukowska 9, m. 3 zdg 99 983

**Pokój**
Marcelińska 3 — 4, narożnik Grunwaldzkiej. zdg 99 981

**Pokój**
na jednego lub dwóch panów. Półwiejska 22 m. 5. zdg 10 061

**Ładny**
elektryczność panom. Zielona 7, m. 6. zdg 10 062

**Frontowy**
Szewska 12, m. 3. zdg 10 065

**Elegancki**
Wielkie Garbary 8 m. 12. zdg 10 058

**Sympatyczny“**
czysty elektryczność. Romana Szymańskiego 8 m 11. zdg 10 052

**Elegancki**
pokój balkonowy centralne ogrzewanie, łazienka winda lepszemu panu od 1, lub 15 stycznia wynajmie Wały Leszczyńskiego 2, m 10 zdg 10 053

### Dwuosobowy
Skarbowa 15 m. 19. zdg 10 054

### Czysty
frontowy, elektryczność, panu, pani posadzie, Jeżycka 43, m. 3. zdg 99 949

## 16. SZUKA POKOJU

### Niekrępującego
eleganckiego pokoju centrum wygody poszukuje pan. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 97 561

### Poszukuję
pokoju bez bielizny w pobliżu. Proszę podać cenę Brückner, Wjazdowa 3. zdg 99 584

### Skromnego
używaniem kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 801

### Pokoju
próżnego z klatki Łazarz lub Jeżyce, samotna. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 653

### Parcelę
Solacz 400 m² kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 772.

### 2 pokoi
próżnych, Plac Wolności, 27 Grudnia, 3 Maja poszukuję. Oferty z podaniem warunków i położenia do Kurjera Pozn. zdg 99 710

### Pokoiku
15 stycznia, częściowo umeblowanego, używaniem kuchni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 10 166

## 17. LOKALE

### Lokale
mieszkaniami na składy pracownie, lepsza klientela, korzystnie, gospodarza do wynajęcia, Marynarska 6 m 4. zdg 98 237

### Skład
przy narożniku Wielkiej, Wielkie Garbary 34, natychmiast. — Wiadomości Zemanek Wrocławska 31 od 2—4, telefon 2186. zdg 98 804

### Skład
2 pokoje kuchnia stajnia, wozownia, kuchnia gospodarcza. — dzielnica bezkonkurencyjna na rzeźnictwo odnowione tanio oddam. Dzierżawa 70 zł. Adres Kurjer Poznański zdg 99 310

### Przy Szkolnej
skład mały ewentl. z urządzeniem zaraz wynajmie gospodarz. Kaucją czterysta złotych. Czynszniski. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 635

### 1 — 2
duże próżne parterowe telefonem zaraz oddam przy Wjazdowej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 766.

### Lokale
fabryczne 200 m². Ostrówek 10. Dozorca. zdg 99 735

### Duży pokój
z telefonem na biuro, względnie pracownie od 1. 1. wynajme. — Woźna 14 b. I. lewo. zdg 98 899

### Ubikacje
nadające się na każde przedsiębiorstwo, ewentualnie przebudowę na mieszkania przy Górnej Wildzie 41, wydzierżawie Tadeusz Jaruszewski, fabryka broni, Woźna 6. Telefon 32-66. zdg 99 892

### Lokal
na pryncypalnej ulicy dla każdej branży do wydzierżawienia od zaraz Oferty Kurjer Poznański zg 10 280

### Obszerne
lokale parterowe, śródmieście, na hurtownie odstąpie lub przystąpie do spółki Oferty Kurjer Poznański zdg 99 973

### Lokal wolny przebudowa możliwa na wszelkie branże
(Jeżyce). Zgłoszenia Hurt Porcelany, Wronicka 24. zdg 10 175

### Składnicę
100—150 m² oraz stajnię na 4—6 koni — biurem — poszukuje. Podanie ceny, opis ubikacyj i położenie do Kurjera Poznańskiego zdg 10 128

### Plac z bocznicą
320 m², wydzierżawie 50 zł miesięcznie. Do przejęcia na własność budynek, biuro i szopa oraz ogrodzenie. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 192

### 2 lub 3
wielkie jasne I., telefon, wolne. Plac Nowomiejski 10a, m. 5. zdg 10 105

### Ubikacja
przemysłowa ca 200 m, kwadr. oraz biurem do wynajęcia. — Górne Wilda 37. zd 99 925

### Pokój
większy, próżny na biuro. Aleje Marcinkowskiego lub okolica potrzebny zaraz. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 10 007

### Skład
wydzierżawie, Górna Wida 78 — m. 4. zdg 10 240

### Ubikacja
sklepowa na składnice od zaraz Za Bramką 13. Zgłoszenia u stróża. zdg 10 011

### Biuro
lub na czystą pracownię pokój wygodami, Mielżyńskiego 22, I, mieszkanie 7. zdg 10 271

### Owocarnię
śródmieściu korzystnie sprzedam, względnie wspólnika. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 261

### Biuro
telefon, umeblowane, wynajme. Skarbowa 17, m. 4. zdg 99 979

## 18. DZIERŻAWY

### Stajnię
wydzierżawie zaraz Jeżycka 32. zdg 99 966/7

### 55 buraczanej
5 klm od Poznania, zabudowaniem, inwentarzem cena 14 000. Karalus, Poznań, Marszałka Focha 25. zdg 10 152

### Lokal
handlowy, frontowy, obszerny na pracownie hurtownie wydzierżawi gospodarz Administracja Masztalarska 6. Pg 6469-58.130

### Ogród
warzywno-owocowy 10 mórg 25 klm od Poznania z mieszkaniem i ubikacjami do wydzierżawienia korzystnie potrzebne 3 000 zł. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 312

### Zadzierżawię
zaraz dwom ogrodem miasto lub wieś Oferty warunkami Kurjer Poznański zdg 99 778

### Majątek tysiącczterystamorgowy drenowany, pałacem, gorzelnią
pełnem inwentarzem 55 000, wpłaty 35 000 wydzierżawię. Nowak, Poznań, Kramarska 15, tel. 16-89. zdg 99 835

### 4 500 mtr.
kwadratowych ogłotowanego placu budowlanego przy ul. Górna Wilda 41, nadającego się na każde przedsiębiorstwo, wydzierżawie lub sprzedam. Tadeusz Jaruszewski, fabryka broni, Woźna 6. Telefon 32-66. zdg 99 893

### Kowal
z świadectwem kucia koni poszukuje zajęcia lub dzierżawy od 1. 4. 1934. K. Schmidt, Ryczywół. rg 4 794

### Skład
narożnikowy wynajmie gospodarz, Woźna 1. zdg 10 150

### Skład
przy Wodnej do wynajęcia korzystnie. Kurdelski, Półwiejska 39. zdg 10 135

## PODZIĘKOWANIE

### Kołó Samarytanek
przy Filji Państwowej Uczelni im. Dąbrówki składa serdeczne „Bóg zapłać" firmom: „Biawat Polski"; Breczewski ul. Pocztowa; L. Dawidowski, Goplana, Kaczmarek ul. Nowa; Mikachowski; Rogoziński; Szulc i Zagłobiński za ofiarowane na rzecz biednych dary rozdane dnia 22 grudnia podczas „gwiazdki" urządzonej staraniem koła. zdg 99 637

### Podziękowanie.
Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo na Jeżycach wyraża gorące podziękowanie naszym znanym i sławnym artystom pp. Konatkowskiej, Szrajberównie i Józefowi Wolińskiemu, którzy w dniu 3 grudnia 33 r. swem bezinteresownem uświetnieniem naszego koncertu tak szczerze przyczynili się do zasilenia kasy, że Panie Miłosierdzia mogły i w tym roku tradycyjnym zwyczajem urządzić gwiazdkę dla swych najuboższych współparafjan. — Gwiazdka odbyła się w dniu 22 grudnia rb. o godzinie 14-tej w ochronce SS. Elżbietanek. Okolicznościowo przemówił ks. Tybiszewski i przewodnicząca p. Brzezińska, składając równocześnie najserdeczniejsze podziękowanie tym wszystkim, którzy ofiarami swojemi przyczynili się do urządzenia gwiazdki. Następnie odśpiewano wspólnie kolędę i łamano się opłatkiem. Ogółem obdarzono 168 rodzin z liczbą 374 osób z naszej opieki i 50 rodzin z „Caritasu" parafjalnego. Pan Bóg Miłosierny niechaj stokrotnie wynagrodzi. zdg 10 206

## 22. ZGUBY

### Zgubił
portmonetkę z doraźnym zasiłkiem z Funduszu Pracy bezrobotny Stefan Korona Szkolna 3. — w 26 w dniu 29. 12. br. o godz. 18 blisko Domu Akademickiego. Z nędzy znalazce upraszam o zwrot za wynagrodzeniem. zdg 99 931/2

### Znaleziono
maszynę do pisania. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 799

### Pierścionek
złoty zgubiono 30. 12. rano do Urzędu Pocztowego. Zwrot za wynagrodzeniem. Góra Przemysława 5, Nowicka. dg 2 789

## 23. ROZMAITE

### Kto chce
uzyskać zdrowie, niech napisze, a otrzyma poradę i środki homeopatyczno-ziołowe, dostosowane do wieku i cierpienia. Uleczalną jest Gruźlica bez śladu. Choroby weneryczne, syfilis i jego skutki, recedywa wykluczona. Cierpienia żołądka, kiszek, wątroby, nerkowe, nerwowe sercowe, kobiece, reumatyczne artretyczne, skleroze, choroby dziecinne, umysłowe itd. Posiadam liczne podziękowania. Zakład przyrodoleczniczy Marmolwej, Królewska Huta. Rynek 7. ng 5463

### Hemoroidy
Czopki hemoroidalne „Varicol" (z kogutkiem). Usuwają ból, pieczenie, swędzenie, krwawienie, zmniejszają guzy (żylaki). Sprzedają apteki. ng 4514

### Akuszerka
Ogrodowa 2, udziela porady, pomocy. Pg 5 917-57.491

### Fotografje
Portrety Bracia Pecherscy Aleje Marcinkowskiego 8. Ceny niskie. dg 1996

### Wytworną i powabną linję
daje tylko dobrze dopasowany gorset, pas leczniczy według niedoścignionego kroju. Pracownia Gorsetów Anny Bitdorfowej, Plac Wolności 9 dg 2035

### Przyjdź! Przyjdź!
Przeniosłam się z numeru 34 na św. Marcin 39, m. 8. — Wróżka. zdg 99 449

### Masarzystka
zdolna, robi masaże lecznicze i odtłuszczające częściowe i całkowite. Przychodzi w dom. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 99 047

### Sławny Chiromant w Poznaniu
Morawski - Calvini, znany ze swoich trafnych porad, ogłaszany przez radjo, przybył na usilne prośby znajomych. Przepowiada przyszłość z rysów twarzy oraz z linij rąk. Przyjmuje codziennie od 9—1 i 3—9 w Hotelu Monopol pokój 8, pozostaje krótko. zdg 98 951

### Nauczyciele!
Opracowuję referaty, streszczenia pedagogiczne odczyty do egzaminów, konferencyj. Antoni Mielnik, Przemysł, Świętojańska 54 zdg 99 570

### Analizy
porady z chemji technicznej — sprzedaż odczynników mianowanych. Laboratorjum inżyniera Eutina, Warszawa, Wronia 69, telefon 211-26. ng 7 346

### Krawcowa
przyjmuje w dom. Śniadeckich 9, mieszkanie 1, Komorowska. zdg 99 782

### Krawcowa
tania Nowakowa Składowa 12. zdg 99 792

### Sławna chiromantka
grafolog-fizjognomistka z długoletnią doświadczoną praktyką na podstawie badań naukowych zdumiewająco przepowiada przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Liczne serdeczne podziękowania. Przyjmuje od 10—1, od 3—8 wieczorem. Fr. Ratajczaka 15, m. 10, II p. I. wejście w pasażu Apollo, prawo po schódkach. zdg 99 745

### Pracownia Gorsetów „Wanda"
Gorsety na miarę Gorsety gotowe — Pasy do ciąży — Paseczki sportowe Biustonosze wszelkiego rodzaju. Reparacje gorsetów. Ratajczaka nr. 27 parter. zdg 99 917

### PP. Notarjuszom
polecam się do protestowania weksli za zawezw. władz. Ref. pierwszorzędne. Łaskawe oferty Półwiejska 6 m. 11. zdg 99 842

### Obiady
urozmaicone tanie Marcina 52/3 zdg 99 714

### Znana
wróżbiarka Adarilli przepowiada przyszłość z cyfr — kart. Podgórna 13 mieszk. 10 front. zdg 99 869

### Kołdry
wykonuje, przerabia Smoczyńska, Kwiatowa 8. zdg 99 891

### Maskowe
kostjumy wypożycza, wielki wybór. Pawlikowska, Poznań, ulica Woźna 15. zdg 98 533/4

### Akuszerka
Kleinwächterowa Poznań, centrum ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro, lewo drugi dom od placu Świętokrzyskiego zdg 92754/5/6

### Chiromantkę
astrologji, klucza, książki, kart. Kościelna 38, m 13, poleca wszystkim Orlewicz. zdg 99 889

### Eleganckie
ubrania frakowe i smokingowe wypożyczam. Poznań, ul. Nowa 1, I piętro. zdg 10 041/2

### Tania
oprawa obrazów, wszelkie szklenia wykonuje K. Stoiński, św. Marcin 14. zdg 99 950

### Maskowe
jedwabne kostjumy 3 zł. Murna 2, m. 12. zdg 99 976

### Uwaga
Pani z sfer ziemiańskich w trudnem położeniu, mogłaby urządzić mieszkanie 4—5 pokoi swemi meblami i prowadzić dom, pomóc w pracy (stenografja, maszyna). Osoby na poważnych stanowiskach oferty do Kurjera Pozn. zdg 10 203

### Salon Mód
wykonuje wykwintnie, tanio wszelka garderobe damska. — Wielkie Garbary 33, m. 7. rg 4 828

### Zamienię
kasę rejestracyjną „National" na pianino. Katowice, Rynek 8, mieszkanie 1. Pg 6 477-70.177

### Maskowe
kostjumy tanio wypożyczam. Olszańska, Lodowa 45, I, (Łazarz). Pg 6 470-58.132

### Wróży
chiromantka, krótko, w przejeździe. Wolnica 3 — 10. zdg 99 936

### Balowe
suknie wykonuje futra, kurtki, przefasonowuje. Podgórna 3, — mieszkanie 8. zdg 99 930

### Suknie
balowe, wieczorowe wykonuje tanio. Plac Wolności 17, m. 33 — podwórze. zdg 99 924

### Znalazłem szerszy rynek zbytu towarów włókienniczych
Zgłaszam to pp. fabrykantom i oczekuje stosownych propozycyj. Oferty do administracji Kurjera Poznańskiego pod zdg 99 592

### Pragnę pracować dla chwały nauki
Na to potrzebne mi są odpowiednie środki materjalne, szukam środków za cenę każdego zabezpieczenia. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdg 99 593

### Księgowość
zakłada, ustawia bilanse zeznanie obrotu. „Ha-Po". Garncarska 4. zdg 99 996

### Słynna
chiromantka, Grobla 4, m. 2. zdg 10 200

### Potrzebna
koncesja na wyszynk wódek. — Adres Kurjer Pozn. zdg 10 226

### Obiady
prywatne urozmaicone dla inteligencji. 3 Maja 7, m. 11. zdg 10 043

### Nowy Rok!! Jak najlepszego powodzenia, zdrowia, szczęścia, pomyślności
życzy wszystkim Szanownym Klientom Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pg 6 492-52.53

### Konie
wypożyczam do roli. Huzarewicz, Fabryczna 6, telefon 75-38

## 24. NAUKA

### Kurs
księgowości, stenografji maszyny, rozpoczynamy 3 stycznia. — Postęp Plac Wolności 2, m. 8. zdg 98 717/18

### Tłumaczenia
angielskie, francuskie, niemieckie, przepisywanie na maszynie, lekcje, Spandowska, Aleje Marcinkowskiego 24, m. 31. ng 9561

### Rutynowany
pedagog z Warszawy przygotowuje do matury. Gwarancja gruntownego opanowania wszystkich przedmiotów w zdumiewająco krótkim czasie. Próżniacy, głaby, żydzi wykluczeni. Pocztowa 10, m. 5. Pg 6391-58.88

### Szkoła tańców Piotr Mikołajczak Stella Kledecka
Pocztowa 29. Kurs nowy trzeciego stycznia godzina dwudziesta Pg 6406-51.61

### Znajomość języków
francuskiego niemieckiego angielskiego ułatwiają roczniki — „Tłumacza"; ciekawa treść humor karykatury. — Szczegółowe prospekty bezpłatnie: Warszawa, Waliców 3/4. zdg 96 305

### Kursy kroju
szycia robót ręcznych warunki bardzo korzystne Marji Magdaleny 1, m 7 dg 2 028/9

### Łacina
dla uczennicy IV kl. natychmiast Oferty z warunkami Kurjer Poznański zdg 99 241

### Kursy
handlowe rozpoczynam 3 stycznia Tyran-Zaworska Strzelecka 33. zdg 98 248

### Francuski
konwersacja. Przygotowanie matury. (Dyplom paryski). Plac Nowomiejski 6 a parter zdg 99 249

### Dyrekcja
Pryw. Koed. Gimnazjum Powiatowego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego z prawami zawiadamia, że szkoła przeniosła się ze Stopnicy do własnego nowoczesnie urządzonego gmachu w Busku-Zdroju. Pierwszorzędne warunki zdrowotne. Opłata za naukę wynosi od 40—45 zł miesięcznie, za internat 60 zł. Są jeszcze nieliczne wolne miejsca w klasach I—VI-tej. Egzaminy wstępne 15 stycznia. Prospekty przesyła na żądanie Sekretarjat szkoły. dg 2 763

### Tańców
nowoczesnych i narodowych wyucza Ola Antoszewska, Zielona 3 zdg 99 615

### Angielski, francuski
komplety praktyczne Zarembiny. Płynna mowa w trzech miesiącach. Lekcje prywatne. Przecznica 6, telefon 66-85. zdg 99 816

### Szkoła Tańców Szczurkówny Gwarancja wyuczenia
Wrocławska 14. zdg 99 638

### Angielskiego, niemieckiego, francuskiego
udziela i przygotowuje do wszystkich klas gimnazjalnych oraz matury Profesor Dr. Krajewski, Plac Działowy 6, m. 5. zdg 99 647

### Szkoła tańców Baletmistrza Szczurka
Aleje Marcinkowskiego 24. zdg 99 686

### Niemieckiego
lekcji i konwersacji udziela akademik niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 692

### Poszukuję
rutynowanej nauczycielki lub nauczyciela w celu przygotowania dziecka do szkoły przygotowawczej. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 841.

### Student
energiczny udzieli lekcyj, specjalność: łacina, grecki, francuski, niemiecki, polski. Dobre referencje. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 877.

### Bardzo pięknie pisać
nauczę kilku lekcjach. Gniatczyńska, Długa 11. zdg 10 080

### Kto
wydoskonali w języku polskim? Warunki Kurjer Poznański zdg 10 145

### Syn
uczciwych rodziców, lat 20, szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 118

### Krusy Handlowe
Tadeusza Preissa, Skarbowa 11 3 stycznia. zdg 99 727

### Nauczyciel (ka)
siła wykwalifikowana na wieś od zaraz. Korepetycje IV. V gimn klasyczne (greckie) i nauka II. V. wstępna. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zdg 10 224

### Niemieckiego
francuskiego, włoskiego gruntownie 10 zł miesięcznie. Ratajczaka 13, mieszkanie 12. zdg 10 028

## 25. MUZYKA

### Strojenia
reparacje fortepianów fachowo, tanio. Filecki, Kreta 7 — 1. Pg 5 918-48.131

### Strojenia
naprawy fortepianów solidnie, ceny kryzysowe. J. Giżelski Wierzbięcice 37a mieszkanie 7 lub Wielkopolska Szkoła Muzyczna, Ratajczaka 36 zdg 92 743

### Lekcje
muzyki (fortepian skrzypce) udzielam. Poplińskich 12 m 20. zdg 99 072

### Orkiestry
na zabawy poleca Jankowski, — Działyńskich 3 zdg 98 476

### Udzielam
lekcyj fortepianu 7 zł miesięcznie. Oferty Kurjer Poznański zdg 98 898

### Lekcyj
gry na fortepianie udziela dypl. nauczycielka (członek Związku Muzyków Pedagogów). — Aleje Marcinkowskiego 1 III p. dom Królowej Jadwigi zdg 99 344

### Skrzypaczka
rutynowana wesoła wolna Eisenhuber, Kalisz, Górnośląska 58 mieszkanie 2. zdg 99 809

### Jazzbandzista
pierwszorzędny, koniecznie śpiew, potrzebny od 16-go stycznia. Zgłoszenia: „Jazzbandzista", Biuro Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa nr. 54. ng 7 391

### Duet
potrzebny zaraz Botania Dąbrowskiego zdg 10 254

### Nuty
Bal w Savoyu — Toujours l'amour — Całować umiem jak Tangolita oraz inne nowości przegrywane biegle poleca A. Cybulski, Św. Marcin 9/10. ng 7378

### Gruntowne
lekcje gry fortepianowej — Wodna 8, pianistka dyplomowana Marja Szczerbińska 11 — 1. zdg 10 085

### Orkiestry
doborowe dostarczam każdej chwili. Prymas, Górna Wilda 25. zdg 10 055

### Fortepianu
gruntownie 10 zł miesięcznie. — Ratajczaka 13, mieszkanie 12, zdg 10 027

## 26. SZUKA POSADY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

### Nauczycielka
z prawem nauczania pierwszorzędne rekomendacje szuka posady w domu kuturalnym Wyspiańskiego 18 m 7 zdg 98 188

### Aptekarski
asystent z 6 letnia praktyka w Poznaniu i na prowincji poszukuję posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 98 793

### Ogrodnik
samotny 8 lat praktyki dobre świadectwa poszukuje posady. — miejscowość obojętna Łaskawe zgłoszenia Olejnik Wytomyśl, powiat Nowy Tomyśl zdg 99 242

### Energiczna
maturzystka lat 22 poszukuje posady lektorki nauczycielki domowej lub biuralistki w religijnej rodzinie. Oferty upraszam Kurjer Poznański zdg 99 571

### Pielęgniarka
poszukuje posady. Obejmie także prace domowa. Oferty Kurjer Poznański zdg 98 806

### Ogrodnik
żonaty bezdzietny z długoletnią praktyką w kraju i zagranicą, obeznany w wszelkich pracach wchodzących w zakres ogrodnictwa poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 273

### Maszynistka biegła
młoda pod dyktando poszukuje stałej lub godzinowej posady — wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 412

### Posadę
ucznia z utrzymaniem, drogerji, bławatów dentystyki, biurowej przyjmę 18 l., 5 kl. gimn. Agentura. Rozoźno. ng 7343

### Pielęgniarka
z praktyka poszukuje posady do niemowlęcia od 1 względnie 15. Oferty Kurjer Pozn zdg 98 930

### Rządca
samodzielny potrzebny majątek 20 włók kaucji gotówka 5—10 tysięcy Włocławek Kaliska 10, mieszkanie 6. ng 7 344

### Rysownik
karykaturzysta poszukiwany. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 342

### Książkowa
pisząca na maszynie z 6-letnia praktyka poszukuje posady od zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 99 376

### Pierwszorzędna
krawcowa poszukuje pracy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 368

### Bilansistka
pierwszorzędna siła przyjmie posadę od 1. I. ewentl. na kilka godzin dziennie Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 99 577

### Maszynistka
na godziny popołudniowe szuka posady Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 614

### Gospodyni
inteligentna szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 99 613

### Młodzieniec
sierota sumienny poszukuje posady inkasenta lub woźnego kaucja 800 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 612

### Kaucję
złoże za posadę kierowniczki — branża obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 604

### Służąca
długolenie świadectwa poszukuje posady lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 589

### Kucharz
pierwszorzędny poszukuje posady od 1. 4. 34 zna wykwintna kuchnie, może się zająć gospodarstwem domowem zaprawia wszelkie konserwy wędliny i t. d., posiadą dobre referencje z dużych domów. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 794

### Biuralistka
znająca dobrze polski niemiecki szuka posady Oferty Kurjer Poznański zdg 99 705

### Ogrodnik
starszy samotny wszechstronnie doświadczony, z dobremi poleceniami, dotychczas w niewypowiedzanej posadzie pragnie zmienić posadę od 1. II. lub później na większy ogród dominjalno-handlowy Oferty Kurjer Poznański zdg 99 812

### Robotnik
woźnica szuka posady z kaucją. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 630

### Zegarmistrzowski
pomocnik poszukuje posady — względnie pracy poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 643

### Panienka
z ukończoną Szkołą Wydziałową i Handl. praktyką biurową szuka posady za skromnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 746.

### Poszukuję
posługi gotowaniem. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 747.

### Panienka
inteligentna Szkołę Wydziałową, znająca wszelkie robótki ręczne, bieliźniarstwo, gorseciarstwo szuka posady za skromnem wynagrodzeniem lub utrzymanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 748.

### Służąca
samodzielna z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 754.

### Asesor
obeznany sprawami handlowemi, podatkowemi, procesowemi szuka zajęcia. Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 755.

### Krawcowa
dobra tania poszukuje pracy po domach zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 680

### Kaucję
złoże za posadę inkasenta lub inna bankowiec. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 597

### 1 000
kaucji, gwarancja bankowa, prace woźnego, inkasenta, portjera. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 694

### Młodsza
maszynistka szuka posady za małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 689

### Estończyk
obywatel polski, wszechstronnie uzdolniony, kawaler, pierwszy raz w Polsce w smutnej sytuacji prosi o jakąkolwiek pracę, jest specjalista elektrotechnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 506

### Osoba inteligentna
w średnim wieku znająca dobrą kuchnię, gospodarstwo domowe szycie wychowanie dzieci przyjmie odpowiednie zajęcie Posiada pierwszorzędne świadectwa jako wychowawczyni. — Wymagania skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 [illegible]

# TEATRY

**Poznań,** sobota, 30. 12.

TEATR POLSKI: Dziś — „Dom otwarty" Bałuckiego, premjera.

Niedziela, 31. 12. o godz. 16: „Szklana góra".

Niedziela, 31. 12. o godz. 20: „On i jego sobowtór".

Niedziela, 31. 12. o godz. 23.15: Wieczór Sylwestrowy.

Poniedziałek, 1. 1. o godz. 16: „Szklana góra".

Poniedziałek, 1. 1. o godz. 20: „Dom otwarty"

Wtorek, 2. 1. o godz. 20: „Dom otwarty".

TEATR WIELKI: Dziś — „Żydówka", gościnnie wystąpi Stanisław Drabik.

Niedziela, 31. 12. godz. 3: „Baron cygański".

Niedziela, 31. 12. godz 8: „Nitouche".

Niedziela, 31. 12. godz. 11: Wieczór sylwestrowy.

TEATR NOWY: Dziś — „Zgorszenie publiczne", występ Jadwigi Zaklickiej.

Niedziela, 31. 12. o godz. 3.30: „Szczęście w domu" po cenach zniżonych, występ Jadwigi Zaklickiej.

Niedziela, 31. 12. o godz. 8: „Zgorszenie publiczne", występ Jadwigi Zaklickiej.

Niedziela, 31. 12. o godz. „Szalona Noc Sylwestrowa", rewja

Poniedziałek, 1. 1. o godz. 3.30: „Echa nocy sylwestrowej", po cenach zniżonych.

Poniedziałek, 1. 1. o godz. 8: „Zgorszenie publiczne" występ Jadwigi Zaklickiej

Wtorek, 2. 1. „Zgorszenie publiczne", występ Jadwigi Zaklickiej.

KINA
APOLLO METROPOLIS
NASZE
KINA PROGRAMY
NAJTANSZE NAJLEPSZE
rg 5 418/9

# KINA

**Poznań,** sobota, 30. 12.

APOLLO: „Noc w Kairze". Niedziela i dni następne: „Wyrok życia".

CORSO: „Sto metrów miłości".

COLOSSEUM: „Tajemnicza Szóstka".

METROPOLIS: „Skrzydlate fatum". Niedziela i dni następne: „Wyrok życia".

MOJE: „Godzina z Tobą".

OŚWIATOWE T. C. L. (dawniej Stylowe): „Cud wilków".

ORZEŁ: „Stracony Ekspress".

PROMIEŃ: „Na Zachodzie bez zmian".

RENAISSANCE: „Wyspa rozkoszy i udręczeń".

ROXY: „Muszę Cię zdobyć"

SŁOŃCE: „Testament Doktora Mabuze".

SFINKS: „Liljanka chce się rozwieść".

TĘCZA-Łazarz: „Halka".

TĘCZA-Wilda: „Halka".

WILSONA: „Pieśń Nocy".

**Bydgoszcz,** niedziela, 31. 12.

APOLLO: „Samarang".

ADRIA: „Hallo Paryż — hallo Berlin".

BAŁTYK: „Przygoda jednej nocy".

KRISTAL: „Mumja".

MARYSIEŃKA: „Kobieta z Monte Carlo".

REWJA: „Każdemu wolno kochać".

SŁOŃCE: „Spalone mosty".

WOJSKOWE: „Lotnik z Kalifornji".

**Krotoszyn.** 31. 12. 1. 1. 34.

BAŁTYK: „Góry w płomieniach", dźwiękowy.

PROMIEŃ: „Moja Maleńka".

## Urzędniczka maszynistka

szuka jakiejkolwiek posady — Oferty Kurjer Poznański zdg 98 765

## Ekspedjentka

z branży drogeryjno-perfumeryjnej poszukuje jakiejkolwiek posady Wymagania skromne Zgłoszenia Kurjer Poznański zdr 99 313

## Panienka

szuka posady jako uczennica w składzie kolonjalnym. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 99 760.

## Panienka

inteligentna poszukuje posady do dzieci z szyciem, haftowaniem, prasowaniem, posiadająca dobre świadectwa od 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 806.

## Szwajcar

poszukuje posady jako żonaty. Obejmie obore, ilość bydła 50 sztuk 1. 4. w powiecie inowrocławskim. Łaskawe oferty prosze pod adresem Jan Tomala, Kucharki, pow. Jarocin. zdg 99 709

## Dziewczyna

bardzo uczciwa, szuka posługi z praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 876.

## Sierota

poszukuje posługi z praniem lub bez. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 873.

## Wiejska

uczciwa cośkolwiek gotowaniem szuka miejsca zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 850

## Szukam

posady do dzieci i lekkich prac domowych Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 900

## Malarz

pokojowy inwalida wojenny poszukuje pracy. Wykonuje wszelkiego rodzaju prace w zakres malarstwa wchodzące. oraz naprawia linoleum. Łaskawe zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym Poznań ul. Kozia 8. pokój 5. telefon 29-94 zdg 99 774/5

## Osoba

inteligentna miłego obejścia — przyjmie posade samodzielnej gospodyni wychowawczyni lub zarządczyni. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 682/3

## Polecam

człowieka do koni uczciwego i pracowitego. Jarosz. Chyby p. Swadzim. pow Poznań. rg 4807/8

## Polecam

człowieka na gospodarstwo do wszelkich prac. Jarosz. Chyby p Swadzim. pow. Poznań. rg 4 805/6

## Energiczny

rzadca. kawaler. inteligentny — zmieni posadę od 1. 1. 34. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 971

## Wychowawca — za utrzymanie

26 lat. bezrobotny. mgr. filozofji. praktyka dworach. chlubne referencje. pedagog. języki. znajomość programu powszechnych. średnich. zaraz. później Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 968

## Suknie

balowe. wizytowe szyje szybko. elegancko. szukam pracy. Wielkie Garbary 36 dom tylny. I piętro. m. 18. rg 4 830

## Stenotypistka

polsko-niemiecka poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. rg 4 829

## Krawcowa

wykwalifikowana z długoletnią praktyką za przykrawaczkę w pierwszorzędnych magazynach według najnowszych modeli szyje suknie balowe, wieczorowe, kostjumy, płaszcze, futra. szuka pracy po domach i wyjeżdża dziennie 4 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 107

## Dziewczyna

do wszystkiego z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 167

## Kasjer - buchalter

wszelką księgowość rolniczą, handlową, dzielny korespondent szuka zajęcia, najchętniej majątku, długoletnia praktyka. wymaganie skromne. Oferty Kurjer Poznański zdg 98 286

## Poszukuję

posługi najchętniej Chwaliszewo, Stary Rynek. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 079

## Kucharka-gospodyni

inteligentna. dobrem gotowaniem poszukuje posady. najchętniej u samotnego pana za skromnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 10 143

## Młodszy

zdolny sekretarz adwokacki z praktyką we większem biurze, poszukuje posady od zaraz — względnie później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 10 124

## Szukam

posługi całej lub pół dnia. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 729

## Członków

Związku Techników Gorzelniczych będących bez posady mając prawo odpędu upraszam nadesłanie świadectw. Adres zamieszkania. Salkowski. prezes. Rynek Śródecki. zdg 10 098

## Technik dentystyczny

z dobremi poleceniami, pracujący w złocie system lany i w kauczuku poszukuje posady. Łaskawe oferty proszę do Kurjera Pozn. zdg 99 945

## Prośba

Inteligentna młoda osoba, znająca szycie hafty i wszelkie prace domowe szuka posady do dzieci. Dobre świad.. poelcenia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 726. Jest w okropnem położeniu.

LENKA

Zanim kupisz aparat radjowy, fotograficzny, gramofon, płyty lub sprzęt elektryczny przekonaj się o cenach rewelacyjnych firmy
„LENKA"
właśc. Leokadja Włodarczakowa, św. Marcin 34, telefon 39-29
Baterje anodowe „Enka" najtaniej w „LENCE", gdyż 150 v. kosztuje 15.90 zł, 120 volt zł 11.90.
rg 3800

## Osoba

zaufana. umiejąca dobrze gotować poszukuje posady stałej. lub też na zastępstwo. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 99 731

## Gorzelnik

30 lat praktyki z kursem gorzelniczym i prawem odpędu obznajmiony z remontem maszyn. elektrycznością książkowością i rolnictwem szuka posady Łaskawe oferty uprasza Giełdon. Radfin. pow. Jarocin. zdg 10 225

## Ogrodnik

kawaler wykwalifikowany szuka posady. A. Długiewicz. Rogoźno zdg 10 186

## Polecam

się do wykonywania zdjęć fotograficznych także poza domem. Maciejewski. św. Marcin 6 telefon 21-41. zdg 10 188

## Bufetowa

przystojna dzielna zna się na Expressie poszukuje posady od 1 stycznia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 10 036

## Panna

uczciwa posiada długoletnie świadectwa. zajmie się gospodarstwem samotnej osoby chętnie wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 919

## Gorzelnik

7 let. praktyka kursem gorzelniczem dobry fachowiec nie karany. prawo odpędu obeznany gospod podw. także roli odpowiada za zaniki. poszukuje posady zaraz stałej albo na kampanje — Oferty Kurjer Poznański zdg 10 002

## Inteligentna

z dobrej rodziny z gotowaniem do wszystkiego od 1. 1. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 003

## Pomocnik

gastronomiczny starszy żonaty poszukuje stałej posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 99 997

## Panienka

z wykształceniem gimnazjalnem i pisaniem na maszynie poszukuje posady u adwokata lub w jakiejkolwiek instytucji. Oferty Kurjer Pozn. dg 2 812

## Sierota

młoda, skrzętna szuka posługi od Nowego Roku, pensja obojetna Oferty Kurjer Poznański zdg 10 020

## Sierota

z gotowaniem, miłego usposobienia, szuka pracy. najchętniej do 1—2 osób. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 185

## 27. WOLNE MIEJSCA

## Uczeń

fryzjerski może się zgłosić — utrzymaniem lub bez. Kamiński. mistrz fryzjerski. Wronki ul. Poznańska 3. rg 7 341

## Do 1 000 zł miesięcznie

zapewniam energicznym osobom. Informacyj udziela T-wo Bankowe w Grudnie ul Hoovera 9. zdg 93 187

## Wychowawczyni freblanka

dzielna i z dobremi referencjami potrzebna do dwóch chłopców. Odpisy świadectw. wysokość pensji i inne warunki podać do Kurjera Pozn. pod zdg 98 867

## Złotnik

doświadczony i zdolny znajdzie stałą pracę Zgłoszenia z odpisami świadectw do Kurjera Poznańskiego zdg 99 198

## Fryzjerka

zaraz potrzebna. stała. Matejki 48/49 zdg 99 588

## Poszukujemy

miejscowych zastępców uczciwych i zdolnych we wszystkich powiatach. celem objęcia akwizytorstwa systemu kapitalizacyjnego nowowprowadzonego na wzór zachodnioeuropejski a połączonego z wielkiemi szansami wygranej. System ten dostępny jest dla wszystkich warstw społecznych. Ofiarujemy: trwałe zajęcie. wysokie gotówkowe zarobki zaś przy owocnej działalności stałe zajęcie. Panowie, którzy czują się zdolni do objęcia tego rodzaju stanowiska a przyzwyczajeni do pracy energicznej i uczciwej podają oferty z rysopisem pod: Kasa Zaliczkowa i Kredytowa Kraków. Rynek Kleparski 4. Tg 681

## Nauczycielka

do 4 dzieci 2 w wieku szkolnym poszukiwana od 15. I. 34. Wskazane: muzyka. francuski i niemiecki Warunki wraz z życiorysem. odpisami świadectw oraz fotografje przesłać pod adr.: Mecenasowa Stankiewiczowa Starogard. Pomorze dg 2 765

## Szkoła Kosmetyczna

„Nowoczesna" — Artymińskiego. Warszawa. Nowy Świat 26. telefon 606-42 daje prawo otwarcia gabinetu Kurs czteromiesięczny. Początek 15 stycznia Wszechstronne nauczanie kosmetyki. Nauka przyrządzania kosmetyków. Wykładają wybitni lekarze specjaliści Ułatwienia mieszkaniowe Programy bezpłatnie. ng 7 370

## Agenci

z kaucją 30 zł poszukiwani Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 99 608

## Służąca

do wszystkiego z gotowaniem długiemi świadectwami od 15 I. Śniadeckich 7. m. 9. zdg 99 607

## Niekrępujący

Plac Działowy 11. Fryzjer. zdg 99 587

## Chłopak

do posyłek z kaucją 80 zł od zaraz Ostrówek 10/11 Chemiczna Pralnia. zdg 99 785

## Służąca

do wszystkiego gotowaniem zaraz Górna Wilda 127 mieszkanie 13. zdg 99 788

## Pokojowa

zręczna uczciwa. — prasowanie sztywnej bielizny usługa. ondulacja potrzebna 15 na majątek. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 793

## Dziewczyna

czysta uczciwa z dobrem gotowaniem do wszystkiego potrzebna zaraz Podemska Mosina „Barwa". zdg 99 805

FIRANY
KOŁDRY
WYPRAWY

J. Schubert
FABRYKA BIELIZNY
DOM PŁÓCIEŃ
ul. Wrocławska 3.
Pg 5868-39,28

## Nauczycielka

prawem nauczania do dziewczynki 6 klasy muzyka na popołudnie potrzebna. Zgłoszenia odpisami świadectw Kurjer Poznański zdg 99 837

## Uczni

przyjmuje do Pierwszej Polskiej Orkiestry Bałałajek zawodowy. Bielawny Wolnica 7 zdg 99 834

## Introligator

drukarz wspólnik 3 000 poszukiwany. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 99 632

## Urzędnik

gospodarczy kawaler. samodzielny na majątek 1 000-morgowy potrzebny. Zgłoszenia piśmienne tylko sił wykwalifikowanych do Kurjera Poznańskiego pod nr. zdg 99 642

## Poszukuję zastępcy!

na Poznań i inne województwa do sprzedaży fabrykatów spożywczych na rachunek własny 1 000 zł potrzebne Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 99 654

## Służąca

do wszystkiego potrzebna zaraz. Niegolewskich 5 mieszkanie 8. zdg 99 668

## Posługaczka

niekasowa przed południem. — Skryta 1 m. 5. zdg 99 737

## Pomocnik

fryzjerski potrzebny zaraz. Dylewski św. Wojciech 2. zdg 99 600

## Fryzjerka

potrzebna od zaraz za pensje. — Grobla 28. zdg 99 563/4

## Agentów

do zbierania zamówień po wsiach na narzędzia rolnicze poszukuje „Żniwo". Lwów. Żółkiewska 34. Pg 6410/11-72,58/9

## Fryzjer

samotny z własnem urządzeniem potrzebny zaraz do Junikowa. — Junikowska 26 zdg 99 962/3

## Panienka

z praktyka do składu pieczywa potrzebna. Adres Kurjer Pozn. zdg 99 684

## Służąca

uczciwa tylko dobremi świadectwami potrzebna. Zgłoszenia 3—6 Matejki 40/41. m 11. zdg 99 685

## Dochodząca

uczciwa z dobrem gotowaniem. praniem. prasowaniem. potrzebna zaraz. Dobre świadectwa. Matejki 55. m. 1. zdg 99 691

## Dziewczyna

do wszystkiego kochająca dzieci. Grunawldzka 17 m. 5. zdg 99 424

## Młodszy

drogerzysta, dypl. z egz. na trucizny, może się zaraz zgłosić. Oferty z odp. świad. fotogr. i podaniem pensji do Kurjera Poznańskiego zdg 99 878.

## Uczennica

potrzebna. Szwalnia Wały Jadwigi 3a mieszk. 9. zdg 99 879

## Ekspedjentka

młodsza z branży cukierniczej zaraz potrzebna Zgłoszenia z świadectwami. Chwaliszewo 64. zdg 99 905

## Dziewczyna

akuratna. do wszystkiego zaraz. Górna Wilda 13 — 8. zdg 99 993

## Dziewczyna

nie niżej lat 20 do dzieci potrzebna Droga Debińska 3 d. zdg 99 677

## Służąca

potrzebna zaraz. Ratuszowa 31. Szymański. restauracja. zdg 99 965

## Kierownik cegielni

z długoletnią praktyką na kierowniczem stanowisku w cegielniach zmechanizowanych. znający doskonale fabrykacje cegieł, dachówek i pustaków, oraz posiadający znajomości z działu maszynowego — poszukiwany natychmiast. Zakłady keramiczne „Bonarka". Kraków XVI. skrytka poczt. 7. Pg 6 490-70.178

## Potrzebna

od zaraz lub od 15. I. 34. gosposia-kucharka na wieś z bardzo dobrem gotowaniem i znajomością hodowli drobiu. wiek 30—35 lat. reflektuje się tylko na bardzo dobre polecenia. Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdg 10 174

## Chłopiec

lat 15. do pracy potrzebny. Karlowicz. Mostowa 4. zdg 10 173

## Pokojówka

na wyjazd. z niemieckim. zgłosić się wtorek od 17—19. Wysoka 1. mieszkanie 4. zdg 10 171

## Służąca

młodsza do wszystkiego z gotowaniem od zaraz lub 15. Marsz. Focha 29. m. 11. zdg 10 088

## Służąca

uczciwa. samodzielnem gotowaniem. potrzebna. Półwiejska 38a. mieszkanie 7. zdg 10 136

## Współpracownika

gotówka 10 — 15 000 aktualnego eksportu drzewa. Zysk 40 proc. Gwarancja zapewniona. Oferty Kurjer Pozn. zdg 10 130

## Służąca

gotowaniem. do półtorarocznego dziecka. Szczanieckiej 5. m. 8. zdg 10 193

## Fryzjer

damsko - męski pierwszorzędna siła. posada stała. potrzebny zaraz. Leja Gdynia. Świętojańska 130. ng 7401

## Kilka pań

pracowitych z kaucją 50 zł poszukuje Centr. Dom Pończoch — Wodna 26. zdg 10 258

## Portjer

i bufetowa potrzebna zaraz z gwarancją. Oferty Kurjer Pozn. zdg 99 945

## Potrzebna

inteligentna Niemka, która zajęłaby się wychowaniem 6 letniej dziewczynki i prowadzeniem domu. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 99 933

## Biurowa

młodsza siła obeznana z książkowością potrzebna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 242

Na ból głowy tylko proszek z żabką
Pg 5875-31,5

## Potrzebna

dziewczyna do prac domowych. Przeworski Marsz. Focha 83. — m 3 zdg 10 230

## Kowal

samodzielny dłuższą praktyką w fabryce maszyn na wałki kolankowe potrzebny na stałą pracę. — Dziabaszewski fabryka maszyn. Poznań Przemysłowa 35 zdg 10 185

## Uczennice

do szycia potrzebne. Św. Marcin 5 m. 11. front. zdg 99 916

## Stenotypistkę

biegła inteligentna z stenografją Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 10 001

## Bednarz

młodszy pomocnik zaraz potrzebny. Wojciech Schwarz. Śmigiel. ng 7 405

## Dziewczyna

potrzebna. Jackowskiego 23. m. 8. zdg 10 252

## Stenotypistki

z znajomością języka polskiego i niemieckiego poszukuje natychmiast poważne przedsiębiorstwo spedycyjne w Gdyni. Podania należy kierować pod „Obce języki" Ekspozytura Kurjera Poznańskiego w Gdyni. ng 7 402

## Kucharka

do wszystkiego. Cieszkowskiego 7, mieszkanie 11. zdg 10 275

## Dzielnego przedstawiciela

z prawem inkasa poszukujemy gwarancja gotówkowa 5 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 10 259

## 28. ROZRYWKA

## Kino Oświatowe T. C. L.

(dawniej Stylowe). Fascynujący film „Cud wilków" dg 2787/8

## Restauracja - Śniadalnia Stołeczna

**Plac Nowomiejski 5**

Poleca Szan. Gościom swoją smaczną i tanią kuchnię. Obiady. kolacje od 60 gr. Pozatem olbrzymi wybór dań a la carte. Codziennie wieczorem od godz. 6 Koncert połączony z tańcem zdg 10 097

## Kino Tęcza

Wilda. Halka w wersji dźwiękowej z Kiepurą zdg 99 602

## Kino „Sfinks" Liljanka

chce się rozwieść — z Henry Garatem — olśniewający przebój portj 817

## Colosseum

„Tajemnicza Szóstka" z Jean Harlow, Wallace Beery i Clark Gable. Pg 2 033-52,45

## Przyjdź

na 2 godziny do kina „Moje" — (dawniej Odeon). zobaczysz najweselszą komedję „Godzina z Tobą". z najsympatyczniejszą parą Jeanette Macdonald i Maurice Chevalierem a napewno nie pożałujesz i zabawisz się jak nigdy portj. 827

## Kino Tęcza — Łazarz

Po raz pierwszy w Poznaniu „Halka" z udziałem Ladzia Kiepury. zdg 99 902

## Towarzyszka — Wyręczycielka

pani lub panna inteligentna, znająca gospodarstwo kobiece potrzebna na wieś do samotnej pani. Wyczerpujące oferty z podaniem wynagrodzenia do „Par", Poznań. Aleje Marcinkowskiego 11 pod 58.135. Pg 6 478-58.135

## Hallo! Tradycyjny Wieczór

Sylwestrowy. Londyńska Masztalarska 8. Moc niespodzianek. — Koncert artystyczny. Zabawa. miłe towarzystwo! zdg 10 106

## Kino „Orzeł"

„Stracony Ekspress" Frank Albertson Cecylja Parker. zdg 10 181

## Kino „Corso"

Sto metrów miłości. zdg 10 057

## 200 — 300 zł

zarobia inteligentne panie. Posada stała. pierwszeństwo mają zredukowane nauczycielki i pielęgniarki. Zgłoszenia od 10—13. wtorek. Plac Wolności 14 a. m. 7 Pg 6 511-58.145

## Wielka Atrakcja Sylwestrowa

pod Słońcem. Półwiejska 5 Mor niespodzianek. Duet murzynów. zdg 10 222

## Wallace Beery

Jean Harlow. Clark Gable w filmie „Tajemnicza Szóstka". Kino Colosseum. Pg 2 034-52,44

**Przedpłata** na miesiąc styczeń 1934 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3.20. w agencjach w mieście zł 3.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.14. kwartalnie zł 12.40. pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7.50. w innych krajach zł 8.50. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

**Ogłoszenia** na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża; do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do godz. 11, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów, w tem 5 nagłówkowych): słowo nagłówkowe (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości. Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72, — P. K. O. Poznań nr. 200 149.